

ZÁKLADY PRÁVA PRE TECHNIKOV

Ján Florián Gajniak

Ondrej Gajniak



SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
STAVEBNÁ FAKULTA

ZÁKLADY PRÁVA PRE TECHNIKOV

Ján Florián Gajniak
Ondrej Gajniak

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou Creative Commons CC BY 4.0, ktorá povoľuje použitie, zdieľanie, prispôsobovanie, šírenie a reprodukovanie na ľubovoľnom médiu alebo v ľubovoľnom formáte, ak je uvedený pôvodný autor, zdroj a odkaz na Creative Commons licenciu, a ak sú vyznačené prípadné zmeny vykonané v diele. Viac informácií o licenci a použití diela na adrese: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.



© JUDr. Ján Florián Gajniak, JUDr. Ondrej Gajniak

Recenzenti: Ing. Ján Karel, PhD., EUR ING
Mgr. Renáta Zahoráková

ISBN 978-80-227-5372-2

Obsah

OBSAH.....	3
-------------------	----------

ÚVOD.....	17
------------------	-----------

I VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA ŠTÁTNE PRÁVO ..18

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov 18

1 Preambula	18
2 Základné ustanovenia.....	18
3 Štátne symboly.....	19
4 Hlavné mesto Slovenskej republiky.....	19
5 Základné práva a slobody	19
6 Základné ľudské práva a slobody	20
7 Ďalšie práva uvedené v Ústave SR	22

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov 22

1 Základné zásady.....	22
2 Správne usporiadanie	23

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov 23

1 Postavenie obcí	23
2 Orgány obce	23
3 Obecný úrad	23
4 Hlavný kontrolór a obecná polícia.....	24
5 Spolupráca obcí.....	24

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov..... 24

1 Predmet zákona a pôsobnosť súdov.....	24
2 Základné zásady činnosti súdov.....	24
3 Sústava súdov a ich pôsobnosť	24
4 Organizácia súdov.....	25

II. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBČIANSKE PRÁVO 25

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov 25

1 Občianskoprávne vzťahy a ich ochrana	25
--	----

2 Účastníci občianskoprávných vzťahov	26
2.1 Fyzické osoby	26
2.2 Právnické osoby	27
2.2.1 Záujmové združenia právnických osôb	27
2.2.2 Zmluva o združení	28
4 Zastupovanie	29
4.1 Záonné zastupovanie	29
4.2 Zmluvné zastupovanie	30
5 Zmluvy	30
5.1 Návrh na uzavretie zmluvy	31
5.2 Prijatie návrhu	32
6 Veci a práva	34
7 Vecné práva, vlastnícke právo	34
8 Susedské práva	34
9 Držba	35
10 Nadobúdanie vlastníctva	35
11 Vydržanie	35
12 Spoluvlastníctvo	36
12.1 Podielové spoluvlastníctvo	36
12.2 Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov	37
13 Práva k cudzím veciam	39
13.1 Záložné právo	39
13.2 Vecné bremená	41
14 Závazkový právny vzťah	42
14.1 Vznik a zánik záväzkov	42
14.1.1 Záložná zmluva	42
14.1.2 Zabezpečovací prevod práva	42
15 Kúpna zmluva	44
16 Predkupné právo	44
17 Zámenná zmluva	45
18 Darovacia zmluva	45

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, v znení neskorších predpisov.....45

1 Základné ustanovenia	45
2 Predmet autorského práva	45
3 Autor a spoluautori	46
4 Vznik autorského práva na dielo	46
5 Obsah autorského práva	46
5.1 Osobnostné práva	46
5.2 Majetkové práva	46
6 Trvanie majetkových práv	47
7 Vzťah autorského práva k vecným právam	47
8 Obmedzenia majetkových práv	47
8.1 Citácia diela	47
8.2 Použitie diela na vyučovacie účely	47
8.3 Použitie architektonického diela	48
8.4 Použitie diela na úradné účely	48

9 Licenčná zmluva	48
9.1 Výhradná licencia a nevýhradná licencia	48
9.2 Prechod licencie a zánik licencie	49
9.3 Nakladanie s licenciou	49
9.4 Odstúpenie od licenčnej zmluvy z dôvodu nevyužívania výhradnej licencie	49
10 Osobitné ustanovenia o počítačovom programe	50
10.1 Výnimky a obmedzenia majetkových práv autora k počítačovému programu.....	50
11 Osobitné režimy tvorby.....	51
11.1 Zamestnanecké dielo.....	51
11.2 Dielo na objednávku	52
11.3 Spoločné dielo.....	53
11.4 Školské dielo	53
12 Práva k databáza	53
12.1 Výhradné majetkové práva k databáze	53
12.2 Obmedzenie majetkového práva k databáze.....	54
12.3 Osobitné právo k databáze	54
12.4 Výnimky a obmedzenia osobitného práva k databáze	55
12.5 Trvanie osobitného práva k databáze.....	55

III. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBCHODNÉ PRÁVO

A Vybrané hmotnoprávne inštitúty upravené v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, znení neskorších predpisov.....

1 Rozsah pôsobnosti Obchodného zákonníka.....	56
2 Podnikanie.....	56
3 Konanie podnikateľa	57
4 Prokúra.....	57
5 Obchodný register.....	58
6 Obchodné spoločnosti	58
6.1 Verejná obchodná spoločnosť.....	59
6.2 Komanditná spoločnosť	59
6.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným	60
6.4 Akciová spoločnosť	60
6.5 Jednoduchá spoločnosť na akcie.....	61
7 Družstvo	62
8 Obchodno-záväzkové vzťahy	62
9 Rokovanie o uzavretí zmluvy	63
10 Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva	65
10.1 Predmet zmluvy	65
10.2 Práva a povinnosti zmluvných strán	65

B Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, znení neskorších predpisov

1 Živnosť.....	66
2 Osoby oprávnené prevádzkovať živnosť	66
2.1 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti	66
2.2 Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti	67

3	Prekážky prevádzkovania živnosti.....	67
4	Druhy živností.....	67
4.1	Remeselné živnosti	67
4.2	Viazané živnosti.....	67
4.3	Voľné živnosti.....	67
5	Druhy živnosti podľa predmetu podnikania	68
6	Ohlásenie živnosti.....	68
7	Zánik živnostenského oprávnenia.....	69
8	Živnostenský register	69
9	Výpis z registra a prehľad zapísaných údajov	69
10	Neoprávnené podnikanie	70
11	Živnostenské úrady	70
12	Konanie vo veciach upravených zákonom	70

IV. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA PRACOVNÉ PRÁVO A PRÁVO SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA 70

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení neskorších predpisov..... 70

1	Vymedzenie právnej úpravy Zákonníka práce	70
2	Vymedzenie zásad Zákonníka práce.....	71
3	Vznik pracovného pomeru – náležitosti pracovnej zmluvy.....	73
3.1	Vzor pracovnej zmluvy.....	74
4	Zmeny pracovných podmienok.....	75
5	Skončenie pracovného pomeru – spôsoby a ich charakteristika.....	76
5.1	Dohoda.....	76
5.2	Výpoveď	77
5.3	Okamžité skončenie	77
5.4	Skúšobná doba	78
6	Lehota pre uplatnenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru na súde	79
7	Pracovný čas a prestávka na odpočinok a jedenie	80
8	Dĺžka dovolenky a jej druhy	81
8.1	Dovolenka za kalendárny rok alebo jej pomernú časť	81
8.2	Dovolenka za odpracované dni.....	81
8.3	Dodatková dovolenku	81
9	Osobitná zodpovednosť za škodu zamestnanca – druhy a prezumpcie viny.....	83
9.1	Zodpovednosť za schodok na hodnotách, ktoré je povinný zamestnanec	84
9.2	Zodpovednosť zamestnanca za stratu zverených predmetov.....	85
10	Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer	85
10.1	Dohoda o vykonaní práce	85
10.2	Dohoda o brigádnickej práci študentov	86
10.3	Dohoda o pracovnej činnosti	86

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov 87

1	Základné ustanovenia.....	87
---	---------------------------	----

V. SPOLOČNÝ PROCESNÝ PRÁVNÝ PREDPIS PRE PRÁVNE ODVETVIE OBČIANSKE, OBCHODNÉ A PRACOVNÉ PRÁVO89

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov89

1 Predmet zákona.....	89
2 Právomoc súdu.....	90
3 Príslušnosť súdu.....	90
4 Zloženie súdu a vylúčenie sudcov	91
5 Strany a zastúpenie	91
6 Zastúpenie na základe splnomocnenia.....	91
7 Lehoty	91
8 Úkony a podanie	92
9 Žaloba	92
10 Zmier.....	93
11 Konanie v prvej inštancii, postup súdu po začatí konania	93
12 Predbežné pojednanie sporu	93
13 Pojednávanie.....	93
14 Dokazovanie	95
15 Znalecké dokazovanie.....	95
16 Znalecký posudok	95
17 Súkromný znalecký posudok	96
18 Súdne rozhodnutia	96
18. 1 Rozsudok.....	96
18.2 Uznesenie.....	97
18.3 Sťažnosť.....	98
19 Skrátené konania a skrátené rozhodnutia.....	98
19.1 Platobný rozkaz.....	98
19.2 Rozsudok pre zmeškanie žalovaného	99
19.3 Rozsudok pre zmeškanie žalobcu	100
19.4 Rozsudok pre uznanie nároku.....	100
19.5 Rozsudok pre vzdanie sa nároku.....	100
20 Opravné prostriedky.....	100
20.1 Odvolanie.....	100
20.2 Žaloba na obnovu konania	101
20.3 Dovolanie.....	102
20.4 Dovolanie generálneho prokurátora.....	103

VI. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA SPRÁVNE PRÁVO 104

A Vybrané právne inštitúty zákona č.575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov 104

1 Vláda Slovenskej republiky	104
2 Ministerstvá.....	105
3 Ostatné ústredné orgány štátnej správy.....	106
4 Spoločné ustanovenia.....	107
5 Platové náležitosti	109

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov..... 109

1 Kataster nehnuteľností	109
2 Vymedzenie niektorých pojmov	109
3 Zápis práv k nehnuteľnostiam.....	111
4 Predmet a obsah katastra.....	111
4.1 Predmet katastra.....	111
4.2 Obsah katastra	112
5 Katastrálny operát	112
6 Druhy pozemkov.....	113
7 Vydanie časti katastrálneho operátu	113
8 Orgány štátnej správy na úseku katastra	113
9 Katastrálne konanie.....	113
10 Zápis práv k nehnuteľnostiam.....	114
10.1 Vklad.....	114
10.1.1 Prerušenie konania o návrhu na vklad	115
10.1.2 Zastavenie konania o návrhu na vklad.....	116
10.1.3 Spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad	116
10.2 Záznam.....	117
10.3 Poznámka.....	118
11 Spoločné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam	118
11.1 Spôsob zápisu práv k nehnuteľnostiam	118
11.2 Spôsobilosť zmlúv, verejných listín a iných listín na zápis do katastra	118
11.3 Lehoty na vykonanie zápisu.....	119
11.4 Plomba o zmene práva k nehnuteľnosti.....	119
12 Osobitné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam	120
13 Verejnosť katastrálneho operátu	121
13.1 Poskytovanie údajov katastra.....	121
13.2 Hodnovernosť a záväznosť údajov katastra.....	122
13.3 Používanie záväzných údajov katastra.....	122
14 Poplatky a sankcie.....	122
15 Náhrada trov katastrálneho konania.....	123

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov 123

1 Predmet úpravy	123
2 Základné ustanovenia.....	123
3 Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky	124
4 Technické predpisy a technické normy.....	125
4.1 Technický predpis	125
5 Pôsobnosť slovenského národného normalizačného orgánu a tvorba slovenskej technickej normy.....	126
5.1 Ochrana slovenskej technickej normy	126
5.2 Zhoda so slovenskou technickou normou.....	126
6 Výrobky, určené výrobky a ich uvádzanie na trh	127
6.1 Určené výrobky.....	127
6.2 Povinnosti výrobcu	127

7	Autorizácia a posudzovanie zhody určených výrobkov	127
7.1	Autorizácia.....	127
7.2	Notifikácia.....	127
7.3	Práva a povinnosti autorizovanej osoby	128
7.4	Posudzovanie zhody.....	128
7.5	ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode.....	128
7.6	Značky zhody a označenia	129
7.6.1	Značky.....	129
7.6.2	Označenie CE.....	129
8	Dohľad nad trhom.....	130
8.1	Orgán dohľadu	130
8.2	Výmena informácií	130
9	Pokuty	130
10	Uznávanie zahraničných dokladov a značiek	130

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov

1	Účel zákona.....	131
2	Základné pojmy zákona	131
3	Povinnosti pri ochrane životného prostredia.....	132
4	Zodpovednosť za porušenie povinnosti pri ochrane životného prostredia a sankcie za poškodzovanie životného prostredia.....	132
5	Osobitné ustanovenia o informáciách o životnom prostredí.....	133
5.1	Zverejňovanie informácií o znečisťovaní životného prostredia	133
5.2	Správa o stave životného prostredia	133

E Vybrané právne inštitúty zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov

1	Predmet úpravy.....	134
2	Pôsobnosť zákona	134
3	Vymedzenie niektorých pojmov	134
4	Patenty na vynálezy	135
4.1	Patentovateľnosť vynálezov.....	135
4.2	Novosť	135
4.3	Vynálezcovská činnosť	135
4.4	Priemyselná využiteľnosť	135
5	Pôvodca vynálezu	135
6	Zamestnanecký vynález	136
7	Prechod a prevod práva na riešenie	136
8	Rozsah ochrany.....	136
9	Využívanie vynálezu.....	136
10	Zákaz využívania vynálezu.....	137
11	Majiteľ patentu.....	137
12	Prevod, prechod patentu a záložné právo	137
13	Licenčná zmluva	138
14	Ponuka licencie	138
15	Nútená licencia.....	138
16	Platnosť patentu a vzdanie sa patentu	138
17	Zánik patentu	139

18 Konanie pred úradom.....	139
18.1 Deň podania prihlášky	139
18.2 Právo prednosti	139
18.3 Prihláška.....	139
18.4 Úplný prieskum prihlášky.....	140
18.5 Žiadosť o prepis	140
18.6 Určovacie konanie	140
18.7 Uvedenie do predošlého stavu	141
18.8 Podklady na rozhodnutie.....	142
18.9 Rozklad	142
18.10 Sprístupnenie údajov.....	142
19 Register a vestník	142
20 Medzinárodná prihláška.....	142
21 Podanie európskej patentovej prihlášky.....	143
22 Poplatky	143
23 Osobitné ustanovenie o dobe platnosti dodatkového ochranného osvedčenia	143

F Vybrané právne inštitúty zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.....

1 Predmet úpravy	143
2 Podmienky ochrany	144
2.1 Novosť	144
2.2 Vynálezcovská činnosť	144
2.3 Priemyselná využiteľnosť	144
3 Zamestnanecké riešenie	144
4 Prechod a prevod práva na riešenie	145
5 Účinky úžitkového vzoru.....	145
5.1 Práva vyplývajúce zo zápisu.....	145
5.2 Rozsah ochrany	145
5.3 Využívanie úžitkového vzoru	146
6 Vyčerpanie práv	146
7 Obmedzenie účinkov úžitkového vzoru.....	146
8 Majiteľ úžitkového vzoru.....	146
9 Spolumajiteľstvo úžitkového vzoru	146
10 Prevod úžitkového vzoru	147
11 Prechod úžitkového vzoru, záložné právo	147
12 Licenčná zmluva	148
13 Nútená licencia.....	148
14 Platnosť a doba ochrany úžitkového vzoru.....	149
15 Zánik úžitkového vzoru	149
16 Vymáhanie práv	150
17 Právo na informácie	150
18 Súdna ochrana práv.....	150
19 Konanie pred súdom	151
19.1 Prihláška.....	151
19.2 Deň podania prihlášky	151
19.3 Právo prednosti	151
19.4 Prerušenie konania o prihláške	152
19.5 Prieskum a zverejnenie prihlášky	152

19.6 Námietky proti zápisu do registra	152
19.7 Zápis úžitkového vzoru do registra	152
19.8 Výmaz úžitkového vzoru	153
19.9 Žiadosť o prepis	153
19.10 Určovacie konanie	154
19.11 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní	154
19.12 Uvedenie do predošlého stavu	154
19.13 Podklady pre rozhodnutie	155
19.14 Rozklad	155
20 Nazeranie do spisu a sprístupnenie údajov	155
21 Register	155
22 Vestník	155
23 Medzinárodná prihláška	155

G Vybrané právne inštitúty zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov..... 156

1 Predmet úpravy	156
2 Vymedzenie niektorých pojmov	156
3 Podmienky ochrany	156
3.1 Novosť	156
3.2 Osobitý charakter	156
4 Sprístupnenie verejnosti	157
5 Zápis a výluky zo zápisu do registra	157
6 Pôvodca dizajnu	157
7 Zamestnanecký dizajn	157
8 Prevod a prechod práva na dizajn	158
9 Rozsah ochrany	158
10 Účinky zapísaného dizajnu	158
10.1 Majiteľ zapísaného dizajnu	158
10.2 Spolumajiteľstvo zapísaného dizajnu	158
10.3 Práva vyplývajúce zo zápisu	158
10.4 Vyčerpanie práv	159
11 Obmedzenie účinkov zapísaného dizajnu	159
12 Prevod zapísaného dizajnu	159
13 Prechod zapísaného dizajnu	159
14 Záložné právo	159
15 Licenčná zmluva	159
16 Platnosť a doba ochrany zapísaného dizajnu	160
17 Zánik zapísaného dizajnu	160
18 Vymáhanie práv	160
19 Právo na informácie	161
20 Súdna ochrana práv	161
21 Konanie pred úradom	161
21.1 Prihláška	161
21.2 Deň podania prihlášky	162
21.3 Právo prednosti	162
21.4 Prerušenie konania o prihláške	162
21.5 Prieskum prihlášky	162
21.6 Zápis dizajnu do registra	162

21.7 Výmaz zapísaného dizajnu	162
21.8 Žiadosť o prepis	162
21.9 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní	163
21.10 Uvedenie do predošlého stavu	163
21.11 Podklady na rozhodnutie.....	163
21.12 Rozklad	163
22 Sprístupnenie údajov.....	164
23 Register a vestník.....	164
H Vybrané právne inštitúty zákona č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov.....	164
1 Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov	164
2 Pôvodca, doba platnosti ochrany a jej zánik	165
I Vybrané právne inštitúty zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov	166
1 Právna úprava zlepšovacieho návrhu.....	166
2 Podnikový zlepšovací návrh	166
J Vybrané právne inštitúty zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov	167
1 Predmet úpravy.....	167
2 Vymedzenie základných pojmov	167
3 Označenia pôvodu výrobku	168
3.1 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zápisu	168
3.2 Porušovanie práv.....	169
3.3 Právo na informácie	169
4 Prejednávanie sporov	169
5 Zemepisné označenie výrobku.....	170
6 Konanie pred úradom.....	170
6.1 Prihláška označenia pôvodu výrobku	170
6.2 Konanie o prihláške	171
6.3 Zápis označenia pôvodu výrobku	171
6.4 Zápis zmien špecifikácie výrobku	171
6.5 Zrušenie zápisu označenia pôvodu výrobku	171
6.6 Pokračovanie v konaní.....	172
6.7 Uvedenie do predošlého stavu	172
6.8 Podklady na rozhodnutie.....	172
6.9 Opravné prostriedky.....	172
7 Nazeranie do spisu a sprístupnenie údajov	172
8 Register a vestník	173
9 Medzinárodná ochrana a ochrana podľa práva Európskej únie	173
9.1 Medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku.....	173
9.2 Medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku chráneného a zapísaného podľa práva Európskej únie.....	173
9.3 Ochrana označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku podľa práva Európskej únie	173
9.4 Vnútroštátne námietkové konanie.....	174
9.5 Postúpenie žiadosti o zápis Európskej komisii	174

9.6 Prechodná vnútroštátna ochrana	174
10 Námietky proti žiadosti o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pochádzajúcej z iného štátu	174
11 Zmena špecifikácie výrobku	175
12 Zrušenie zápisu	175
K Vybrané právne inštitúty zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov	175
1 Predmet úpravy	175
2 Označenie, ktoré môže tvoriť ochrannú známku	175
3 Staršia ochranná známka	176
4 Dôvody zamietnutia zápisu označenia do registra	176
5 Práva z ochrannej známky	176
5.1 Majiteľ ochrannej známky	176
5.2 Spolumajiteľstvo ochrannej známky	176
6 Používanie ochrannej známky	176
7 Právo na informácie	177
8 Súdna ochrana práv	177
9 Obmedzenie práv z ochrannej známky	178
10 Vyčerpanie práv z ochrannej známky	178
11 Prevod ochrannej známky	178
12 Prechod ochrannej známky	178
13 Licenčná zmluva	178
14 Záložné právo	179
15 Platnosť a obnova zápisu ochrannej známky	179
16 Zánik ochrannej známky	179
17 Konanie pred úradom	179
17.1 Prihláška	179
17.2 Tovary a služby	180
17.3 Deň podania prihlášky	180
17.4 Právo prednosti	180
17.5 Úprava označenia a rozdelenie prihlášky	180
17.6 Prieskum a zverejnenie prihlášky	180
17.8 Zápis ochrannej známky	181
17.9 Zrušenie ochrannej známky	181
17.10 Vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú	181
17.11 Návrh na zrušenie ochrannej známky a návrh na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú	181
17.12 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní	182
18 Uvedenie do predošlého stavu	182
19 Rozklad	182
20 Register	182
21 Zápis exekúcie do registra	183
22 Vestník	183
23 Kolektívna ochranná známka	183
24 Medzinárodná ochranná známka a ochranná známka Európskej únie	183
24.1 Zápis medzinárodnej ochrannej známky	183
24.2 Ochranná známka Európskej únie	183

VII. SPOLOČNÉ PROCESNOPRÁVNE PREDPISY PRE PRÁVNE ODVETVIE SPRÁVNEHO PRÁVA 184

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov 184

1 Rozsah pôsobnosti zákona	184
2 Základné pravidlá konania	184
3 Správne orgány, účastníci konania a zúčastnené osoby.....	185
3.1 Príslušnosť	185
3.2 Účastník konania a zúčastnená osoba	186
3.3 Zastupovanie	186
3.4 Začatie konania	187
3.5 Lehoty	187
3.6 Prerušenie konania	187
3.7 Zastavenie konania.....	188
3.8 Trovy konania	188
3.9 Zisťovanie podkladov pre rozhodnutie	189
3.10 Dokazovanie	189
3.11 Predbežné otázky	189
3.12 Zabezpečenie priebehu a účelu konania	189
3.13 Poriadkové opatrenia	190
3.14 Rozhodnutie	190
3.14.1 Lehota pre rozhodnutie	190
3.14.2 Oznámenie rozhodnutia	190
3.14.3 Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia.....	191
4 Preskúmanie rozhodnutí.....	191
4.1 Odvolacie konanie	191
4.2 Obnova konania	192
4.3 Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania	193
4.4 Konanie o proteste prokurátora.....	194
4.5 Preskúmavanie rozhodnutí správnych orgánov súdom.....	194
5 Výkon rozhodnutí	194
5.1 Vymáhanie peňažných plnení	196
5.2 Vymáhanie nepeňažných plnení	196

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, v znení neskorších predpisov 197

1 Predmet zákona.....	197
2 Právomoc	197
3 Organizácia a zloženie správnych súdov	198
4 Postup správneho súdu po začatí konania.....	198
5 Priebeh konania.....	199
6 Dokazovanie	199
7 Rozhodnutia vo veci samej	199
8 Uznesenie	200
10 Správna žaloba	200
10.1 Správna žaloba opomenutého účastníka	200
10.2 Sprístupnenie informácie	201
11 Opravné prostriedky.....	201

11.1 Kasačná sťažnosť	201
11.2 Žaloba na obnovu konania	202

VIII. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA TRESTNÉ PRÁVO203

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov.....203

1 Predmet zákona.....	203
2 Základy trestnej zodpovednosti	203

B. Vybrané právne inštitúty zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov205

1 Základné ustanovenia zákona	205
-------------------------------------	-----

IX. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA MEDZINÁRODNÉ PRÁVO207

A Vybrané medzinárodné zmluvy týkajúce sa práv duševného vlastníctva208

B Vybrané právne inštitúty vyhlášky č. 69/1975 Zb. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov208

1 Zriadenie organizácie.....	208
2 Pojmy	208
3 Cieľ organizácie	209
4 Členstvo	209
5 Orgány.....	209
5.1 Valné zhromaždenie.....	209
5.2 Konferencia.....	209
5.3 Koordinačný výbor	210
5.4 Medzinárodný úrad	210
6 Sídlo	211
7 Ďalšie ustanovenia	211

C Vybrané právne inštitúty Oznámenia č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve211

1 Predmet právnej úpravy	211
2 Vzťah k Bernskému dohovoru.....	211
3 Rozsah autorskoprávnej ochrany	212
3.1 Aplikácia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru	212
3.2 Počítačové programy	212
3.3 Kompilácie dát (databázy)	212
3.4 Právo rozširovania	212
3.5 Trvanie ochrany fotografických diel.....	212
3.6 Obmedzenia a výnimky	212
3.7 Povinnosti týkajúce sa technologických opatrení	212
3.8 Povinnosti týkajúce sa informácií na správu práv	213

4 Aplikácia v čase	213
5 Ustanovenia o presadzovaní práv	213
6 Zhromaždenie	213
7 Medzinárodný úrad	214
8 Spôsobilosť stať sa zmluvnou stranou tejto zmluvy	214
9 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy	214
10 Podpis zmluvy.....	214
11 Nadobudnutie platnosti tejto zmluvy	214
12 Deň, odkedy sa zmluva stáva účinnou pre zmluvné strany	214
12.1 Výhrady k zmluve.....	214
12.2 Vypovedanie zmluvy	215
13 Jazyky zmluvy	215
14 Depozitár.....	215
D Vybrané právne inštitúty zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov.....	215
1 Účel zákona.....	215
LITERATÚRA.....	216

ÚVOD

Učebná pomôcka – skriptá s názvom Základy práva pre technikov je súbor právnych predpisov určený pre študentov Strojníckej fakulty STU v Bratislave.

Tieto skriptá majú výlučne pedagogický charakter so zámerom predložiť prehľad právnych predpisov a z nich najdôležitejšie právne inštitúty. Prvoradým zámerom autora je predostrieť pre študentov systém rozdelenia právnych odvetví a oboznámiť ich so základnými právnymi predpismi jednotlivých právnych odvetví.

Obsah skríp je rozdelený do deviatich v ktorých sú uvedené najdôležitejšie právne predpisy z jednotlivých právnych odvetví, aby vytvárali komplexný výber právnych inštitútov pre technikov. Ide o hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy, pričom procesnoprávne predpisy sú uvedené tak, aby to bolo evidentné a v rámci vyučovania budú vysvetlené základné atribúty ich právnej povahy.

V učebnej pomôcke nie sú uvedené právne predpisy z pozemkového, stavebného a finančného práva, nakoľko by to prekračovalo problematiku, ktorá je akreditovaná v predmetoch Práva pre technikov a Technickoprávnej problematike.

Skriptá je možné použiť pre študentov všetkých fakúlt STU v Bratislave, avšak v rámci vyučovania je potrebné zosúladiť témy právnych predmetov s predloženou učebnou pomôckou.

Uvedené právne inštitúty je potrebné ešte v rámci pedagogického procesu vysvetliť a doplniť príkladmi z praxe, nakoľko tieto v učebnej pomôcke chýbajú. Ilustračné príklady k skriptám chcú spoluautori pripraviť ako samostatnú učebnú pomôcku. Vyjadrenie k prioritě výberu právnych predpisov a právnych inštitútov je z pohľadu použitia týchto podkladov pre technicky zameraných študentov, pričom pri iných prípadoch môže táto priorita byť iná.

Prezentovaná právna úprava vybraných právnych predpisov je aktuálna k 31.10.2023, pričom posledné novely právnych predpisov sú vo všetkých prípadoch úplne uvedené.

Spoluautori konštatujú, že je potrebné v rámci pedagogického procesu sledovať aktuálnosť stavu právnej úpravy, nakoľko v legislatívnom procese sa právne inštitúty dopĺňajú a menia.

Ďakujeme recenzentom Mgr. Renáte Zahorákovej, advokátke a Ing. Jánovi Karelvi, PhD., EUR Ing., znalcovi v odbore stavebníctvo za cenné pripomienky pri tvorbe učebnej pomôcky.

V Bratislave, dňa 31.10.2023

JUDr. Ján Florián Gajniak
Ondrej Gajniak

I VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA ŠTÁTNE PRÁVO

Najdôležitejšie právne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
- zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Preambula

My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my, občania Slovenskej republiky, uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave.

2 Základné ustanovenia

Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné. Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.

Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky.

Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon. Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.

Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk. Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.

Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa ústavy.

Slovenská republika sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.

Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.

Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi. Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.

3 Štátne symboly

Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna.

4 Hlavné mesto Slovenskej republiky

Hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava. Postavenie Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky ustanoví zákon.

5 Základné práva a slobody

Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.

Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

6 Základné ľudské práva a slobody

Každý má spôsobilosť na práva. Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Nikto nesmie byť pozbavený života. Trest smrti sa nepripúšťa. Nie je porušením práv, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.

Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Osobná sloboda sa zaručuje.

Nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby. To sa však nevzťahuje na:

- a) práce ukladané podľa zákona osobám vo výkone trestu odňatia slobody alebo osobám vykonávajúcim iný trest, nahrádzajúci trest odňatia slobody,
- b) vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby,
- c) službu vyžadovanú na základe zákona v prípade živelných pohrôm, nehôd alebo iného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje životy, zdravie alebo značné majetkové hodnoty,
- d) konanie uložené zákonom na ochranu života, zdravia alebo práv iných.
- e) menšie obecné služby na základe zákona.

Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v ústave, je vyhnutý na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

Obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva. Domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.

Iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.

Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.

Každý, kto sa oprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.

Vyššie uvedené slobody môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.

Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky . Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť, a nemožno ho vyhostiť.

Cudzinca možno vyhostiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.

Podmienky výkonu vyššie uvedených práv možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.

Obrana Slovenskej republiky je povinnosťou a vecou cti občanov. Zákon ustanoví rozsah brannej povinnosti.

Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.

7 Ďalšie práva uvedené v Ústave SR

Okrem základných ľudských práv a slobôd Ústava SR vymenúva:

- a) politické práva,
- b) práva národnostných menšín a etnických skupín,
- c) hospodárske, sociálne a kultúrne práva,
- d) právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva,
- e) právo na súdnu a inú právnu ochranu.

V právnom predpise sú upravené aj ďalšie právne inštitúty, ktorými sú:

- Hospodárstvo Slovenskej republiky
- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
- Územná samospráva
- Zákonodarná moc
- Výkonná moc
- Súdna moc
- Prokuratúra

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Základné zásady

Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné. Na výkon správy sa vytvárajú územné celky a správne celky.

Samosprávnymi územnými celkami Slovenskej republiky sú obce a vyššie územné celky.

Územný obvod vyššieho územného celku je zhodný len s územným obvodom kraja; postavenie, pôsobnosť a orgány samosprávy vyššieho územného celku ustanoví osobitný zákon.

Vojenský obvod zriadený podľa osobitného zákona nie je súčasťou obce ani vyššieho územného celku.

2 Správne usporiadanie

Správnymi celkami Slovenskej republiky sú kraje a okresy. Kraje sa členia na okresy. Územný obvod kraja a územný obvod okresu sú územnými obvody na výkon pôsobnosti orgánov štátu, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Správnymi celkami sú obce a vojenské obvody, ak podľa osobitných zákonov vykonávajú štátnu správu.

Zriaďujú sa tieto kraje a okresy, ktoré sú vymenované v zákone.

Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy sú v nariadení vlády Slovenskej republiky.

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov

1 Postavenie obcí

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Obci pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

Obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Obec a jej časť má svoj názov. Názov obce a jej časti sa uvádza v štátnom jazyku.

Označovanie obce v inom jazyku upravuje osobitný zákon.

2 Orgány obce

Orgánmi obce sú

- a) obecné zastupiteľstvo,
- b) starosta obce.

Kompetencie týchto orgánov sú uvedené v zákone.

3 Obecný úrad

Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Kompetencie obecného úradu sú uvedené v zákone.

4 Hlavný kontrolór a obecná polícia

Hlavného kontrolóra volí a odvoláva obecné zastupiteľstvo.

Predpoklady na výkon funkcie, voľbu a skončenie výkonu funkcie hlavného kontrolóra právne upravuje zákon. Zriadenie, postavenie a úlohy obecnej polície upravuje osobitný zákon.

5 Spolupráca obcí

Obce môžu spolupracovať na základe zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, zriadením alebo založením právnickej osoby podľa osobitného zákona.

V právnom predpise sú upravené aj ďalšie právne inštitúty, ktorými sú:

- Mestá
- Poslanci
- Použitie zákona o správnom konaní

Na konanie, v ktorom o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhoduje pri výkone samosprávy obec, sa vzťahuje zákon o správnom konaní; o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu obce rozhoduje súd, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona a pôsobnosť súdov

Zákon upravuje

- a) základné zásady činnosti súdov,
- b) sústavu súdov a pôsobnosť súdov,
- c) vnútornú organizáciu súdov,
- d) riadenie a správu súdov,
- e) sudcovskú samosprávu a
- f) účasť súdov pri tvorbe rozpočtu súdov.

Sídla súdov a obvody súdov upravuje osobitný zákon.

Kompetencie súdov sú uvedené v zákone.

2 Základné zásady činnosti súdov

Účastníci konania a strany v trestnom konaní sú si v konaní pred súdom rovní.

Konanie pred súdom je ústne a verejné, ak osobitný zákon neustanovuje inak. V konaní pred súdom sudca, prokurátor a advokát používajú úradný odev.

Rozsudok sa vyhlasuje v mene Slovenskej republiky a vždy verejne. Predpisy o konaní pred súdmi ustanovia spôsob verejného vyhlásenia rozsudkov.

3 Sústava súdov a ich pôsobnosť

Sústavu súdov Slovenskej republiky tvoria

- a) okresné sudy,

- b) krajské súdy,
- c) Špecializovaný trestný súd a
- c) Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Mestský súd má postavenie okresného súdu.

Súdmi správneho súdnictva sú:

- a) správne súdy a
- b) Najvyšší správny súd Slovenskej republiky.

4 Organizácia súdov

Súdnicstvo na súde vykonávajú sudcovia a v trestnoprávných veciach, ak tak ustanovuje zákon, aj prísediaci.

Na výkone súdnictva sa podieľajú aj súdni úradníci a zamestnanci súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca (samosudca) alebo predseda senátu.

Osobitný zákon ustanovuje, v ktorých veciach môže konať a rozhodnúť súdny úradník.

V právnom predpise sú upravené aj ďalšie právne inštitúty, ktorými sú:

- Organizácia súdov
- Organizácie riadenie a správy súdov
- Riadenie súdov
- Správa súdov
- Spoločné ustanovenia, prechodné a záverečné ustanovenia

II. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBČIANSKE PRÁVO

Najdôležitejšie hmotnoprávne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov

1 Občianskoprávne vzťahy a ich ochrana

Občiansky zákonník upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, a vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu

osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. Občiansky zákonník upravuje aj právne vzťahy z duševného vlastníctva, ak tieto vzťahy neupravujú iné zákony. Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo z iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája. V občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

Fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou.

Proti tomu, kto právo ohrozí alebo poruší, možno sa domáhať ochrany u orgánu, ktorý je na to povolaný. Ak nie je v zákone ustanovené niečo iné, je týmto orgánom súd.

Ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.

Ak hrozí neoprávnený zásah do práva bezprostredne, môže ten, kto je takto ohrozený, primeraným spôsobom zásah sám odvrátiť.

2 Účastníci občianskoprávných vzťahov

2.1 Fyzické osoby

Spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jej smrť inak. Za mŕtvu súd vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva ani vyhlásením manželstva za neplatné.

Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku.

Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, súd ju pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

2.2 Právnické osoby

Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

Právnickými osobami sú:

- a) združenia fyzických alebo právnických osôb,
- b) účelové združenia majetku,
- c) jednotky územnej samosprávy,
- d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

Na zriadenie právnickej osoby je potrebná písomná zmluva alebo zakladacia listina, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje ich vznik inak.

Právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, môžu nadobúdať práva a povinnosti odo dňa účinnosti zápisu do tohto registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnické osoby majú svoj názov, ktorý musí byť určený pri ich zriadení.

Právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány).

Za právnickú osobu môžu robiť právne úkony aj iní jej pracovníci alebo členovia, pokiaľ je to určené vo vnútorných predpisoch právnickej osoby alebo je to vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé. Ak tieto osoby prekročia svoje oprávnenie, vznikajú práva a povinnosti právnickej osobe, len pokiaľ sa právny úkon týka predmetu činnosti právnickej osoby a len vtedy, ak ide o prekročenie, o ktorom druhý účastník nemohol vedieť.

Právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak.

Pred zánikom právnickej osoby sa vyžaduje jej likvidácia, pokiaľ celé jej imanie nenadobúda právny nástupca alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii obchodných spoločností sa primerane použijú aj na likvidáciu inej právnickej osoby, pokiaľ z ustanovení upravujúcich tieto právnické osoby nevyplýva niečo iné.

2.2.1 Záujmové združenia právnických osôb

Na ochranu svojich záujmov alebo na dosiahnutie iného účelu môžu právnické osoby vytvárať záujmové združenia právnických osôb.

Na založenie združenia sa vyžaduje písomná zakladateľská zmluva uzavretá zakladateľmi alebo schválenie založenia združenia na ustanovujúcej členskej schôdzi.

O založení združenia na tejto schôdzi sa spíše zápisnica obsahujúca zoznam zakladajúcich členov združenia s uvedením ich mena (názvu) a bydliska (sídla) a podpisy členov. K zmluve alebo zápisnici o ustanovujúcej členskej schôdzi musia byť priložené statuty a určenie osôb oprávnených konať v mene združenia, ktoré schvália zakladatelia alebo ustanovujúca schôdza.

Statuty združenia určujú názov, sídlo a predmet činnosti združenia, úpravu majetkových pomerov, vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov, orgány združenia a vymedzenie ich pôsobnosti, spôsob zrušenia združenia a naloženie s jeho likvidačným zostatkom. Členstvo v združení možno viazať na určitý členský príspevok.

Statuty schvaľujú zakladatelia alebo ustanovujúca členská schôdza. Statuty určujú spôsob, ktorým sa statuty menia a dopĺňajú.

Združenie je právnickou osobou, ktorá zodpovedá svojím majetkom za nesplnenie svojich povinností. Združenie nadobúda právnu spôsobilosť zápisom do registra združení vedeného na obvodnom úrade v sídle kraja, príslušnom podľa sídla združenia. Do registra sa zapisuje názov a sídlo združenia, predmet jeho činnosti, orgány, prostredníctvom ktorých združenie koná, a mená osôb vykonávajúcich ich pôsobnosť.

K návrhu na zápis do registra sa prikladá zakladateľská zmluva alebo zápisnica o ustanovujúcej členskej schôdzi spolu so statutami. Návrh podáva osoba splnomocnená zakladateľmi alebo ustanovujúcou členskou schôdzou.

Pred zánikom združenia sa vyžaduje likvidácia, ak imanie združenia neprechádza na právneho nástupcu.

Združenie zaniká výmazom z registrácie.

Pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou.

2.2.2 Zmluva o združení

Niekoľko osôb sa môže združiť, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie dojednaného účelu.

Združenia nemajú spôsobilosť na práva a povinnosti. Každý z účastníkov je povinný vyvíjať činnosť na dosiahnutie dojednaného účelu spôsobom určeným v zmluve a zdržať sa akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla znemožniť alebo sťažiť dosiahnutie tohto účelu. Popri pracovnej činnosti môžu byť účastníci združenia podľa zmluvy povinní poskytnúť na účely združenia peniaze alebo iné veci. Ak v zmluve nie je určená výška, predpokladá sa, že účastníci sú povinní poskytnúť rovnaké hodnoty.

Majetkové hodnoty je účastník povinný poskytnúť na účely zmluvy v dobe určenej v zmluve, inak bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy.

Pokiaľ nie je poverený niektorý účastník správou vecí vyššie uvedených, nakladá s nimi za účelom dosiahnutia účelu zmluvy účastník, ktorý ich poskytol; je však povinný oddeliť ich od ostatného svojho majetku dohodnutým spôsobom alebo spôsobom, ktorý oznámi ostatným účastníkom zmluvy o združení.

Poskytnuté peniaze alebo iné veci určené podľa druhu sú v spoluvlastníctve všetkých účastníkov v pomere k ich výške, a to oznámením o ich oddelení od ostatného majetku účastníka alebo odovzdaním poverenému účastníkovi. Veci jednotlivo určené sú v bezplatnom užívaní všetkých účastníkov.

Majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti sa stáva spoluvlastníctvom všetkých účastníkov. Podiely na majetku získanom spoločnou činnosťou sú rovnaké, ak zmluva neurčuje inak. Zo záväzkov voči tretím osobám sú účastníci zaviazaní spoločne a nerozdielne.

Ak nie je v zmluve určené inak, rozhodujú účastníci o obstarávaní spoločných vecí jednomyselne. Ak má podľa zmluvy rozhodovať väčšina hlasov, patrí každému účastníkovi jeden hlas; veľkosť podielu nerozhoduje. Každý účastník, aj keď nevykonáva správu, má právo sa presvedčiť o hospodárskom stave združenia. Ustanovenia zmluvy, ktoré tomu odporujú, sú neplatné. Každý účastník môže zo združenia vystúpiť, nie však v nevhodnej dobe a na ujmu ostatných účastníkov združenia. Z vážnych dôvodov však môže zo združenia vystúpiť kedykoľvek, a to aj keď bola dohodnutá výpovedná lehota.

Z vážnych dôvodov možno účastníka zo združenia vylúčiť, a to iba jednomyselným uznesením ostatných účastníkov združenia, ak zmluva neurčuje inak.

Účastníkovi, ktorý vystúpil alebo bol vylúčený, sa veci vnesené do združenia vrátia. Podiel majetku podľa stavu v deň vystúpenia alebo vylúčenia sa mu vyplatí v peniazoch.

Účastník, ktorý vystúpil alebo ktorý bol vylúčený, sa nezbavuje zodpovednosti za záväzky z činnosti združenia, ktoré vznikli do dňa vystúpenia alebo vylúčenia.

Pri rozpustení združenia majú účastníci nárok na vrátenie hodnôt poskytnutých na účel združenia a vyporiadajú sa medzi sebou o majetok získaný výkonom spoločnej činnosti združenia spôsobom určeným v zmluve, inak rovným dielom.

4 Zastupovanie

Zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu - zákonné zastúpenie alebo na základe dohody o plnomocenstve – zmluvné zastupovanie.

4.1 Zákonné zastupovanie

Kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa, upravuje Zákon o rodine.

Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

Súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, pobyt koho nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo ak to vyžaduje verejný záujem. Za tých istých podmienok môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu.

4.2 Zmluvné zastupovanie

Pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou.

Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia.

Plnomocenstvo možno udeliť aj niekoľkým splnomocnencom spoločne. Ak v plnomocenstve udelenom niekoľkým splnomocnencom nie je určené inak, musia konať všetci spoločne.

Ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

Splnomocnenec je oprávnený udeliť plnomocenstvo inej osobe, aby namiesto neho konala za splnomocniteľa,

- a) ak je výslovne oprávnený podľa plnomocenstva udeliť plnomocenstvo inej osobe,
- b) ak je splnomocnencom právnická osoba.

Plnomocenstvo zanikne

- a) vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené,
- b) ak ho splnomocniteľ odvolal,
- c) ak ho vypovedal splnomocnenec,
- d) ak splnomocnenec zomrie.

Plnomocenstvo zaniká smrťou splnomocniteľa, ak z jeho obsahu nevyplýva niečo iné. Zánikom právnickej osoby, ktorá je splnomocnencom alebo splnomocniteľom, zaniká plnomocenstvo len vtedy, ak jej práva a záväzky neprechádzajú na inú osobu.

Splnomocniteľ sa nemôže platne vzdať práva plnomocenstvo kedykoľvek odvolať.

5 Zmluvy

Zmluvné strany sú povinní dbať, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov. Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine. Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté.

Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Účastník, ktorý uzavrel zmluvu v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, má právo od zmluvy odstúpiť.

Ak zákon ustanovuje povinné zverejnenie zmluvy, zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia.

Účastníci si môžu dohodnúť, že zmluva nadobúda účinnosť neskôr po jej zverejnení.

Zmluva uzavretá na účely odstránenia následkov mimoriadnej udalosti bezprostredne ohrozujúcej život, zdravie, majetok alebo životné prostredie, je účinná bez zverejnenia.

Rovnako je bez zverejnenia účinné aj ustanovenie zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa osobitného zákona nesprístupňuje.

Ak sa do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.

Účastníci môžu uzavrieť i takú zmluvu; ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

Spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplátne zmluvy upravené v zákone a Spotrebiteľská zmluva o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Spotrebiteľská zmluva o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch sa dojednáva medzi spotrebiteľom a dodávateľom práva užívať budovu alebo jej časť na jeden alebo viac určených alebo určiteľných časových období v roku, ktoré nemôžu byť kratšie ako týždeň; budovou alebo jej časťou sa rozumie stavba určená na bývanie alebo stavba určená na účely ubytovania. Zmluva sa uzatvára najmenej na tri roky, v písomnej forme, v slovenskom jazyku a okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať náležitosti podľa zákona.

Najčastejšie používanými typ zmlúv sú: kúpna a zámenná zmluva, darovacia zmluva, zmluva o dielo, zmluva o pôžičke, nájomná zmluva, zmluva o ubytovaní, zmluva o vklade, poisťná zmluva a zmluva o združení. Ostatné typy ako zmluva o výpožičke, príkazná zmluva, zmluva o úschove, zmluva o preprave, sprostredkovateľská zmluva, zmluva o dôchodku, verejná súťaž a verejný sľub sa používajú podľa potreby zmluvných strán v občianskoprávných vzťahoch.

5.1 Návrh na uzavretie zmluvy

Prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy, ktorý je určený jednej alebo viacerým určitým osobám, je návrhom na uzavretie zmluvy, ak je dostatočne určitý a vyplýva z neho vôľa navrhovateľa, aby bol viazaný v prípade jeho prijatia.

Návrh pôsobí od doby, keď dôjde osobe, ktorej je určený. Návrh, aj keď je neodvolateľný, môže navrhovateľ zrušiť, ak dôjde prejav o zrušení osobe, ktorej je určený, skôr alebo aspoň súčasne s návrhom.

Dokiaľ nebola zmluva uzavretá, môže byť návrh odvolaný, ak odvolanie dôjde osobe, ktorej je určené skôr, ako táto osoba odoslala prijatie návrhu.

Návrh nemôže byť odvolaný:

- a) počas lehoty, ktorá je v ňom určená na prijatie, ibaže z jeho obsahu vyplýva právo ho odvolať aj pred uplynutím tejto lehoty, alebo
- b) ak je v ňom vyjadrená neodvolateľnosť.

Návrh, aj keď je neodvolateľný, zaniká:

- a) uplynutím lehoty, ktorá v ňom bola určená na prijatie,
- b) uplynutím primeranej doby s prihliadnutím na povahu navrhovanej zmluvy a na rýchlosť prostriedkov, ktoré navrhovateľ použil pre zaslanie návrhu, alebo
- c) dôjdením prejavu o odmietnutí návrhu navrhovateľovi.

Ústny návrh zaniká, ak sa neprijal ihneď, ibaže z jeho obsahu vyplýva niečo iné. Lehota na prijatie návrhu určená navrhovateľom v telegrame začína plynúť od okamihu, keď je telegram podaný na odoslanie a lehota určená v liste od dátumu v ňom uvedenom, a ak dátum v ňom nie je uvedený, od dátumu uvedeného na obálke. Lehota na prijatie návrhu určená navrhovateľom telefonicky, d'alekopisne alebo inými prostriedkami umožňujúcimi okamžité oznámenie začína plynúť od okamihu, keď návrh dôjde osobe, ktorej je určený.

5.2 Prijatie návrhu

Včasné vyhlásenie urobené osobou, ktorej bol návrh určený, alebo iné jej včasné konanie, z ktorého možno vyvodíť jej súhlas, je prijatím návrhu.

Včasné prijatie návrhu nadobúda účinnosť okamihom, keď vyjadrenie súhlasu s obsahom návrhu dôjde navrhovateľovi. Prijatie možno odvolať, ak odvolanie dôjde navrhovateľovi najneskôr súčasne s prijatím.

Neskoré prijatie má napriek tomu účinky včasného prijatia, ak navrhovateľ o tom bez odkladu upovedomí osobu, ktorej bol návrh urobený, a to ústne alebo odoslaním správy.

Ak z listu alebo inej písomnosti, ktoré vyjadrujú prijatie návrhu, vyplýva, že boli odoslané za takých okolností, že by došli navrhovateľovi včas, keby ich preprava prebiehala obvyklým spôsobom, má neskoré prijatie účinky včasného prijatia, ibaže navrhovateľ bez odkladu upovedomí ústne osobu, ktorej bol návrh určený, že považuje návrh za zaniknutý, alebo jej v tomto zmysle odošle správu.

Zmluva je uzavretá okamihom, keď prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobúda účinnosť. Mlčanie alebo nečinnosť samy o sebe neznamenajú prijatie návrhu.

Prijatie návrhu, ktorý obsahuje dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné zmeny, je odmietnutím návrhu a považuje sa za nový návrh. Prijatím návrhu je však odpoveď, ktorá vymedzuje obsah navrhovanej zmluvy inými slovami, ak z odpovede nevyplýva zmena obsahu navrhovanej zmluvy.

Ak je návrh určený dvom alebo viacerým osobám a z jeho obsahu vyplýva, že úmyslom navrhovateľa je, aby všetky osoby, ktorým je návrh určený, sa stali stranou zmluvy, je zmluva uzavretá, ak všetky tieto osoby návrh prijímú.

Prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď je jej doručený. Ak prejav vôle dôjde zmenený vplyvom prostriedkov, ktoré navrhovateľ použil, alebo iných okolností, ktoré nastali počas jeho prepravy, posudzuje sa podľa ustanovení o omyle.

Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie príslušnému orgánu, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Účastník, ktorý uzavrel zmluvu v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, má právo od zmluvy odstúpiť.

Právny úkon je neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a osoba, ktorej bol právny úkon určený, tento omyl vyvolala alebo o ňom musela viesť. Právny úkon je takisto neplatný, ak omyl táto osoba vyvolala úmyselne. Omyl v pohnútkach nerobí právny úkon neplatným.

Účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj v prospech tretej osoby.

Ak nie je v tomto zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, je táto osoba zo zmluvy oprávnená okamihom, keď s ňou prejaví súhlas. Dlžník má proti nej tie isté námietky ako proti tomu, s kým zmluvu uzavrel. Ak sa táto osoba vzdá svojho práva, zanikne dlh, ak nebolo dohodnuté, že v tomto prípade má sa plniť tomu, s kým dlžník zmluvu uzavrel.

Dokiaľ tretia osoba nedá súhlas, platí zmluva len medzi tými, ktorí ju uzavreli; právo na plnenie má účastník, ktorý plnenie v prospech tretej osoby vyhradí, ak nebolo dohodnuté inak. To isté platí, ak tretia osoba súhlas odoprela.

Účastníci sa môžu písomne zaviazat', že do dohodnutej doby uzavrú zmluvu; musia sa však pritom dohodnúť o jej podstatných náležitostiach.

Ak do dohodnutej doby nedôjde k uzavretiu zmluvy, možno sa do jedného roka domáhať na súde, aby vyhlásenie vôle bolo nahradené súdnym rozhodnutím. Právo na náhradu škody tým nie je dotknuté.

Tento záväzok zaniká, pokiaľ okolnosti, z ktorých účastníci pri vzniku záväzku vychádzali, sa do tej miery zmenili, že nemožno spravodlivo požadovať, aby sa zmluva uzavrela.

Účastníci môžu uzavrieť i takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

6 Veci a práva

Predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty. Predmetom občianskoprávných vzťahov môžu byť tiež byty alebo nebytové priestory.

Veci sú hnutel'né alebo nehnuteľné.

Nehnuteľnosti sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom. Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.

Stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku.

Príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali.

Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali.

Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

7 Vecné práva, vlastnícke právo

Vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana.

Osobitný zákon upravuje vlastníctvo k bytom a nebytovým priestorom.

Osobitný zákon ustanovuje, ktoré veci môžu byť predmetom vlastníctva iba štátu alebo určených právnických osôb.

Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

Obdobné právo na ochranu má aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba.

8 Susedské práva

Vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Preto najmä nesmie ohroziť susedovu stavbu alebo pozemok úpravami pozemku alebo úpravami stavby na ňom zriadenej bez toho, že by urobil dostatočné opatrenie na upevnenie stavby alebo pozemku, nesmie nad mieru primeranú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienením a vibráciami, nesmie nechať chované zvieratá vnikáť na susediaci pozemok a nešetrne, prípadne v nevhodnej ročnej dobe odstraňovať zo svojej pôdy korene stromu alebo odstraňovať vetvy stromu presahujúce na jeho pozemok.

Ak je to potrebné a ak to nebráni účelnému využívaniu susediacich pozemkov a stavieb, môže súd po zistení stanoviska príslušného stavebného úradu rozhodnúť, že vlastník pozemku je povinný pozemok oplotiť.

Vlastníci susediacich pozemkov sú povinní umožniť na nevyhnutnú dobu a v nevyhnutnej miere vstup na svoje pozemky, prípadne na stavby na nich stojace, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje údržba a obhospodarovanie susediacich pozemkov a stavieb. Ak tým vznikne škoda na pozemku alebo na stavbe, je ten, kto škodu spôsobil, povinný ju nahradiť; tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť.

Vlastník je povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak.

Vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu.

9 Držba

Držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou, alebo kto vykonáva právo pre seba. Držať možno veci, ako aj práva, ktoré pripúšťajú trvalý alebo opätovný výkon. Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

Ak zákon neustanovuje inak, má oprávnený držiteľ rovnaké práva ako vlastník, najmä má tiež právo na plody a úžitky z veci po dobu oprávnenej držby.

Oprávnený držiteľ má voči vlastníkovi nárok na náhradu nákladov, ktoré účelne vynaložil na vec po dobu oprávnenej držby, a to v rozsahu zodpovedajúcom zhodnoteniu veci ku dňu jej vrátenia. Obvyklé náklady súvisiace s údržbou a prevádzkou sa však nenahrádzajú.

Neoprávnený držiteľ je povinný vždy vydať vec vlastníkovi spolu s jej plodmi a úžitkami a nahradiť škodu, ktorá neoprávnenou držbou vznikla. Môže si odpočítať náklady potrebné pre údržbu a prevádzku veci.

Neoprávnený držiteľ si môže od veci oddeliť to, čím ju na svoje náklady zhodnotil, pokiaľ je to možné bez zhoršenia podstaty veci.

10 Nadobúdanie vlastníctva

Vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

Ak sa vlastníctvo nadobúda rozhodnutím štátneho orgánu, nadobúda sa vlastníctvo dňom v ňom určeným, a ak určený nie je, dňom právoplatnosti rozhodnutia.

Ak sa hnutelná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo prevzatím veci, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

11 Vydržanie

Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Takto nemožno nadobudnúť vlastníctvo k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb.

Do doby držby sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca. Pre začiatok a trvanie doby sa použijú primerane ustanovenia o plynutí premlčacej doby.

Ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil. Pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí.

Súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

12 Spoluvlastníctvo

Vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov. Spoluvlastníctvo je podielové alebo bezpodielové. Bezpodielové spoluvlastníctvo môže vzniknúť len medzi manželmi.

12.1 Podielové spoluvlastníctvo

Podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely všetkých spoluvlastníkov rovnaké.

Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne.

O hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd.

Ak ide o dôležitú zmenu spoločnej veci, môžu prehlasovaní spoluvlastníci žiadať, aby o zmene rozhodol súd. Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe. Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

Spoluvlastníci sa môžu dohodnúť o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vyporiadaní; ak je predmetom spoluvlastníctva nehnuteľnosť, dohoda musí byť písomná.

Každý zo spoluvlastníkov je povinný vydať ostatným na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali, ak nemala už dohoda o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vyporiadaní písomnú formu.

Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výtťažok rozdelí podľa podielov.

Z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.

Pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením veci môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva viaznúce na nehnuteľnosti.

12.2 Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnomu nástupcovi pôvodného vlastníka.

Manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva. Obdobne sa môžu dohodnúť aj o správe spoločného majetku.

Manželia sa môžu dohodnúť, že vyhradia vznik bezpodielového spoluvlastníctva ku dňu zániku manželstva.

Dohoda podľa vyššie uvedených ustanovení vyžaduje formu notárskej zápisnice. Manželia sa môžu voči inej osobe na túto dohodu odvolať len vtedy, ak jej je táto dohoda známa.

Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním.

Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

Ak dôjde medzi manželmi k nezhode o právach a povinnostiach vyplývajúcich z bezpodielového spoluvlastníctva, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

Ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takého násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte, stalo ďalšie spolužitie nezniesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo bytu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva, prípadne ho z jeho užívania úplne vylúčiť.

Pohládávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. To neplatí, ak ide o pohľadávku veriteľa jedného z manželov, ktorí sa dohodli podľa zákona, pokiaľ táto pohľadávka vznikla pri používaní majetku, ktorý nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Zo závažných dôvodov, najmä ak by ďalšie trvanie bezpodielového spoluvlastníctva odporovalo dobrým mravom, môže súd na návrh niektorého z manželov toto spoluvlastníctvo zrušiť i za trvania manželstva.

Na použitie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov potrebuje podnikateľ pri začatí podnikania súhlas druhého manžela. Na ďalšie právne úkony súvisiace s podnikaním už súhlas druhého manžela nepotrebuje.

Súd na návrh zruší bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v prípade, že jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Návrh môže podať ten z manželov, ktorý nezískal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Pokiaľ toto oprávnenie majú obaja manželia, môže návrh podať ktorýkoľvek z nich.

Ak podnikateľskú činnosť po zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov vykonáva podnikateľ spoločne alebo s pomocou manžela, ktorý nie je podnikateľom, rozdelia sa medzi nich príjmy z podnikania v pomere určenom písomnou zmluvou; ak taká zmluva nebola uzavretá, rozdelia sa príjmy rovným dielom.

Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených zákone.

Ak dôjde k vyporiadaniu dohodou, sú manželia povinní vydať si na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali. Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

Ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo ak bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo na návrh podaný do troch rokov od jeho zániku vyporiadané rozhodnutím súdu, platí, pokiaľ ide o hnutelné veci, že sa manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastník užíva. O ostatných hnutelných veciach a o nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pre manželov spoločné.

Ak sa po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozhodnutím súdu alebo dohodou objaví majetok, ktorý nebol zahrnutý v rámci vyporiadania, platí preň domnienka vyššie uvedená.

Pokiaľ sa dohody medzi manželmi podľa zákona týkajú nehnuteľností, musia mať písomnú formu a nadobúdajú účinnosť vkladom do katastra.

Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí.

Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Ak počas trvania manželstva bezpodielové spoluvlastníctvo zaniklo, môže sa obnoviť len rozhodnutím súdu vydaným na návrh jedného z manželov.

13 Práva k cudzím veciam

13.1 Záložné právo

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva (záloh), ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Záložné právo sa zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, alebo zákonom. Zmluva o zriadení záložného práva na hnutel'nú vec sa nemusí uzatvoriť v písomnej forme, ak záložné právo vzniká odovzdaním veci podľa tohto zákona.

V zmluve o zriadení záložného práva sa určí pohľadávka, ktorá sa záložným právom zabezpečuje, a záloh.

V zmluve o zriadení záložného práva sa určí najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky.

Záloh môže byť v zmluve o zriadení záložného práva určený jednotlivo, čo sa týka množstva a druhu alebo iným spôsobom tak, aby kedykoľvek počas trvania záložného práva bolo možné záloh určiť.

Záložným právom možno zabezpečiť peňažnú pohľadávku, ako aj nepenažnú pohľadávku, ktorej hodnota je určitá alebo kedykoľvek počas trvania záložného práva určiteľná.

Záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky.

Záložné právo prechádza pri prevode alebo prechode pohľadávky zabezpečenej záložným právom na nadobúdateľa pohľadávky. To platí aj vtedy, ak ide o inú zmenu v osobe oprávnenej zo zabezpečenej pohľadávky.

Záloh môže byť vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor, ktoré sú prevoditeľné, ak zákon neustanovuje inak. Záloh môže byť aj súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, podnik alebo časť podniku, alebo iná hromadná vec.

Záložné právo sa vzťahuje na záloh, jeho súčasti, plody a úžitky a príslušenstvo, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje alebo zákon neustanovuje inak. Na plody a úžitky sa záložné právo vzťahuje až do ich oddelenia od zálohu, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak.

Záložné právo možno zriadiť na vec, byt a na nebytový priestor vo vlastníctve záložcu, alebo na právo a na inú majetkovú hodnotu, ktoré patria záložcovi.

Záložné právo možno zriaďiť aj na vec, právo, inú majetkovú hodnotu, byt alebo nebytový priestor, ktorý záložca nadobudne v budúcnosti, a to aj vtedy, ak vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor vzniknú v budúcnosti alebo ktorých vznik závisí od splnenia podmienky.

Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložným právom zriadeným na niekoľko samostatných zálohov.

Akákoľvek dohoda zakazujúca zriaďiť záložné právo je neúčinná voči tretím osobám.

Na vznik záložného práva sa vyžaduje jeho registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv zriadenom podľa osobitného zákona, ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo k nehnuteľnostiam, bytom a nebytovým priestorom vzniká zápisom v katastri nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo k niektorým veciam, právam alebo k iným majetkovým hodnotám ustanoveným osobitným zákonom vzniká jeho registráciou v osobitnom registri, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností podľa zákona alebo ktoré vzniká registráciou v osobitnom registri, nepodlieha registrácii v registri záložných práv podľa tohto zákona.

Záložca je povinný záloh poistiť, len ak tak určuje zmluva o zriadení záložného práva.

Ak záložca písomne oznámi alebo záložný veriteľ preukáže poisťovateľovi najneskôr do výplaty plnenia z poistnej zmluvy vznik záložného práva, poisťovateľ plní v prípade poistnej udalosti plnenie z poistnej zmluvy záložnému veriteľovi alebo inej osobe určenej záložným veriteľom; na preukázanie vzniku záložného práva stačí výpis z registra záložných práv alebo z osobitného registra, ak sa na vznik záložného práva vyžaduje registrácia v osobitnom registri. Výplatu plnenia z poistnej zmluvy je záložný veriteľ povinný bez zbytočného odkladu písomne oznámiť záložcovi.

Ak poisťovateľ vyplatí plnenie z poistnej zmluvy záložnému veriteľovi, záložný veriteľ je oprávnený prijaté plnenie držať u seba. Ak zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, záložný veriteľ je oprávnený uspokojiť sa z plnenia z poistnej zmluvy, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak.

Ak plnenie z poistnej zmluvy prijaté záložným veriteľom prevyšuje zabezpečenú pohľadávku, záložný veriteľ je povinný vydať záložcovi bez zbytočného odkladu plnenie z poistnej zmluvy prevyšujúce zabezpečenú pohľadávku po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom záložného práva.

Záložné právo zaniká:

a) zánikom zabezpečenej pohľadávky,

- b) zánikom všetkých vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, na ktoré sa záložné právo vzťahuje,
- c) ak sa záložný veriteľ vzdá záložného práva,
- d) uplynutím času, na ktorý bolo záložné právo zriadené,
- e) vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci,
- f) ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania alebo ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom,
- g) ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zaťaženia záložným právom,
- h) iným spôsobom dohodnutým v zmluve o zriadení záložného práva alebo vyplývajúcim z osobitného predpisu,
- i) ak sa vykonalo bez ohľadu na rozsah uspokojenia veriteľa.

Po zániku záložného práva sa vykoná výmaz záložného práva z registra záložných práv alebo z osobitného registra, ak sa na vznik záložného práva vyžaduje podľa zákona registrácia v osobitnom registri; výmaz sa vykoná ku dňu uvedenému v žiadosti na výmaz záložného práva, najskôr však ku dňu zániku záložného práva.

Záložný veriteľ je povinný podať žiadosť o výmaz záložného práva bez zbytočného odkladu po zániku záložného práva; Ak bolo zrušené záložné právo zriadené rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, vykoná sa výmaz na základe rozhodnutia príslušného súdu alebo správneho orgánu, ktorý vydal rozhodnutie o zrušení záložného práva. Žiadosť o výmaz záložného práva je oprávnený podať aj záložca; záložca je povinný žiadosť doložiť písomným potvrdením o splnení záväzku alebo inou listinou preukazujúcou zánik záložného práva vystavenou záložným veriteľom.

Ak je zálohom hnutelná vec a záloh bol podľa zmluvy o zriadení záložného práva odovzdaný záložnému veriteľovi, záložný veriteľ je povinný bez zbytočného odkladu po zániku záložného práva záloh vrátiť záložcovi.

13.2 Vecné bremená

Vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

Vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

Pokiaľ sa účastníci nedohodli inak, je ten, kto je na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu oprávnený užívať cudziu vec, povinný znášať primerane náklady na jej zachovanie a opravy; ak však vec užíva aj jej vlastník, je povinný tieto náklady znášať podľa miery spoluužívania.

Vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

Zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám.

Ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

Vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. K zániku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu zmluvou je treba vklad do katastra nehnuteľností.

Vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti; prechodnou nemožnosťou výkonu práva vecné bremeno nezaniká.

Ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo peňažné plnenie.

Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.

14 Závazkový právny vzťah

Závazkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

14.1 Vznik a zánik záväzkov

Záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Nižšie uvedené prípady zabezpečenia záväzkov sa týkajú najmä nehnuteľností. Záväzky zanikajú z dôvodov uvedených v zákone.

14.1.1 Záložná zmluva

Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložnou zmluvou. Ako sa zabezpečuje pohľadávka zálohom veci alebo práva, je upravené v časti o vecných právach.

14.1.2 Zabezpečovací prevod práva

Splnenie záväzku možno zabezpečiť dočasným prevodom práva dlžníka alebo tretej osoby v prospech veriteľa. Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou.

Ak je prevádzané právo zapísané v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri, veriteľ je povinný oznámiť dočasnosť prevodu práva v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri. Uspokojením zabezpečenej pohľadávky prechádza právo späť na

toho, kto ho previedol. Pri zabezpečovacom prevode práva spojeného s cenným papierom sa postupuje primerane podľa osobitného predpisu.

Zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzatvoriť písomne.

Zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať vymedzenie zabezpečeného záväzku a označenie práva, ktoré sa prevádza v prospech veriteľa, práva a povinnosti účastníkov zmluvy k prevedenému právu počas trvania zabezpečovacieho prevodu práva, jeho ocenenie v peniazoch, spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva a najnižšie podanie v prípade dobrovoľnej dražby; ak sa prevádza právo inej osoby ako dlžníka, zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať aj označenie dlžníka.

Až do zániku zabezpečovacieho prevodu práva veriteľ nie je oprávnený preveďené právo previesť ďalej na inú osobu ani ho inak zaťažiť v prospech inej osoby. Ak je predmetom zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nehnuteľnosť, správa katastra túto skutočnosť vyznačí v katastri nehnuteľností.

Ak zabezpečovací prevod práva spočíva v prevode vlastníckeho práva k veci a veriteľ je jej držiteľom, je povinný preveďenú vec chrániť pred poškodením, stratou a zničením. Ak je držiteľom veci dlžník, táto povinnosť platí pre neho obdobne.

Ak zabezpečený záväzok nie je riadne a včas splnený, veriteľ je oprávnený začať výkon zabezpečovacieho prevodu práva a preveďené právo speňažiť spôsobom uvedeným v zmluve alebo dražbou podľa osobitného zákona.

Dohody, ktorých obsahom alebo účelom je uspokojenie veriteľa tým, že si natrvalo ponechá preveďené právo uzavreté pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky, sú neplatné.

Začatie výkonu zabezpečovacieho prevodu práva je veriteľ povinný písomne oznámiť osobe, ktorá zabezpečenie poskytla a dlžníkovi aspoň 30 dní vopred.

Ak je dohodnutý iný spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva ako speňažením na dražbe podľa osobitného predpisu, veriteľ je pri výkone svojho práva povinný postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby právo previedol za cenu, za akú sa rovnaké alebo porovnateľné právo za porovnateľných podmienok zvyčajne prevádza, inak zodpovedá osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, za škodu, ktorú tým spôsobí.

Ak výťažok dosiahnutý vykonaním zabezpečovacieho práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo, veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vydať osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, tú časť výťažku, ktorá po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo.

Zánikom zabezpečovaného záväzku právo prechádza späť na osobu, ktorá zabezpečenie poskytla. Veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vec v jeho držbe vydať a ak niet odlišnej dohody, spolu s tým, čo k nej pribudlo.

Veriteľ má právo na náhradu nákladov účelne vynaložených v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva.

15 Kúpna zmluva

Z kúpnej zmluvy vznikne predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň predávajúcemu dohodnutú cenu.

Cenu treba dojednať v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, inak je zmluva relaatívne neplatná.

Ak nie je dohodnuté inak ani ak to nie je obvyklé, sú účastníci povinní plniť bez zbytočného odkladu. Predávajúci je oprávnený odovzdať predmet kúpy odprieť, ak kupujúci nezaplatí cenu včas. Ak sa odosiela predmet kúpy na miesto plnenia alebo určenia, nie je kupujúci povinný zaplatiť cenu, dokiaľ nemá možnosť si predmet kúpy prezrieť.

Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie podľa zákona, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté.

Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

16 Predkupné právo

Kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predáť, má predkupné právo. Také právo možno dohodnúť aj pre prípad iného scudzenia veci než predajom. Predkupné právo ukladá povinnosť iba tomu, kto sľúbil vec ponúknuť na predaj.

Predkupné právo možno dohodnúť aj ako vecné právo, ktoré pôsobí aj voči nástupcom kupujúceho. Zmluva sa musí uzavrieť písomne a predkupné právo sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností. Ak predávajúci nekúpil vec ponúknutú kupujúcim, zostáva mu zachované predkupné právo aj voči jeho právnomu nástupcovi.

Ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

Predkupné právo neprechádza na dediča oprávnenej osoby a nemožno ho previesť na inú osobu.

Ak nie je dohodnutá doba, dokiaľ sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.

Kto je oprávnený kúpiť vec, musí zaplatiť cenu ponúknutú niekym iným, ak nie je dohodnuté inak. Ak nemôže vec kúpiť alebo ak nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnať ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne

17 Zámenná zmluva

Vyššie uvedené pravidlá o kúpnej zmluve sa primerane použijú aj na zmluvu, podľa ktorej si zmluvné strany vymieňajú vec za vec, a to tak, že každá zo strán sa považuje ohľadne veci, ktorú výmenou dáva, za predávajúcu stranu, a ohľadne veci, ktorú výmenou prijíma, za kupujúcu stranu.

18 Darovacia zmluva

Darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma. Darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť, a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatíu veci pri darovaní.

Neplatná je darovacia zmluva, podľa ktorej sa má plniť až po darcovej smrti.

Darca je povinný pri ponuke daru upozorniť na vady, o ktorých vie. Ak má vec vady, na ktoré darca neupozornil, je obdarovaný oprávnený vec vrátiť.

Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, v znení neskorších predpisov

1 Základné ustanovenia

Tento zákon upravuje vzťahy, ktoré vznikajú v súvislosti s vytvorením a použitím autorského diela (ďalej dielo) alebo umeleckého výkonu, v súvislosti s výrobou a použitím zvukového záznamu, audiovizuálneho záznamu alebo vysielania a v súvislosti s vytvorením alebo zhotovením a použitím počítačového programu alebo databázy tak, aby boli chránené práva a oprávnené záujmy autora, výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu, výrobcu audiovizuálneho záznamu, rozhlasového vysielateľa a televízneho vysielateľa, vydavateľa periodika, autora počítačového programu, autora databázy a zhotoviteľa databázy. Tento zákon upravuje aj správu práv.

2 Predmet autorského práva

Dielom je literárne dielo, slovesné dielo, divadelné dielo, hudobné dielo, audiovizuálne dielo, dielo výtvarného umenia, architektonické dielo, dielo úžitkového umenia, kartografické dielo alebo iný druh umeleckého diela alebo vedeckého diela, ak spĺňa podmienky podľa zákona.

Dielom výtvarného umenia je maľba, kresba, koláž, tapiséria, rytina, litografia alebo iná grafika, socha, keramika, šperk alebo iné dielo výtvarného umenia a fotografické dielo.

Fotografickým dielom je zachytenie obrazu prostredníctvom fotografického technického zariadenia, ak je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora.

Architektonickým dielom je najvšeobecnejšie vyjadrenie tvorivej architektonickej myšlienky autora, najmä grafické a priestorové zobrazenie architektonického riešenia stavby

alebo urbanistického usporiadania územia, stavba, ako aj dielo záhradnej, interiérovej a scénickej architektúry a dielo architektonického dizajnu.

3 Autor a spoluautori

Autor je fyzická osoba, ktorá dielo vytvorila.

Spoluautori sú dvaja alebo viacerí autori, ktorí vytvorili tvorivou duševnou činnosťou jediné dielo tak, že nie je možné od seba odlíšiť tvorivé vklady jednotlivých autorov a použiť ich ako samostatné diela.

4 Vznik autorského práva na dielo

Autorské právo na dielo vzniká okamihom, keď je dielo vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami.

5 Obsah autorského práva

Autorské právo zahŕňa výhradné osobnostné práva (osobnostné práva) a výhradné majetkové práva (majetkové práva).

5.1 Osobnostné práva

Autor má právo na autorstvo k svojmu dielu.

Autor má právo:

- a) rozhodnúť o zverejnení alebo o nezverejnení svojho diela,
- b) byť označený ako autor a rozhodnúť o spôsobe takéhoto označenia najmä menom alebo pseudonymom, a to pri každom použití svojho diela, ak je takýto spôsob označenia pri danom diele a spôsobe použitia možný a obvyklý,
- c) na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by znižovalo hodnotu diela alebo spôsobilo ujmu autora na jeho cti alebo dobrej povesti.

Autor sa nemôže vzdať práv, tieto práva sú neprevoditeľné a smrťou autora zanikajú.

Autor môže udeliť súhlas so zásahom do svojich osobnostných práv. Súhlas so zásahom do osobnostných práv musí byť obmedzený rozsahom a spôsobom tohto zásahu, a ak nie je dohodnuté inak, možno ho odvolať.

5.2 Majetkové práva

Autor má právo použiť svoje dielo a právo udeliť súhlas na použitie svojho diela. Dielo je možné použiť iba so súhlasom autora, ak tento zákon neustanovuje inak. Za použitie diela má autor právo na odmenu, ak zákon neustanovuje inak.

Majetkové práva udelením súhlasu na použitie diela nezanikajú; autor je povinný strpieť použitie diela inou osobou v rozsahu udeleného súhlasu.

Majetkové práva sú neprevoditeľné, nemožno sa ich vzdať a nemožno ich postihnúť exekúciou; to neplatí pre pohľadávky vzniknuté z majetkových práv.

Majetkové práva sú predmetom dedičstva. Ak spoluautor nemá dedičov alebo dedičia odmietnu dedičstvo prijať, jeho majetkové práva prechádzajú na ostatných spoluautorov.

6 Trvanie majetkových práv

Majetkové práva trvajú od okamihu vytvorenia diela počas autorovho života a 70 rokov po jeho smrti. Pri spoluautorskom diele majetkové práva trvajú počas života posledného zo spoluautorov a 70 rokov po jeho smrti. Ak je audiovizuálne dielo vytvorené ako spoluautorské dielo, majetkové práva trvajú počas života poslednej osoby spomedzi režiséra, autora scenára, autora dialógov a autora hudby, ktorá bola vytvorená osobitne pre toto dielo a 70 rokov po jej smrti.

7 Vzťah autorského práva k vecným právam

Nadobudnutím vlastníckeho práva alebo iného vecného práva k veci, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené, nie je dotknuté autorské právo. Vlastnícke právo alebo iné vecné právo k veci, prostredníctvom ktorej je dielo vyjadrené, nie je dotknuté autorským právom, ak nie je dohodnuté inak alebo ak zo zákona nevyplýva iné.

Vlastník alebo iný užívateľ stavby, ktorá je vyjadrením architektonického diela, môže vykonávať na stavbe bez súhlasu autora len také stavebné úpravy a udržiavacie práce, ktoré sú nevyhnutné na jej udržanie v dobrom stave a na zachovanie funkčného využívania a ktoré neznížujú hodnotu architektonického diela alebo inak nezasahujú do autorských práv.

Zhotoviteľ stavby, ktorá je vyjadrením architektonického diela, je povinný umožniť autorovi tohto diela dohľad nad zhotovením stavby, ak o to autor požiada a nie je to v rozpore s oprávnenými záujmami zhotoviteľa stavby.

8 Obmedzenia majetkových práv

Výnimky a obmedzenia majetkových práv autora sú dovolené len v osobitných prípadoch ustanovených v tejto hlave a nakladanie s dielom podľa týchto ustanovení nesmie byť v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.

8.1 Citácia diela

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije formou citácie zverejnené dielo alebo jeho časť najmä na účel recenzie alebo kritiky tohto diela.

Použitie diela alebo časti diela musí byť v súlade so zvyklosťami a jeho rozsah nesmie presiahnuť rámec odôvodnený účelom citácie.

8.2 Použitie diela na vyučovacie účely

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije zverejnené dielo vyhotovením rozmnoženiny, verejným vykonaním alebo verejným prenosom na účel názornej ukážky pri výučbe alebo pri výskume, ak pri takomto použití nedochádza k priamemu alebo nepriamemu majetkovému prospechu.

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije zverejnené dielo digitálnym vyhotovením rozmnoženiny, verejným vykonaním alebo verejným prenosom na účel názornej ukážky pri výučbe v škole, na zodpovednosť školy alebo cez zabezpečenú elektronickú sieť školy na neobchodný účel.

Školou sa na účely tohto zákona rozumie škola, školské zariadenie, vysoká škola, vzdelávacia inštitúcia ďalšieho vzdelávania a zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.

8.3 Použitie architektonického diela

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom alebo verejným rozširovaním bezodplatným prevodom vlastníckeho práva umelecké dielo vo forme stavby, zobrazenia stavby alebo plánu stavby na účel obnovy stavby. Obnovou sa rozumie súbor špecializovaných umelecko-remeselných činností a iných odborných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, úprava alebo rekonštrukcia stavby alebo jej časti s cieľom zachovať umeleckú hodnotu stavby alebo jej funkčné využívanie.

8.4 Použitie diela na úradné účely

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom, technickým predvedením alebo verejným rozširovaním prevodom vlastníckeho práva dielo v rozsahu nevyhnutnom na účel zabezpečenia

- a) verejnej bezpečnosti,
- b) priebehu správneho konania, trestného konania alebo súdneho konania alebo
- c) rokovania Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov, zastupiteľstva obce alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku.

8.5 Použitie diela pri oprave a ukážke zariadenia

Do autorského práva nezasahuje osoba, ktorá bez súhlasu autora použije zverejnené dielo vyhotovením rozmnoženiny, technickým predvedením alebo verejným prenosom prostredníctvom technického zariadenia na účel opravy alebo ukážky funkčnosti a vlastností tohto zariadenia.

9 Licenčná zmluva

Licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela (ďalej licencia). Licenčná zmluva obsahuje najmä spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý autor licenciu udeľuje, alebo spôsob jeho určenia a odmenu za udelenie licencie alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie.

Obsah licenčnej zmluvy alebo jej časť je možné určiť aj odkazom na licenčné podmienky, ktoré sú stranám známe alebo sú im dostupné v čase uzavretia licenčnej zmluvy.

Licenčná zmluva musí mať písomnú formu, ak autor udeľuje výhradnú licenciu.

Autor sa môže s nadobúdateľom v licenčnej zmluve dohodnúť, že udeľuje licenciu v neobmedzenom rozsahu alebo v územne alebo vecne obmedzenom rozsahu.

9.1 Výhradná licencia a nevýhradná licencia

Autor môže nadobúdateľovi udeliť výhradnú licenciu alebo nevýhradnú licenciu. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že autor udelil výhradnú licenciu, platí, že udelil nevýhradnú licenciu, ak zákon neustanovuje inak.

Ak autor udelil výhradnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela udelený výhradnou licenciou a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať použitia diela spôsobom, na ktorý udelil výhradnú licenciu.

Ak autor udelil nevýhradnú licenciu, nie je dotknuté právo autora použiť dielo spôsobom, na ktorý nevýhradnú licenciu udelil, a takisto nie je dotknuté právo autora udeliť licenciu tretej osobe.

Nevýhradná licencia, ktorú nadobúdateľ získal pred udelením výhradnej licencie tretej osobe, zostáva zachovaná, ak sa autor s nadobúdateľom takejto nevýhradnej licencie nedohodol inak. Autor je povinný nadobúdateľa výhradnej licencie informovať o predchádzajúcom udelení nevýhradnej licencie tretej osobe.

Licenčná zmluva, ktorou autor udelil tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela udelený predtým výhradnou licenciou, je neplatná, ak nadobúdateľ výhradnej licencie na uzavretie takejto licenčnej zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

9.2 Prechod licencie a zánik licencie

Zánikom právnickej osoby, ktorej bola udelená licencia, prechádzajú práva a povinnosti z licenčnej zmluvy na jej právneho nástupcu; licenčná zmluva môže takýto prechod práv a povinností na právneho nástupcu vylúčiť.

Smrťou fyzickej osoby, ktorej bola udelená licencia, prechádzajú práva a povinnosti z licenčnej zmluvy na dedičov; licenčná zmluva môže takýto prechod práv a povinností na dedičov vylúčiť.

Ak niet právneho nástupcu alebo dedičov, licencia zaniká.

9.3 Nakladanie s licenciou

Nadobúdateľ je oprávnený udeliť tretej osobe súhlas na použitie diela v rozsahu udelennej licencie (ďalej sublicencia) len s predchádzajúcim súhlasom autora.

Nadobúdateľ môže licenciu zmluvou postúpiť len s predchádzajúcim súhlasom autora. O postúpení licencie a o osobe postupníka je nadobúdateľ povinný informovať autora bez zbytočného odkladu. Ak nie je dohodnuté inak, súhlas autora sa nevyžaduje pri predaji podniku alebo časti podniku, ktorého súčasťou je licencia.

Ak je licenčná zmluva uzavretá v písomnej forme, udelenie sublicencie aj postúpenie licencie musí mať písomnú formu, ak licenčná zmluva neurčuje inak.

9.4 Odstúpenie od licenčnej zmluvy z dôvodu nevyužívania výhradnej licencie

Ak nadobúdateľ nevyužíva výhradnú licenciu dohodnutým spôsobom alebo v dohodnutom rozsahu, má autor právo odstúpiť od licenčnej zmluvy; právo na odstúpenie autorovi nevznikne, ak je nevyužívanie výhradnej licencie spôsobené okolnosťami na strane autora, ktorých nápravu možno od autora spravodlivo požadovať.

Právo na odstúpenie vznikne autorovi najskôr uplynutím troch rokov od udelenia výhradnej licencie. Ak je využitie výhradnej licencie závislé od dodania diela, ktoré bolo nadobúdateľovi dodané až po uzavretí licenčnej zmluvy, nevznikne toto právo skôr ako

uplynutím troch rokov od tohto dodania; najneskôr však uplynutím piatich rokov od tohto dodania, ak to vyplýva z povahy diela.

Právo na odstúpenie môže autor uplatniť až po tom, čo písomne vyzve nadobúdateľa, aby v primeranej lehote od doručenia výzvy výhradnú licenciu využil, a nadobúdateľ ju napriek tejto výzve nevyužije.

Práva na odstúpenie sa autor nemôže vopred vzdať. Ak sú však dané dôvody odstúpenia, zmluvné strany sa môžu dohodnúť na zmene výhradnej licenčnej zmluvy na nevýhradnú licenčnú zmluvu v časti, ktorej sa tieto dôvody týkajú.

Odstúpenie musí mať písomnú formu. Nárok na odmenu autora ku dňu odstúpenia ostáva zachovaný v rozsahu, v ktorom je dotknutý týmto odstúpením, autor však nie je oprávnený, pokiaľ nie je dohodnuté inak, požadovať náhradu škody spôsobenej porušením povinnosti, ktorej sa odstúpenie týka.

Predchádzajúce ustanovenia sa nevzťahujú na autora počítačového programu.

10 Osobitné ustanovenia o počítačovom programe

Počítačový program, ktorým je súbor príkazov a inštrukcií vyjadrených v akejkoľvek forme použitých priamo alebo nepriamo v počítači alebo v podobnom technickom zariadení, je chránený podľa zákona, ak je výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál použitý na jeho vytvorenie.

Myšlienky a princípy, na ktorých je založený prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom jeho rozhrania, nie sú chránené podľa zákona.

Právo autora udeliť súhlas na verejné rozširovanie originálu počítačového programu alebo rozmnoženiny počítačového programu prevodom užívacieho práva zaniká pre územie členského štátu alebo zmluvného štátu prvým oprávneným odplatným prevodom originálu počítačového programu alebo rozmnoženiny počítačového programu na území členského štátu alebo zmluvného štátu, a to pre originál počítačového programu alebo rozmnoženinu počítačového programu, ktorá bola predmetom tohto prevodu.

10.1 Výnimky a obmedzenia majetkových práv autora k počítačovému programu

Osoba oprávnená užívať rozmnoženinu počítačového programu (ďalej oprávnený užívateľ) nesmie používať počítačový program v rozpore s bežným využitím počítačového programu a nesmie neprimerane zasahovať do právom chránených záujmov autora počítačového programu.

Do práva autora počítačového programu nezasahuje oprávnený užívateľ, ak bez súhlasu autora počítačového programu

- a) použije počítačový program na účel riadneho využitia počítačového programu vrátane opravy jeho chýb, ak nie je dohodnuté inak,
- b) vyhotoví záložnú rozmnoženinu počítačového programu na účel zabezpečenia riadneho využitia počítačového programu,

c) skúma, študuje alebo skúša funkčnosť počítačového programu na účel určenia myšlienky alebo princípov, ktoré sú základom akejkoľvek časti počítačového programu, a to počas nahrávania, zobrazovania, prenosu, overovania funkčnosti a ukladania počítačového programu do pamäte počítača.

Do práva autora počítačového programu nezasahuje oprávnený užívateľ alebo nadobúdateľ licencie k počítačovému programu, ktorý vyhotoví bez súhlasu autora počítačového programu rozmnoženinu zdrojového kódu alebo strojového kódu počítačového programu alebo jeho časti alebo preloží formu zdrojového kódu alebo strojového kódu počítačového programu alebo jeho časti v rozsahu nevyhnutnom na získanie informácie potrebnej na dosiahnutie vzájomnej súčinnosti počítačového programu s inými nezávisle vytvorenými počítačovými programami, ak táto informácia nebola predtým bežne dostupná.

Informáciu získanú nemožno použiť na

- a) dosiahnutie iného cieľa, ako je dosiahnutie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov,
- b) poskytnutie iným osobám s výnimkou, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov,
- c) zabezpečenie vývoja, výroby alebo obchodovanie s počítačovým programom, ktorý je podobný vo svojom vyjadrení, alebo na akúkoľvek inú činnosť, ktorou by sa porušilo právo autora počítačového programu.

Za použitie podľa predchádzajúcich odsekov nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

Do práva autora počítačového programu nezasahuje oprávnený užívateľ alebo nadobúdateľ licencie k počítačovému programu, ktorý bez súhlasu autora použije počítačový program vyhotovením rozmnoženiny, spracovaním alebo verejným rozširovaním a použije výsledok jeho spracovania vyhotovením rozmnoženiny alebo verejným rozširovaním na účel názornej ukážky pri výučbe v škole, na zodpovednosť školy alebo cez zabezpečenú elektronickú sieť školy na neobchodný účel.

Do práva autora počítačového programu nezasahuje oprávnený užívateľ alebo nadobúdateľ licencie k počítačovému programu, ktorý bez súhlasu autora počítačového programu použije počítačový program vyhotovením rozmnoženiny a spracovaním v prípade čerpania údajov podľa zákona.

Ustanovenia o výnimkách a obmedzeniach majetkových práv v rozsahu uvedenom v zákone sa použijú primerane vo vzťahu k autorovi počítačového programu, oprávnenému užívateľovi a nadobúdateľovi licencie.

11 Osobitné režimy tvorby

11.1 Zamestnanecké dielo

Dielo vytvorené autorom na splnenie povinností vyplývajúcich mu z pracovnoprávneho vzťahu alebo z obdobného pracovného vzťahu sa považuje za zamestnanecké dielo.

Zamestnaneckým dielom je aj dielo vytvorené autorom, ktorý je členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnickej osoby alebo štatutárnym orgánom právnickej osoby, alebo členom štatutárneho orgánu právnickej osoby, na splnenie povinností vyplývajúcich mu z členstva v orgáne tejto právnickej osoby, ktorá sa v tomto prípade považuje za zamestnávateľa.

Zamestnaneckým dielom je aj dielo vytvorené autorom, ktorý je zamestnancom dočasne prideleným k zamestnávateľovi na výkon práce. Takýto zamestnávateľ sa považuje za zamestnávateľa dočasne prideleného zamestnanca.

Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak. Pri výkone majetkových práv autora k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom nesmie autor udeliť tretej osobe súhlas na použitie tohto diela a autor je povinný sám sa zdržať výkonu majetkových práv k tomuto dielu.

Zamestnávateľ môže právo výkonu majetkových práv autora postúpiť tretej osobe, ak nie je dohodnuté inak.

Ak zamestnávateľ vykonáva majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, platí, že autor udelil súhlas aj na

- a) zverejnenie diela,
- b) označenie diela menom, obchodným menom alebo názvom zamestnávateľa,
- c) dokončenie diela, zmenu diela alebo iný zásah do diela.

Smrťou alebo zánikom zamestnávateľa oprávneného vykonávať majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu bez právneho nástupcu právo výkonu majetkových práv zamestnávateľa zaniká a majetkové práva k zamestnaneckému dielu vykonáva autor.

Ak zamestnávateľ nevykonáva majetkové práva k zamestnaneckému dielu vôbec alebo ich vykonáva nedostatočne, má autor právo požadovať, aby mu zamestnávateľ udelil za obvyklých podmienok licenciu na použitie zamestnaneckého diela. Zamestnávateľ nie je povinný licenciu podľa prvej vety udeliť, ak je to v rozpore s jeho oprávnenými záujmami alebo je na strane zamestnávateľa iný závažný dôvod na odmietnutie udelenia takejto licencie.

11.2 Dielo na objednávku

Dielo na objednávku je dielo vytvorené autorom na základe zmluvy o dielo. Ak autor vytvoril dielo na objednávku, platí, že udelil súhlas na jeho použitie na účel vyplývajúci zo zmluvy, ak nie je dohodnuté inak. Objednávateľ je oprávnený použiť toto dielo na iný účel len so súhlasom autora, ak tento zákon neustanovuje inak.

Autor je oprávnený dielo na objednávku sám použiť, ako aj udeliť súhlas na jeho použitie, ak nie je dohodnuté inak a ak to nie je v rozpore s oprávnenými záujmami objednávateľa.

Právna úprava sa primerane vzťahuje aj na dielo vytvorené v rámci verejnej súťaže.

Na počítačový program, databázu a kartografické dielo vytvorené celkom alebo sčasti na objednávku sa vzťahujú ustanovenia o zamestnaneckom diele; objednávateľ sa v tomto prípade považuje za zamestnávateľa. Právna úprava sa nevzťahuje na audiovizuálne dielo.

11.3 Spoločné dielo

Spoločné dielo je dielo, ktoré vytvorili dvaja alebo viacerí autori na podnet a pod vedením osoby, ktorá usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia tohto diela. Tvorivé vklady autorov zahrnuté do spoločného diela nie je možné samostatne použiť.

Na výkon práv k spoločnému dielu sa primerane použijú ustanovenia o zamestnaneckom diele.

Ak tvorbu spoločného diela usmerňovali a zabezpečovali dve alebo viaceré osoby, nakladajú so spoločným dielom spoločne, ak nie je dohodnuté inak.

Smrťou fyzickej osoby alebo zánikom právnickej osoby bez právneho nástupcu jej právo výkonu majetkových práv k spoločnému dielu zaniká a majetkové práva k spoločnému dielu vykonávajú autori.

11.4 Školské dielo

Školské dielo je dielo vytvorené dieťaťom, žiakom alebo študentom na splnenie školských alebo študijných povinností vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k škole.

Autor školského diela je na návrh školy povinný uzavrieť so školou nevýhradnú a bezodplatnú licenčnú zmluvu o použití školského diela spôsobom, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný, ak to možno od autora školského diela spravodlivo požadovať. Ak autor školského diela odmietne licenčnú zmluvu podľa prvej vety uzatvoriť, škola sa môže domáhať, aby obsah licenčnej zmluvy určil súd.

Škola môže požadovať, aby jej autor školského diela zo získanej odmeny za použitie školského diela nahradil náklady vynaložené na vytvorenie školského diela, a to podľa okolností až do ich skutočnej výšky.

12 Práva k databáza

Databázou je súbor navzájom nezávislých diel, údajov alebo iných navzájom nezávislých materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a jednotlivo prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami bez ohľadu na formu jeho vyjadrenia.

Práva nositeľov práv k jednotlivým súčastiam databázy zostávajú zachované.

Za databázu sa nepovažuje počítačový program použitý pri zhotovení alebo prevádzke databázy prístupnej elektronickými prostriedkami.

Databázou je najmä zborník, noviny, časopis, encyklopédia, antológia, pásmo alebo výstava.

Ak sa na tvorbe databázy podieľali dvaja alebo viacerí autori, uplatnia sa primerane ustanovenia zákona o spoluautorstve.

12.1 Výhradné majetkové práva k databáze

Autor databázy má právo použiť svoju databázu a právo udeliť súhlas na použitie databázy. Databázu je možné použiť iba so súhlasom autora, ak zákon neustanovuje inak.

Použitím databázy, na ktoré udeľuje autor databázy súhlas, je

- a) vyhotovenie rozmnoženiny databázy,
- b) spracovanie databázy,
- c) verejné rozširovanie originálu databázy alebo rozmnoženiny databázy
 1. prevodom vlastníckeho práva,
 2. nájmom alebo
 3. vypožičaním,
- d) technické predvedenie databázy,
- e) verejný prenos databázy; to nezahŕňa vysielanie a retransmisiu.

12.2 Obmedzenie majetkového práva k databáze

Do autorského práva k databáze nezasahuje osoba oprávnená užívať databázu, ktorá bez súhlasu autora databázy použije databázu na účel prístupu k jej obsahu alebo na účel jej bežného využitia.

Do autorského práva k databáze nezasahuje osoba oprávnená užívať databázu, ktorá bez súhlasu autora databázy použije databázu vyhotovením rozmnoženiny, verejným prenosom, verejným vykonaním, verejným vystavením alebo spracovaním, ako aj výsledok jej spracovania.

12.3 Osobitné právo k databáze

Ak databáza vykazuje kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný vklad do získania, overenia alebo predvedenia jej obsahu, má zhotoviteľ databázy výhradné právo databázu použiť a udeliť súhlas na extrakciu alebo reutilizáciu celého obsahu databázy alebo jej kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatnej časti.

Zhotoviteľ databázy je osoba, ktorá iniciovala a zabezpečila zhotovenie databázy.

Extrakcia databázy je trvalé alebo dočasné vyhotovenie rozmnoženiny databázy prenesením celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na iný nosič akýmkoľvek prostriedkom v akejkoľvek forme.

Reutilizácia databázy je akýkoľvek spôsob uvedenia celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na verejnosti vrátane rozširovania jej rozmnoženín prevodom vlastníckeho práva a nájmom.

Konanie, ktoré je opakovanou a systematickou extrakciou alebo reutilizáciou nepodstatných častí obsahu databázy a je v rozpore s bežným využitím databázy a ktoré neprimerane zasahuje do právom chránených záujmov zhotoviteľa databázy, je zakázané.

Práva autora databázy nie sú dotknuté.

Akákoľvek zmena obsahu databázy, ktorá je kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatná, alebo každý nový kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný vklad do databázy spočívajúci v doplnení, skrátení alebo v inom upravovaní, je zhotovením novej databázy. Práva zhotoviteľa databázy sú prevoditeľné.

12.4 Výnimky a obmedzenia osobitného práva k databáze

Používateľ databázy, ku ktorej bol umožnený prístup verejnosti, ju nesmie používať v rozpore s bežným využitím databázy a nesmie neprimerane zasahovať do právom chránených záujmov zhotoviteľa databázy.

Používateľ databázy, ku ktorej bol umožnený prístup verejnosti, nesmie spôsobiť ujmu nositeľom práv k jednotlivým súčastiam databázy.

Do osobitného práva k databáze nezasahuje používateľ databázy, ktorý bez súhlasu zhotoviteľa databázy vykoná extrakciu alebo reutilizáciu kvalitatívne alebo kvantitatívne nepodstatnej časti jej obsahu, a to na akýkoľvek účel.

Do osobitného práva k databáze, ku ktorej bol umožnený prístup verejnosti, nezasahuje používateľ databázy, ktorý bez súhlasu zhotoviteľa databázy vykoná extrakciu alebo reutilizáciu podstatnej časti obsahu databázy, ak ide o

- a) extrakciu obsahu databázy, ktorá nie je zhotovená v elektronickej podobe, pre súkromnú potrebu,
- b) extrakciu na účel názornej ukážky pri výučbe alebo pri výskume, pri ktorom nedochádza k dosiahnutiu priameho alebo nepriameho obchodného prospechu, a uvedie sa označenie zhotoviteľa databázy a prameň,
- c) extrakciu alebo reutilizáciu v nevyhnutnom rozsahu na účel zabezpečenia
 1. verejnej bezpečnosti,
 2. priebehu správneho, trestného alebo súdneho konania alebo
 3. rokovania Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov, zastupiteľstva obce alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku,
- d) extrakciu alebo reutilizáciu na účel názornej ukážky pri výučbe v škole, na zodpovednosť školy alebo cez zabezpečenú elektronickú sieť školy na neobchodný účel a uvedie sa označenie zhotoviteľa databázy a prameň,
- e) extrakciu alebo reutilizáciu použitím pre zachovanie kultúrneho dedičstva, pre čerpanie údajov pre účely výskumu a pri čerpaní údajov.

12.5 Trvanie osobitného práva k databáze

Právo zhotoviteľa databázy trvá 15 rokov odo dňa zhotovenia databázy alebo odo dňa, keď bol umožnený prístup verejnosti k databáze, podľa toho, ktorá z týchto skutočností nastala neskôr.

Trvanie práva zhotoviteľa databázy sa skončí posledným dňom kalendárneho roka, v ktorom uplynie doba trvania.

III. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBCHODNÉ PRÁVO

Najdôležitejšie právne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, znení neskorších predpisov

- zákon č. 530/2003 Z. z. obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, znení neskorších predpisov
- zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, znení neskorších predpisov
- zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 187/2021 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané hmotnoprávne inštitúty upravené v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, znení neskorších predpisov

1 Rozsah pôsobnosti Obchodného zákonníka

Zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.

Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva obchodný zákonník.

2 Podnikanie

Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Podnikateľom podľa zákona je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Sídlom právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Právnická osoba alebo fyzická osoba musí preukázať, že má k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorej adresa je ako jej sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo v živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom, vlastnícke právo alebo užívacie právo, ktoré užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania nevyklučuje, alebo súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti so zápisom nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania do obchodného registra, živnostenského registra alebo inej evidencie ustanovenej osobitným zákonom.

Adresou sa rozumie názov obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice.

Bydliskom fyzickej osoby sa rozumie adresa jej trvalého pobytu podľa osobitného predpisu.

Každý podnikateľ je povinný na svojich obchodných listoch a objednávkach vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu právnickej osoby a identifikačné číslo, ak je pridelené. Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri alebo v inej evidencii podnikateľov uvádzajú aj označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal a číslo zápisu. Ak podnikateľ na svojich obchodných dokumentoch uvádza výšku základného imania, musí uviesť aj rozsah jeho splatenia.

Údaje je podnikateľ povinný uvádzať aj v písomnom úradnom styku.

Údaje je podnikateľ povinný uvádzať aj na svojej internetovej stránke, ak ju má zriadenú.

Ustanoveniami zákona sa spravujú aj vzťahy iných osôb než podnikateľov, ak to ustanovuje zákon alebo osobitný zákon.

3 Konanie podnikateľa

Ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za neho koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

Ustanovenia zákona o jednotlivých obchodných spoločnostiach a o družstve určujú štatutárny orgán, ktorého konanie je konaním podnikateľa.

Podnikateľa zaväzuje konanie osôb vykonávajúcich pôsobnosť štatutárneho orgánu, aj keď prekročili svojím konaním rozsah predmetu jeho podnikania, okrem prípadu, v ktorom sa prekročila pôsobnosť štatutárneho orgánu, ktorú tomuto orgánu zákon zveruje alebo zákon umožňuje zveriť.

Obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať nie je účinné voči tretím osobám ani v prípade, keď bolo zverejnené.

Vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku.

4 Prokúra

Prokúrou splnomocňuje podnikateľ prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, aj keď sa na ne inak vyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokúru možno udeliť len fyzickej osobe.

V prokúre nie je zahrnuté oprávnenie scudzovať nehnuteľnosti a zaťažovať ich, ibaže je toto oprávnenie výslovne v udelení prokúry uvedené.

Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nemá právne následky voči tretím osobám. Viacerým osobám možno prokúru udeliť tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie

oprávnené každá samostatne, alebo tak, že je pritom potrebný súhlasný prejav vôle všetkých prokuristov alebo aspoň dvoch z nich.

Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis.

Udelenie prokúry je účinné od zápisu do obchodného registra. Návrh na zápis prokúry do obchodného registra musí obsahovať meno a bydlisko prokuristu a spôsob, akým sa za podnikateľa podpisuje. Ak bola prokúra udelená viacerým osobám, musí návrh obsahovať aj určenie, či každý prokurista môže konať samostatne, prípadne koľko prokuristov musí konať spoločne.

Podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkárni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená.

5 Obchodný register

Obchodný register je verejný zoznam zákonom ustanovených údajov, ktorého súčasťou je zbierka zákonom ustanovených listín.

Do obchodného registra sa zapisujú:

- a) obchodné spoločnosti, družstvá, iné právnické osoby, o ktorých to ustanoví osobitný zákon, právnické osoby založené podľa práva Európskych spoločenstiev, podniky a organizačné zložky podnikov zahraničných osôb,
- b) odštepné závody a iné organizačné zložky podnikov, ak tak ustanoví osobitný zákon,
- c) fyzické osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré sú podnikateľmi podľa tohto zákona a ktoré sa do obchodného registra zapisujú na vlastnú žiadosť, alebo ak tak ustanoví osobitný zákon.

Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia. Obsah listín, ktorých zverejnenie zákon ustanovuje, je účinný voči tretím osobám odo dňa, keď bolo zverejnené oznámenie o uložení listín do zbierky listín. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch alebo o obsahu listín vedela. Zapísaná osoba sa však nemôže na tieto údaje alebo obsah listín odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť.

Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.

6 Obchodné spoločnosti

Obchodná spoločnosť je právnická osoba založená za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Postavenie obdobné postaveniu spoločností majú aj právnické osoby založené podľa práva Európskych spoločenstiev.

Pri obchodných spoločnostiach sa na živnostenské podnikanie vzťahuje zákon o živnostenskom podnikaní, pričom živnosti sa delia na voľné, remeselné a viazané. Kategória koncesných živností bola zrušená a činnosti, ktoré tam boli zaradené boli preradené do viazaných živností. Táto problematika vzhľadom na rozsah textu a špecializáciu problematiky nie je predmetom tohto učebného textu.

Ak zákon neustanovuje inak, môžu byť zakladateľmi spoločnosti a zúčastňovať sa na jej podnikaní fyzické i právnické osoby.

Činnosť, ktorú podľa osobitných predpisov môžu vykonávať iba fyzické osoby, môže spoločnosť vykonávať iba pomocou osôb, ktoré sú na to oprávnené podľa osobitných predpisov. Zodpovednosť týchto osôb podľa osobitných predpisov nie je dotknutá.

Fyzická alebo právnická osoba môže byť spoločníkom s neobmedzeným ručením iba v jednej spoločnosti.

Po zániku spoločnosti ručia spoločníci za záväzky spoločnosti do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku najmenej však v rozsahu, v ktorom za ne ručili počas trvania spoločnosti. Medzi sebou sa spoločníci vyrovnávajú tým istým spôsobom ako pri ručení počas trvania spoločnosti.

6.1 Verejná obchodná spoločnosť

Verejná obchodná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej aspoň dve osoby podnikajú pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne všetkým svojím majetkom. Obchodné meno musí obsahovať označenie "verejná obchodná spoločnosť", ktoré môže byť nahradené skratkou "ver. obch. spol." alebo "v. o. s.". Ak obchodné meno obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, postačí dodatok "a spol.".

Verejná obchodná spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne.

Spoločnosť sa zrušuje podľa zákona.

6.2 Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti) a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom (komplementári).

Pokiaľ nie je ustanovené inak, použijú sa na komanditnú spoločnosť primerane ustanovenia zákona o verejnej obchodnej spoločnosti a na právne postavenie komanditistov ustanovenia o spoločnosti s ručením obmedzeným.

Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej však vo výške 250 eur. Vklad je povinný splatiť v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti, prípadne po vzniku svojej účasti v spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "komanditná spoločnosť", postačí však skratka "kom. spol." alebo "k. s.". Ak obchodné meno spoločnosti obsahuje meno komanditistu, ručí tento komanditista za záväzky spoločnosti ako komplementár.

Návrh na zápis komanditnej spoločnosti do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci spoločníci. Spoločnosť sa zrušuje z dôvodov uvedených v zákone.

6.3 Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosťou s ručením obmedzeným je spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov.

Spoločnosť môže založiť jedna osoba. Spoločnosť môže mať najviac 50 spoločníkov.

Spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti. Fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach.

Ak na spoločnosť, ktorá má jedného spoločníka, bol vyhlásený konkurz, môže táto osoba založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí jedného roku od vyporiadania záväzkov, ktoré sa viažu na majetok podliehajúci konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu.

Ak k úpadku alebo k predĺženiu, ktoré je dôvodom na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, došlo úmyselným konaním preukázaným právoplatným rozhodnutím súdu, ten, kto úmyselné konanie spôsobil, môže založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí desiatich rokov od vyporiadania záväzkov zaniknutej spoločnosti.

Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Plnenie za spoločnosť poskytnuté z dôvodu ručenia sa započítava na splatenie vkladu, inak môže spoločník požadovať náhradu od spoločnosti. Ak nemôže dosiahnuť túto náhradu, môže požadovať náhradu od každého z ostatných spoločníkov v rozsahu, v akom sa svojím vkladom podieľa na základnom imaní spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "spoločnosť s ručením obmedzeným", postačí však skratka "spol. s r. o." alebo "s. r. o.". Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5 000 eur. Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 eur.

Na založení spoločnosti sa môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom.

Spoločnosť sa zrušuje z dôvodov uvedených v zákone.

Spoločnosť s ručením obmedzeným môže byť založená aj zjednodušeným spôsobom prostredníctvom na to určeného elektronického formulára na vytvorenie spoločenskej zmluvy, ktorý ministerstvo zverejní v štátnom jazyku a v anglickom jazyku na svojom webovom sídle.

6.4 Akciová spoločnosť

Akciovou spoločnosťou je spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "akciová spoločnosť" alebo skratku "akc. spol." alebo skratku "a. s.".

Akciová spoločnosť môže byť súkromná akciová spoločnosť alebo verejná akciová spoločnosť. Za verejnú akciovú spoločnosť sa považuje spoločnosť, ktorej všetky akcie alebo časť akcií boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý sa nachádza alebo ktorý sa prevádzkuje v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

O zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Na zrušenie a zánik platí ustanovenie zákona.

6.5 Jednoduchá spoločnosť na akcie

Jednoduchú spoločnosť na akcie je upravená v Obchodnom zákonníku od 01.01.2017 a môže ju založiť jedna alebo aj viacero osôb, fyzické aj právnické osoby.

Zakladateľská listina či zmluva musia byť spísané formou notárskej zápisnice, nestačí len overený podpis zakladateľa. Súčasťou musia byť aj stanovы spoločnosti. Nasleduje získanie živnostenského oprávnenie podľa predmetu činnosti.

Spoločnosť vznikne zápisom do obchodného registra, ku ktorému je potrebné doložiť potrebné dokumenty (predovšetkým zakladateľský dokument, stanovы, prehlásenie správcu vkladu, súhlas s umiestnením sídla, oprávnenie k podnikaniu, určenie štatutárneho orgánu).

Akcionári majú možnosť stanoviť, aké práva a povinnosti budú s jednotlivými akciami spojené. Spoločnosť môže vydávať kmeňové akcie (základné) a akcie s osobitnými právami, ktoré špecifikuje vo svojich stanovách. Neexistuje žiadne obmedzenie čo je možné s akciami spájať a zakladatelia môžu určiť skupinu akcií, ktoré budú mať napríklad väčšie hlasovacie právo či väčší podiel na zisku než by im náležal podľa hodnoty, alebo naopak nebudú mať žiadne hlasovacie právo.

Ďalej môže byť obmedzená alebo zakázaná prevoditeľnosť akcií. Je to na voľbe zakladateľov. Tieto podmienky, aj s odkazom na konkrétne ustanovenie stanov, sa zapisujú do evidencie emisií vedenej Národným centrálnym depozitárom cenných papierov, a.s.

Jednoduchá spoločnosť na akcie nemusí mať dozornú radu. Štatutárnym orgánom je predstavenstvo a najvyšším orgánom valné zhromaždenie zložené z akcionárov.

Jednoduchá spoločnosť na akcie môže v stanovách stanoviť dôvody vlastného zrušenia, a to akékoľvek podľa uváženia zakladateľov. Takýmto dôvodom môže byť napríklad aj zlý výsledok hospodárenia. Zoznam akcionárov je verejne prístupný, nakoľko všetky akcie musia byť zaknihované a evidované na meno.

Jednoduchá spoločnosť na akcie môže mať základné imanie 1 euro, ktoré môže byť rozdelené na ľubovoľný počet akcií, s minimálnou hodnotou 1 cent. Na rozdiel od bežnej akciovej spoločnosti musí byť základné imanie spoločnosti splatené hneď pri vzniku a aj do budúcnosti je vylúčené zvyšovanie základného imania upisovaním akcií.

Jednoduchú spoločnosť na akcie je možné zmeniť, ale iba na akciovú spoločnosť. Zo žiadnej obchodnej spoločnosti nie je možné urobiť premenou jednoduchú spoločnosť na akcie.

7 Družstvo

Družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Obchodné meno družstva musí obsahovať označenie "družstvo".

Družstvo musí mať najmenej päť členov; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby. Na trvanie družstva nemá vplyv prístupenie ďalších členov alebo zánik členstva doterajších členov, ak družstvo spĺňa podmienky predchádzajúcej vety.

Družstvo je právnická osoba. Za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom.

Členovia neručia za záväzky družstva. Stanovy môžu určiť, že členovia družstva alebo niektorí z nich majú na základe rozhodnutia členskej schôdze voči družstvu do určitej výšky uhradzovacie povinnosti presahujúce členský vklad na krytie strát družstva.

Základné imanie družstva tvorí súhrn členských vkladov, na ktorých splatenie sa zaviazali členovia družstva.

Družstvo zaniká výmazom z obchodného registra.

Družstvo sa zrušuje podľa zákona.

8 Obchodno-záväzkové vzťahy

Zákon upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé, s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

Rovnako sa zákonom spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Zákonom sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy:

- a) medzi zakladateľmi obchodných spoločností, medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou, ako aj medzi spoločníkmi navzájom, pokiaľ ide o vzťahy týkajúce sa účasti na spoločnosti, ako aj vzťahy zo zmlúv, ktorými sa prevádza podiel spoločníka, medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou, ako aj vzťahy medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou pri zariaďovaní záležitostí spoločnosti a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a spoločnosťou pri výkone jeho poverenia,
- b) medzi zakladateľmi družstva a medzi členom a družstvom, pokiaľ vyplývajú z členského vzťahu v družstve, ako aj zo zmlúv o prevode členských práv a povinností, záväzkové vzťahy medzi členom štatutárneho orgánu a kontrolným orgánom družstva a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a družstvom pri výkone jeho poverenia,
- c) z burzových obchodov a ich sprostredkovania a ďalej z odplatných zmlúv týkajúcich sa cenných papierov,

d) zo zmluvy o predaji podniku alebo jeho častí, zmluvy o úvere, zmluvy o kontrolnej činnosti, zasielateľskej zmluvy, zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku, zmluvy o tichom spoločenstve, zmluvy o otvorení akreditívu, zmluvy o inkase, zmluvy o bankovom uložení veci, zmluvy o bežnom účte a zmluvy o vkladovom účte,
e) z bankovej záruky, z cestovného šeku a sľubu odškodnenia.

Zákonom sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, ktoré sa spravujú touto časťou zákona podľa predchádzajúcich odsekov, ako aj záložné právo k nehnuteľnostiam pri zabezpečení práv spojených s dlhopismi a záložné právo k cenným papierom v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom.

Zmluvy medzi osobami vyššie uvedenými, ktoré nie sú upravené v zákone a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a zákonom.

Strany si môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy vyššie uvedené, sa spravuje týmto zákonom.

Dohoda vyžaduje písomnú formu.

Zákonom sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení záväzkov zo zmlúv, pre ktoré si strany zvolili použitie tohto zákona, ak osoba poskytujúca zabezpečenie s tým prejaví súhlas alebo v čase vzniku zabezpečenia vie, že zabezpečovaný záväzok sa spravuje zákonom.

Strany sa môžu odchýliť od vyššie uvedených ustanovení alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť s výnimkou ustanovení, ktoré sú taxatívne uvedené v zákone (pozri § 263 zákona).

Strany sa nemôžu odchýliť od základných ustanovení uvedených pre jednotlivé zmluvné typy v zákone a od ustanovení, ktoré ustanovujú povinnú písomnú formu právneho úkonu.

Pri určení práv a povinností zo záväzkového vzťahu sa prihliada aj na obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne v príslušnom obchodnom odvetví, pokiaľ nie sú v rozpore s obsahom zmluvy alebo so zákonom.

Obchodné zvyklosti, na ktoré sa má prihliadať podľa zmluvy, sa použijú pred tými ustanoveniami zákona, ktoré nemajú donucovaciu povahu.

Výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.

9 Rokovanie o uzavretí zmluvy

Ustanovenia zákona pre jednotlivé typy zmlúv sa použijú len na zmluvy, ktorých obsah dohodnutý stranami zahŕňa podstatné časti zmluvy ustanovené v základnom ustanovení pre každú z týchto zmlúv.

Účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.

Dohoda o určitej časti zmluvy sa môže nahradiť dohodou strán o spôsobe umožňujúcom dodatočné určenie obsahu záväzku, ak tento spôsob nezávisí len od vôle jednej strany. Ak má chýbajúcu časť zmluvy určiť súd alebo určitá osoba, vyžaduje sa, aby dohoda mala písomnú formu.

Dohoda pri uzavieraní zmluvy, že určitá nepodstatná časť zmluvy sa medzi stranami dohodne dodatočne po jej uzavretí, sa považuje za podmienku platnosti dohodnutej časti zmluvy, ibaže strany dali pred jej uzavretím nepochybne najavo, že nedosiahnutie dodatočnej dohody o doplnení obsahu zmluvy nemá mať vplyv na platnosť uzavretej zmluvy. Pri pochybnostiach má podmienka odkladacie účinky.

Ak sa strany písomne dohodnú, že chýbajúci obsah zmluvy má určiť súd alebo osoba určená v dohode, platí ustanovenie zákona (pozri § 291 zákona). Dohodnutá časť zmluvy nenadobudne účinnosť, dokiaľ nie je dohodnutý alebo určený chýbajúci obsah zmluvy a jej platnosť zaniká zánikom záväzku dohodnúť chýbajúci obsah zmluv, ibaže sa strany dohodli, že dojednaná časť zmluvy má zostať v platnosti.

Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytnú, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody.

Zmluva vyžaduje pre platnosť písomnú formu iba v prípadoch ustanovených v zákone, alebo keď aspoň jedna strana pri rokovaní o uzavretí zmluvy prejaví vôľu, aby sa zmluva uzavrela v písomnej forme.

Ak písomne uzavretá zmluva obsahuje ustanovenie, že sa môže meniť alebo zrušiť iba dohodou strán v písomnej forme, môže sa zmluva meniť alebo zrušiť iba písomne.

Časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené.

Odchylné dojednania v zmluve majú prednosť pred zmením v dohodnutých obchodných podmienok.

Na uzavretie zmluvy možno použiť zmluvné formuláre používané v obchodnom styku.

Ak strany použijú v zmluve niektorú z doložiek upravených v používaných vykladacích pravidlách, predpokladá sa, že strany zamýšľali dosiahnuť touto doložkou právne účinky určené vykladacími pravidlami, na ktoré sa strany v zmluve odvolali, inak vykladacími pravidlami, ktoré s prihliadnutím na povahu zmluvy sa obvykle používajú.

Ak sú uzavreté viaceré zmluvy pri tom istom rokovaní alebo zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne.

Ak však z povahy alebo stranám známeho účelu zmlúv pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než

splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

Ustanovenie sa použije obdobne, ak z povahy alebo účelu zmlúv vyplýva, že iba jedna alebo viaceré tieto zmluvy závisia od jednej alebo viacerých iných zmlúv.

S prihliadnutím na obsah návrhu na uzavretie zmluvy alebo v dôsledku praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, alebo s prihliadnutím na zvyklosti rozhodné podľa tohto zákona, môže osoba, ktorej je návrh určený, vyjadriť súhlas s návrhom vykonaním určitého úkonu (napr. odoslaním tovaru alebo zaplatením kúpnej ceny) bez upovedomenia navrhovateľa. V tomto prípade je prijatie návrhu účinné v okamihu, keď sa tento úkon urobil, ak došlo k nemu pred uplynutím lehoty rozhodnej na prijatie návrhu.

Ďalšie dve formy uzatvárania zmlúv, a to verejný návrh a obchodná verejná súťaž sú v praxi menej používané.

V osobitných ustanoveniach o niektorých obchodných záväzkových vzťahoch sú upravené zmluvy. Z nich sa podrobnejšie venujeme licenčnej zmluve.

10 Licenčná zmluva na predmety priemyselného vlastníctva

10.1 Predmet zmluvy

Licenčnou zmluvou na predmety priemyselného vlastníctva oprávňuje poskytovateľ nadobúdateľa v dojednanom rozsahu a na dojednanom území na výkon práv z priemyselného vlastníctva (ďalej právo) a nadobúdateľ sa zaväzuje na poskytovanie určitej odplaty alebo inej majetkovej hodnoty. Zmluva vyžaduje písomnú formu.

Ak tak ustanovuje osobitný predpis, vyžaduje sa na výkon práva poskytnutého na základe zmluvy zápis do príslušného registra týchto práv.

10.2 Práva a povinnosti zmluvných strán

Ak trvanie práva závisí od jeho výkonu, je nadobúdateľ na tento výkon povinný. Poskytovateľ je povinný po dobu trvania zmluvy udržiavať právo, pokiaľ to povaha tohto práva vyžaduje. Poskytovateľ je naďalej oprávnený na výkon práva, ktoré je predmetom zmluvy, a na poskytnutie jeho výkonu iným osobám.

Nadobúdateľ nie je oprávnený prenechať výkon práva iným osobám. Poskytovateľ je povinný bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy poskytnúť nadobúdateľovi všetky podklady a informácie, ktoré sú potrebné na výkon práva podľa zmluvy.

Nadobúdateľ je povinný utajovať poskytnuté podklady a informácie pred tretími osobami, ibaže zo zmluvy alebo z povahy poskytnutých podkladov a informácií vyplýva, že poskytovateľ nemá záujem na ich utajovaní. Za tretie osoby sa nepovažujú osoby, ktoré sa zúčastňujú na podnikaní podnikateľa a ktoré podnikateľ zaviazal mlčanlivosťou. Po zániku zmluvy je nadobúdateľ povinný poskytnuté podklady vrátiť a ďalej utajovať poskytnuté informácie do doby, keď sa stanú všeobecne známymi.

Ak nadobúdateľa obmedzujú vo výkone práva iné osoby alebo ak zistí, že iné osoby toto právo porušujú, je povinný bez zbytočného odkladu podať o tom správu poskytovateľovi.

Poskytovateľ je povinný bez zbytočného odkladu urobiť potrebné právne opatrenia na ochranu výkonu práva nadobúdateľom. Pri týchto opatreniach je nadobúdateľ povinný poskytnúť poskytovateľovi potrebné spolupôsobenie.

Ak sa zmluva nedojednala na dobu určitú, možno ju vypovedať. Ak zmluva neurčuje inú výpovednú lehotu, nadobúda výpoveď účinnosť uplynutím jedného roka od konca kalendárneho mesiaca, v ktorom bola výpoveď doručená druhej strane.

B Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, znení neskorších predpisov

1 Živnosť

Živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Zákon explicitne uvádza prípady, ktoré nie sú živnosti, napr. živnosťou nie je: činnosť autorizovaných architektov, autorizovaných krajinných architektov a autorizovaných stavebných inžinierov, autorizovaných geodetov a kartografov.

Prenájom nehnuteľností, bytových a nebytových priestorov je živnosťou, pokiaľ sa popri prenájme poskytujú aj iné než základné služby spojené s prenájmom.

Prevádzkovanie garáží alebo odstavných plôch pre motorové vozidlá je živnosťou, ak sú splnené podmienky podľa vyššie uvedeného odseku alebo ak garáže, prípadne odstavné plochy slúžia na umiestnenie najmenej piatich vozidiel patriacich iným osobám než majiteľovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti.

2 Osoby oprávnené prevádzkovať živnosť

Živnosť môže prevádzkovať fyzická osoba (živnostník) alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené zákonom.

Fyzické osoby a právnické osoby môžu prevádzkovať živnosť, ak to neobmedzujú alebo nevylučujú osobitné zákony.

2.1 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti

Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami sú:

- a) dosiahnutie veku 18 rokov,
- b) spôsobilosť na právne úkony,
- c) bezúhonnosť, ak tento zákon neustanovuje inak.

Za bezúhonného sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný trestný čin spáchaný úmyselne, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania, ak sa naňho nehládí, akoby nebol odsúdený.

2.2 Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti

Osobitnými podmienkami prevádzkovania živnosti sú odborná alebo iná spôsobilosť podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov, ak ju zákon vyžaduje.

U právnickej osoby musí osobitné podmienky spĺňať jej zodpovedný zástupca, ak zákon neustanovuje inak.

3 Prekážky prevádzkovania živnosti

Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba ani právnická osoba, na ktorej majetok bol ukončený konkurz, po dobu troch rokov po ukončení konkurzu alebo po opätovnom potvrdení núteného vyrovnania, nie však skôr ako po jednom roku od vyporiadania jej záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu. Ak podnikateľ spôsobil konkurz alebo nútené vyrovnanie úmyselne, môže prevádzkovať živnosť najskôr po piatich rokoch od úplného vyporiadania jeho záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu.

Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba, ktorej uložil súd alebo správny orgán zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti, dokiaľ zákaz trvá.

4 Druhy živností

Živnosti sú:

- a) remeselné, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore,
- b) viazané, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná inak,
- c) voľné, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť ustanovená.

4.1 Remeselné živnosti

Remeselné živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 1 zákona.

4.2 Viazané živnosti

Viazané živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 2 zákona.

4.3 Voľné živnosti

Voľné živnosti sú živnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohách č. 1 a 2 a ich označenie nezodpovedá obsahu živností uvedených v týchto prílohách.

Pre prevádzkovanie týchto živností musia byť splnené všeobecné podmienky. Preukazovanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky zverejní na svojej internetovej stránke zoznam odporúčaných označení najčastejšie používaných voľných živností a ich obsahové vymedzenie. Ohlasovateľ živnosti si môže zvoliť aj inú živnosť, ktorá nie je uvedená v zozname.

Rozsah živnostenského oprávnenia sa posudzuje podľa znenia predmetu podnikania s prihliadnutím na ustanovenia tejto časti.

Živnostenské oprávnenie zahŕňa aj oprávnenie na cestnú dopravu nákladu a osôb súvisiacu s vykonávaním živnosti.

5 Druhy živnosti podľa predmetu podnikania

Z hľadiska predmetu podnikania sú živnosti:

a) obchodné:

- kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod),
- pohostinská činnosť.

b) výrobné:

podnikateľ má právo v rámci živnostenského oprávnenia:

- vykonávať súbor navzájom súvisiacich činností so zabezpečením výroby finálneho produktu,
- zhotovovať stroje, náradie a prípravky určené na výrobu finálneho produktu,
- predávať a opravovať výrobky, ak zostane zachovaná povaha živnosti.

podnikateľ má ďalej právo:

- nakupovať za účelom ďalšieho predaja a predávať výrobky aj iných výrobcov a príslušenstvo, pokiaľ sú rovnakého druhu ako výrobky vlastnej výroby, alebo v jednotlivých prípadoch sprostredkovať predaj cudzích výrobkov a príslušenstva,
- vyrábať a potláčať obaly, etikety a iné pomocné prostriedky umožňujúce predaj výrobkov, ktoré vyrába,
- prenajímať výrobky vlastnej výroby i výrobky iných výrobcov rovnakého druhu, ako aj príslušenstvo,
- vykonávať montáž, nastavenie a údržbu výrobkov.

Nákup, predaj, sprostredkovanie predaja a prenájom cudzích výrobkov možno vykonávať len v rozsahu, pri ktorom zostane zachovaná povaha výrobných živností.

c) poskytujúce služby:

službami sa na účel zákona rozumie poskytovanie opráv a údržby vecí, preprava osôb a tovaru, iné práce a výkony na uspokojovanie ďalších potrieb.

Podnikateľ poskytujúci služby je oprávnený poskytovať aj malé občerstvenie. Malým občerstvením sa rozumie predaj nealkoholických nápojov (káva, čaj, limonády), ak sú určené na priamu konzumáciu na mieste.

Podnikateľ oprávnený na prepravu osôb a tovaru môže vykonávať činnosti súvisiace so zaistením bezpečnosti a pohodlia cestujúcich, prekladať, skladovať a baliť zásielky, prevádzkovať úschovu a poskytovať pohostinstvo v dopravných prostriedkoch.

Podnikateľ oprávnený na prevádzkovanie garáží a odstavných plôch môže predávať za podmienok ustanovených osobitnými predpismi pohonné látky, masť a súčasti výzbroje a výstroja pre vozidlá. Obdobné právo má podnikateľ prevádzkujúci opravy motorových vozidiel.

6 Ohlásenie živnosti

Kto hodlá prevádzkovať živnosť, je povinný to ohlásiť živnostenskému úradu miestne príslušnému podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby. Pre zahraničnú osobu je príslušným živnostenský úrad v sídle kraja podľa adresy miesta činnosti podniku

zahraničnej osoby alebo adresy miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby. Ak je na území Slovenskej republiky zriadených niekoľko organizačných zložiek podniku zahraničnej osoby, príslušnosť živnostenského úradu v sídle kraja sa riadi podľa voľby zahraničnej osoby.

7 Zánik živnostenského oprávnenia

Živnostenské oprávnenie zaniká:

- a) smrťou fyzickej osoby (živnostníka), ak nepokračujú v živnosti dedičia alebo správca dedičstva,
- b) zánikom právnickej osoby, ak nejde o prípady podľa zákona,
- c) uplynutím času, ak živnostenské oprávnenie bolo vydané na určitý čas,
- d) rozhodnutím živnostenského úradu o zrušení živnostenského oprávnenia podľa zákona,
- e) ak to ustanoví osobitný zákon,
- f) uplynutím lehoty povoleného prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa alebo jeho zrušením,
- g) dňom uvedeným v oznámení o ukončení podnikania; to neplatí, ak živnostenský úrad začal konanie o zrušení živnostenského oprávnenia podľa zákona.

8 Živnostenský register

Živnostenský register tvorí súbor týmto zákonom určených údajov o podnikateľoch. Údaje do registra zapisujú okresné úrady prostredníctvom informačného systému živnostenského podnikania, ktorého správcou je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Register sa člení na verejnú časť a neverejnú časť. Neverejnú časť registra tvoria rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia, údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov a iné údaje poskytnuté podľa osobitných zákonov na účely daňovej registrácie a prihlásenia sa do systému povinného zdravotného poistenia. Údaje zapísané do registra na účely daňovej registrácie, prihlásenia sa do systému povinného zdravotného poistenia a výpisu z registra trestov sa poskytujú iba dotknutým orgánom alebo inštitúciám.

Údaje zapísané do verejnej časti registra sa zverejňujú bez zbytočného odkladu.

Ak kontrolóri živnostenského úradu zistia, že v registri zapísaná prevádzkareň bola zrušená, živnostenský úrad adresu prevádzkarne v registri vymaže.

9 Výpis z registra a prehľad zapísaných údajov

Každý má právo vyžadovať od živnostenského úradu výpis z verejnej časti registra. Výpis z verejnej časti registra obsahuje zapísané údaje platné v deň jeho vydania.

Ak vo verejnej časti registra určitý zápis nie je, živnostenský úrad vydá o tom na požiadanie potvrdenie.

Ak zákon neustanovuje inak, údaje z neverejnej časti registra možno poskytnúť iba fyzickej osobe, ktorej sa údaje týkajú. Takejto osobe živnostenský úrad vydá na požiadanie výpis v rozsahu údajov zapísaných vo verejnej i neverejnej časti registra platných v deň jeho vydania.

Na požiadanie možno fyzickej osobe, ktorej sa údaje týkajú, vydať prehľad zapísaných údajov obsahujúci informácie o údajoch platných v deň jeho vydania a informácie o zapísaných, ale v deň jeho vydania už neplatných údajoch.

10 Neoprávnené podnikanie

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom voľnej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 1659 eur.

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 3319 eur.

11 Živnostenské úrady

Štátnu správu v živnostenskom podnikaní vykonávajú:

- a) okresné úrady, živnostenský odbor,
- b) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Kompetencie v rámci správy živnostenského podnikania sú upravené v zákone.

12 Konanie vo veciach upravených zákonom

Konanie vo veciach upravených týmto zákonom sa spravuje zákonom o správnom konaní (správny poriadok), pokiaľ jednotlivé ustanovenia tohto zákona neustanovujú inak.

Právoplatné rozhodnutia vo veciach upravených týmto zákonom sú preskúmateľné súdom podľa osobitných predpisov.

IV. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA PRACOVNÉ PRÁVO A PRÁVO SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

Najdôležitejšie hmotnoprávne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení neskorších predpisov

1 Vymedzenie právnej úpravy Zákonníka práce

Zákonník práce upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy.

Za závislú prácu, ktorá je vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, sa považuje výlučne osobný výkon práce zamestnanca pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, za mzdu alebo odmenu, v

pracovnom čase, na náklady zamestnávateľa, jeho výrobnými prostriedkami a na zodpovednosť zamestnávateľa a ide o výkon práce, ktorá pozostáva prevažne z opakovania určených činností.

Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislou prácou nie je podnikanie alebo iná zárobková činnosť založená na zmluvnom občianskoprávnom alebo zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

Ak zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na tieto právne vzťahy Občiansky zákonník.

Pracovnoprávne vzťahy vznikajú najskôr od uzatvorenia pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Podmienky, za ktorých môže byť prijatý do pracovnoprávneho vzťahu cudzinec alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ustanovuje osobitný predpis.

Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti v pracovnoprávnych vzťahoch ako zamestnávateľ vzniká dovŕšením 18 rokov veku; dovtedy za ňu koná zákonný zástupca.

Spôsobilosť fyzickej osoby mať v pracovnoprávnych vzťahoch práva a povinnosti ako zamestnanec a spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať tieto práva a brať na seba tieto povinnosti vzniká, ak ďalej nie je ustanovené inak, dňom, keď fyzická osoba dovŕši 15 rokov veku; zamestnávateľ však nesmie dohodnúť ako deň nástupu do práce deň, ktorý by predchádzal dňu, keď fyzická osoba skončí povinnú školskú dochádzku.

Zamestnanec môže uzatvoriť dohodu o hmotnej zodpovednosti najskôr v deň, keď dovŕši 18 rokov veku.

Práca fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práca fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky je zakázaná. Tieto fyzické osoby môžu vykonávať ľahké práce, ktoré svojím charakterom a rozsahom neohrozujú ich zdravie, bezpečnosť, ich ďalší vývoj alebo školskú dochádzku len pri

- a) účinkovaní alebo spoluúčinkovaní na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach,
- b) športových podujatiach,
- c) reklamných činnostiach.

Výkon ľahkých prác povoľuje na žiadosť zamestnávateľa príslušný inšpektorát práce po dohode s príslušným orgánom verejného zdravotníctva. V povolení sa určí počet hodín a podmienky, za ktorých sa ľahké práce môžu vykonávať. Príslušný inšpektorát práce odoberie povolenie, ak podmienky povolenia nie sú dodržiavané.

2 Vymedzenie zásad Zákonníka práce

1) Fyzické osoby majú právo na prácu a na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti nezamestnanosti. Tieto práva im patria bez akýchkoľvek obmedzení a priamej diskriminácie alebo nepriamej diskriminácie podľa

pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, rasy, farby pleti, jazyka, veku, zdravotného stavu, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, viery a náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia s výnimkou prípadu, ak to ustanovuje zákon alebo ak je na výkon prác vecný dôvod, ktorý spočíva v predpokladoch alebo požiadavkách a v povahe práce, ktorú má zamestnanec vykonávať.

2) Pracovnoprávne vzťahy podľa tohto zákona môžu vznikať len so súhlasom fyzickej osoby a zamestnávateľa. Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov.

3) Zamestnanci majú právo na mzdu za vykonanú prácu, na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na odpočinok a zotavenie po práci. Zamestnávateľia sú povinní poskytovať zamestnancom mzdu a utvárať pracovné podmienky, ktoré zamestnancom umožňujú čo najlepší výkon práce podľa ich schopností a vedomostí, rozvoj tvorivej iniciatívy a prehĺbovanie kvalifikácie.

4) Zamestnanci alebo zástupcovia zamestnancov majú právo na poskytovanie informácií o hospodárskej a finančnej situácii zamestnávateľa a o predpokladanom vývoji jeho činnosti, a to zrozumiteľným spôsobom a vo vhodnom čase. Zamestnanci sa môžu vyjadrovať a predkladať svoje návrhy k pripravovaným rozhodnutiam zamestnávateľa, ktoré môžu ovplyvniť ich postavenie v pracovnoprávnych vzťahoch.

5) Zamestnanci a zamestnávateľia sú povinní riadne plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávnych vzťahov.

6) Ženy a muži majú právo na rovnaké zaobchádzanie, ak ide o prístup k zamestnaniu, odmeňovanie a pracovný postup, odborné vzdelávanie a o pracovné podmienky. Ženám sa zabezpečujú pracovné podmienky umožňujúce im účasť na práci s ohľadom na ich fyziologické predpoklady a s ohľadom na ich spoločenskú funkciu v materstve a ženám a mužom s ohľadom na ich rodinné povinnosti pri výchove detí a starostlivosti o ne.

7) Mladiství majú právo na prípravu na povolanie a zabezpečenie pracovných podmienok umožňujúcich rozvoj ich telesných a duševných schopností.

8) Zamestnávateľia sú povinní robiť opatrenia v záujme ochrany života a zdravia zamestnancov pri práci a zodpovedajú podľa tohto zákona za škody spôsobené zamestnancom pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Zamestnanci majú právo na hmotné zabezpečenie pri neschopnosti na prácu, v starobe a v súvislosti s tehotenstvom a rodičovstvom na základe predpisov o sociálnom zabezpečení. Zamestnancom so zmenenou pracovnou schopnosťou zamestnávateľ zabezpečuje pracovné podmienky umožňujúce im uplatniť a rozvíjať ich schopnosti na prácu s ohľadom na ich zdravotný stav. Pracovnoprávne vzťahy sú v čase neschopnosti zamestnancov na prácu z dôvodov choroby, úrazu, tehotenstva alebo materstva a rodičovstva vo zvýšenej miere chránené zákonom.

9) Zamestnanci a zamestnávateľia, ktorí sú poškodení porušením povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, môžu svoje práva uplatniť na súde. Zamestnávateľia nesmú znevýhodňovať a poškodzovať zamestnancov preto, že zamestnanci uplatňujú svoje práva vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov.

10) Zamestnanci a zamestnávateľia majú právo na kolektívne vyjednávanie; v prípade rozporu ich záujmov zamestnanci majú právo na štrajk a zamestnávateľia majú právo na výluky. Odborové orgány sa zúčastňujú na pracovnoprávných vzťahoch vrátane kolektívneho vyjednávania. Zamestnanecká rada alebo zamestnanecký dôverník sa zúčastňujú na pracovnoprávných vzťahoch za podmienok ustanovených zákonom. Zamestnávateľ je povinný umožniť odborovému orgánu, zamestnaneckej rade alebo zamestnaneckému dôverníkovi pôsobiť na pracoviskách.

11) Zamestnávateľ môže o zamestnancovi zhromažďovať len osobné údaje súvisiace s kvalifikáciou a profesionálnymi skúsenosťami zamestnanca a údaje, ktoré môžu byť významné z hľadiska práce, ktorú zamestnanec má vykonávať, vykonáva alebo vykonával.

3 Vznik pracovného pomeru – náležitosti pracovnej zmluvy

Pred uzatvorením pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný oboznámiť fyzickú osobu s právami a povinnosťami, ktoré pre ňu vyplývajú z pracovnej zmluvy, s pracovnými podmienkami a mzdovými podmienkami, za ktorých má prácu vykonávať. Pre zamestnávania mladistvých platia osobitné pravidlá uvedené v zákone.

Pracovný pomer sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Jedno písomné vyhotovenie pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Ak osobitný predpis ustanovuje voľbu alebo vymenovanie ako predpoklad vykonávania funkcie štatutárneho orgánu alebo vnútorný predpis zamestnávateľa ustanovuje voľbu alebo vymenovanie ako požiadavku vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu, pracovný pomer s týmto zamestnancom sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou až po jeho zvolení alebo vymenovaní.

V pracovnej zmluve je zamestnávateľ povinný so zamestnancom dohodnúť podstatné náležitosti, ktorými sú:

- a) druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, a jeho stručná charakteristika,
- b) miesto výkonu práce (obec a organizačnú časť alebo inak určené miesto),
- c) deň nástupu do práce,
- d) mzdové podmienky, ak nie sú dohodnuté v kolektívnej zmluve.

Zamestnávateľ v pracovnej zmluve uvedie okrem vyššie uvedených náležitostí aj ďalšie pracovné podmienky, a to výplatné termíny, pracovný čas, výmeru dovolenky a dĺžku výpovednej doby.

Ak písomná pracovná zmluva neobsahuje podmienky vyššie uvedené, je zamestnávateľ povinný najneskôr do jedného mesiaca od vzniku pracovného pomeru vyhotoviť zamestnancovi písomné oznámenie obsahujúce tieto podmienky.

Ak sa má pracovný pomer skončiť pred uplynutím jedného mesiaca od nástupu do zamestnania, musí zamestnávateľ zamestnancovi vydať písomné oznámenie o prijatí do zamestnania najneskôr do skončenia pracovného pomeru.

Ak je miesto výkonu práce v cudzine, zamestnávateľ je povinný písomné oznámenie o prijatí do zamestnania vydať pred odchodom zamestnanca do cudziny.

V pracovnej zmluve možno dohodnúť skúšobnú dobu, ktorá je najviac tri mesiace. Skúšobnú dobu nemožno predlžovať.

Skúšobná doba sa predlžuje o čas prekážok v práci na strane zamestnanca.

Skúšobná doba sa musí dohodnúť písomne, inak je neplatná. Skúšobnú dobu nie je možné dohodnúť v prípade opätovne uzatváraných pracovných pomerov na určitú dobu.

Pracovný pomer vzniká odo dňa, ktorý bol dohodnutý v pracovnej zmluve ako deň nástupu do práce.

Pracovný pomer je dohodnutý na neurčitý čas, ak nebola v pracovnej zmluve výslovne určená doba jeho trvania alebo ak v pracovnej zmluve alebo pri jej zmene neboli splnené zákonné podmienky na uzatvorenie pracovného pomeru na určitú dobu. Pracovný pomer je uzatvorený na neurčitý čas aj vtedy, ak pracovný pomer na určitú dobu nebol dohodnutý písomne.

Pracovný pomer na určitú dobu možno dohodnúť, predĺžiť alebo opätovne dohodnúť najdlhšie na tri roky, okrem výnimiek uvedených v zákone.

Zamestnávateľ môže so zamestnancom dohodnúť v pracovnej zmluve kratší pracovný čas, ako je ustanovený týždenný pracovný čas.

Kratší pracovný čas nemusí byť rozvrhnutý na všetky pracovné dni.

Zamestnancovi v pracovnom pomere na kratší pracovný čas patrí mzda zodpovedajúca dohodnutému kratšiemu pracovnému času.

3.1 Vzor pracovnej zmluvy

Pracovná zmluva

Zamestnávateľ: ABC s.r.o., so sídlom Rajská 25, Bratislava, IČO: 43 789 123

(ďalej len „zamestnávateľ“)

a

zamestnanec: Ing. Jozef Muška, narodený: 15.03.1954, OP: SK 234356,

rodné číslo: 5403156787,

trvale bytom: Fraňova 78, Bratislava

(ďalej len „zamestnanec“)

uzatvárajú podľa § 42 a nasl. Zákonníka práce túto pracovnú zmluvu:

1. Zamestnanec nastúpi do práce dňa: 01.11.2023

2. Zamestnávateľ prijíma zamestnanca do pracovného pomeru na funkciu: odborný manažér pre faktoring a forfaiting.

- 3.Miesto výkonu práce: sídlo zamestnávateľa.
- 4.Pracovný pomer je dohodnutý na dobu neurčitú.
- 5.Mzdové podmienky: 1.200,-EUR/mesačne, odmena vo výške 30% z finančných výnosov mesačne, výplatný termín: 13 dňa v mesiaci.
- 6.Pracovný čas: od 7.00 hod. 15.30 hod. denne
- 7.Dovolenka vo výmere 5 týždňov za kalendárny rok.
- 8.Dĺžka výpovednej lehoty: 3 mesiace.
- 9.Zamestnanec prehlasuje, že bol pred uzatvorením pracovnej zmluvy oboznámený s právami a povinnosťami, ktoré pre neho vyplývajú z tejto zmluvy a s pracovnými a mzdovými podmienkami, za ktorých bude prácu vykonávať.
- 10.Zamestnanec potvrdzuje, že bol riadne oboznámený s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, rovnako z protipožiarnymi predpismi a predpismi o práci na pracovisku, ktoré musí pri svojej práci dodržiavať.
- 11.Obsah tejto zmluvy môže byť zmenený len vtedy, ak sa na jeho zmene dohodnú účastníci písomne, formou dohody o zmene obsahu pracovných podmienok.
- 12.Ostatné práva a povinnosti zmluvných strán vyplývajúce z tejto zmluvy sa riadia ustanoveniami Zákonníka práce a ostatnými súvisiacimi predpismi, ktoré upravujú pracovnoprávne vzťahy.
- 13.Ostatné dohodnuté podmienky:

V Bratislave, dňa 28.10.2023

zamestnávateľ

zamestnanec

4 Zmeny pracovných podmienok

Dohodnutý obsah pracovnej zmluvy možno zmeniť len vtedy, ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na jeho zmene. Zamestnávateľ je povinný zmenu pracovnej zmluvy vyhotoviť písomne.

Vykonávať práce iného druhu alebo na inom mieste, ako boli dohodnuté v pracovnej zmluve, je zamestnanec povinný len výnimočne, a to v prípadoch ustanovených v zákone.

Zamestnávateľ je povinný preradiť zamestnanca na inú prácu, ak

- a) zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť naďalej vykonávať doterajšiu prácu, alebo ak ju nesmie vykonávať pre chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou, alebo ak na pracovisku dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu určenú rozhodnutím príslušného orgánu verejného zdravotníctva,
- b) tehotná žena alebo matka dieťaťa mladšieho ako deväť mesiacov vykonáva prácu, ktorou sa nesmú tieto ženy zamestnávať alebo ktorá podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotenstvo alebo materské poslanie,

- c) je to nevyhnutné podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia v záujme ochrany zdravia iných osôb pred prenosnými chorobami,
- d) je to nevyhnutné podľa právoplatného rozhodnutia súdu alebo iného príslušného orgánu,
- e) zamestnanec pracujúci v noci na základe lekárskeho posudku je uznaný za nespôsobilého na nočnú prácu,
- f) tehotná žena alebo matka dieťaťa mladšieho ako deväť mesiacov pracujúca v noci požiada o preradenie na dennú prácu.

Ak nemožno dosiahnuť účel preradenia preradením zamestnanca v rámci pracovnej zmluvy, môže zamestnávateľ preradiť zamestnanca v týchto prípadoch po dohode aj na prácu iného druhu, ako bol dohodnutý v pracovnej zmluve.

Zamestnávateľ môže preradiť zamestnanca aj bez jeho súhlasu na čas nevyhnutnej potreby na inú prácu, ako bola dohodnutá, ak je to potrebné na odvrátenie mimoriadnej udalosti alebo na zmiernenie jej bezprostredných následkov.

Práca, na ktorú zamestnávateľ preraduje zamestnanca musí zodpovedať zdravotnej spôsobilosti zamestnanca na prácu. Zamestnávateľ je povinný prihliadnuť aj na to, aby táto práca bola pre zamestnanca vhodná vzhľadom na jeho schopnosti a kvalifikáciu.

Zamestnávateľ je povinný vopred prerokovať so zamestnancom dôvod preradenia na inú prácu a dobu, počas ktorej má preradenie trvať. Ak preradením zamestnanca dochádza k zmene pracovnej zmluvy, zamestnávateľ je povinný vydať mu písomné oznámenie o dôvode preradenia na inú prácu a o jeho trvaní.

Zamestnávateľ môže zamestnanca vyslať na pracovnú cestu mimo obvodu obce pravidelného pracoviska alebo bydliska zamestnanca na nevyhnutne potrebné obdobie len s jeho súhlasom. To neplatí, ak vyslanie na pracovnú cestu vyplýva priamo z povahy dohodnutého druhu práce alebo miesta výkonu práce alebo ak možnosť vyslania na pracovnú cestu je dohodnutá v pracovnej zmluve. Na pracovnej ceste zamestnanec vykonáva prácu podľa pokynov vedúceho zamestnanca, ktorý ho na pracovnú cestu vyslal.

5 Skončenie pracovného pomeru – spôsoby a ich charakteristika

Pracovný pomer možno skončiť

- 1) dohodou,
- 2) výpoveďou,
- 3) okamžitým skončením,
- 4) skončením v skúšobnej dobe.

Pracovný pomer dohodnutý na určitú dobu sa skončí uplynutím dohodnutej doby.

Pracovný pomer zaniká smrťou zamestnanca.

5.1 Dohoda

Ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na skončení pracovného pomeru, pracovný pomer sa skončí dohodnutým dňom.

Dohodu o skončení pracovného pomeru zamestnávateľ a zamestnanec uzatvárajú písomne. V dohode musia byť uvedené dôvody skončenia pracovného pomeru, ak to

zamestnanec požaduje alebo ak sa pracovný pomer skončil dohodou z dôvodov organizačných zmien.

Jedno vyhotovenie dohody o skončení pracovného pomeru vydá zamestnávateľ zamestnancovi.

5.2 Výpoveď

Výpoveďou môže skončiť pracovný pomer zamestnávateľ aj zamestnanec. Výpoveď musí byť písomná a doručená, inak je neplatná.

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov ustanovených v zákonníku práce. Dôvod výpovede sa musí vo výpovedi skutkovo vymedziť tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, inak je výpoveď neplatná. Dôvod výpovede nemožno dodatočne meniť.

Výpoveď, ktorá bola doručená druhému účastníkovi, možno odvolať len s jeho súhlasom. Odvolanie výpovede, ako aj súhlas s jej odvolaním treba urobiť písomne. Ak je daná výpoveď, pracovný pomer sa skončí uplynutím výpovednej doby. Výpovedná doba je rovnaká pre zamestnávateľa aj zamestnanca a je najmenej dva mesiace. Ak je daná výpoveď zamestnancovi, ktorý odpracoval u zamestnávateľa najmenej päť rokov, je výpovedná doba najmenej tri mesiace.

Výpovedná doba začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede a skončí sa uplynutím posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, ak nie je ustanovené inak.

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov uvedených v zákone.

Výpoveď nemožno dať v ochrannej dobe podľa zákona.

Ak je daná výpoveď, pracovný pomer sa skončí uplynutím výpovednej doby. Výpovedná doba je rovnaká pre zamestnávateľa aj zamestnanca a je najmenej dva mesiace. Ak je daná výpoveď zamestnancovi, ktorý odpracoval u zamestnávateľa najmenej päť rokov, je výpovedná doba najmenej tri mesiace.

Výpovedná doba začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede a skončí sa uplynutím posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, ak nie je ustanovené inak.

Ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľ má právo na peňažnú náhradu v sume priemerného zárobku tohto zamestnanca za jeden mesiac, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve; dohoda o peňažnej náhrade musí byť písomná, inak je neplatná.

Zamestnanec môže dať zamestnávateľovi výpoveď z akéhokoľvek dôvodu alebo bez uvedenia dôvodu.

5.3 Okamžité skončenie

Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer výnimočne a to iba vtedy, ak zamestnanec

- a) bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin,
- b) porušil závažne pracovnú disciplínu.

Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer iba v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa o dôvode na okamžité skončenie dozvedel, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď tento dôvod vznikol.

Zamestnávateľ nemôže okamžite skončiť pracovný pomer s tehotnou zamestnankyňou, so zamestnankyňou na materskej dovolenke alebo so zamestnankyňou a zamestnancom na rodičovskej dovolenke, s osamelou zamestnankyňou alebo s osamelým zamestnancom, ak sa stará o dieťa mladšie ako tri roky, alebo so zamestnancom, ktorý sa osobne stará o blízku osobu, ktorá je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím. Môže však s nimi s výnimkou zamestnankyne na materskej dovolenke a zamestnanca na rodičovskej dovolenke skončiť pracovný pomer výpoveďou.

Zamestnanec môže pracovný pomer okamžite skončiť, ak

- a) podľa lekárskeho posudku nemôže ďalej vykonávať prácu bez vážneho ohrozenia svojho zdravia a zamestnávateľ ho nepreradil do 15 dní odo dňa predloženia tohto posudku na inú pre neho vhodnú prácu,
- b) zamestnávateľ mu nevyplatil mzdu, náhradu mzdy, cestovné náhrady, náhradu za pracovnú pohotovosť, náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca alebo ich časť do 15 dní po uplynutí ich splatnosti,
- c) je bezprostredne ohrozený jeho život alebo zdravie.

Zamestnanec môže okamžite skončiť pracovný pomer iba v lehote jedného mesiaca odo dňa, keď sa o dôvode na okamžité skončenie pracovného pomeru dozvedel.

Zamestnanec, ktorý okamžite skončil pracovný pomer, má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného mesačného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Okamžité skončenie pracovného pomeru musí zamestnávateľ aj zamestnanec urobiť písomne, musia v ňom skutkovo vymedziť jeho dôvod tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, a musia ho v ustanovenej lehote doručiť druhému účastníkovi, inak je neplatné. Uvedený dôvod sa nesmie dodatočne meniť.

Pracovný pomer uzatvorený na určitú dobu sa skončí uplynutím tejto doby.

Ak zamestnanec pokračuje po uplynutí dohodnutej doby s vedomím zamestnávateľa ďalej vo výkone práce, platí, že sa tento pracovný pomer zmenil na pracovný pomer uzatvorený na neurčitý čas, ak sa zamestnávateľ nedohodne so zamestnancom inak. Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer na určitú dobu aj bez uvedenia dôvodu; v takomto prípade má zamestnanec nárok na náhradu mzdy v sume priemerného mesačného zárobku za dobu, po ktorú mal trvať pracovný pomer.

Zamestnanec, ktorý okamžite skončil pracovný pomer, má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného mesačného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

5.4 Skúšobná doba

V skúšobnej dobe môže tak zamestnávateľ, ako aj zamestnanec skončiť pracovný pomer písomne z akéhokoľvek dôvodu alebo bez uvedenia dôvodu.

Písomné oznámenie o skončení pracovného pomeru sa má doručiť druhému účastníkovi spravidla aspoň tri dni pred dňom, keď sa má pracovný pomer skončiť.

Výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa je zamestnávateľ povinný vopred prerokovať so zástupcami zamestnancov, inak je neplatná.

Zástupca zamestnancov je povinný prerokovať výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa do desiatich kalendárnych dní odo dňa doručenia písomnej žiadosti zamestnávateľom. Ak v uvedenej lehote nedôjde k prerokovaniu, platí, že k prerokovaniu došlo.

6 Lehota pre uplatnenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru na súde

Neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou môže zamestnanec, ako aj zamestnávateľ uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

1) Ak dal zamestnanec neplatnú výpoveď alebo ak skončil neplatne pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a zamestnávateľ mu oznámil, že trvá na tom, aby naďalej vykonával prácu, jeho pracovný pomer sa nekončí.

Ak nevykonával zamestnanec prácu v súvislosti s neplatným skončením pracovného pomeru, môže od neho zamestnávateľ požadovať náhradu škody, ktorá mu tým vznikla, odo dňa, keď oznámil zamestnancovi, že trvá na ďalšom vykonávaní práce.

Ak skončil zamestnanec pracovný pomer neplatne a zamestnávateľ netrvá na tom, aby zamestnanec u neho naďalej pracoval, platí, ak sa zamestnávateľ so zamestnancom písomne nedohodne inak, že pracovný pomer sa skončil dohodou, ak

- a) bola daná neplatná výpoveď, uplynutím výpovednej doby,
- b) bol pracovný pomer neplatne skončený okamžite, dňom, keď mal pracovný pomer skončiť,
- c) bol pracovný pomer neplatne skončený v skúšobnej dobe, dňom, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

2) Ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa nekončí, s výnimkou, ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával.

Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

Ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať.

Ak zamestnávateľ skončil pracovný pomer neplatne a zamestnanec netrvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával, platí, ak sa so zamestnávateľom nedohodne písomne inak, že sa jeho pracovný pomer skončil dohodou, ak

a) bola daná neplatná výpoveď, uplynutím výpovednej doby,

b) bol pracovný pomer neplatne skončený okamžite alebo v skúšobnej dobe, dňom, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

V tomto prípade zamestnanec má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Pri neplatnej dohode o skončení pracovného pomeru sa postupuje pri posudzovaní nároku zamestnanca na náhradu ušlej mzdy obdobne ako pri neplatnej výpovedi danej zamestnancovi zamestnávateľom. Zamestnávateľ nemôže uplatňovať nárok na náhradu škody pre neplatnosť dohody.

7 Pracovný čas a prestávka na odpočinok a jedenie

Pracovný čas je časový úsek, v ktorom je zamestnanec k dispozícii zamestnávateľovi, vykonáva prácu a plní povinnosti v súlade s pracovnou zmluvou.

Doba odpočinku je akákoľvek doba, ktorá nie je pracovným časom.

Na účely určenia rozsahu pracovného času a rozvrhnutia pracovného času je týždňom sedem po sebe nasledujúcich dní.

Pracovný čas v priebehu 24 hodín nesmie presiahnuť osem hodín, ak zákon neustanovuje inak.

Pracovný čas zamestnanca je najviac 40 hodín týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 38 a 3/4 hodiny týždenne a vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne.

Pracovný čas zamestnanca, ktorý pracuje s dokázaným chemickým karcinogénom pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity alebo, ktorý vykonáva činnosti vedúce k ožiareniu zdrojom ionizujúceho žiarenia kategórie A v kontrolovanom pásme pracoviska so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, je najviac 33 a 1/2 hodiny týždenne.

Mladistvý zamestnanec mladší ako 16 rokov má pracovný čas najviac 30 hodín týždenne, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov. Mladistvý zamestnanec starší ako 16 rokov má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov. Pracovný čas mladistvého zamestnanca nesmie v priebehu 24 hodín presiahnuť osem hodín.

Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín.

Pracovný čas zamestnanca môže byť viac ako 48 hodín týždenne v priemere, za obdobie najviac štyroch mesiacov po sebe nasledujúcich, len v prípade, ak ide o zdravotníckeho zamestnanca podľa osobitného predpisu a ak zamestnanec s takým rozsahom pracovného času súhlasí a rozsah týždenného pracovného času neprekročí 56 hodín v priemere.

Zamestnávateľ je povinný pri dohodnutí pracovného času

- a) upovedomiť o tejto skutočnosti príslušný inšpektorát práce alebo príslušný orgán dozoru v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak o to požiadajú,
- b) viesť aktuálne záznamy o zamestnancoch, ktorých pracovný čas je takto dohodnutý, a predložiť tieto záznamy príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak o ne požiadajú.

Zamestnanec nesmie byť zo strany zamestnávateľa prenasledovaný alebo inak postihovaný za to, že nesúhlasí s rozsahom pracovného času nad 48 hodín týždenne v priemere.

8 Dĺžka dovolenky a jej druhy

Zamestnancovi vzniká za podmienok ustanovených zákonom nárok na

- 1) dovolenku za kalendárny rok alebo jej pomernú časť,
- 2) dovolenku za odpracované dni,
- 3) dodatkovú dovolenku.

8.1 Dovolenka za kalendárny rok alebo jej pomernú časť

Zamestnanec, ktorý počas nepretržitého trvania pracovného pomeru k tomu istému zamestnávateľovi vykonával u neho prácu aspoň 60 dní v kalendárnom roku, má nárok na dovolenku za kalendárny rok, prípadne na jej pomernú časť, ak pracovný pomer netrval nepretržite počas celého kalendárneho roka.

Za odpracovaný deň sa považuje deň, v ktorom zamestnanec odpracoval prevažnú časť svojej zmeny. Časti zmien odpracované v rôznych dňoch sa nesčítajú. Pomerná časť dovolenky je za každý celý kalendárny mesiac nepretržitého trvania toho istého pracovného pomeru jedna dvanástina dovolenky za kalendárny rok. Základná výmera dovolenky je najmenej štyri týždne.

Dovolenka vo výmere najmenej piatich týždňov patrí zamestnancovi, ktorý do konca kalendárneho roka dovŕši aspoň 15 rokov pracovného pomeru po 18. roku veku.

Dovolenka učiteľov vrátane riaditeľov škôl a ich zástupcov, učiteľov materských škôl vrátane riaditeľov týchto škôl a ich zástupcov, asistentov učiteľov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov je najmenej osem týždňov v kalendárnom roku.

8.2 Dovolenka za odpracované dni

Zamestnancovi, ktorému nevznikol nárok na dovolenku za kalendárny rok ani na jej pomernú časť, pretože nevykonával v kalendárnom roku u toho istého zamestnávateľa prácu aspoň 60 dní, patrí dovolenka za odpracované dni v dĺžke jednej dvanástiny dovolenky za kalendárny rok za každých 22 odpracovaných dní v príslušnom kalendárnom roku.

8.3 Dodatková dovolenka

Zamestnanec, ktorý pracuje po celý kalendárny rok pod zemou pri ťažbe nerastov alebo pri razení tunelov a štôlní, a zamestnanec, ktorý vykonáva práce zvlášť ťažké alebo zdraviu škodlivé, má nárok na dodatkovú dovolenku v dĺžke jedného týždňa. Ak zamestnanec za týchto podmienok pracuje len časť kalendárneho roka, patrí mu za každých 22 takto odpracovaných dní jedna dvanástina dodatkovej dovolenky.

Za zamestnanca, ktorý pracuje v sťažených alebo zdraviu škodlivých podmienkach alebo ktorý vykonáva práce zvlášť ťažké alebo zdraviu škodlivé, sa na účely dodatkovej dovolenky podľa tohto zákona považuje zamestnanec, ktorý

- a) trvale pracuje v zdravotníckych zariadeniach alebo na ich pracoviskách, kde sa ošetrujú chorí s nákazlivou formou tuberkulózy a syndrómom získanej imunitnej nedostatočnosti (HIV/AIDS),
- b) je pri práci na pracoviskách s infekčnými materiálmi vystavený priamemu nebezpečenstvu nákazy,
- c) je pri práci vo významnej miere vystavený nepriaznivým účinkom ionizujúceho žiarenia,
- d) pracuje pri priamom ošetrovaní alebo pri obsluhu duševne chorých alebo mentálne postihnutých aspoň v rozsahu polovice určeného týždenného pracovného času,
- e) pracuje nepretržite aspoň jeden rok v tropických alebo iných zdravotne obťažných oblastiach,
- f) vykonáva mimoriadne namáhavé práce, pri ktorých je vystavený pôsobeniu škodlivých fyzikálnych alebo chemických vplyvov v takom rozsahu, že môžu vo významnej miere nepriaznivo pôsobiť na zdravie zamestnanca,
- g) pracuje s dokázanými chemickými karcinogénmi alebo pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity.

Druhy prác zvlášť ťažkých alebo zdraviu škodlivých, pracoviská a oblasti, kde sa také práce vykonávajú, ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky.

Za dodatkovú dovolenku nemožno poskytnúť náhradu mzdy; táto dovolenka sa musí vyčerpať, a to prednostne.

Ak nepracoval zamestnanec, ktorý splnil podmienku odpracovania aspoň 60 dní v kalendárnom roku, za ktorý sa dovolenka poskytuje, z dôvodu výkonu mimoriadnej služby v období krízovej situácie alebo alternatívnej služby v čase vojny a vojnového stavu, z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky a pre dôležité osobné prekážky v práci podľa zákona, kráti sa mu dovolenka za prvých 100 takto zameškaných pracovných dní o jednu dvanástinu a za každých ďalších 22 dní rovnako o jednu dvanástinu. Dovolenka sa zamestnancovi nekráti za obdobie pracovnej neschopnosti vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, za ktorú zamestnávateľ zodpovedá.

Za každú neospravedlnene zameškanú zmenu (pracovný deň) môže zamestnávateľ krátiť zamestnancovi dovolenku o jeden až dva dni. Neospravedlnené zameškania kratších častí jednotlivých zmien sa sčítajú.

Pri krátení dovolenky sa musí zamestnancovi, ktorého pracovný pomer u toho istého zamestnávateľa trval počas celého kalendárneho roka, poskytnúť dovolenka aspoň v dĺžke jedného týždňa, mladistvému zamestnancovi v dĺžke dvoch týždňov.

Zamestnancovi, ktorý nepracoval pre výkon trestu odňatia slobody, sa za každých 22 takto zameškaných pracovných dní kráti dovolenka za kalendárny rok o jednu dvanástinu. Rovnako sa kráti dovolenka za výkon väzby, ak bol zamestnanec právoplatne odsúdený alebo ak bol zamestnanec spod obžaloby oslobodený, prípadne ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný.

Týždňom dovolenky je sedem po sebe nasledujúcich dní.

Za nepretržité trvanie pracovného pomeru sa považuje aj skončenie doterajšieho pracovného pomeru a bezprostredne nadväzujúci vznik nového pracovného pomeru zamestnanca k tomu istému zamestnávateľovi. Čerpanie dovolenky určuje zamestnávateľ po prerokovaní so zamestnancom podľa plánu dovolení určeného s predchádzajúcim súhlasom zástupcov zamestnancov tak, aby si zamestnanec mohol dovolenku vyčerpať spravidla vcelku a do konca kalendárneho roka. Pri určovaní dovolenky je potrebné prihliadať na úlohy zamestnávateľa a na oprávnené záujmy zamestnanca.

Zamestnávateľ môže po dohode so zástupcami zamestnancov určiť hromadné čerpanie dovolenky, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov a zlučiteľné so záujmom zamestnancov. Hromadné čerpanie dovolenky nesmie byť viac ako dva týždne a v umeleckých súboroch z povolaní štyri týždne. V divadle a v inej umeleckej ustanovizni, ktorej predmetom činnosti je interpretovať hudobné diela, možno určiť hromadné čerpanie dovolenky v celej výmere.

Ak sa poskytuje dovolenka v niekoľkých častiach, musí byť aspoň jedna časť najmenej dva týždne, ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak. Čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca.

Zamestnávateľ môže určiť zamestnancovi čerpanie dovolenky, aj keď doposiaľ nesplnil podmienky na vznik nároku na dovolenku, ak možno predpokladať, že zamestnanec tieto podmienky splní do konca kalendárneho roka alebo do skončenia pracovného pomeru.

Zamestnancovi patrí za vyčerpanú dovolenku náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

Náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku možno zamestnancovi poskytnúť len vtedy, ak nemohol vyčerpať dovolenku z dôvodu skončenia pracovného pomeru.

Za dovolenku alebo jej časť, ktorú zamestnanec nemohol vyčerpať, patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku. Zamestnanec je povinný vrátiť vyplatenú náhradu mzdy za dovolenku alebo jej časť, na ktorú stratil nárok alebo na ktorú mu nárok nevznikol.

9 Osobitná zodpovednosť za škodu zamestnanca – druhy a prezumpcia viny

Zamestnávateľ je povinný vždy preukázať zamestnancovo zavinenie pri škode spôsobenej zamestnancom (prezumpcia neviny = predpoklad neviny) okrem prípadov osobitnej zodpovednosti za škodu zamestnanca.

9.1 Zodpovednosť za schodok na hodnotách, ktoré je povinný zamestnanec

Ak zamestnanec prevzal na základe dohody o hmotnej zodpovednosti zodpovednosť za zverené hotovosti, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty určené na obeh alebo obrat, ktoré je povinný vyúčtovať, zodpovedá za vzniknutý schodok. V dohodách sa môže so zamestnancami súčasne dohodnúť, že ak budú pracovať na pracovisku s viacerými zamestnancami, ktorí uzatvorili dohodu o hmotnej zodpovednosti, zodpovedajú s nimi za schodok spoločne (spoločná hmotná zodpovednosť).

Dohoda o hmotnej zodpovednosti sa musí uzatvoriť písomne, inak je neplatná.

Zamestnanec sa zbaví zodpovednosti celkom alebo sčasti, ak preukáže, že schodok vznikol celkom alebo sčasti bez jeho zavinenia.

Ak nedostatky vzniknú v pracovných podmienkach zamestnancov so spoločnou hmotnou zodpovednosťou v súvislosti s tým, že bol na ich pracovisko zaradený iný zamestnanec alebo iný vedúci, prípadne zástupca vedúceho, alebo s tým, že niektorý zo zamestnancov od dohody o hmotnej zodpovednosti odstúpil, zamestnávateľ je povinný nedostatky odstrániť bez zbytočného odkladu.

Zamestnanec, ktorý uzatvoril dohodu o hmotnej zodpovednosti, môže od nej odstúpiť, ak sa preraďuje na inú prácu, zaraďuje na iné pracovisko, prekladá alebo ak zamestnávateľ v čase do jedného mesiaca po tom, čo dostal jeho písomné upozornenie, neodstráni nedostatky v pracovných podmienkach, ktoré bránia riadnemu hospodáreniu so zverenými hodnotami.

Pri spoločnej hmotnej zodpovednosti môže zamestnanec od dohody odstúpiť, ak je na pracovisko zaradený iný zamestnanec alebo ustanovený iný vedúci, prípadne jeho zástupca.

Odstúpenie sa musí oznámiť zamestnávateľovi písomne.

Dohoda o hmotnej zodpovednosti zaniká dňom skončenia pracovného pomeru alebo dňom odstúpenia od tejto dohody.

Inventarizácia sa musí vykonať pri uzatvorení dohody o hmotnej zodpovednosti, pri jej zániku, pri preradení zamestnanca na inú prácu alebo na iné pracovisko, pri jeho preložení a pri skončení pracovného pomeru.

Na pracoviskách, kde pracujú zamestnanci so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, musí sa inventarizácia vykonať pri uzatvorení dohôd o hmotnej zodpovednosti so všetkými spoločne zodpovednými zamestnancami

- a) pri skončení všetkých týchto dohôd,
- b) pri preradení na inú prácu alebo preložení všetkých spoločne zodpovedných zamestnancov,
- c) pri zmene vo funkcii vedúceho alebo jeho zástupcu,
- d) na žiadosť ktoréhokolvek zo spoločne zodpovedných zamestnancov pri zmene v ich kolektíve,
- e) pri odstúpení niektorého z nich od dohody o hmotnej zodpovednosti.

Ak zamestnanec so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, ktorého pracovný pomer sa skončil alebo ktorý bol preradený na inú prácu alebo iné pracovisko, alebo bol preložený, zároveň nepožiadá o vykonanie inventarizácie, zodpovedá za prípadný schodok zistený najbližšou inventarizáciou na jeho predchádzajúcom pracovisku.

Ak zamestnanec, ktorý sa zaraďuje na pracovisko, kde pracujú zamestnanci so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, zároveň nepožiadá o vykonanie inventarizácie, zodpovedá, ak od dohody o hmotnej zodpovednosti neodstúpil, za prípadný schodok zistený najbližšou inventarizáciou.

9.2 Zodpovednosť zamestnanca za stratu zverených predmetov

Zamestnanec zodpovedá za stratu nástrojov, ochranných pracovných prostriedkov a iných podobných predmetov, ktoré mu zamestnávateľ zveril na základe písomného potvrdenia.

Zamestnanec sa zbaví zodpovednosti úplne alebo sčasti, ak sa preukáže, že strata vznikla úplne alebo sčasti bez jeho zavinenia.

Zamestnanec, ktorý zodpovedá za schodok alebo za stratu predmetov, je povinný nahradiť schodok alebo stratu v plnej sume.

Pri spoločnej zodpovednosti za schodok sa jednotlivým zamestnancom určí podiel náhrady podľa pomeru ich priemerných zárobkov, pričom zárobok ich vedúceho a jeho zástupcu sa započítava v dvojnásobnej sume.

Podiel náhrady nesmie u jednotlivých zamestnancov s výnimkou vedúceho a jeho zástupcu presiahnuť sumu rovnajúcu sa ich priemernému mesačnému zárobku pred vznikom škody. Ak sa takto určenými podielmi neuhradí celá škoda, zvyšok je povinný uhradiť vedúci a jeho zástupca podľa pomeru svojich priemerných zárobkov.

Ak sa zistí, že schodok alebo jeho časť zaviniť niektorý zo spoločne zodpovedných zamestnancov, uhradí schodok tento zamestnanec podľa miery svojho zavinenia. Zvyšnú časť schodku uhradia všetci spoločne zodpovední zamestnanci podielmi určenými podľa zákona.

10 Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer

Zamestnávateľ môže na plnenie svojich úloh alebo na zabezpečenie svojich potrieb výnimočne uzatvárať s fyzickými osobami dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov), ak ide o prácu, ktorá je vymedzená výsledkom (dohoda o vykonaní práce) alebo ak ide o príležitostnú činnosť vymedzenú druhom práce (dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študentov). Na pracovnoprávny vzťah založený dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa vzťahujú ustanovenia prvej časti Zákonníka práce a taxatívne ustanovenia zákona.

Tieto dohody nemožno uzatvárať na činnosti, ktoré sú predmetom ochrany podľa autorského zákona.

10.1 Dohoda o vykonaní práce

Dohodu o vykonaní práce zamestnávateľ môže uzatvoriť s fyzickou osobou, ak predpokladaný rozsah práce (pracovnej úlohy), na ktorý sa táto dohoda uzatvára, nepresahuje 350 hodín v kalendárnom roku. Do predpokladaného rozsahu práce sa započítava aj práca vykonávaná zamestnancom pre zamestnávateľa na základe inej dohody o vykonaní práce.

Dohoda o vykonaní práce sa uzatvára písomne, inak je neplatná. V dohode o vykonaní práce musí byť vymedzená pracovná úloha, dohodnutá odmena za jej vykonanie, doba, v ktorej sa má pracovná úloha vykonať, a predpokladaný rozsah práce, ak jej rozsah nevyplýva priamo z vymedzenia pracovnej úlohy. Písomná dohoda o vykonaní práce sa uzatvára najneskôr deň pred dňom začatia výkonu práce.

10.2 Dohoda o brigádnickej práci študentov

Dohodu o brigádnickej práci študentov môže zamestnávateľ uzatvoriť s fyzickou osobou, ktorá má štatút študenta strednej školy alebo štatút študenta dennej formy vysokoškolského štúdia podľa osobitného predpisu a ktorá nedovršila 26 rokov veku. Práca podľa tejto formy je možné vykonávať najneskôr do konca kalendárneho roka, v ktorom fyzická osoba dovŕšila 26 rokov veku.

Na základe dohody o brigádnickej práci študentov možno vykonávať prácu v rozsahu najviac 20 hodín týždenne v priemere, pričom priemer najviac prípustného rozsahu pracovného času sa posudzuje za celú dobu, na ktorú bola dohoda uzatvorená, najdlhšie však za 12 mesiacov.

Dohodu o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný uzatvoriť písomne, inak je neplatná. V dohode musí byť uvedené: dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára.

Jedno vyhotovenie dohody o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Dohoda o brigádnickej práci študentov sa uzatvára na určitú dobu, prípadne na neurčitý čas. V dohode možno dohodnúť spôsob jej skončenia. Neoddeliteľnou súčasťou dohody je potvrdenie štatútu študenta podľa uvedenej dohody. Okamžité zrušenie dohody možno dohodnúť len pre prípady, v ktorých možno okamžite skončiť pracovný pomer. Ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody, možno ju skončiť dohodou účastníkov k dohodnutému dňu a jednostranne len výpoveďou bez uvedenia dôvodu s 15-dennou výpovednou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom bola písomná výpoveď doručená.

10.3 Dohoda o pracovnej činnosti

Na základe dohody o pracovnej činnosti možno vykonávať pracovnú činnosť v rozsahu najviac 10 hodín týždenne.

Dohodu o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný uzatvoriť písomne, inak je neplatná. V dohode o pracovnej činnosti musí byť uvedená dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonávanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. Jedno vyhotovenie dohody o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Dohoda o pracovnej činnosti sa uzatvára na určitú dobu alebo na neurčitý čas. V dohode možno dohodnúť spôsob jej skončenia. Okamžité skončenie dohody možno dohodnúť len na prípady, v ktorých možno okamžite skončiť pracovný pomer. Ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody, možno ju skončiť dohodou účastníkov k

dohodnutému dňu a jednostranne len výpoveďou bez uvedenia dôvodu s 15-dennou výpovednou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom sa písomná výpoveď doručila.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov

1 Základné ustanovenia

Zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia.

Zákon upravuje aj výber, registráciu a postúpenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov (policajt), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, vojakov mimoriadnej služby (profesionálny vojak), ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, ak zákon neustanovuje inak.

Sociálne poistenie podľa zákona je

- a) nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- b) dôchodkové poistenie, a to
 - 1. starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia,
 - 2. invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia,
- c) úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (pracovný úraz) a choroby z povolania,
- d) garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- e) poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

Zákon vymedzuje pojmy zárobková činnosť, zamestnanec, samostatne zárobková činná osoba, poistenec, zamestnávateľ, pracovný úraz a choroba z povolania, nezaopatrené dieťa, sústavná príprava na povolanie, všeobecný vymeriavací základ a platobná neschopnosť zamestnávateľa.

Z nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú nemocenské dávky, a to

- a) nemocenské,
- b) ošetrovné,
- c) vyrovnávacía dávka,
- d) materské.

Z dôchodkového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú dôchodkové dávky, a to

- a) zo starobného poistenia
 - 1. starobný dôchodok,
 - 2. predčasný starobný dôchodok,
 - 3. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
 - 4. sirotsky dôchodok,
 - 5. rodičovský dôchodok,
- b) z invalidného poistenia
 - 1. invalidný dôchodok,
 - 2. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
 - 3. sirotsky dôchodok.

Z úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú úrazové dávky, a to

- a) úrazový príplatok,
- b) úrazová renta,
- c) jednorazové vyrovnanie,
- d) pozostalostná úrazová renta,
- e) jednorazové odškodnenie,
- f) pracovná rehabilitácia a rehabilitačné,
- g) rekvalifikácia a rekvalifikačné,
- h) náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia,
- i) náhrada nákladov spojených s liečením,
- j) náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Z garančného poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje dávka garančného poistenia.

Z poistenia v nezamestnanosti sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje dávka v nezamestnanosti.

Zákon ustanovuje osobný rozsah nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti.

Zákon rovnako ustanovuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca. Osobitne je právne upravené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie

samostatne zárobkovo činné osoby ako aj vznik a zánik povinné dôchodkového poistenia iných fyzických osôb. Ďalej je upravený vznik a zánik dobrovoľného nemocenského poistenia, dobrovoľného dôchodkového poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

Úrazové poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jednu fyzickú osobu uvedenú v zákone, a zaniká dňom, v ktorom nezamestnáva ani jednu takúto fyzickú osobu.

Garančné poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jedného zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu, a zaniká dňom, v ktorom už nezamestnáva ani jedného zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu.

V právnom predpise sú upravené aj ďalšie právne inštitúty, ktorými sú:

- Nemocenské dávky, nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací dávka, materské,
- Dôchodkové dávky, obdobie dôchodkového poistenia, starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok, sirotsky dôchodok
- Úrazové dávky, úrazová renta, jednorázové vyrovnanie, pozostalostná úrazová renta, jednorázové odškodnenie, pracovná rehabilitácia, rehabilitačné, rekvalifikácia, rekvalifikačné, náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada nákladov spojených s liečením
- Dávka garančného poistenia
- Dávky v nezamestnanosti
- Výkon sociálneho poistenia a orgány Sociálnej poisťovne
- Práva a povinnosti, zodpovednosť, pokuty a penále v sociálnom poistení a v starobnom dôchodkovom sporení
- Kontrolná činnosť sociálnej poisťovne
- Dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia

V. SPOLOČNÝ PROCESNÝ PRÁVNÝ PREDPIS PRE PRÁVNE ODVETVIE OBČIANSKE, OBCHODNÉ A PRACOVNÉ PRÁVO

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona

Civilný sporový poriadok, zákon účinný od 01.07.2016 nahradil Občiansky súdny poriadok, ktorý stratil účinnosť 30.06.2016. Civilný sporový poriadok upravuje postup súdu, strán sporu a osôb zúčastnených na konaní pri prejednávaní a rozhodovaní sporov.

Podľa zákona sa postupuje, ak je daná právomoc súdu, pokiaľ Civilný mimosporový poriadok, Správny súdny poriadok alebo iný zákon neustanovuje inak.

2 Právomoc súdu

Súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

3 Príslušnosť súdu

Na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak zákon neustanovuje inak. Na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

Všeobecným súdom fyzickej osoby je súd, v ktorého obvode má fyzická osoba adresu trvalého pobytu. Všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

Popri všeobecnom súde (osobitná miestna príslušnosť) žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode

- a) má žalovaný miesto výkonu práce podľa pracovnej zmluvy,
- b) nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody,
- c) je umiestnená organizačná zložka právnickej osoby, ktorá je žalovaným, ak sa spor týka tejto zložky,
- d) má adresu trvalého pobytu žalobca, ktorý je spotrebiteľom, ak ide o spotrebiteľský spor alebo o konanie v sporoch týkajúcich sa spotrebiteľského rozhodcovského konania,
- e) má adresu trvalého pobytu, adresu sídla, alebo ak ide o zahraničnú právnickú osobu organizačnú zložku žalobca, ak ide o antidiskriminačný spor.

Namiesto všeobecného súdu žalovaného je na konanie príslušný výlučne súd,

- a) v ktorého obvode je nehnuteľnosť, ak sa spor týka vecného práva k nej,
- b) v ktorého obvode prebieha konanie o dedičstve, ak ide o spor v súvislosti s konaním o dedičstve,
- c) na ktorom prebieha exekučné konanie, ak ide o spor vyvolaný osobitnou povahou tohto konania,
- d) na ktorom prebieha konkurzné konanie alebo reštrukturalizačné konanie, ak ide o spor vyvolaný osobitnou povahou týchto konaní, okrem sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- e) v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania, ak ide o konanie v sporoch týkajúcich sa rozhodcovského konania okrem spotrebiteľského rozhodcovského konania; ak sa miesto rozhodcovského konania nenachádza na území Slovenskej republiky, na konanie je príslušný súd, v ktorého obvode má žalovaný adresu trvalého pobytu, adresu sídla alebo organizačnú zložku, ak ide o zahraničnú právnickú osobu; ak žalovaný nemá v Slovenskej republike adresu trvalého pobytu, adresu sídla alebo organizačnú zložku, ak ide o zahraničnú právnickú osobu, na konanie je príslušný súd, v ktorého obvode má žalobca adresu trvalého pobytu, adresu sídla alebo organizačnú zložku, ak ide o zahraničnú právnickú osobu.

V pracovnoprávných sporoch, v sporoch z priemyselného vlastníctva, v sporoch nekalého súťažného konania a v autorskoprávných sporoch sú príslušné súdy podľa zákona.

O odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak. O dovolaní rozhoduje najvyšší súd.

4 Zloženie súdu a vylúčenie sudcov

Na okresnom súde koná a rozhoduje sudca. Na krajskom súde koná a rozhoduje senát. Na najvyššom súde koná a rozhoduje senát alebo veľký senát.

5 Strany a zastúpenie

Stranami sú žalobca a žalovaný. Na strane žalobcu alebo žalovaného môže vystupovať viac subjektov.

Samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne.

Nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných.

Na zmenu žaloby, na jej späťvzatie, na uznanie nároku alebo vzdanie sa nároku a na uzavretie zmieru je potrebný súhlas všetkých, ktorí vystupujú na jednej strane.

Nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu.

Súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov.

6 Zastúpenie na základe splnomocnenia

Strana sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Zvolený zástupca sa nemôže dať zastúpiť, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Ak zvoleným zástupcom nie je advokát, súd uznesením, ktoré doručí zastúpenej strane, rozhodne, že zastúpenie nepripúšťa, ak zástupca zjavne nie je spôsobilý na riadne zastupovanie alebo ak ako zástupca vystupuje vo viacerých konaniach.

Ak je strana zastúpená advokátom, zastupovanie iným zástupcom ako advokátom je vylúčené.

Zástupcovi, ktorého si strana zvolila, udelí písomne splnomocnenie buď na celé konanie, alebo len na určité úkony. Splnomocnenie udelené na celé konanie a splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť. Zástupca, ktorému bolo také splnomocnenie udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana.

Odvolanie splnomocnenia stranou alebo výpoveď splnomocnenia zástupcom sú voči súdu účinné dňom, keď ich strana alebo zástupca súdu oznámili.

7 Lehoty

Lehota je súdom alebo zákonom ustanovený časový úsek na vykonanie úkonu. Ak tento zákon neustanovuje lehotu na vykonanie úkonu, môže ju určiť súd.

Lehotu určenú súdom môže súd primerane predĺžiť.

8 Úkony a podanie

Podanie je úkon určený súdu. Podanie vo veci samej je najmä žaloba, vzájomná žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, odpor, odvolanie, dovolanie, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia. Každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu.

Hmotnoprávny úkon strany je voči súdu účinný okamihom doručenia a voči ostatným subjektom od okamihu, keď sa o ňom v konaní dozvedeli.

Podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

9 Žaloba

Žaloba je procesný úkon, ktorým sa uplatňuje právo na súdnu ochranu ohrozeného alebo porušeného práva.

V žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Žalobca k žalobe pripojí dôkazy, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť.

Fyzická osoba sa v žalobe označuje menom, priezviskom, adresou trvalého pobytu alebo pobytu, dátumom narodenia alebo iným identifikačným údajom.

Právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla a identifikačným číslom organizácie, ak je pridelené.

Ak je to možné, žalobca v žalobe uvedie svoje telefónne číslo, elektronickú adresu, prípadne telefónne číslo a elektronickú adresu svojho zástupcu. Rovnako uvedie telefónne číslo a elektronickú adresu žalovaného a osôb, ktorých výsluch ako dôkazný prostriedok označil, ak sú mu známe.

Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

- a) splnení povinnosti,
- b) nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu,
- c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo
- d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

Žalovaný môže uplatniť svoje právo proti žalobcovi vzájomnou žalobou. Vzájomnou žalobou je i prejav žalovaného, ktorým proti žalobcovi uplatňuje svoju pohľadávku na započítanie, ale len ak navrhuje, aby bolo prisúdené viac, než čo uplatnil žalobca; inak súd posudzuje taký prejav len ako prostriedok procesnej obrany žalovaného.

Na vzájomnú žalobu sa primerane použijú ustanovenia o žalobe. Vzájomnú žalobu môže súd vylúčiť na samostatné konanie, ak nie sú splnené podmienky na spojenie vecí.

10 Zmier

Žalobca a žalovaný môžu uzavrieť zmier. O uzavretie zmieru sa má súd vždy pokúsiť. Súd rozhodne o tom, či uzavretý zmier schvaľuje; neschváli ho, ak je v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

11 Konanie v prvej inštancii, postup súdu po začatí konania

Konanie sa začína doručením žaloby alebo doručením návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia súdu.

Súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Ak súd vyzve stranu, aby sa vyjadrila o určitom návrhu, ktorý sa týka postupu a vedenia konania, môže pripojiť doložku, že ak sa strana v určitej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky.

Ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť.

Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

12 Predbežné pojednanie sporu

Ak súd nerozhodne inak, nariadi pred prvým pojednávaním predbežné prejednanie sporu. Ak nie je ustanovené inak, vzťahujú sa na predbežné prejednanie sporu ustanovenia o pojednávaní.

13 Pojednávanie

Pojednávanie sa uskutočňuje v mieste sídla súdu v pojednávacej miestnosti, ak nie je nevyhnutné vykonať pojednávanie na inom vhodnom mieste.

Ak súd z dôležitých dôvodov rozhodne, že pojednávanie vykoná na inom vhodnom mieste, urobí opatrenia na zabezpečenie dôstojného priebehu a plynulosti pojednávania.

Priebeh pojednávania sa zaznamenáva podľa zákona. Súd môže so súhlasom strán uskutočniť pojednávanie prostredníctvom videokonferencie alebo inými prostriedkami komunikačnej technológie.

Priebeh pojednávania si môže strana a jej zástupca zaznamenať pomocou technických zariadení určených na zaznamenávanie zvuku; túto skutočnosť vopred oznámi súdu.

Pojednávanie je zásadne verejné. Verejnosť možno na celé pojednávanie alebo na jeho časť vylúčiť, len ak by verejné prejednanie sporu ohrozilo ochranu utajovaných skutočností, citlivých informácií a skutočností chránených podľa osobitného predpisu alebo dôležitý záujem strany alebo svedka. Vylúčenie verejnosti súd vhodným spôsobom oznámi.

Obrazové záznamy, obrazové prenosy alebo zvukové prenosy z priebehu pojednávania možno vyhotovovať len so súhlasom súdu.

Súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie.

Pojednávanie nie je potrebné nariaďovať, ak

- a) ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2 000 eur,
- b) strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia alebo
- c) to ustanovuje tento zákon.

Ak je strana zastúpená zástupcom na celé konanie, súd na pojednávanie spravidla predvolá len zástupcu; stranu súd predvolá, ak je nevyhnutné vykonať jej výsluch.

Predvolanie sa doručuje strane alebo jej zástupcovi tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať.

Pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona. Ak je to možné a účelné, súd sa pokúsi o vyriešenie sporu zmierom.

Po vyvolaní veci súd zistí, či sa dostavili osoby, ktoré boli na pojednávanie predvolané. Ak sa tieto osoby nedostavili, súd rozhodne, či sa pojednávanie bude konať v ich neprítomnosti, a otvorí pojednávanie.

Po vyvolaní veci a úkonoch podľa zákona žalobca prednesie podstatný obsah žaloby a vyjadrení podľa zákona. Žalovaný má právo vyjadriť sa k prednesu žalobcu. Strana môže odkázať na svoje písomné podanie.

Ak súd pojednávanie neodročí, pred jeho skončením vyzve strany, aby zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k dokazovaniu a k právnej stránke veci. Ak po vyjadrení strán súd nepovažuje za potrebné vykonať ďalšie dôkazy, uznesením vyhlási dokazovanie za skončené.

Pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

Súd rozhodne o odročení pojednávania bezodkladne; o tom upovedomí tých, ktorí boli na pojednávanie predvolaní. Súd uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

Ak došlo k odročeniu pojednávania z dôvodov uvedených stranou a tieto dôvody neboli súdu následne preukázané alebo ich nemožno považovať za dôležité, súd môže rozhodnúť, že na ďalšie návrhy o odročení pojednávania nebude prihliadať.

14 Dokazovanie

Súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak zákon neustanovuje inak.

Súd aj bez návrhu môže vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky, či navrhované rozhodnutie bude vykonateľné, a na zistenie cudzieho práva. Skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy zverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a právne záväzné akty Európskej únie, ktoré boli zverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie, sa nedokazujú.

Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov.

Dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Súd vykonáva dôkazy na pojednávaní. Súd vykonáva dôkaz mimo pojednávania, ak je to možné a účelné. Strany majú právo byť prítomné na takto vykonávanom dokazovaní.

Vykonanie dôkazu mimo pojednávania súd stranám oznamuje spravidla päť dní vopred. Ak bolo nariadené pojednávanie, oboznámi súd strany s výsledkami dokazovania na tomto pojednávaní.

Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

15 Znalecké dokazovanie

Ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje výsluch svedka, listina alebo verejná listina, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok.

V písomnom znaleckom posudku znalec odpovie na položené otázky; nevyjadruje sa k právnomu posúdeniu veci.

Návrh na nariadenie znaleckého dokazovania znaleckým ústavom je prípustný len v obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich si osobitné vedecké posúdenie, alebo ak závery znalcov sú v zrejmom rozpore.

16 Znalecký posudok

Znalecký posudok sa vyhotovuje písomne, ak súd nerozhodne inak. Písomný znalecký

posudok súd doručí stranám; v odôvodnených prípadoch ich len upovedomí o predložení znaleckého posudku znalcom.

Ak je to účelné, môže súd znalca vyslúchnuť o skutočnostiach uvádzaných v znaleckom posudku.

17 Súkromný znalecký posudok

Súkromný znalecký posudok je znalecký posudok predložený stranou bez toho, aby znalecké dokazovanie nariadil súd.

Ak je spolu so žalobou predložený súkromný znalecký posudok, ktorý má všetky zákonom predpísané náležitosti a obsahuje doložku o tom, že znalec si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku, postupuje sa pri vykonávaní tohto dôkazu akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca.

Ak sa súkromný znalecký posudok vyhotovuje v priebehu konania, súd umožní znalcovi nahliadnuť do spisu alebo sa inak oboznámiť s informáciami potrebnými na vypracovanie znaleckého posudku.

18 Súdne rozhodnutia

18. 1 Rozsudok

Rozsudkom rozhoduje súd vo veci samej. Rozsudkom sa rozhoduje o celej prejednávanej veci. Ak je to účelné, súd môže rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe alebo dôvode.

Ak niektorý z viacerých žalobou uplatnených procesných nárokov alebo časť uplatneného procesného nároku sa v priebehu konania stali nespornými, môže súd rozhodnúť o tomto procesnom nároku alebo o jeho časti čiastočným rozsudkom.

Ak je to účelné, súd môže rozhodnúť najskôr len o základe alebo dôvode uplatneného procesného nároku medzitýmnym rozsudkom.

Súd môže na návrh strany medzitýmnym rozsudkom rozhodnúť, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej.

Do právoplatnosti medzitýmneho rozsudku súd nekoná o žalobou uplatnenom procesnom nároku.

Súd rozhodne na základe zisteného skutkového stavu. Skutkový stav sa zisťuje procesným postupom podľa zákona. Súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu. Súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

Pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov konania, ak sa o ňom nerozhoduje samostatne. Rozsudok súd vyhlasuje vždy verejne a v mene Slovenskej republiky. Pritom uvedie výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti exekúcie.

Rozsudok sa vyhlasuje spravidla hned' po skončení pojednávania, ktoré vyhláseniu predchádzalo. Ak to nie je možné, súd na vyhlásenie rozsudku odročí pojednávanie najdlhšie na 30 dní; v takom prípade súd doručí rozsudok prítomným stranám na pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený; neprítomným stranám ho odošle najneskôr do troch dní. Ustanovenia o odročení pojednávania sa v tomto prípade nepoužijú. Len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný.

Rozsudok súd doručuje stranám do vlastných rúk. Rozsudok sa vyhotoví a odošle do 30 dní odo dňa jeho vyhlásenia, ak predseda súdu zo závažných dôvodov nerozhodne inak.

Ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže strana do 15 dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súd môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu.

Doplnenie urobí súd dopĺňacím rozsudkom, na ktorý sa primerane použijú ustanovenia o rozsudku. Ak súd nevyhovie návrhu strany na doplnenie rozsudku, návrh zamietne.

Právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia. Doručený rozsudok, ktorý nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. Ak proti rozsudku nemožno podať odvolanie, je právoplatný doručením.

Vykonateľnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť plniť, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútitel'nosti zákonnými prostriedkami. Ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak.

Lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

Na návrh strany, ktorej by inak hrozilo nebezpečenstvo ťažko nahraditeľnej alebo značnej škody alebo inej ujmy, súd môže vo výroku rozsudku vysloviť, že rozsudok je vykonateľný doručením; taký výrok sa na účely odvolania považuje za uznesenie.

18.2 Uznesenie

Súd rozhoduje uznesením, ak nerozhoduje vo veci samej. Uznesenie sa vyhlási verejne, ak bolo vydané na pojednávaní alebo pri inom úkone súdu. Uznesenie súd vyhotoví písomne a doručí ho, ak je proti nemu prípustné odvolanie, ak to je pre vedenie konania potrebné alebo ak ide o uznesenie, ktorým sa v konaní ukladá nejaká povinnosť.

V písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaneho sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

Súd je viazaný uznesením, len čo ho vyhlásil; ak nebolo vyhlásené, len čo ho vydal. Súd nie je viazaný uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania.

Doručené uznesenie, ktoré nemožno napadnúť odvolaním alebo sťažnosťou, je právoplatné.

Ak proti uzneseniu nemožno podať odvolanie alebo sťažnosť, je právoplatné doručením. Ak uznesenie ukladá povinnosť plniť, lehota na plnenie začína plynúť od doručenia uznesenia; jej uplynutím je uznesenie vykonateľné. Ak uznesenie neukladá povinnosť plniť, je ním subjekt viazaný doručením.

18.3 Sťažnosť

Proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

Sťažnosť môže podať ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané. Sťažnosť sa podáva v lehote 15 dní od doručenia uznesenia na súde, ktorý napadnuté uznesenie vydal.

O sťažnosti rozhodne súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie rozhodne o sťažnosti uznesením spravidla bez nariadenia pojednávania.

Ak nie je sťažnosť dôvodná, súd sťažnosť zamietne. Ak je sťažnosť dôvodná, súd napadnuté uznesenie zruší alebo zmení; v prípade zrušenia uznesenia je súdny úradník viazaný právnym názorom súdu.

19 Skrátene konania a skrátene rozhodnutia

19.1 Platobný rozkaz

Ak je možné vo veci samej alebo o jej časti rozhodnúť na základe skutočností tvrdených žalobcom, o ktorých súd nemá pochybnosti, najmä ak tieto skutočnosti vyplývajú z listinných dôkazov, možno o žalobe rozhodnúť bez vyjadrenia žalovaného a bez nariadenia pojednávania aj platobným rozkazom, v ktorom sa žalovanému uloží, aby do 15 dní od doručenia zaplatil uplatnenú peňažnú pohľadávku alebo jej časť a nahradil trovy konania alebo aby v tej istej lehote podal odpor. Výrok o trovách konania sa na účely konania o platobnom rozkaze považuje za uznesenie.

Ak žalobca predloží spolu so žalobou platobný rozkaz na tlačive zverejnenom ministerstvom spravodlivosti na jeho webovom sídle a na vydanie platobného rozkazu sú splnené zákonom ustanovené podmienky a je zaplatený súdny poplatok, súd vydá platobný rozkaz najneskôr do desiatich pracovných dní od splnenia týchto podmienok.

Ak súd nevydá platobný rozkaz, postupuje podľa zákona.

Platobný rozkaz spolu so žalobou súd doručuje žalovanému do vlastných rúk. Ak nemožno doručiť čo i len jednému subjektu na strane žalovaného, súd platobný rozkaz zruší v plnom rozsahu;

Odpor proti platobnému rozkazu sa musí vecne odôvodniť. V odôvodnení žalovaný opíše rozhodujúce skutočnosti, o ktoré opiera svoju obranu proti uplatnenému nároku. K odporu pripojí listiny, na ktoré sa odvoláva, prípadne označí dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. O tom musí byť žalovaný v platobnom rozkaze poučený.

Súd uznesením odmietne odpor, ktorý bol podaný

- a) oneskorene,
- b) neoprávnenou osobou alebo

c) bez vecného odôvodnenia; o tomto následku musí byť žalovaný poučený v platobnom rozkaze.

Ak čo len jeden zo žalovaných podá včas odpor s vecným odôvodnením, súd zruší platobný rozkaz v celom rozsahu a nariadi pojednávanie.

Uznesenie o zrušení platobného rozkazu doručuje súd do vlastných rúk; žalobcovi spolu s uznesením doručí aj odpor.

Platobný rozkaz nadobúda právoplatnosť

a) márnym uplynutím lehoty na podanie odporu,

b) dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o odmietnutí odporu podľa zákona.

19.2 Rozsudok pre zmeškanie žalovaného

Súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe o splnenie povinnosti rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) uznesením uložil žalovanému povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nesplnil,

b) v uznesení podľa písmena a) poučil žalovaného o následkoch nesplnenia takto uloženej povinnosti vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

c) doručil uznesenie podľa písmena a) žalovanému do vlastných rúk.

Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe o splnení povinnosti na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

Odôvodnenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného obsahuje stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie.

Ak žalovaný z ospravedlniteľných dôvodov zmeškal lehotu na podanie vyjadrenia podľa zákona, môže podať návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie spolu s vyjadrením. Ak súd, ktorý rozsudok pre zmeškanie vydal, návrhu vyhovie, rozsudok pre zmeškanie uznesením zruší a začne vo veci opäť konať.

Ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

Návrh na zrušenie rozhodnutia môže žalovaný podať do 15 dní odkedy sa o rozsudku pre zmeškanie dozvedel; o tom žalovaného v rozsudku pre zmeškanie súd poučí.

19.3 Rozsudok pre zmeškanie žalobcu

Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe o splnení povinnosti na návrh žalovaného rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobu zamietne, ak

a) sa žalobca nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalobca poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a

b) žalobca neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

Odôvodnenie rozsudku pre zmeškanie žalobcu obsahuje len stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie.

Ak žalobca z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalobcu tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

Návrh na zrušenie rozhodnutia môže žalobca podať do 15 dní odkedy sa o rozsudku pre zmeškanie dozvedel; o tom žalobcu v rozsudku pre zmeškanie súd poučí.

19.4 Rozsudok pre uznanie nároku

Ak žalovaný uzná nárok uplatnený žalobcom alebo jeho časť, rozhodne súd na návrh žalobcu rozsudkom pre uznanie nároku.

Ak na strane žalovaného vystupuje viacero subjektov, je na vydanie rozsudku pre uznanie nároku potrebné, aby nárok žalobcu uznali všetci žalovaní; to neplatí, ak ide o samostatné spoločenstvo podľa zákona.

Ak bol nárok uznaný písomným prejavom žalovaného, nemusí súd nariaďovať pojednávanie. Odôvodnenie rozsudku pre uznanie nároku obsahuje len stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre uznanie nároku.

19.5 Rozsudok pre vzdanie sa nároku

Ak sa žalobca vzdá svojho nároku úplne alebo sčasti, zamietne súd žalobu na návrh žalovaného rozsudkom pre vzdanie sa nároku.

Ak vystupuje na strane žalobcu viacero strán, je na vydanie rozsudku pre vzdanie sa nároku potrebné, aby sa nároku vzdali všetci žalobcovia; to neplatí, ak ide o samostatné spoločenstvo podľa zákona.

Ak k vzdaniu sa nároku došlo písomným prejavom žalobcu, nemusí súd nariaďovať pojednávanie.

Odôvodnenie rozsudku pre vzdanie sa nároku obsahuje len stručnú identifikáciu procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre vzdanie sa nároku.

20 Opravné prostriedky

20.1 Odvolanie

Proti rozsudku súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon nevylučuje. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Odvolať môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Odvolať sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Odvolať je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom súde.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Odvolacie dôvody určuje zákon.

Ak podá ten, kto je na to oprávnený, včas odvolať, nenadobúda rozhodnutie právoplatnosť, dokiaľ o odvolaní právoplatne nerozhodne odvolací súd.

Dokiaľ o odvolaní nebolo rozhodnuté, možno ho vziať späť. Ak odvolateľ vzal odvolať späť, nemôže ho podať znova. Žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť.

V odvolacom konaní nemožno uplatniť práva voči žalobcovi vzájomnou žalobou.

Ak bolo podané odvolať proti uzneseniu, súd prvej inštancie môže uznesenie zrušiť, ak odvolaniu v celom rozsahu vyhovie a z uznesenia nenadobudla doposiaľ práva iná osoba ako odvolateľ.

20.2 Žaloba na obnovu konania

Proti právoplatnému rozsudku je prípustná žaloba na obnovu konania, ak

- a) sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy týkajúce sa strán a predmetu pôvodného konania, ktoré ten, kto podal žalobu na obnovu konania, bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci,
- b) možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre stranu priaznivejšie rozhodnutie vo veci,
- c) bolo rozhodnuté v neprospech strany v dôsledku trestného činu sudcu, iných subjektov konania alebo inej osoby zúčastnenej na konaní,
- d) Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody strany a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným spravodlivým zadosťučinením,
- e) je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie, Rady Európskej únie alebo Komisie, ktoré je pre strany záväzné, alebo
- f) možnosť jeho preskúmania vyplýva z osobitného predpisu v súvislosti s uznaním alebo výkonom rozhodnutia slovenského súdu v inom členskom štáte Európskej únie.

Žaloba na obnovu konania je prípustná aj proti právoplatnému uzneseniu, ktorým bol schválený zmier, ak možno dôvody obnovy vzťahovať aj na predpoklady, za ktorých sa zmier schvaľoval; to platí primerane aj o platobnom rozkaze, ktorý nadobudol právoplatnosť.

Žaloba na obnovu konania nie je prípustná proti rozhodnutiu, ktorého zmenu alebo zrušenie možno dosiahnuť inak.

Žalobu na obnovu konania môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Žaloba na obnovu konania sa podáva v lehote troch mesiacov, odkedy sa ten, kto podal žalobu na obnovu konania, mohol dozvedieť o dôvode obnovy, alebo odo dňa, keď ho mohol uplatniť.

Žaloba na obnovu konania sa podáva najneskôr v lehote troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia.

Odpustenie zmeškania lehoty na podanie žaloby na obnovu konania nie je prípustné.

Právoplatnosťou rozsudku o povolení obnovy konania sa odkladá vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

Ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, právoplatnosťou rozsudku o povolení obnovy konania sa odkladá právoplatnosť napadnutého rozhodnutia.

Len čo nadobudne rozsudok o povolení obnovy konania právoplatnosť, súd bez ďalšieho vec zнова prejedná. Pritom prihliadne na všetko, čo vyšlo najavo v pôvodnom konaní aj v obnovenom konaní.

Ak súd zistí, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne, zamietne rozsudkom návrh na jeho zmenu.

Ak súd napadnuté rozhodnutie vo veci samej zmení, novým rozhodnutím nahradí pôvodné rozhodnutie.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd o nároku na náhradu trov pôvodného konania i obnoveného konania. Právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté.

20.3 Dovolanie

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Okrem vyššie uvedeným dôvodom je dovolanie prípustné kde to ustanovuje zákon. Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

20.4 Dovolanie generálneho prokurátora

Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu strany.

Dovolanie generálneho prokurátora nie je prípustné proti rozhodnutiu súdu, ktorým sa rozhodlo o dovolaní alebo o dovolaní generálneho prokurátora. Dovolanie generálneho prokurátora možno podať len proti tomu výroku súdneho rozhodnutia, ktoré strana namieta.

Dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde v lehote troch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia súdu.

V dovolaní generálneho prokurátora sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napáda.

Rozsah a dôvody dovolania generálneho prokurátora možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania generálneho prokurátora.

Dovolanie generálneho prokurátora doručí dovolací súd stranám na vyjadrenie. Na konanie o dovolaní generálneho prokurátora sa primerane použijú ustanovenia o dovolaní, ak zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie o dovolaní generálneho prokurátora doručí dovolací súd stranám a generálnemu prokurátorovi.

VI. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA SPRÁVNE PRÁVO

Najdôležitejšie právne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov
- zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeníach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov
- zákon č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané právne inštitúty zákona č.575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov

1 Vláda Slovenskej republiky

Činnosť vlády Slovenskej republiky (vláda) riadi predseda vlády, ktorý zvoláva a vedie jej schôdze.

Vymedzené úseky činnosti vlády koordinuje jej podpredseda, ktorý plní aj úlohy, ktorými ho poverí vláda alebo predseda vlády.

Počas neprítomnosti predsedu vlády ho zastupuje podpredseda vlády, ktorého určí predseda vlády. Zastupujúci podpredseda vlády zvoláva a vedie schôdze vlády.

Schôdze vlády sú verejné. Tým nie je dotknutá povinnosť vlády zverejňovať texty materiálov podľa osobitného predpisu.

Úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečovaním činnosti vlády plní Úrad vlády Slovenskej republiky.

Na plnenie konkrétnych úloh môže vláda vymenúvať a odvolávať svojich splnomocnencov. Rozsah oprávnenia splnomocnenca určí vláda pri jeho vymenovaní.

Vláda môže zriaďovať svoje poradné orgány (rady). Poradné orgány vlády plnia úlohy koordinačné, konzultatívne alebo odborné.

Stálymi poradnými orgánmi vlády sú Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky, Hospodárska rada vlády Slovenskej republiky, Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a Rada vlády Slovenskej republiky pre vedu, techniku a inovácie.

Členom poradného orgánu vlády môže byť člen vlády, štátny tajomník, volení a vymenovaní funkcionári orgánov verejnej moci, zamestnanci orgánov štátnej správy, zástupcovia územnej samosprávy, zástupcovia sociálnych partnerov a významní odborníci z teórie a praxe.

Členmi poradných medziministerských orgánov vlády sú členovia vlády. Účasť na poradnom medziministerskom orgáne vlády je nezastupiteľná.

Členmi ďalších poradných orgánov vlády sú osoby uvedené v odseku 4; na ich čele je člen vlády alebo štátny tajomník.

Úlohy, zloženie poradných orgánov vlády a zásady rokovania určujú štatúty, ktoré schvaľuje vláda.

2 Ministerstvá

V Slovenskej republike pôsobia tieto ministerstvá, na ktorých čele je člen vlády:

- a) Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky,
- b) Ministerstvo financií Slovenskej republiky,
- c) Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky,
- d) Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky,
- e) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- f) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky,
- g) Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky,
- h) Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky,
- i) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- j) Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
- k) Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,
- l) Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
- m) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- n) Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Ministerstvo riadi a za jeho činnosť zodpovedá minister.

Ministra v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností štátny tajomník. Minister môže poveriť aj v iných prípadoch štátneho tajomníka, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Štátny tajomník má pri zastupovaní ministra na rokovaní vlády poradný hlas.

Štátneho tajomníka vymenúva a odvoláva vláda na návrh príslušného ministra. V odôvodnených prípadoch, najmä ak ide o viacodvetvové ministerstvá, môže vláda určiť, že na ministerstve pôsobia dvaja štátni tajomníci; minister určí, v ktorých otázkach a v akom poradí ho štátni tajomníci zastupujú.

Ministerstvo sa člení na sekcie a odbory, prípadne iné organizačné útvary.

Sekcie sa zriaďujú najmä pre jednotlivé úseky činnosti ministerstva. Sekciu riadi generálny riaditeľ.

Sekcie sa môžu členiť na úrady, odbory alebo iné na ich úrovni postavené organizačné zložky. Úrad, odbor alebo inú organizačnú zložku riadi riaditeľ.

Na ministerstve pôsobia poradné orgány zriadené podľa osobitných predpisov. Minister môže zriaďovať aj ďalšie poradné orgány.

Organizačnú štruktúru ministerstva určuje organizačný poriadok ministerstva, ktorý vydáva minister.

Jednotlivé kompetencie ministerstiev upravuje zákon.

3 Ostatné ústredné orgány štátnej správy

V Slovenskej republike pôsobia aj tieto ústredné orgány štátnej správy:

- a) Úrad vlády Slovenskej republiky,
- b) Protimonopolný úrad Slovenskej republiky,
- c) Štatistický úrad Slovenskej republiky,
- d) Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky,
- e) Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky,
- f) Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky,
- g) Úrad pre verejné obstarávanie,
- h) Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky,
- i) Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky,
- j) Národný bezpečnostný úrad,
- k) Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky.

Na čele Úradu vlády Slovenskej republiky je vedúci, ktorý je za výkon svojej funkcie zodpovedný predsedovi vlády. Vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva vláda.

Na čele Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a Štatistického úradu Slovenskej republiky je predseda, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh vlády. Funkčné obdobie predsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky je päť rokov.

Na čele Národného bezpečnostného úradu je riaditeľ, ktorého volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu.

Na čele Úradu pre verejné obstarávanie je predseda, ktorého na návrh vlády volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu.

Na čele ostatných ústredných orgánov štátnej správy uvedených v písm. d) až f), h) a i) je predseda, ktorého vymenúva a odvoláva vláda. Predseda je za výkon svojej funkcie zodpovedný vláde.

Predseda v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností podpredseda. Predseda môže poveriť aj v iných prípadoch podpredsedu, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Podpredsedu vymenúva a odvoláva vláda na návrh príslušného predsedu, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Podpredsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva predseda Protimonopolného úradu Slovenskej republiky.

Organizačnú štruktúru ústredného orgánu štátnej správy určuje organizačný poriadok, ktorý vydáva vedúci, predseda alebo riaditeľ príslušného ústredného orgánu štátnej správy.

Úlohy jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy upravuje zákon.

Pre potreby technikov je najdôležitejšia informácia o úlohach Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vykonáva ústrednú štátnu správu v oblasti ochrany vynálezu, úžitkového vzoru, dizajnu, topografie polovodičového výrobku, ochrany známky, označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vedie ústredný fond patentovej literatúry a zabezpečuje výmenu a sprístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv.

4 Spoločné ustanovenia

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sú právnické osoby.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sa podieľajú na tvorbe jednotnej štátnej politiky v jednotlivých oblastiach, uskutočňujú túto politiku, vykonávajú v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a plnia ďalšie úlohy ustanovené v ústavných zákonoch, zákonoch a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti zodpovedajú aj za úlohy obrany a vytváranie podmienok na realizáciu požiadaviek zabezpečovania príprav na obranu a ochranu.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti zabezpečujú aj úlohy súvisiace s dojednávaním a vykonávaním medzinárodných zmlúv, s rozvojom medzištátnych vzťahov a medzinárodnej spolupráce vrátane úloh, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú z medzinárodných zmlúv, ako aj z jej členstva v medzinárodných organizáciách.

Ak to vyžaduje postup ustanovený orgánmi Európskej únie pri čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vláda rozhodne, ktorý ústredný orgán štátnej správy bude riadiacim orgánom vo vzťahu k iným ústredným orgánom štátnej správy.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečujú realizáciu pomoci poskytovanej Európskou úniou a zodpovedajú za využívanie finančných prostriedkov určených v rámci tejto pomoci.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti plnia voči orgánom Európskej únie informačnú a oznamovaciu povinnosť, ktorá im vyplýva z právne záväzných aktov týchto orgánov.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy skúmajú problematiku vo veciach, ktoré sú v ich pôsobnosti, a analyzujú dosahované výsledky. Robia opatrenia na riešenie aktuálnych otázok a spracúvajú koncepcie rozvoja zverených oblastí a riešenia základných otázok, ktoré po zverejnení a po pripomienkovom konaní predkladajú vláde. V prípadoch ustanovených zákonom alebo na základe rozhodnutia vlády sa pripomienkové konanie nemusí uskutočniť.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sa starajú o náležitú právnu úpravu vecí patriacich do ich pôsobnosti. Pripravujú návrhy zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zverejňujú ich a po prerokovaní v pripomienkovom konaní predkladajú vláde; dbajú aj o dodržiavanie zákonnosti v oblasti svojej pôsobnosti.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy pri plnení svojich úloh úzko spolupracujú. Vymieňajú si potrebné informácie a podklady a prerokúvajú s inými ministerstvami opatrenia, ktoré sa ich dotýkajú.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy využívajú podnety a skúsenosti orgánov verejnej moci, ako aj podnety verejnosti.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy využívajú poznatky verejných inštitúcií, vedeckých inštitúcií, výskumných pracovísk a stavovských a profesijných organizácií; zapájajú ich najmä do práce na riešení otázok koncepcnej povahy a legislatívnej povahy.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy prerokúvajú s odborovými orgánmi a organizáciami zamestnávateľov návrhy závažných opatrení týkajúcich sa životnej úrovne, sociálnych a hospodárskych potrieb obyvateľstva.

Činnosť ministerstiev prostredníctvom ministrov a činnosť ostatných ústredných orgánov štátnej správy prostredníctvom ich štatutárnych orgánov riadi, koordinuje a kontroluje vláda.

Vláda schvaľuje

- a) štatúty ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktoré podrobnejšie vymedzia ich úlohy a zásady ich činnosti,
- b) limity počtov zamestnancov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy,
- c) zahraničné cesty predsedu vlády, podpredsedov vlády, ministrov, štátnych tajomníkov a predsedov ostatných ústredných orgánov štátnej správy a vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky.

Sídlom ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy je Bratislava; sídlom Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je Banská Bystrica.

5 Platové náležitosti

Plat, funkčné príplatky, paušálne náhrady a ďalšie náležitosti členov vlády určuje vláda podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti štátneho tajomníka určuje minister podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky určuje predseda vlády podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti predsedov ostatných ústredných orgánov štátnej správy okrem riaditeľa Národného bezpečnostného úradu určuje vláda podľa osobitného predpisu.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov

1 Kataster nehnuteľností

Kataster nehnuteľností je geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Súčasťou katastra sú údaje o právach k týmto nehnuteľnostiam a to o vlastníckom práve, záložnom práve, vecnom bremene, a o predkupnom práve, ak má mať účinky vecného práva, ako aj o právach vyplývajúcich zo správy majetku štátu, zo správy majetku obcí, zo správy majetku vyšších územných celkov, o nájomných právach k pozemkom, ak nájomné práva trvajú alebo majú trvať najmenej päť rokov.

Kataster tvoria katastrálne operáty usporiadané podľa katastrálnych území.

Kataster slúži aj ako informačný systém, najmä na ochranu práv k nehnuteľnostiam, na daňové účely a poplatkové účely, na oceňovanie nehnuteľností, najmä pozemkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu, na tvorbu a ochranu životného prostredia, na ochranu nerastného bohatstva, na ochranu národných kultúrnych pamiatok a ostatných kultúrnych pamiatok, ako aj chránených území a prírodných výtvorov a na budovanie ďalších informačných systémov o nehnuteľnostiach.

2 Vymedzenie niektorých pojmov

Pozemkom sa rozumie časť zemského povrchu oddelená od susedných častí hranicou územnej správnej jednotky, katastrálneho územia, zastavaného územia obce, hranicou vymedzenou právom k nehnuteľnosti, hranicou držby alebo hranicou druhu pozemku, alebo rozhraním spôsobu využívania pozemku.

Hranicu pozemku určujú lomové body. Za hranicu susedných pozemkov vymedzenú vlastníckym právom sa považuje hranica podľa skutočnej držby, ak ju vlastníci susedných pozemkov uznávajú a ak nie je medzi nimi sporná.

Parcelou sa rozumie geometrické určenie a polohové určenie a zobrazenie pozemku v katastrálnej mape, v mape určeného operátu alebo v geometrickom pláne s vyznačením jej parcelného čísla.

Geometrickým určením nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia sa rozumie vymedzenie tvaru a rozmerov nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia ich hranicami.

Polohovým určením nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia sa rozumie ich definovanie v zobrazovacom systéme.

Lomový bod je bod, v ktorom sa lomí hranica územnej správnej jednotky, katastrálneho územia, zastavaného územia obce, hranica vymedzená právom k nehnuteľnosti, hranica držby, hranica druhov pozemkov alebo rozhrania spôsobu využívania pozemkov.

Výmerou parcely sa rozumie vyjadrenie plošného obsahu priemetu pozemku do zobrazovacej roviny v plošných metrických mierach. Veľkosť výmery parcely vyplýva z geometrického určenia a polohového určenia pozemku a zaokrúhľuje sa na celé štvorcové metre.

Katastrálnym územím sa rozumie územno-technická jednotka, ktorú tvorí územne uzavretý a v katastri spoločne evidovaný súbor pozemkov.

Katastrálnym operátom sa rozumie súbor dokumentačných materiálov obsahujúcich údaje katastra z jedného katastrálneho územia.

Katastrálnou mapou sa rozumie polohopisná mapa veľkej mierky, zobrazujúca všetky nehnuteľnosti a katastrálne územia evidované v katastri. Pozemky sa v katastrálnej mape zobrazujú priemetom svojich hraníc do zobrazovacej roviny a označujú sa parcelnými číslami a spravidla značkami druhov pozemkov.

Mapou určeného operátu sa rozumie mapa, na ktorej sú zobrazené pozemky vymedzené vlastníckymi hranicami v nájme právnických osôb a fyzických osôb a sú zlúčené do väčších celkov.

Identifikáciou parcely sa rozumie porovnanie zápisu a zákresu tej istej nehnuteľnosti vo verejnej listine a inej listine a v iných operátoch so zápisom a zákresom v súbore popisných informácií a v súbore geodetických informácií katastra.

Základné štátne mapové dielo je mapa alebo súhrn mapových listov, ktoré súvisle pokrývajú územie, so základným, všeobecne využiteľným obsahom; jeho vydavateľom je štátny orgán. Ak toto dielo tvorí súhrn mapových listov, tieto listy majú jednotný klad, označenie, značkový kľúč, kartografické zobrazenie a spravidla jednotnú mierku.

Geodetickými prácami sa rozumejú meračské práce, zaznamenávanie a spracúvanie výsledkov merania, zobrazovacie práce a aktualizácia súboru geodetických informácií.

Rozostavaná stavba na evidovanie v katastri je stavba, na ktorú nebolo vydané kolaudačné rozhodnutie a pridelené súpisné číslo a je aspoň v takom stupni rozostavanosti, že už z predloženého znaleckého posudku je zrejmé stavebnotechnické a funkčné usporiadanie jej prvého nadzemného podlažia.

Rozostavaný byt alebo rozostavaný nebytový priestor je miestnosť alebo súbor miestností určených v súlade so stavebným povolením na bývanie alebo na iný účel ako bývanie, ak sa nachádza v dome, ktorý je aspoň v takom stupni rozostavanosti, že navonok je uzavretý obvodovými stenami a strešnou konštrukciou.

3 Zápis práv k nehnuteľnostiam

Práva k nehnuteľnostiam sa do katastra zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra, záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri.

Zápisom práv k nehnuteľnostiam sa rozumie vklad, záznam a poznámka.

Zápisy práv k nehnuteľnostiam majú právotvorné, evidenčné alebo predbežné účinky podľa tohto zákona.

Vklad je úkon správy katastra; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam.

Záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

Poznámka je úkon správy katastra, ktorý je určený na vyznačenie skutočností alebo pomeru vzťahujúceho sa na nehnuteľnosti alebo na osobu a ktorý nemá vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

4 Predmet a obsah katastra

4.1 Predmet katastra

V katastri sa evidujú:

- a) katastrálne územia;
- b) pozemky, ktoré sú vymedzené
 - 1. vlastníckou hranicou,
 - 2. vlastníckou hranicou a sú zlúčené do väčších celkov,
 - 3. hranicou držby,
 - 4. hranicou druhu pozemku,
 - 5. rozhraním spôsobu využívania,
 - 6. hranicou katastrálneho územia,
 - 7. hranicou zastavaného územia obce;
- c) stavby spojené so zemou pevným základom, ktoré
 - 1. sú označené súpisným číslom,
 - 2. nie sú označené súpisným číslom,
 - 3. sú rozostavanými stavbami v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim,
 - 4. sú podzemnými stavbami, a to v miestach ich prienikov so zemským povrchom,
- d) byty, rozostavané byty, nebytové priestory a rozostavané nebytové priestory v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim; tieto sa evidujú len v súbore popisných informácií katastra, a to údajmi o číslovaní, vlastníkoch a vlastníckych vzťahoch;
- e) chránené časti prírody a krajiny a kultúrne pamiatky;
- f) práva k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri, práva k stavbám, bytom a nebytovým priestorom na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe a nadstavbe domu, ako aj iné skutočnosti súvisiace s právami k nehnuteľnostiam, a to najmä vyhlásenie konkurzu voči vlastníkovi nehnuteľnosti, začatie konania o výkon rozhodnutia predajom nehnuteľnosti, začatie

vyvlastňovacieho konania a začatie exekúcie predajom nehnuteľnosti (skutočnosť súvisiaca s právom k nehnuteľnosti).

V katastri sa spravidla nezapisujú inžinierske stavby a drobné stavby; tieto sú v katastri zobrazené na katastrálnej mape parcelným číslom pozemku, na ktorom je stavba postavená, alebo mapovou značkou a sú označené kódom druhu pozemku a kódom spôsobu využívania pozemku.

V pochybnostiach, či ide o predmet evidovania v katastri uvedený rozhoduje správa katastra.

Nehnuteľnosti významné z hľadiska obrany, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, ako aj práva k týmto nehnuteľnostiam sa v katastri evidujú po dohode s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Správou štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky, Národným bezpečnostným úradom a Slovenskou informačnou službou.

4.2 Obsah katastra

Kataster obsahuje tieto údaje:

- a) geometrické určenie a polohové určenie nehnuteľností a katastrálnych území,
- b) parcelné čísla, údaje o parcelách registra "C" evidovaných na katastrálnej mape, údaje o parcelách registra "E" evidovaných na mape určeného operátu, druhy a výmery pozemkov, súpisné čísla stavieb, údaje o príslušnosti pozemkov k zastavanému územiu obce, údaje o druhoch chránených nehnuteľností, o cenách poľnohospodárskych a lesných pozemkov a údaje o využívaní nehnuteľností, vybrané údaje na začlenenie pozemkov do poľnohospodárskeho pôdneho fondu alebo do lesného pôdneho fondu, údaje o bonitovaných pôdnoekologických jednotkách, vybrané údaje na tvorbu a ochranu životného prostredia a vybrané údaje pre iné informačné systémy o nehnuteľnostiach,
- c) údaje o právach k nehnuteľnostiam, údaje o vlastníkoch nehnuteľností (vlastník) a o iných oprávnených z práv k nehnuteľnostiam (oprávnená osoba), ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ako aj údaje o skutočnostiach súvisiacich s právami k nehnuteľnostiam,
- d) údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach alebo údaje o bodových poliach,
- e) sídelné a nesídelné geografické názvy.

5 Katastrálny operát

Katastrálny operát tvoria dokumentačné materiály potrebné na spravovanie katastra a obnovu katastrálneho operátu. Katastrálny operát sa vedie v papierovej podobe alebo v elektronickej podobe. Zákon ustanovuje, ktoré časti má katastrálny operát.

Pozemkové knihy a železničná kniha sú dokumenty s trvalou dokumentárnou hodnotou.

6 Druhy pozemkov

Pozemky sa v katastri členia na:

- a) ornú pôdu,
- b) chmeľnice,
- c) vinice,
- d) záhrady,
- e) ovocné sady,
- f) trvalé trávne porasty,
- g) lesné pozemky,
- h) vodné plochy,
- i) zastavané plochy a nádvorá,
- j) ostatné plochy,
- k) ostatné poľnohospodárske plochy.

7 Vydanie časti katastrálneho operátu

Z katastrálneho operátu možno vydať jeho časti súdom a orgánom činným v trestnom konaní, a to iba na nevyhnutne potrebný čas. Originál katastrálnej mapy alebo mapy určeného operátu možno vydať len osobe, ktorá vykonáva geodetické činnosti pre pozemkové úpravy podľa osobitného predpisu, osobe, ktorá vykonáva obnovu evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa osobitného predpisu, osobe, ktorá vykonáva geodetické činnosti pri obnove katastrálneho operátu, alebo osobe, ktorá vykonáva znaleckú činnosť z odboru geodézie, kartografie a katastra, ako aj osobe, ktorá vyhotovuje geometrické plány alebo vytyčuje hranice pozemkov. Originál listu vlastníctva nemožno vydať nikomu.

Dokumentáciu a listiny vyhotovené správou katastra možno vydať len po vyhotovení ich duplikátov.

Dokumentáciu a listiny vyhotovené inými štátnymi orgánmi a účastníkmi právnych úkonov možno vydať len po vyhotovení overených kópií.

8 Orgány štátnej správy na úseku katastra

Ústredným orgánom štátnej správy na úseku katastra je úrad.

Miestnymi orgánmi štátnej správy na úseku katastra sú okresné úrady, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

9 Katastrálne konanie

V katastrálnom konaní sa zapisujú práva k nehnuteľnostiam, rozhoduje sa o zmenách hraníc katastrálnych území, o prešetrovaní zmien údajov katastra, o oprave chýb v katastrálnom operáte a o obnove katastrálneho operátu.

Na katastrálne konanie je príslušná správa katastra, v ktorej územnom obvode sa nachádza nehnuteľnosť.

Ak sa zápis práv k nehnuteľnostiam vkladom týka nehnuteľností nachádzajúcich sa v územnom obvode viacerých správ katastra, je príslušná konať o celom návrhu ktorákoľvek z príslušných správ katastra. Správa katastra, ktorá o návrhu koná, bezodkladne upovedomí o

začatí konania dotknutú správu katastra. Správa katastra, ktorá o povolení vkladu rozhodla, jedno vyhotovenie zmluvy s vyznačením rozhodnutia o povolení vkladu zašle dotknutej správe katastra.

Katastrálne konanie možno vykonať aj elektronicky.

V katastrálnom konaní sa postupuje podľa všeobecných predpisov o správnom konaní, ak tento zákon alebo iný zákon neustanovuje inak. Náležitosti elektronického podania sú rovnaké ako pri písomnom podaní. Pri elektronickom podaní sa podáva jeden rovnopis návrhu a jeden rovnopis príloh. Pri elektronickom podaní musia byť všetky prílohy podané v elektronickej podobe a podpísané zaručeným elektronickým podpisom; ak sa v písomnom podaní vyžaduje osvedčený podpis, v elektronickom podaní mu zodpovedá zaručený elektronický podpis opatrený časovou pečiatkou.

10 Zápis práv k nehnuteľnostiam

10.1 Vklad

Práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv uvedené v zákone sa zapisujú do katastra vkladom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Práva k nehnuteľnostiam uvedené v zákone vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.

Právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra o jeho povolení.

Právne účinky vkladu pri prevode majetku štátu na iné osoby podľa osobitného predpisu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia o jeho povolení ku dňu určenému v návrhu na vklad. Návrh na vklad sa musí podať najneskôr v deň, ktorý je určený v návrhu ako deň vzniku vlastníctva.

Právne účinky vkladu zo zmluvy o prevode bytu a nebytového priestoru do vlastníctva nájomcu podľa osobitného predpisu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia o jeho povolení ku dňu doručenia návrhu na vklad.

Každý má právo nahliadnuť do evidencie doručených návrhov na vklad.

Vklad možno vykonať iba na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra.

Účastníkom konania o povolení vkladu je účastník právneho úkonu, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti.

Konanie o povolení vkladu sa začína na návrh účastníka konania.

Pred podaním návrhu na vklad môžu účastníci konania podať oznámenie o zamýšľanom návrhu na vklad v elektronickej podobe tlačiva, ktoré sa zverejní na internetovej stránke úradu. Oznámenie sa zašle elektronicky na príslušnú správu katastra. Ak do 90 dní od doručenia oznámenia účastník konania nepodá návrh na vklad, oznámenie správa katastra vymaže z evidencie.

Zákon stanovuje, ktoré náležitosti má návrh na vklad a jeho prílohy.

Správa katastra na návrhu na vklad vyznačí dátum, hodinu a minútu doručenia návrhu na vklad.

Správa katastra preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada správa katastra aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.

Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorá bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovaná advokátom, správa katastra posudzuje zmluvu iba z pohľadu, či je súladná s katastrálnym operátom a či sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu.

Ak sú podmienky na vklad splnené, správa katastra vklad povolí; inak návrh zamietne.

Rozhodnutie, ktorým sa vklad povoľuje, obsahuje:

- a) označenie správy katastra, ktorá o vklade rozhodla,
- b) číslo vkladu,
- c) označenie účastníkov konania,
- d) označenie právneho úkonu a nehnuteľností, ktorých sa právny úkon týka,
- e) deň, keď správa katastra o vklade rozhodla,
- f) deň, keď nastali právne účinky vkladu,
- g) meno, priezvisko a podpis osoby, ktorá vklad povolila,
- h) odtlačok okrúhlej pečiatky správy katastra.

Rozhodnutie o povolení vkladu nadobúda právoplatnosť dňom vydania rozhodnutia. Proti rozhodnutiu, ktorým sa vklad povoľuje, nemožno podať odvolanie, návrh na obnovu konania a ani ho nemožno preskúmať mimo odvolacieho konania.

Rovnopis rozhodnutia o povolení vkladu správa katastra zašle účastníkom konania do 15 dní odo dňa rozhodnutia.

Správa katastra doručí rozhodnutie o zamietnutí vkladu všetkým účastníkom konania. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie. Odvolanie sa podáva na správu katastra, ktorá rozhodnutie vydala, v lehote 30 dní odo dňa jeho doručenia. Ak správa katastra podanému odvolaniu nevyhoví v celom rozsahu, o odvolaní rozhodne súd.

10.1.1 Prerušenie konania o návrhu na vklad

Konanie o návrhu na vklad sa preruší, ak

- a) sa začalo konanie o predbežnej otázke,
- b) nebol zaplatený správny poplatok,
- c) bol účastník konania vyzvaný, aby v určenej lehote predložil verejnú listinu alebo inú listinu, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, alebo aby odstránil nedostatky návrhu, prípadne jeho príloh,
- d) to zhodne navrhli všetci účastníci konania, a to najdlhšie na 60 dní,

- e) bolo účastníkovi predbežným opatrením nariadené, aby nenakladal s určitou nehnuteľnosťou,
- f) právo nakladať s nehnuteľnosťami je obmedzené podľa osobitného predpisu,

10.1.2 Zastavenie konania o návrhu na vklad

Konanie o návrhu na vklad sa zastaví, ak

- a) návrh nepodal účastník konania,
- b) účastník konania odstúpil od zmluvy pred vydaním rozhodnutia o návrhu na vklad,
- c) už bol vo veci zamietnutý návrh na vklad z dôvodu uvedeného v zákone,
- d) účastník konania vzal návrh späť a ostatní účastníci konania s tým súhlasili,
- e) v určenej lehote nebol zaplatený správny poplatok,
- f) účastník konania v určenej lehote neodstránil nedostatky návrhu na vklad, prípadne jeho príloh,
- g) vo veci koná iná príslušná správa katastra.

Proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa písm. d), e) a g) sa nemožno odvolať. Rozhodnutie o zastavení konania podľa predchádzajúceho odseku d) sa vyznačí v spise. Správa katastra rozhodne o návrhu na vklad do 30 dní odo dňa doručenia návrhu na vklad.

Ak zmluva o prevode nehnuteľnosti bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo bola autorizovaná advokátom, nie je v rozpore s katastrálnym operátom a sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu, správa katastra rozhodne o návrhu na povolenie vkladu do 20 dní.

Správa katastra môže rozhodnúť na základe žiadosti o urýchlené konanie o návrhu na vklad a zaplatení správneho poplatku do 15 dní odo dňa doručenia návrhu na vklad. Ak v tejto lehote nerozhodne, rozhodne v lehote 30 dní.

10.1.3 Spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad

O návrhu na vklad rozhoduje zamestnanec katastrálneho úradu s vysokoškolským vzdelaním, ktorý má na to osobitnú odbornú spôsobilosť.

Osobitná odborná spôsobilosť je súhrn teoretických vedomostí, praktických skúseností a znalostí všeobecne záväzných právnych predpisov a ostatných predpisov upravujúcich oblasť katastra a súvisiacich s katastrom.

Overovanie spôsobilosti rozhodovať o návrhu na vklad vykonáva komisia na overovanie spôsobilosti rozhodovať o návrhu na vklad.

Predseda, podpredseda a ďalších členov komisie na overovanie vymenúva predseda úradu zo zamestnancov úradu, zo zamestnancov katastrálnych úradov a z ďalších odborníkov z vysokých škôl, vedeckých inštitúcií, zo stavovských organizácií a štátnych orgánov.

Po úspešnom vykonaní skúšky pred komisiou na overovanie vydá predseda úradu na návrh komisie na overovanie zamestnancovi katastrálneho úradu oprávnenie na spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad.

Komisia na overovanie odporučí na návrh katastrálneho inšpektora, katastrálneho úradu alebo príslušnej správy katastra predsedovi úradu odobrať oprávnenie na spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad zamestnancovi, ktorý obzvlášť hrubým spôsobom porušil

všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce práva k nehnuteľnostiam, alebo zamestnancovi, ktorý úmyselne porušil všeobecne záväzné právne predpisy.

Podrobnosti o spôsobe, organizácii, ako aj o priebehu skúšky upravuje skúšobný poriadok, ktorý vydal predseda úradu.

10.2 Záznam

Práva k nehnuteľnostiam, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklopom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcim na ich uspokojenie.

Ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, správa katastra vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou; to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka.

Na vykonanie záznamu sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Správa katastra vykoná záznam bez návrhu, prípadne na návrh vlastníka alebo inej oprávnenej osoby.

Návrh na vykonanie záznamu sa musí podať písomne a musí obsahovať:

- a) meno (obchodný názov) a miesto trvalého pobytu (sídlo) navrhovateľa,
- b) označenie správy katastra, ktorej je návrh adresovaný,
- c) verejnú listinu alebo inú listinu, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti,
- d) označenie príloh.

Správa katastra posúdi, či je predložená verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní alebo počítaní a bez iných zrejmych nesprávností a či obsahuje náležitosti podľa tohto zákona.

Ak je verejná listina alebo iná listina spôsobilá na vykonanie záznamu, správa katastra vykoná záznam do katastra.

Ak je vlastnícke právo k nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva a na vykonanie záznamu je predložená ďalšia verejná listina alebo iná listina, ktorá nevychádza z údajov katastra, správa katastra nevykoná záznam a vráti verejnú listinu alebo inú listinu tomu, v koho prospech právo k nehnuteľnosti svedčí podľa listiny, alebo tomu, kto ju predložil a vyzve dotknuté osoby, aby uzavreli dohodu alebo podali na súde návrh na určenie práva k nehnuteľnosti.

Správa katastra oznámi tým osobám, ktorých právo k nehnuteľnosti bolo zápisom dotknuté, že vykonala zápis do katastra záznamom, a to do 15 dní odo dňa zápisu práva do katastra.

10.3 Poznámka

Poznámka vyjadruje skutočnosti, ktoré obmedzujú oprávnenie vlastníka nakladať s nehnuteľnosťou, alebo informuje o nehnuteľnosti alebo o práve k nehnuteľnosti.

Na základe oznámenia súdu alebo iného štátneho orgánu, alebo na návrh iného oprávneného podľa osobitných predpisov správa katastra zapíše do katastra najmä poznámku o začatí konania o súdnom výkone rozhodnutia predajom nehnuteľnosti, o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti, o vyhlásení konkurzu proti vlastníkovi nehnuteľnosti, o začatí vyvlastňovacieho konania a o predbežnom opatrení, ktorým sa zakazuje nakladať s nehnuteľnosťou.

Správa katastra vyznačí v katastri poznámku aj o tom, že hodnovernosť údajov katastra o práve k nehnuteľnosti bola spochybnená.

Správa katastra zruší poznámku bez návrhu alebo na návrh toho, kto podal návrh na jej zápis, ak sa preukáže, že pominuli dôvody jej zápisu.

Na zápis poznámky sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

11 Spoločné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam

11.1 Spôsob zápisu práv k nehnuteľnostiam

Práva k nehnuteľnostiam sa vpisujú do listu vlastníctva a do súboru popisných informácií katastra; tým sa stávajú hodnovernými, prípadne aj záväznými údajmi katastra.

Práva k tej istej nehnuteľnosti sa zapisujú v poradí, v akom sa správe katastra doručili zmluvy, verejné listiny alebo iné listiny o vzniku, zmene alebo zániku práva k nehnuteľnosti na zápis do katastra.

11.2 Spôsobilosť zmlúv, verejných listín a iných listín na zápis do katastra

Na zápis práva k nehnuteľnosti do katastra je spôsobilá v štátnom jazyku, českom jazyku alebo v úradne osvedčenom preklade písomne vyhotovená zmluva, verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní a počítaní a bez iných zrejmych nesprávností.

Zmluva, verejná listina alebo iná listina obsahujú označenie:

- a) účastníkov práv k nehnuteľnostiam; ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ak ho má pridelené, prípadne iné identifikačné údaje,
- b) právneho úkonu a jeho predmet, miesto a čas právneho úkonu,
- c) nehnuteľnosti podľa katastrálneho územia, pozemku podľa parcelného čísla evidovaného v súbore popisných informácií, pozemku evidovaného ako parcela registra "C" alebo parcela registra "E", druhu pozemku a výmery pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je stavba postavená, čísla bytu alebo nebytového priestoru, čísla poschodia, čísla vchodu a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na pozemku, prípadne na príľahlom pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je dom postavený; ak je nehnuteľnosť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, uvádza sa i podiel vyjadrený zlomkom k celku.

Podpis prevodcu na zmluve, podpis povinného z predkupného práva, podpis povinného v prípade vzniku vecného bremena alebo podpis oprávneného v prípade zániku vecného bremena na zmluve, podpisy spoluvlastníkov na zmluve o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva alebo pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musia byť osvedčené podľa osobitných predpisov; ak sú tieto osoby zastúpené, ich podpis na splnomocnení musí byť tiež osvedčený. To neplatí, ak je účastníkom zmluvy štátny orgán, Fond národného majetku Slovenskej republiky, Slovenský pozemkový fond, obec alebo vyšší územný celok alebo ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti vyhotovenú vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovanú advokátom.

Ak zmluva po podaní návrhu na vklad obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, vykoná sa jej oprava dodatkom k zmluve alebo doložkou na zmluve, ak s tým účastníci súhlasia. V doložke sa uvedie nesprávnosť, správne znenie s vyznačením dátumu vykonania opravy, podpisy účastníkov zmluvy, ako aj podpis konajúceho zamestnanca a odtlačok okrúhlej pečiatky.

Ak verejná listina alebo iná listina obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, alebo ak neobsahuje náležitosti podľa zákona, správa katastra ju vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na záznam, a určí lehotu na vykonanie opravy.

11.3 Lehoty na vykonanie zápisu

Správa katastra vykoná zápis:

- a) v deň, ktorým rozhodnutie o povolení vkladu nadobudlo právoplatnosť, najneskôr však v nasledujúci deň,
- b) do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilých na záznam, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti,
- c) v deň doručenia verejnej listiny alebo inej listiny na zápis poznámky, najneskôr však v nasledujúci pracovný deň.

Ak ide o dražbu podľa osobitného zákona, ktorej predmetom je byt, dom alebo iná nehnuteľnosť, správa katastra vyznačí údaj o dražbe najmenej počas troch mesiacov odo dňa doručenia zápisnice o dražbe, a ak bolo začaté súdne konanie o určenie neplatnosti dražby, tak až do skončenia tohto konania.

11.4 Plomba o zmene práva k nehnuteľnosti

Okresný úrad najneskôr v pracovný deň nasledujúci po dni, keď mu bola doručená zmluva, verejná listina alebo iná listina na zápis vkladom alebo záznamom, alebo ak sa začalo katastrálne konanie o oprave chyby v katastrálnom operáte alebo konanie o proteste prokurátora, vyznačí plombu o zmene práva k nehnuteľnosti alebo o začatí katastrálneho konania o oprave chyby alebo o začatí konania o proteste prokurátora na liste vlastníctva alebo v pozemkovej knihe, alebo v železničnej knihe; túto plombu zruší vykonaním vkladu alebo záznamu, alebo právoplatným rozhodnutím o zamietnutí návrhu na vklad, alebo právoplatným rozhodnutím o zastavení konania, alebo právoplatným rozhodnutím o oprave

chyby v katastrálnom operáte alebo právoplatným rozhodnutím, ktorým sa nevyhovuje protestu prokurátora.

Plomba sa vyznačí v poradí, v akom sa okresnému úradu doručili návrhy na zápis do katastra.

12 Osobitné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam

Ako vlastníka alebo inú oprávnenú osobu zapíše okresný úrad do katastra osobu uvedenú vo verejnej listine alebo v inej listine, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom alebo inou oprávnenou osobou je iná osoba.

Stavba sa do katastra zapíše, ak je ohraničená obvodovými stenami a strešnou konštrukciou. Pri zápise stavby do katastra sa ako vlastník zapíše osoba uvedená v listine podľa osobitného predpisu, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom alebo inou oprávnenou osobou je iná osoba. Ak ide o stavbu, ktorej sa neurčuje súpisné číslo, ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v kolaudačnom rozhodnutí alebo osoba, ktorá je v oznámení stavebného úradu uvedená ako osoba, ktorá stavbu ohlásila, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom je iná osoba.

Rozostavaná stavba sa do katastra zapíše, ak z predloženého znaleckého posudku je zrejmé stavebnotechnické usporiadanie a funkčné usporiadanie jej prvého nadzemného podlažia. Pri zápise rozostavanej stavby do katastra sa predkladá právoplatné stavebné povolenie a znalecký posudok o stupni rozostavanosti a ako vlastník sa zapíše osoba uvedená ako stavebník v právoplatnom stavebnom povolení, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom je iná osoba.

Pri zápise bytu alebo nebytového priestoru do katastra, ktorý vznikol na základe zmluvy o výstavbe, sa predkladá zmluva o výstavbe domu a listina podľa osobitného predpisu. Ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v zmluve, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom je iná osoba. Pri zápise bytu alebo nebytového priestoru do katastra, ktorý vznikol na základe zmluvy o vstavbe alebo nadstavbe domu, sa predkladá zmluva o vstavbe alebo nadstavbe domu a kolaudačné rozhodnutie. Ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v zmluve, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom je iná osoba.

Rozostavaný byt alebo rozostavaný nebytový priestor sa do katastra zapíše, ak je

- a) stavba, v ktorej sa rozostavaný byt alebo rozostavaný nebytový priestor nachádza, ohraničená obvodovými stenami a strešnou konštrukciou a jednotlivé rozostavané byty alebo rozostavané nebytové priestory sú stavebnotechnicky oddelené,
- b) podzemná stavba, v ktorej sa rozostavaný byt alebo rozostavaný nebytový priestor nachádza, uzavretá stropnou konštrukciou stavby a jednotlivé rozostavané byty alebo rozostavané nebytové priestory sú stavebnotechnicky oddelené.

Pri zápise rozostavaného bytu alebo rozostavaného nebytového priestoru do katastra sa predkladá zmluva o výstavbe domu, zmluva o vstavbe alebo zmluva o nadstavbe domu, právoplatné stavebné povolenie a znalecký posudok o stupni ich rozostavanosti. Ako vlastník

sa zapíše osoba uvedená v zmluve, ak sa inou verejnou listinou alebo inou listinou nepreukáže, že vlastníkom je iná osoba.

Pri zápise stavby alebo podzemnej stavby do katastra, ku ktorej kolaudačné rozhodnutie alebo užívacie povolenie nadobudlo právoplatnosť pred 1. októbrom 1976, sa predkladá oznámenie obce, kedy bola stavba alebo podzemná stavba skolaudovaná alebo daná do užívania, aké súpisné číslo jej bolo určené a kto bol jej stavebníkom podľa kolaudačného rozhodnutia alebo užívacieho povolenia; ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v oznámení obce ako stavebník.

Pri výmaze stavby alebo podzemnej stavby z katastra, ktorá zanikla, sa predkladá listina podľa osobitného predpisu a potvrdenie obce, že stavba bola odstránená alebo neexistuje. Ak stavbe alebo podzemnej stavbe nebolo určené súpisné číslo, predkladá sa len potvrdenie obce, že stavba alebo podzemná stavba bola odstránená alebo neexistuje.

Pri zápise vecného bremena do katastra k verejnej listine alebo inej listine, ak vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam nie je zapísané v liste vlastníctva, je potrebné predložiť aj doklady na zápis vlastníckeho práva, a to najmä údaje o vlastníkovi.

13 Verejnosť katastrálneho operátu

Katastrálny operát je verejný. Každý má právo doň nahliadať a robiť si z neho výpisy, odpisy alebo náčrty.

Pri nahliadaní do katastrálneho operátu alebo pri poskytovaní osobných údajov z katastra sa osobné údaje sprístupňujú alebo poskytujú v rozsahu meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia a miesto trvalého pobytu. Tento rozsah osobných údajov sa vzťahuje aj na zverejňovanie osobných údajov z katastrálneho operátu.

Zverejňovať rodné číslo a údaj o cene poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov sa zakazuje.

Vlastníkovi nehnuteľnosti sa z katastrálneho operátu sprístupní na nahliadnutie alebo sa poskytne na jeho žiadosť okrem osobných údajov aj jeho rodné číslo a údaj o cene poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov.

Verejnosť zbierky listín je obmedzená a umožňuje sa len vlastníkom, ich právny predchodcom alebo iným oprávneným osobám, alebo osobe vykonávajúcej geodetické činnosti súvisiace s pozemkovými úpravami podľa osobitného predpisu, alebo osobe, ktorá vyhotovuje geometrické plány alebo vytyčuje hranice pozemkov, alebo osobe vykonávajúcej znaleckú činnosť v odbore geodézie, kartografie a katastra alebo osobe, ktorá vyhotovuje cenové mapy.

Údaje o cenách poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov sa poskytujú štátnym orgánom na budovanie ich informačných systémov alebo osobám, ktoré vyhotovujú cenové mapy.

13.1 Poskytovanie údajov katastra

Správa katastra vyhotoví na požiadanie výpis alebo kópiu zo súboru geodetických informácií, výpis alebo kópiu zo súboru popisných informácií, kópiu z pozemkových kníh,

ako aj identifikáciu parcely. Výpis alebo kópia, ako aj identifikácia parcely sú verejné listiny. Výpis alebo kópia z listu vlastníctva vydaná fyzickej osobe, ktorá je vlastníkom, môže na jej žiadosť obsahovať okrem osobných údajov uvedených v zákone aj jej rodné číslo.

Údaje zo súboru popisných informácií a zo súboru geodetických informácií môže poskytnúť na požiadanie aj právnická osoba zriadená úradom. Tieto údaje majú informatívny charakter.

Vyhotovenie výpisu alebo kópie si môže vyžiadať každý od ktorejkoľvek správy katastra.

Správa katastra nevyhotoví výpis alebo kópiu z listu vlastníctva k nehnuteľnosti, na ktorej je vyznačená plomba. Výpis z listu vlastníctva alebo kópiu listu vlastníctva s označením, že na liste vlastníctva je plomba o zmene práva k nehnuteľnosti, správa katastra vydá vlastníčkovi alebo inej oprávnenej osobe alebo osobe oprávnenej podľa osobitného predpisu.

Katastrálny operát je verejne prístupný aj prostredníctvom prístupového miesta v internetovej sieti, ktorým je katastrálny portál. Údaje poskytované prostredníctvom katastrálneho portálu sú bezplatne prístupné a majú informatívny charakter.

Výpis alebo kópia obsahujú údaje platné v deň ich vydania.

13.2 Hodnovernosť a záväznosť údajov katastra

Údaje katastra uvedené v zákone sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak.

Údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra "E".

13.3 Používanie záväzných údajov katastra

Záväzné údaje katastra sa používajú najmä na ochranu práv k nehnuteľnostiam, na účely správy daní a poplatkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ochrau lesného pôdneho fondu, tvorbu a ochranu životného prostredia, hospodársku činnosť a na informačné systémy o nehnuteľnostiach.

Záväzné údaje katastra slúžia ako podklad na písomné vyhotovenie verejných listín a iných listín.

Údaje katastra, ktorých hodnovernosť je vyvrátená, sa nesmú používať.

14 Poplatky a sankcie

Správy katastra vyberajú správne poplatky za návrh na začatie katastrálneho konania, za vyhotovenie potvrdeného výpisu alebo kópie z katastrálneho operátu, za vyhotovenie identifikácie parcely, vyhotovenie odpisu alebo kópie z katastrálneho operátu, ktoré nie sú verejnými listinami, za nahliadnutie do katastrálneho operátu, poskytnutie ďalších údajov, overenie ďalších údajov a za overenie geometrického plánu.

Správne poplatky sa vyberajú podľa osobitného predpisu.

15 Náhrada trov katastrálneho konania

Ak sa vlastník alebo iná oprávnená osoba bez ospravedlniteľného dôvodu nezúčastní na katastrálnom konaní napriek upozorneniu, že ich účasť je nevyhnutná, a predvolanie im bolo doručené, a tým znemožní alebo sťažuje katastrálne konanie, sú povinní nahradiť trovy katastrálneho konania, ktoré zavinieli.

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje

- a) spôsob ustanovovania technických požiadaviek na výrobky, ktoré by mohli ohroziť zdravie, bezpečnosť, majetok osôb, životné prostredie alebo iný verejný záujem (ďalej oprávnený záujem),
- b) práva a povinnosti právnickej osoby určenej na činnosti podľa tohto zákona, ktoré súvisia s tvorbou, so schvaľovaním a s vydávaním slovenských technických noriem,
- c) posudzovanie zhody a postupy posudzovania zhody,
- d) práva a povinnosti podnikateľov a iných právnických osôb zriadených podľa osobitného predpisu a poverených činnosťami podľa tohto zákona, ktoré súvisia s posudzovaním zhody,
- e) povinnosti výrobcu, splnomocneného zástupcu výrobcu, dovozcu alebo distribútora, ktorý uvádza výrobok na trh alebo ktorý výrobok sprístupňuje na trhu,
- f) pôsobnosť ústredného orgánu štátnej správy a ďalších orgánov štátnej správy v oblasti technickej normalizácie a posudzovania zhody,
- g) dohľad nad dodržiavaním zákona vrátane ukladania pokút.

2 Základné ustanovenia

Na účely zákona sa rozumie

- a) výrobkom vec, ktorá je vyrobená, vytážená alebo inak získaná bez ohľadu na stupeň jej spracovania alebo po jej podstatnej úprave a je určená na uvedenie na trh, na uvedenie do prevádzky alebo sa sprístupňuje na trhu,
- b) notifikovanou osobou orgán posudzovania zhody autorizovaný podľa zákona na vykonávanie úloh posudzovania zhody, ktorý úrad oznámil Európskej komisii, členskému štátu, ktorým je členský štát Európskej únie alebo štát, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore,
- c) uvedením výrobku do prevádzky alebo do používania okamih, keď výrobok prvýkrát prechádza odplatne alebo bezodplatne z etapy výroby alebo dovozu do etapy prevádzky, po jeho dokončenej inštalácii alebo do etapy používania koncovým používateľom,
- d) technickou požiadavkou na výrobok základná požadovaná charakteristika výrobku obsiahnutá v technickom predpise, technickej norme, technickej špecifikácii alebo v

technickom pravidle, a to: úroveň kvality, úžitková vlastnosť, bezpečnosť, rozmery, názov, pod ktorým sa predáva, značka, skúšanie výrobku a skúšobné metódy, obal a označovanie výrobku alebo vybavenie štítkom,

10.postup posudzovania zhody výrobku s právnymi predpismi alebo s technickými normami,

11.výrobná metóda alebo proces, ktorý má vplyv na charakteristiku výrobku,

e) inou požiadavkou požiadavka nevyhnutná z dôvodu ochrany oprávneného záujmu alebo ochrany spotrebiteľa, ktorá sa týka životného cyklu použitia alebo zneškodnenia výrobku alebo zmeny predpokladaného účelu určenia, ak táto požiadavka môže významne ovplyvniť zloženie výrobku, jeho povahu, uvedenie na trh alebo uvedenie do prevádzky,

f) výstupným dokumentom posudzovania zhody certifikát, rozhodnutie, protokol, správa, stanovisko alebo záznam vydaný autorizovanou osobou alebo notifikovanou osobou, ktorý osvedčuje splnenie technických požiadaviek určeného výrobku postupom podľa technického predpisu z oblasti posudzovania zhody, ktorým je nariadenie vlády Slovenskej republiky vydané na vykonanie tohto zákona alebo iný všeobecne záväzný právny predpis, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky na určené výrobky,

g) podstatnou úpravou výrobku taký zásah na výrobku, ktorým je ovplyvnená zhoda s technickými požiadavkami, ktoré sa na výrobok vzťahujú alebo ktorým dôjde k zmene jeho účelu určenia,

h) fiškálnou požiadavkou alebo finančnou požiadavkou fiškálne opatrenie alebo finančné opatrenie, ktoré ovplyvňuje spotrebu výrobkov podporovaním súladu s technickými požiadavkami, okrem opatrenia súvisiaceho so systémom sociálneho zabezpečenia,

i) sprievodnou dokumentáciou určeného výrobku dokumenty, ktoré sú nevyhnutné na prevzatie a používanie určeného výrobku.

Na účely zákona sa za výrobok považuje aj služba informačnej spoločnosti poskytovaná za úhradu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti prijímateľa služby; za výrobok sa nepovažuje služba rozhlasového a televízneho vysielať a banková služba a finančná služba.

3 Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (úrad) je ústredný orgán štátnej správy v oblasti technickej normalizácie a posudzovania zhody, ktorý

a) vypracúva a predkladá vláde koncepcie v oblasti technickej normalizácie a posudzovania zhody,

b) spolupracuje s ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy, v ktorých pôsobnosti je vydanie technického predpisu (ďalej ministerstvo), a s inými právnickými osobami pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania technických požiadaviek, posudzovania zhody a výkonu dohľadu,

c) zabezpečuje v spolupráci s ministerstvami medzinárodnú výmenu informácií z oblasti slovenských technických noriem, technických predpisov a posudzovania zhody podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná,

- d) určuje právnickú osobu na zabezpečovanie tvorby, schvaľovanie a vydávanie slovenských technických noriem,
- e) určuje slovenskú technickú normu vhodnú na posudzovanie zhody,
- f) udeľuje a odníma autorizáciu a pravidelne kontroluje existenciu a plnenie podmienok uvedených v rozhodnutí o autorizácii autorizovanou osobou podľa tohto zákona,
- g) uverejňuje oznámenia o slovenských technických normách, o slovenských technických normách uvedených v technickom predpise a o slovenských technických normách vhodných na posudzovanie zhody, oznámenia o udelení a odňatí autorizácie autorizovanej osobe vrátane obsahu autorizácie,
- h) spravuje verejne prístupný register
 - 1.slovenských technických noriem,
 - 2.technických predpisov z oblasti posudzovania zhody,
 - 3.autorizovaných osôb a notifikovaných osôb.

Úrad je pri výkone dozoru nad posudzovaním zhody oprávnený

- a) ukladať autorizovanej osobe povinnosť odstrániť zistený nedostatok v jej činnosti a určiť na jeho odstránenie primeranú lehotu,
- b) ukladať pokuty.

Úrad je kontaktným miestom pre výrobky podľa osobitného predpisu.

Úrad každoročne vypracúva a predkladá Európskej komisii správu podľa osobitného predpisu.

Úrad je slovenským národným normalizačným orgánom. Ak úrad určí na plnenie úloh podľa prvej vety právnickú osobu, slovenským národným normalizačným orgánom je táto právnická osoba.

Úrad je notifikujúcim orgánom podľa osobitného predpisu; vykonáva autorizáciu zákona.

4 Technické predpisy a technické normy

4.1 Technický predpis

Technický predpis na účely tohto zákona je všeobecne záväzný právny predpis⁵⁾ alebo iný predpis, ktorý obsahuje technické požiadavky na výrobok alebo iné požiadavky, ktorých dodržiavanie je povinné pri uvedení výrobku na trh, sprístupňovaní výrobku na trhu alebo pri používaní výrobku, alebo ktorý zakazuje alebo obmedzuje výrobu, dovoz, predaj alebo používanie výrobku alebo usadenie sa poskytovateľa služby.

4.2 Technická norma

Technická norma je prijatá uznaným normalizačným orgánom, ktorým je medzinárodný normalizačný orgán, alebo národný normalizačný orgán, alebo prijatá uznanou európskou normalizačnou organizáciou. Technická norma nie je technickým predpisom.

Slovenská technická norma je technická norma, ktorá je prijatá slovenským národným normalizačným orgánom do sústavy slovenských technických noriem. Predbežná slovenská technická norma je slovenská technická norma, ktorej platnosť je časovo ohraničená, ktorej

účelom je preverenie vhodnosti a účelnosti technickej špecifikácie v nej uvedenej. Slovenská technická norma sa označuje značkou STN a predbežná slovenská technická norma sa označuje značkou STN P.

Pri preberaní medzinárodnej normy a európskej normy je možné použiť všetky formy preberania určené medzinárodným normalizačným orgánom, európskou normalizačnou organizáciou a slovenským národným normalizačným orgánom.

Slovenská technická norma a predbežná slovenská technická norma je vytvorená a schválená podľa zákona a jej vydanie sa oznamuje vo Vestníku Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej vestník).

5 Pôsobnosť slovenského národného normalizačného orgánu a tvorba slovenskej technickej normy

Slovenský národný normalizačný orgán má kompetencie, ktoré sú uvedené v zákone.

5.1 Ochrana slovenskej technickej normy

Názov slovenská technická norma, značka STN a značka STN P sa nesmie použiť na označenie iného dokumentu.

Slovenská technická norma a časti slovenskej technickej normy sa môžu rozmnožovať alebo rozširovať len so súhlasom slovenského národného normalizačného orgánu.

Neoprávnené rozmnoženie slovenskej technickej normy je vyhotovenie kópie slovenskej technickej normy alebo jej časti akýmkoľvek prostriedkom a v akejkoľvek forme bez súhlasu slovenského národného normalizačného orgánu s cieľom získať priamy majetkový prospech alebo nepriamy majetkový prospech.

Neoprávnené rozšírenie slovenskej technickej normy je poskytnutie slovenskej technickej normy alebo jej časti vrátane ponuky na jej poskytnutie akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek podobe bez súhlasu slovenského národného normalizačného orgánu s cieľom získať priamy majetkový prospech alebo nepriamy majetkový prospech.

5.2 Zhoda so slovenskou technickou normou

Zhoda so slovenskou technickou normou je dobrovoľná. Ak neexistuje harmonizovaná technická norma úrad po prerokovaní s príslušným ministerstvom určí slovenskú technickú normu vhodnú na posudzovanie zhody. Určenie slovenskej technickej normy vhodnej na posudzovanie zhody oznámi úrad vo vestníku. V oznámení úrad zároveň uvedie názov technického predpisu, na ktorý sa slovenská technická norma vhodná na posudzovanie zhody vzťahuje.

Dodržanie harmonizovanej technickej normy alebo slovenskej technickej normy vhodnej na posudzovanie zhody sa považuje za splnenie technických požiadaviek určených technickým predpisom.

V zákone je uvedené aké informačné povinnosti má úrad, orgány štátnej správy alebo územnej samosprávy.

6 Výrobky, určené výrobky a ich uvádzanie na trh

6.1 Určené výrobky

Určené výrobky sú také výrobky, ktoré predstavujú zvýšené riziko ohrozenia oprávneného záujmu, na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú ustanovené technické požiadavky a posudzovanie zhody alebo ktoré ustanovuje osobitný predpis.

Určené výrobky sa nesmú uviesť na trh, ak nie je preukázaná zhoda ich vlastností s technickými predpismi.

Nariadením vlády sú ustanovené podrobnosti o technických požiadavkách na výrobky.

6.2 Povinnosti výrobcu

V zákone sú uvedené povinnosti výrobcu, splnomocneného zástupcu výrobcu, dovozcu výrobku a distribútora výrobku.

7 Autorizácia a posudzovanie zhody určených výrobkov

7.1 Autorizácia

Autorizácia je rozhodnutie úradu o oprávnení orgánu posudzovania zhody na vykonávanie posudzovania zhody určeného výrobku podľa technického predpisu z oblasti posudzovania zhody. Na autorizáciu nie je právny nárok.

Orgán posudzovania zhody predloží úradu žiadosť o autorizáciu a notifikáciu, ktorá musí obsahovať názov technického predpisu z oblasti posudzovania zhody, opis požadovaných činností posudzovania zhody, skupinu určených výrobkov a postup posudzovania zhody, ktoré chce orgán posudzovania zhody vykonávať. Zákon uvádza aj povinné prílohy k žiadosti o autorizáciu a notifikáciu.

7.2 Notifikácia

Notifikácia je oznámenie úradu, ktorý je notifikujúcim orgánom, Európskej komisii a členským štátom, že autorizovaná osoba je rozhodnutím úradu oprávnená na posudzovanie zhody určeného výrobku a spĺňa požiadavky technického predpisu z oblasti posudzovania zhody, ktorým sa preberajú alebo vykonávajú právne záväzné akty Európskej únie. Úrad v oznámení uvedie informácie o činnostiach posudzovania zhody, postupe posudzovania zhody a o určenom výrobku, ako aj potvrdenie spôsobilosti. Ak autorizovaná osoba nepredloží osvedčenie o akreditácii, poskytne úrad Európskej komisii a členským štátom dokumenty, ktorými sa preukáže splnenie požiadaviek podľa zákona.

Autorizovaná osoba sa považuje za notifikovanú osobu a môže vykonávať činnosť notifikovanej osoby, ak ju Európska komisia zapíše do zoznamu notifikovaných osôb a prideli jej identifikačný kód.

Úrad oznamuje Európskej komisii a členským štátom zmeny súvisiace s notifikáciou.

Úrad oznamuje Európskej komisii postup autorizácie a notifikácie, spôsob kontroly notifikovanej osoby a zmeny postupu autorizácie a notifikácie alebo spôsobu kontroly notifikovanej osoby.

7.3 Práva a povinnosti autorizovanej osoby

Autorizovaná osoba je oprávnená pri výkone činnosti nahliadnuť do technickej dokumentácie, výrobnjej dokumentácie, obchodnej dokumentácie a inej dokumentácie, ktorá sa týka posudzovania zhody, a vstupovať do výrobných priestorov, skladových priestorov a obchodných priestorov osoby, pre ktorú vykonáva posudzovanie zhody. Zákon ukladá povinnosti autorizovanej osoby.

7.4 Posudzovanie zhody

Posudzovanie zhody je zisťovanie, či skutočné vlastnosti určeného výrobku zodpovedajú ustanoveným technickým požiadavkám na určený výrobok postupmi podľa zákona.

Zhoda sa považuje za preukázanú, ak určený výrobok spĺňa všetky technické požiadavky, ktoré sa naň vzťahujú.

Pri posudzovaní zhody určeného výrobku sa zvolí postup posudzovania zhody ustanovený v technickom predpise z oblasti posudzovania zhody. Pri posudzovaní zhody sa môže použiť certifikát alebo závery a výsledky inšpekcie. Náklady spojené s posúdením zhody hradí podnikateľ, ktorý žiada o posúdenie zhody.

Postupy posudzovania zhody sa môžu použiť na preukázanie zhody aj iného ako určeného výrobku. Postupy posudzovania zhody sa môžu použiť aj pri dobrovoľnom vyhlasovaní zhody so slovenskými technickými normami.

Nariadenia vlády Slovenskej republiky ustanovujú podrobnosti k posudzovaní zhody pri určených výrobkoch.

7.5 ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode

ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode je potvrdenie, ktoré preukazuje splnenie technických požiadaviek ustanovených v technickom predpise z oblasti posudzovania zhody.

Vydaním ES vyhlásenia o zhode alebo EÚ vyhlásenia o zhode výrobca zodpovedá za zhodu určeného výrobku s požiadavkami ustanovenými v tomto zákone alebo v technickom predpise z oblasti posudzovania zhody.

ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode nezbaňuje výrobcu zodpovednosti za vadný výrobok ani za škodu spôsobenú vadným výrobkom.

Minimálny rozsah ES vyhlásenia o zhode alebo EÚ vyhlásenia o zhode je ustanovený v osobitnom predpise. ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode obsahuje náležitosti uvedené v postupoch posudzovania zhody ustanovených v technickom predpise z oblasti posudzovania zhody a je pravidelne aktualizované. ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode pre určený výrobok, ktorý je uvedený na trh alebo sa sprístupňuje na trhu v Slovenskej republike, sa vyhotovuje v štátnom jazyku alebo sa do štátneho jazyka preloží.

Ak sa na určený výrobok vzťahuje viac všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré požadujú vypracovanie ES vyhlásenia o zhode alebo EÚ vyhlásenia o zhode, vypracuje sa jediné ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode, v ktorom sa uvedú právne

záväzné akty Európskej únie a príslušné všeobecne záväzné právne predpisy, ktorými sa právne záväzné akty Európskej únie do právneho poriadku Slovenskej republiky prebrali.

Výrobca, splnomocnený zástupca výrobcu, dovozca alebo distribútor je povinný sprístupniť ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode spolu s určeným výrobkom v distribučnom reťazci, ak to vyžaduje technický predpis z oblasti posudzovania zhody. Ten, kto uvádza určený výrobok na trh na území Slovenskej republiky alebo sprístupňuje určený výrobok na trhu na území Slovenskej republiky, je povinný predložiť každému na jeho žiadosť na nahliadnutie ES vyhlásenie o zhode alebo EÚ vyhlásenie o zhode alebo ho zaslať na náklady žiadateľa do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti.

Za splnenie vyššie uvedených povinností zodpovedá aj dovozca, ak tak ustanoví osobitný predpis.

7.6 Značky zhody a označenia

7.6.1 Značky

Výrobca alebo jeho splnomocnený zástupca je povinný označiť určený výrobok značkou zhody pred jeho uvedením na trh alebo pred jeho uvedením do prevádzky, ak tak ustanovuje technický predpis z oblasti posudzovania zhody.

Značky zhody sú

- a) označenie CE alebo
- b) iné značky zhody.

Výrobca alebo jeho splnomocnený zástupca je povinný označiť určený výrobok okrem značky zhody aj iným doplňujúcim označením, ak tak ustanoví osobitný predpis.

7.6.2 Označenie CE

Označenie CE sa na určený výrobok umiestni podľa všeobecných zásad ustanovených osobitným predpisom, a to viditeľne, čitateľne a nezmazateľne pred uvedením určeného výrobku na trh. Ak to nie je možné, označenie CE sa umiestni na obale a v sprievodnej dokumentácii.

Za označením CE nasleduje identifikačné číslo notifikovanej osoby, ak to ustanovuje technický predpis z oblasti posudzovania zhody; identifikačné číslo notifikovanej osoby umiestňuje na určený výrobok notifikovaná osoba alebo na základe jej pokynov výrobca alebo splnomocnený zástupca výrobcu.

Za označením CE a identifikačným číslom notifikovanej osoby môže nasledovať piktogram alebo akákoľvek iná značka, ktorá označuje osobitné riziko alebo použitie určeného výrobku.

Vzor označenia CE ustanovuje osobitný predpis. Označenie CE môže byť nahradené inou značkou zhody, ak tak ustanoví osobitný predpis.

Označenie CE sa umiestňuje len na výrobky, na ktoré je jeho umiestnenie ustanovené harmonizačnými právnymi predpismi Európskej únie, a neumiestňuje sa na žiadny iný výrobok.

8 Dohľad nad trhom

8.1 Orgán dohľadu

Dohľad nad dodržiavaním povinností výrobcu, splnomocneného zástupcu výrobcu, dovozcu alebo distribútora ustanovených v zákone alebo technickom predpise z oblasti posudzovania zhody vykonáva orgán dohľadu zriadený podľa osobitného predpisu. Sú to napríklad orgány dohľadu podľa zákona č. 142/2000 Z. z. o metroológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov alebo zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Orgán dohľadu postupuje pri výkone dohľadu nad trhom podľa osobitného predpisu.

V zákone sú uvedené povinnosti výrobcu, splnomocneného zástupcu výrobcu, dovozcu a distribútora.

8.2 Výmena informácií

Orgán dohľadu informuje Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky o skutočnostiach, ktoré sú uvedené v zákone.

V stanovených prípadoch poskytuje orgán dohľadu informácie Európskej komisii podľa osobitného predpisu.

Orgán dohľadu informuje úrad alebo ministerstvo o určenom výrobku a prijatom opatrení podľa zákona, ak sa preukázateľne zistilo, že určený výrobok predstavuje ohrozenie oprávneného záujmu, aj keď spĺňa požiadavky ustanovené v tomto zákone alebo v technickom predpise z oblasti posudzovania zhody.

Orgán dohľadu informuje úrad a notifikovanú osobu, ktorá bola zapojená do posudzovania zhody, o prijatých opatreniach podľa zákona.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky bezodkladne informuje Európsku komisiu a ostatné členské štáty o skutočnostiach zistených podľa zákona.

9 Pokuty

Zákon stanovuje podmienky ukladania pokút a ich výšku. Na konanie o uložení pokuty sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Konanie o uložení pokuty je možné začať do jedného roka odo dňa, keď úrad alebo orgán dohľadu zistil porušenie povinnosti podľa zákona, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď k porušeniu tejto povinnosti došlo.

Pokuty sú príjmom štátneho rozpočtu.

10 Uznávanie zahraničných dokladov a značiek

Inou značkou zhody môže byť podľa tohto zákona aj zahraničná značka. Zahraničný doklad môže byť dokladom o zhode, protokolom o skúškach, certifikátom zhody, certifikátom zhody typu alebo vyhlásením o zhode podľa tohto zákona vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Úrad môže na zásade vzájomnosti uznávať zahraničné dokumenty, ktoré osvedčujú posúdenie zhody, alebo zahraničnú značku ako inú značku zhody podľa tohto zákona, alebo ako podklady na posúdenie zhody, ak je zabezpečená úroveň oprávneného záujmu zodpovedajúca požiadavkám príslušných technických predpisov.

Ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak a ak úrad podľa zákona nerozhodol o vzájomnom uznávaní podkladov na posúdenie zhody, môže autorizovaná osoba na základe žiadosti uznať výsledky úkonov vzťahujúcich sa na posúdenie zhody vykonaných v zahraničí. K žiadosti o uznanie zahraničného dokladu žiadateľ pripojí aj jeho preklad do štátneho jazyka. Úrad uverejňuje vyššie uvedené skutočnosti vo vestníku.

Určité výnimky zákon vzťahuje na stavebné výrobky. Rovnako sú výnimky uvedené v zákone pri aplikácii všeobecných predpisov o správnom konaní.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov

1 Účel zákona

Zákon vymedzuje základné pojmy a ustanovuje základné zásady ochrany životného prostredia a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane a zlepšovaní stavu životného prostredia a pri využívaní prírodných zdrojov; vychádza pritom z princípu trvalo udržateľného rozvoja.

2 Základné pojmy zákona

Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.

Ekosystém je funkčná sústava živých a neživých zložiek životného prostredia, ktoré sú navzájom spojené výmenou látok, tokom energie a odovzdávaním informácií a ktoré sa vzájomne ovplyvňujú a vyvíjajú v určitom priestore a čase.

Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnávať zmeny spôsobené vonkajšími činiteľmi a zachovávať svoje prirodzené vlastnosti a funkcie.

Únosné zaťaženie územia je také zaťaženie územia ľudskou činnosťou, pri ktorom nedochádza k poškodzovaniu životného prostredia, najmä jeho zložiek, funkcií ekosystémov alebo ekologickej stability.

Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

Prírodné zdroje sú tie časti živej alebo neživej prírody, ktoré človek využíva alebo môže využívať na uspokojovanie svojich potrieb.

Obnoviteľné prírodné zdroje majú schopnosť sa pri postupnom spotrebúvaní čiastočne alebo úplne obnovovať, a to samy alebo za prispenia človeka. Neobnoviteľné prírodné zdroje spotrebúvaním zanikajú.

Znečisťovanie životného prostredia je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo biologických činiteľov do životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie.

Poškodzovanie životného prostredia je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi.

Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.

Ekologická ujma je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej činnosti.

3 Povinnosti pri ochrane životného prostredia

a)Každý je povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, prechádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

b)Každý, kto využíva územia alebo prírodné zdroje, projektuje, vykonáva alebo odstraňuje stavby, je povinný také činnosti vykonávať len po zhodnotení ich vplyvov na životné prostredie a zaťaženie územia, a to v rozsahu ustanovenom zákonom a osobitnými predpismi.

c)Každý, kto hodlá zaviesť do výroby, obehu alebo spotreby technológie, výrobky a látky, alebo kto ich hodlá dovážať, je povinný zabezpečiť, aby spĺňali podmienky ochrany životného prostredia a aby v prípadoch ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi boli posúdené z hľadiska ich možných vplyvov na životné prostredie.

d)Každý, kto svojou činnosťou znečisťuje alebo poškodzuje životné prostredie alebo kto využíva prírodné zdroje, je povinný na vlastné náklady zabezpečovať sledovanie tohto pôsobenia a poznať jeho možné dôsledky.

e)Každý, kto zistí, že hrozí poškodenie životného prostredia alebo že k nemu už došlo, je povinný urobiť v medziach svojich možností nevyhnutné opatrenia na odvrátenie hrozby alebo na zmiernenie následkov a bez meškania ohlásiť tieto skutočnosti orgánu štátnej správy; povinnosť zasiahnuť nemá ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.

4 Zodpovednosť za porušenie povinnosti pri ochrane životného prostredia a sankcie za poškodzovanie životného prostredia

Každý, kto poškodzovaním životného prostredia alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné alebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie); ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch. Súbeh týchto náhrad sa nevylučuje. Spôsob výpočtu ekologickej ujmy a ďalšie podrobnosti ustanoví osobitný predpis.

O uložení povinnosti rozhodne príslušný orgán štátnej správy.

Oprávneným zo spôsobenej ekologickej ujmy je štát.

Pre ekologickú ujmu sa použijú všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody, pokiaľ zákon neustanovuje inak.

Ustanoveniami zákona nie sú dotknuté všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody.

Sankcie (pokuty) za poškodzovanie životného prostredia upravuje zákon o životnom prostredí. Postih priestupkov podľa zákona o priestupkoch na úseku životného prostredia nie je dotknutý.

5 Osobitné ustanovenia o informáciách o životnom prostredí

5.1 Zverejňovanie informácií o znečisťovaní životného prostredia

Fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá je podľa osobitných predpisov alebo rozhodnutí vydaných na ich základe povinná merať množstvo určeného druhu vypúšťanej látky (emisie) do ovzdušia alebo do vôd alebo sledovať iný vplyv ňou prevádzkovaného zariadenia na životné prostredie, je povinná zverejňovať výsledky týchto meraní a sledovaní vo všeobecne zrozumiteľnej forme a na všeobecne ľahko prístupnom mieste pravidelne do 10 dní po uplynutí každého mesiaca, v ktorom mala takúto povinnosť, a súhrnne do 30 dní po uplynutí kalendárneho roka.

Zo zverejnených výsledkov meraní a sledovaní musí byť zrejmé, aké znečistenie životného prostredia príslušné zariadenie spôsobilo a v akom vzťahu boli namerané hodnoty k zákonným alebo povoleným limitným hodnotám.

Povinnosť neodkladne informovať verejnosť má aj fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá spôsobila vážne ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia najmä v dôsledku prevádzkovej nehody (havárie), požiaru alebo dopravnej nehody. V informácii uvedie v rozsahu, v akom jej je známy, stručný opis nehodovej udalosti, príčiny jej vzniku, mieru a rozsah poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia, prípadne jeho jednotlivých zložiek, a prijaté nápravné opatrenia. Forma a rozsah informovania verejnosti musia zodpovedať druhu, vážnosti a rozsahu ohrozenia alebo poškodenia životného prostredia a možnostiam povinnej osoby.

Splnením vyššie uvedených povinností nie je dotknutá oznamovacia povinnosť ani iné povinnosti podľa osobitných predpisov.

5.2 Správa o stave životného prostredia

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky za každý rok zverejní správu o stave životného prostredia v Slovenskej republike. Príslušné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky mu poskytnú potrebné podklady.

Správu vydá ministerstvo do 15. decembra nasledujúceho roka. Príslušné ústredné orgány mu poskytnú podklady do 31. augusta nasledujúceho roka. Správa bude prístupná na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, na Slovenskej inšpekcii životného prostredia, ako aj na krajských úradoch a na okresných úradoch.

E Vybrané právne inštitúty zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje právne vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením, právnou ochranou a uplatnením vynálezu, ktorý je predmetom patentovej prihlášky alebo patentu.

2 Pôsobnosť zákona

Zákon sa vzťahuje na

- a) patentovú prihlášku (ďalej prihláška), európsku patentovú prihlášku a medzinárodnú prihlášku,
- b) patent a európsky patent,
- c) práva a povinnosti pôvodcu vynálezu, prihlasovateľa prihlášky (ďalej prihlasovateľ) a na majiteľa patentu, prihlasovateľa európskej patentovej prihlášky a na majiteľa európskeho patentu, prihlasovateľa medzinárodnej prihlášky,
- d) právne postavenie tretej osoby, ktorá je nositeľkou iných práv alebo povinností vo vzťahu k prihláške, európskej patentovej prihláške, medzinárodnej prihláške, patentu alebo európskemu patentu,
- e) konanie o predmetoch týchto práv.

3 Vymedzenie niektorých pojmov

Na účely zákona sa rozumie

- a) biologickým materiálom akýkoľvek materiál obsahujúci genetickú informáciu, ktorý je schopný samoreprodukcie alebo je reprodukovateľný v biologickom systéme,
- b) mikrobiologickým spôsobom akýkoľvek spôsob používajúci mikrobiologický materiál alebo vykonávaný na mikrobiologickom materiáli, alebo spôsob, ktorého výsledkom je mikrobiologický materiál,
- c) v podstate biologický spôsob vytvárania rastlín alebo zvierat spôsob založený výlučne na prirodzených javoch, ako je kríženie alebo selekcia,
- d) reprodukciou generatívne alebo vegetatívne rozmnožovanie,
- e) európskou patentovou prihláškou prihláška európskeho patentu podaná na základe Dohovoru o udeľovaní európskych patentov uzatvoreného v Mníchove 5. októbra 1973 (ďalej Európsky patentový dohovor),
- f) európskym patentom patent udelený Európskym patentovým úradom na základe Európskeho patentového dohovoru,
- g) medzinárodnou prihláškou prihláška podaná na základe Zmluvy o patentovej spolupráci,
- h) obchodným využívaním patentu alebo vynálezu akákoľvek činnosť vo vzťahu k patentu ako predmetu práva alebo vo vzťahu k vynálezu ako predmetu patentu vykonávaná majiteľom patentu alebo inou oprávnenou osobou s cieľom dosiahnuť zisk.

4 Patenty na vynálezy

Na vynálezy, ktoré spĺňajú podmienky ustanovené týmto zákonom, udeľuje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej úrad) patenty.

4.1 Patentovateľnosť vynálezov

Patenty sa udeľujú na vynálezy zo všetkých oblastí techniky, ktoré sú nové, zahŕňajú vynálezcovskú činnosť a sú priemyselne využiteľné.

Patenty sa udeľujú i na biotechnologické vynálezy týkajúce sa výrobku pozostávajúceho z biologického materiálu alebo obsahujúceho biologický materiál, alebo spôsobu, ktorého prostredníctvom je biologický materiál vyrobený, spracovaný alebo využitý, a to aj v prípade, ak sa vynález týka

- a) biologického materiálu, ktorý je izolovaný zo svojho prirodzeného prostredia alebo vyrábaný technickým spôsobom, aj keď sa už v prírode vyskytol,
- b) rastliny alebo zvieratá, ak technická uskutočniteľnosť vynálezu nie je obmedzená na určitú odrodu rastlín alebo určité plemeno zvierat,
- c) mikrobiologického alebo iného technického spôsobu alebo výrobku získaného takýmto spôsobom,
- d) prvku izolovaného z ľudského tela alebo inak vyrobeného technickým spôsobom vrátane sekvencie alebo čiastkovej sekvencie génu i v prípade, ak štruktúra takého prvku je identická so štruktúrou prirodzene existujúceho prvku.

Zákon uvádza aj negatívne vymedzenie prípadov, ktoré nemôžu byť chránené zákonom, rovnako aj výluky z patentovateľnosti.

4.2 Novosť

Vynález sa považuje za nový, ak nie je súčasťou stavu techniky. Zákon uvádza prípady, ktoré považuje za stav techniky a ktoré nepovažuje za stav techniky.

4.3 Vynálezcovská činnosť

Vynález sa považuje za výsledok vynálezcovskej činnosti, ak pre odborníka nevyplýva zrejším spôsobom zo stavu techniky.

Pri posudzovaní vynálezcovskej činnosti sa neprihliada na obsah prihlášok, európskych patentových prihlášok a prihlášok úžitkových vzorov, ktoré ku dňu, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti, neboli zverejnené.

4.4 Priemyselná využiteľnosť

Vynález sa považuje za priemyselne využiteľný, ak sa jeho predmet môže vyrábať alebo sa môže využívať v akomkoľvek odvetví, najmä v odvetví priemyslu a pôdohospodárstva.

5 Pôvodca vynálezu

Právo na riešenie vrátane práva podať prihlášku (ďalej právo na riešenie) má pôvodca vynálezu (ďalej pôvodca), ak zákon neustanovuje inak. Pôvodca je ten, kto vytvoril vynález vlastnou tvorivou činnosťou. Spolupôvodcovia vynálezu (ďalej spolupôvodcovia) majú právo na riešenie v rozsahu, v akom sa podieľali na vytvorení vynálezu. Ak sa spolupôvodcovia

nedohodnú inak alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov na vytvorení vynálezu je rovnaký. Ak vynález vytvorilo viac osôb nezávisle od seba, právo na riešenie patrí tomu, kto má skoršie právo prednosti. To platí len v prípade, ak prihláška bola zverejnená podľa zákona.

6 Zamestnanecký vynález

Ak pôvodca v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu, obdobného pracovného vzťahu alebo členského vzťahu vytvoril vynález (ďalej zamestnanecký vynález), právo na riešenie patrí zamestnávateľovi, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.

Pôvodca, ktorý vytvoril zamestnanecký vynález, je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomiť a zároveň mu odovzdať všetky podklady potrebné na posúdenie vynálezu. V upovedomení pôvodca opíše technický problém a jeho riešenie, ako aj vznik a podstatu zamestnaneckého vynálezu tak, aby odborník vynález mohol uskutočniť. Ďalšie podmienky, ktoré sa týkajú zamestnaneckého vynálezu upravuje zákon.

Na právne vzťahy zo zamestnaneckého vynálezu sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak nie je ustanovené inak.

7 Prechod a prevod práva na riešenie

Právo na riešenie okrem práva na pôvodcovstvo patrí aj právny nástupcom osôb uvedených v zákone. Právo na riešenie prechádza na inú osobu v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi. Zmluva o prevode práva na riešenie musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

S prevodom alebo prechodom práva na riešenie, ktorý sa uskutoční po podaní prihlášky, súčasne nastáva i prevod alebo prechod práv z prihlášky.

8 Rozsah ochrany

Rozsah ochrany vyplývajúcej z patentu je určený obsahom patentových nárokov. Na výklad patentových nárokov sa použije aj opis vynálezu a výkresy. Rozsah ochrany vyplývajúcej z prihlášky je predbežne určený obsahom patentových nárokov zverejnených podľa zákona.

Udelený patent, prípadne patent čiastočne zrušený určuje rozsah tejto predbežnej ochrany so spätnou účinnosťou; to neplatí, ak z patentu vyplýva širšia ochrana než zo zverejnenej prihlášky.

Ochrana vyplývajúca z patentu udeleného na spôsob sa vzťahuje aj na výrobok priamo získaný týmto spôsobom.

Zákon upravuje aj ochranu vyplývajúcu z patentu udeleného na biologický materiál so špecifickými vlastnosťami.

9 Využívanie vynálezu

Majiteľ patentu má výlučné právo využívať vynález, poskytnúť súhlas na využívanie vynálezu, previesť patent na inú osobu alebo zriadiť k patentu záložné právo. Účinky patentu nastávajú odo dňa oznámenia o udelení patentu vo vestníku.

10 Zákaz využívania vynálezu

Bez súhlasu majiteľa patentu nikto nesmie

- a) vyrábať, využívať, používať, ponúkať alebo uvádzať na trh, alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok, ktorý je predmetom patentu,
- b) využívať výrobný postup, ktorý je predmetom patentu (ďalej len „chránený spôsob“), alebo ponúkať taký chránený spôsob na využívanie inej osobe,
- c) vyrábať, využívať, ponúkať alebo umiestňovať na trhu, alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok priamo získaný chráneným spôsobom,
- d) dodávať alebo ponúkať na dodanie osobe neoprávnenej využívať vynález prostriedky slúžiace na uskutočnenie vynálezu, ak porušovateľ práva vie alebo s ohľadom na okolnosti má vedieť, že tieto prostriedky sú určené alebo vhodné na uskutočnenie vynálezu; to neplatí, ak sú tieto prostriedky na trhu dostupné a dodávateľ nenavádzal neoprávnenu osobu na konanie v rozpore s písmenami a) až c).

Výlučné práva má aj prihlasovateľ, počnúc dňom zverejnenia prihlášky vo vestníku, za predpokladu udelenia patentu na vynález, ktorý je predmetom prihlášky. Uplatnenie týchto práv proti tretím osobám je však možné až odo dňa, od ktorého nastávajú účinky patentu.

Zákon upravuje aj vyčerpanie práv, čo znamená, že majiteľ patentu nemá v prípadoch, ktoré upravuje zákon zakázať tretím osobám nakladať s výrobkom alebo biologickým materiálom. Rovnako zákon upravuje aj prípady obmedzenia účinkov patentu.

11 Majiteľ patentu

Za majiteľa patentu sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v patentovom registri úradu (ďalej register), ak súd nerozhodne inak.

Spolumajiteľský podiel k patentu sa odvodzuje od rozsahu práva na riešenie, ak sa spolumajitelia patentu nedohodnú inak.

Na základe žiadosti doloženej písomnou dohodou uzatvorenou medzi majiteľom patentu alebo všetkými spolumajiteľmi patentu a osobou, ktorá má právo na riešenie podľa zákona, úrad zapíše takú osobu do registra ako spolumajiteľa patentu.

12 Prevod, prechod patentu a záložné právo

Zmluva o prevode patentu musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Čiastočný prevod patentu nie je prípustný.

Prevod patentu nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu prevodu patentu do registra. Práva tretích osôb nadobudnuté pred dňom zápisu prevodu patentu do registra zostávajú zachované. Podrobnosti o prevode patentu upravuje zákon.

Patent prechádza na nového majiteľa prepisom podľa zákona a v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi.

K patentu možno zriadiť záložné právo. Zriadenie záložného práva k časti patentu nie je prípustné.

Zmluva o zriadení záložného práva k patentu musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Podrobnejšie podmienky pre zriadenie záložného práva upravuje zákon.

13 Licenčná zmluva

Majiteľ patentu môže udeliť inej osobe oprávnenie na využívanie vynálezu chráneného patentom licenčnou zmluvou. Licencia nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu do registra.

Majiteľ patentu môže udeliť licenčnou zmluvou výlučnú licenciu alebo nevýlučnú licenciu. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že majiteľ patentu udelil výlučnú licenciu, platí, že udelil nevýlučnú licenciu. Ak majiteľ patentu udelil výlučnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať využívania vynálezu chráneného patentom.

Ak majiteľ patentu udelil nevýlučnú licenciu, nie je dotknuté jeho právo využívať vynález ani jeho právo udeliť licenciu tretej osobe.

Licenčná zmluva, ktorou majiteľ patentu udelil tretej osobe licenciu, je neplatná, ak nadobúdateľ predtým udelenej výlučnej licencie na uzavretie takej licenčnej zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

Prevod alebo prechod práva nadobúdateľa licencie je možný výlučne ako súčasť prevodu alebo prechodu podniku alebo jeho časti, v rámci ktorej sa vynález na základe licencie využíva, ak licenčná zmluva neustanovuje inak.

Na vznik, zánik a výkon práv z licenčnej zmluvy sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka, ak nie je uvedené inak.

14 Ponuka licencie

Ak prihlasovateľ alebo majiteľ patentu (ďalej poskytovateľ) podá na úrade písomné vyhlásenie, že komukoľvek poskytne právo na využívanie vynálezu za primeranú úhradu, úrad vyznačí ponuku licencie v registri.

Vyhlásenie o ponuke licencie nemožno podať, ak je v registri zapísaná výlučná licencia.

Dňom zápisu prepisu majiteľa patentu do registra platí, že ponuka licencie bola vzatá späť, ak nový majiteľ patentu v lehote 30 dní odo dňa zápisu prepisu nedoručí úradu písomnú žiadosť o zachovanie ponuky licencie.

15 Nútená licencia

Na návrh môže súd udeliť nútenú licenciu komukoľvek, kto preukáže spôsobilosť využívať na území Slovenskej republiky vynález, ktorý je predmetom udeleného patentu, za predpokladov, ktoré sú uvedené v zákone.

16 Platnosť patentu a vzdanie sa patentu

Platnosť patentu je 20 rokov odo dňa podania prihlášky.

Majiteľ patentu sa môže vzdať patentu písomným oznámením doručeným úradu. Čiastočné vzdanie sa patentu nie je prípustné. Vzdanie sa patentu nadobúda účinnosť dňom doručenia oznámenia úradu alebo neskorší deň, ktorý je v oznámení uvedený ako deň, ku ktorému sa majiteľ vzdáva patentu.

Vzdanie sa patentu, na ktorom viaznu práva tretích osôb zapísané v registri, nadobudne účinnosť len po predložení písomného súhlasu osoby, ktorej práva a oprávnené

záujmy môžu byť zánikom patentu dotknuté. To isté platí v prípade existencie súdneho sporu zapísaného v registri, ktorého predmetom je právo na riešenie, a to až do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

17 Zánik patentu

Patent zanikne

- a) uplynutím jeho platnosti,
- b) márnym uplynutím lehoty ustanovenej na zaplatenie udržiavacieho poplatku,
- c) dňom účinnosti vzdania sa patentu podľa zákona.

Dňom doručenia žiadosti o zápis súdneho sporu o právo na riešenie do registra sa prerušuje plynutie lehoty na zaplatenie udržiavacieho poplatku až do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Zákon upravuje vymáhanie práv pri neoprávnenom zásahu do výlučných práv podľa zákona a právo na informácie pri neoprávnenom zásahu do práv chránených zákonom. Spory o práva podľa zákona prerokúvajú a rozhodujú súdy, ak zákon neustanovuje inak. Zákon upravuje aj zábezpeku na strane navrhovateľa neodkladného opatrenia.

18 Konanie pred úradom

18.1 Deň podania prihlášky

Konanie o prihláške sa začína podaním prihlášky na úrad. Ak ďalej nie je uvedené inak, za deň podania prihlášky sa považuje deň doručenia alebo doplnenia podania.

Ak úrad zistí, že prihláška nespĺňa náležitosti podľa zákona alebo je neúplná, vyzve prihlasovateľa, aby v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako dva mesiace, prihlášku doplnil. Ak prihlasovateľ nevyhovie výzve úradu podľa predchádzajúcej vety, prihláška sa považuje za nepodanú, o čom úrad prihlasovateľa upovedomí. Upravuje aj ďalšie podrobnosti týkajúce sa podania prihlášky.

18.2 Právo prednosti

Právo prednosti prihlasovateľovi vznikne

- a) dňom podania prihlášky alebo
- b) dňom práva prednosti podľa podmienok uvedených v medzinárodnom dohovore, ktorý vyplýva z prvej prihlášky, z prihlášky úžitkového vzoru, autorského osvedčenia alebo osvedčenia o užitočnosti.

Právo prednosti musí prihlasovateľ uplatniť v prihláške. Ďalšie podrobnosti upravuje zákon.

18.3 Prihláška

Prihlášku môže podať osoba alebo osoby, ktoré majú právo na riešenie podľa zákona.

Ak právo na riešenie patrí viacerým osobám, prihlášku môže podať vo svojom mene i jedna alebo niektoré z týchto osôb. Na základe žiadosti doloženej písomnou dohodou uzatvorenou medzi prihlasovateľom alebo prihlasovateľmi a osobou, ktorá má právo na podanie prihlášky podľa odseku 1, úrad zapíše takú osobu do registra ako spoluprihlasovateľa.

Prihláška môže obsahovať len jeden vynález alebo skupinu vynálezov, ktoré sú navzájom spojené tak, že tvoria jedinú vynálezcovskú myšlienku.

Vynález musí byť v prihláške opísaný a vysvetlený tak jasne a úplne, aby ho mohol odborník uskutočniť. Náležitosti prihlášky upravuje zákon.

Zákon upravuje aj prihlášku biotechnologického vynálezu.

Zákon upravuje aj konanie o prerušení konania o prihláške, predbežný prieskum prihlášky, rešerš medzinárodného typu a rešerš v prioritnej lehote.

18.4 Úplný prieskum prihlášky

Na žiadosť prihlasovateľa, tretej osoby alebo z úradnej moci úrad bez zbytočného odkladu vykoná úplný prieskum prihlášky, v ktorom zisťuje, či prihláška spĺňa podmienky na udelenie patentu ustanovené zákonom. Iná osoba ako prihlasovateľ, ktorá podala žiadosť o vykonanie úplného prieskumu prihlášky, nestáva sa účastníkom konania o prihláške.

Žiadosť o vykonanie úplného prieskumu sa musí podať najneskôr do 36 mesiacov odo dňa podania prihlášky a nemožno ju vziať späť. Žiadateľ je povinný spolu so žiadosťou zaplatiť správny poplatok. Zákon upravuje aj prípady zastavenia a zamietnutia úplného prieskumu.

Prihlasovateľ môže v priebehu konania o prihláške prihlášku upraviť; úpravy a zmeny vykonané v prihláške nesmú ísť nad rámec jej pôvodného podania. Až do doby udelenia patentu podľa zákona môže prihlasovateľ prihlášku rozdeliť. Úrad prizná vylúčeným prihláškam deň podania, prípadne aj právo prednosti z pôvodnej prihlášky, ak nejdú nad jej rámec.

Ak dôjde k vylúčeniu prihlášky po začatí úplného prieskumu podľa zákona, považuje sa vylúčená prihláška za prihlášku, v ktorej bola podaná žiadosť o úplný prieskum.

Zákon upravuje zrušenie patentu a čiastočné zrušenie patentu.

18.5 Žiadosť o prepis

Úrad zapíše ako majiteľa patentu osobu žiadateľa, ak

- a) z právoplatného rozhodnutia súdu zistí, že osobe pôvodne zapísanej ako majiteľ patentu neprislúchalo právo na riešenie,
- b) žiadosť o prepis podala osoba, ktorej podľa právoplatného rozhodnutia súdu patrí právo na riešenie, alebo jej právny nástupca a
- c) žiadosť o prepis bola podaná v lehote šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Prílohou k žiadosti o prepis je právoplatné rozhodnutie súdu.

18.6 Určovacie konanie

Úrad na žiadosť určí, či predmet uvedený a opísaný v žiadosti patrí do rozsahu ochrany konkrétneho patentu (ďalej žiadosť o určenie). Opis predmetu určenia musí byť jasný a úplný a žiadosť o určenie musí spĺňať náležitosti ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom.

Účastníkom určovacieho konania je len osoba, ktorá žiadosť o určenie podala.

Začatím konania o návrhu na zrušenie patentu alebo začatím konania o zrušení patentu z úradnej moci alebo doručením žiadosti súdu o odborné vyjadrenie, ak je žiadateľ stranou súdneho sporu, sa určovacie konanie prerušuje. Úrad o prerušení určovacieho konania žiadateľa upovedomí. Po právoplatnosti rozhodnutia o zrušení patentu úrad určovacie konanie zastaví.

Ak opis predmetu určenia alebo žiadosť o určenie nespĺňa náležitosti podľa odseku 1, úrad žiadateľa vyzve, aby zistené nedostatky v určenej lehote odstránil. Ak žiadateľ výzve úradu v určenej lehote nevyhoví, úrad určovacie konanie zastaví; úrad o tomto následku žiadateľa vo výzve upovedomí.

Spolu so žiadosťou o určenie je žiadateľ povinný zaplatiť správny poplatok.

Zákon upravuje zápis licencie, záložného práva, prevodu patentu, prechodu patentu, exekúcie alebo súdneho sporu do registra.

Na základe žiadosti účastníka konania o predĺženie úradom určenej lehoty na vykonanie úkonu podanej pred uplynutím tejto lehoty úrad môže lehotu predĺžiť. Zákon upravuje aj ďalšie podrobnosti v tejto veci.

18.7 Uvedenie do predošlého stavu

Ak účastník konania napriek náležitej starostlivosti, ktorú si vyžadovali okolnosti, zmeškal zákonnú lehotu alebo úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, pričom následkom nevykonania tohto úkonu je zastavenie konania alebo strata iného práva, môže požiadať úrad o uvedenie do predošlého stavu a urobiť zmeškaný úkon do dvoch mesiacov od zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať, najneskôr však do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej lehoty.

Účastník konania je povinný žiadosť o uvedenie do predošlého stavu odôvodniť a uviesť skutočnosti, ktoré bránili vykonaniu úkonu, ako aj deň zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať. Na tvrdenia predložené po uplynutí ktorejkoľvek z lehôt podľa odseku 1 úrad pri rozhodovaní o žiadosti o uvedenie do predošlého stavu neprihliada.

Pri dôvodných pochybnostiach o pravdivosti odôvodnenia môže úrad vyzvať žiadateľa, aby svoje tvrdenia preukázal.

Žiadosti o uvedenie do predošlého stavu nemožno vyhovieť, ak ide o zmeškanie lehoty v prípadoch uvedených v zákone.

Úrad zamietne žiadosť o uvedenie do predošlého stavu, ktorá nezodpovedá podmienkam uvedených v zákone.

Ak úrad vyhovie žiadosti o uvedenie do predošlého stavu, právne účinky rozhodnutia vydaného v dôsledku zmeškania lehoty zaniknú alebo nenastanú.

Tretia osoba, ktorá na území Slovenskej republiky v dobrej viere od právoplatnosti rozhodnutia vydaného v dôsledku zmeškania lehoty do zániku právnych účinkov tohto rozhodnutia využívala vynález, ktorý bol predmetom prihlášky alebo patentu, alebo vykonala preukázateľné prípravy bezprostredne smerujúce k využívaniu tohto vynálezu, môže vynález využívať v rámci svojej podnikateľskej činnosti bez povinnosti úhrady za využívanie vynálezu.

Prevod alebo prechod práva oprávneného užívateľa je možný výlučne ako súčasť prevodu alebo prechodu podniku alebo jeho časti, v rámci ktorej sa vynález využíva.

18.8 Podklady na rozhodnutie

Účastník konania je povinný predložiť alebo navrhnúť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Úrad vykonáva dokazovanie a hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

Úrad rozhoduje na základe skutkového stavu, zisteného z vykonaných dôkazov, ktoré boli účastníkmi predložené alebo navrhnuté.

18.9 Rozklad

Proti rozhodnutiu úradu možno podať rozklad v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia, ak v zákone nie je uvedené inak. Včas podaný rozklad má odkladný účinok. Odôvodnenie rozkladu musí byť podané do dvoch mesiacov odo dňa podania rozkladu, inak úrad konanie o rozklade zastaví. Úrad konanie zastaví aj vtedy, ak bol rozklad podaný oneskorene alebo ak podanie rozkladu nie je prípustné podľa zákona.

18.10 Sprístupnenie údajov

Ak nie je uvedené inak, pred zverejnením prihlášky je úrad oprávnený bez súhlasu prihlasovateľa oznámiť tretím osobám iba údaj, kto je pôvodcom vynálezu, kto je prihlasovateľom, názov a spisovú značku prihlášky a údaje o práve prednosti. Zákon upravuje aj ďalšie podrobnosti vo veci sprístupnenia údajov.

19 Register a vestník

Úrad vedie

- a) register, do ktorého zapisuje rozhodujúce údaje týkajúce sa prihlášok a udelených patentov,
- b) register európskych patentov, do ktorého zapisuje rozhodujúce údaje, týkajúce sa udelených európskych patentov s určením pre Slovenskú republiku,
- c) register, do ktorého sa zapisujú rozhodujúce údaje, týkajúce sa žiadostí o udelenie dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá alebo na výrobky na ochranu rastlín a udelených dodatkových ochranných osvedčení na liečivá alebo na výrobky na ochranu rastlín.

Každý má právo na nahliadnutie do registrov uvedených v odseku 1.

Úrad vydáva vestník, v ktorom zverejňuje skutočnosti týkajúce sa zverejnených prihlášok, európskych patentových prihlášok, ako aj patentov, európskych patentov, dodatkových ochranných osvedčení a ich ochrany, ako aj úradné oznámenia a rozhodnutia zásadnej povahy.

20 Medzinárodná prihláška

Úrad je miesto, kde môžu podať medzinárodnú prihlášku

- a) fyzické osoby, ktoré sú občanmi Slovenskej republiky,
- b) fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré majú bydlisko, sídlo, podnik alebo organizačnú zložku na území Slovenskej republiky.

Prihlasovateľ je povinný za úkony spojené s podaním medzinárodnej prihlášky zaplatiť správny poplatok a prostredníctvom úradu zaplatiť poplatky ustanovené Zmluvou o patentovej spolupráci.

Prihlasovateľ medzinárodnej prihlášky, ktorou sa žiada o udelenie patentu v Slovenskej republike, je povinný predložiť túto medzinárodnú prihlášku úradu v lehote 31 mesiacov od vzniku práva prednosti, zaplatiť správny poplatok za podanie prihlášky a predložiť jej preklad do štátneho jazyka.

Ak prihlasovateľ medzinárodnej prihlášky, ktorou sa žiada o udelenie patentu v Slovenskej republike, nepredloží túto medzinárodnú prihlášku úradu v lehote podľa zákona, úrad prizná tejto medzinárodnej prihláške právo prednosti.

Na žiadosť prihlasovateľa, za predpokladu splnenia podmienok podľa odseku 3 môže úrad začať konanie o medzinárodnej prihláške aj pred uplynutím lehôt uvedených v odseku 3.

Zákon upravuje aj ochranu utajovaných skutočností v prípade, že prihláška obsahuje skutočnosť utajovanú podľa osobitného predpisu. Zákon upravuje vykonávanie európskeho patentového dohovoru v rámci inštitútov ako sú účinky európskej patentovej prihlášky, je zmien, záväzného znenia európskej patentovej prihlášky a európskeho patentu, neprípustnosti dvojitej ochrany a zrušenia alebo zachovania európskeho patentu v zmenenom znení.

21 Podanie európskej patentovej prihlášky

Úrad je miesto, kde právnické osoby alebo fyzické osoby môžu podať európsku patentovú prihlášku. Na podanie vylúčenej európskej patentovej prihlášky podľa čl. 76 Európskeho patentového dohovoru neplatí predchádzajúca veta.

22 Poplatky

Za udržiavanie platnosti európskeho patentu v Slovenskej republike je jeho majiteľ povinný platiť každoročne udržiavací poplatok.

23 Osobitné ustanovenie o dobe platnosti dodatkového ochranného osvedčenia

Úrad na návrh majiteľa dodatkového ochranného osvedčenia alebo na návrh tretej osoby zmení dobu platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá alebo dodatkového ochranného osvedčenia na výrobky na ochranu rastlín, ak dátum prvého povolenia na uvedenie výrobku na trh v Európskej únii uvedený v žiadosti o udelenie dodatkového ochranného osvedčenia je nesprávny.

F Vybrané právne inštitúty zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje právne vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením, právnou ochranou a uplatnením technického riešenia, ktoré je predmetom prihlášky úžitkového vzoru alebo úžitkového vzoru.

Do registra úžitkových vzorov (ďalej register) zapisuje úžitkové vzory Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej úrad).

2 Podmienky ochrany

Technické riešenie je spôsobilé na ochranu úžitkovým vzorom, ak je nové, je výsledkom vynálezcovskej činnosti a je priemyselne využiteľné. Zákon stanovuje prípady, ktoré nepovažuje za technické riešenie ako aj výluky z ochrany.

2.1 Novosť

Technické riešenie sa považuje za nové, ak nie je súčasťou stavu techniky podľa zákona.

Za stav techniky sa na účely tohto zákona považuje všetko, čo bolo kdekokoľvek pred dňom, od ktorého patrí prihlasovateľovi úžitkového vzoru (ďalej prihlasovateľ) právo prednosti, sprístupnené verejnosti akýmkoľvek spôsobom. Zákon upresňuje tento inštitút a stanovuje podmienky.

Stavom techniky nie je také zverejnenie výsledkov práce prihlasovateľa alebo jeho právneho predchodcu, ku ktorému došlo v posledných šiestich mesiacoch pred podaním prihlášky.

2.2 Vynálezcovská činnosť

Technické riešenie sa považuje za výsledok vynálezcovskej činnosti, ak pre odborníka nevyplýva zrejým spôsobom zo stavu techniky.

Pri posudzovaní vynálezcovskej činnosti sa neprihliada na obsah prihlášok, patentových prihlášok, medzinárodných prihlášok a európskych patentových prihlášok, ktoré ku dňu, od ktorého prislúcha prihlasovateľovi právo prednosti, neboli zverejnené.

2.3 Priemyselná využiteľnosť

Technické riešenie sa považuje za priemyselne využiteľné, ak sa jeho predmet môže vyrábať alebo sa môže využívať v akomkoľvek odvetví, najmä v odvetví priemyslu a pôdohospodárstva.

Právo na riešenie vrátane práva podať prihlášku (ďalej právo na riešenie) má pôvodca technického riešenia (ďalej pôvodca), ak zákon neustanovuje inak.

kto vytvoril technické riešenie vlastnou tvorivou činnosťou.

Spolupôvodcovia technického riešenia (ďalej spolupôvodcovia) majú právo na riešenie v rozsahu, v akom sa podieľali na vytvorení technického riešenia. Ak sa spolupôvodcovia nedohodnú inak alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov na vytvorení technického riešenia je rovnaký.

3 Zamestnanecké riešenie

Ak pôvodca v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu, obdobného pracovného vzťahu alebo členského vzťahu vytvoril technické riešenie (ďalej zamestnanecké riešenie), právo na riešenie patrí zamestnávateľovi, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.

Pôvodca, ktorý vytvoril zamestnanecké riešenie, je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomiť a zároveň mu odovzdať všetky podklady potrebné na posúdenie technického riešenia. V upovedomení pôvodca opíše technický

problém a jeho riešenie, ako aj vznik a podstatu zamestnaneckého riešenia tak, aby odborník mohol technické riešenie uskutočniť.

Zamestnávateľ môže uplatniť voči pôvodcovi právo na riešenie, a to písomne v lehote troch mesiacov od upovedomenia pôvodcom. Za uplatnenie práva na riešenie podľa predchádzajúcej vety sa považuje aj podanie prihlášky, európskej patentovej prihlášky alebo medzinárodnej patentovej prihlášky, ktorej predmetom je zamestnanecké riešenie a v ktorej je ako pôvodca uvedený pôvodca, ktorý vytvoril zamestnanecké riešenie. Ak zamestnávateľ uplatní právo na riešenie, je povinný bezodkladne písomne informovať pôvodcu o zvolenom spôsobe ochrany zamestnaneckého riešenia, najmä o podanej prihláške, európskej patentovej prihláške alebo o medzinárodnej patentovej prihláške.

Ak zamestnávateľ v lehote neuplatní právo na riešenie spôsobom podľa zákona alebo v tejto lehote písomne oznámi pôvodcovi, že právo na riešenie neuplatňuje, prechádza toto právo na pôvodcu. Zákon upravuje ďalšie podmienky v tejto veci.

4 Prechod a prevod práva na riešenie

Právo na riešenie s výnimkou práva na pôvodcovstvo patrí aj právny nástupcom osôb uvedených v zákone. Zmluva o prevode práva na riešenie musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Právo na riešenie prechádza na inú osobu v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi.

S prevodom alebo prechodom práva na riešenie, ktorý sa uskutoční po podaní prihlášky, súčasne nastáva i prevod alebo prechod práv z prihlášky.

5 Účinky úžitkového vzoru

5.1 Práva vyplývajúce zo zápisu

Majiteľ úžitkového vzoru má výlučné právo využívať technické riešenie chránené úžitkovým vzorom, brániť tretím osobám využívať technické riešenie chránené úžitkovým vzorom bez jeho súhlasu, poskytnúť súhlas na využívanie technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom, previesť úžitkový vzor na inú osobu alebo zriadiť k úžitkovému vzoru záložné právo.

Účinky úžitkového vzoru nastávajú odo dňa oznámenia zápisu úžitkového vzoru do registra vo vestníku.

Prihlasovateľovi prislúcha primeraná náhrada od toho, kto po zverejnení prihlášky jej predmet využíval. Právo na primeranú náhradu možno uplatniť odo dňa, od ktorého nastávajú účinky úžitkového vzoru.

5.2 Rozsah ochrany

Rozsah ochrany vyplývajúci z úžitkového vzoru je určený znením nárokov na ochranu. V prípade nejasností sa na výklad pojmov použitých v nárokoch na ochranu použije opis technického riešenia, prípadne výkresy.

Rozsah ochrany vyplývajúci z prihlášky je predbežne určený znením nárokov na ochranu zverejnených podľa zákona. Rozsah tejto predbežnej ochrany je so spätnou

účinnosťou určený nárokmi na ochranu úžitkového vzoru; to neplatí, ak z úžitkového vzoru vyplýva širšia ochrana než zo zverejnenej prihlášky.

5.3 Využívanie úžitkového vzoru

Využívateľom úžitkového vzoru je ten, kto

- a) vyrába, používa, ponúka alebo uvádza na trh, alebo na tento účel skladuje alebo dováža výrobok chránený úžitkovým vzorom,
- b) používa spôsob chránený úžitkovým vzorom (ďalej len „chránený spôsob“) alebo ponúka takýto chránený spôsob na používanie inej osobe,
- c) vyrába, používa, ponúka alebo uvádza na trh, alebo na tento účel skladuje alebo dováža výrobok priamo získaný chráneným spôsobom; zhodné výrobky sa pritom pokladajú za vyrobené chráneným spôsobom, ak sa nepreukáže opak,
- d) dodáva alebo ponúka na dodanie osobe neoprávnenej využívať úžitkový vzor prostriedky slúžiace na uskutočnenie technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom, ak vie alebo s ohľadom na okolnosti má vedieť, že tieto prostriedky sú určené alebo vhodné na uskutočnenie technického riešenia; to neplatí, ak sú tieto prostriedky na trhu dostupné a dodávateľ nenavádzal osobu neoprávnenú využívať úžitkový vzor na konanie v rozpore s písmenami a) až c).

6 Vyčerpanie práv

Majiteľ úžitkového vzoru nemá právo zakázať tretím osobám nakladať s výrobkom chráneným úžitkovým vzorom po tom, ako bol tento výrobok majiteľom úžitkového vzoru alebo s jeho výslovným súhlasom uvedený na trh v členskom štáte Európskej únie alebo štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

7 Obmedzenie účinkov úžitkového vzoru

Právo majiteľa úžitkového vzoru nemožno uplatniť proti tomu, kto pred vznikom práva prednosti na území Slovenskej republiky nezávisle od pôvodcu alebo majiteľa úžitkového vzoru využíval technické riešenie chránené úžitkovým vzorom alebo vykonal preukázateľné prípravy bezprostredne smerujúce k využívaniu technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom (ďalej predchádzajúci užívateľ).

Prevod alebo prechod práva predchádzajúceho užívateľa na využívanie technického riešenia je možný výlučne ako súčasť prevodu alebo prechodu podniku alebo jeho časti, v rámci ktorej sa technické riešenie využíva.

Zákon stanovuje prípady, keď nie sú práva porušené, ak sa technické riešenie využije v prípadoch uvedených v zákone.

8 Majiteľ úžitkového vzoru

Za majiteľa úžitkového vzoru sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v registri, ak súd nerozhodne inak.

9 Spolumajiteľstvo úžitkového vzoru

Spolumajiteľský podiel k úžitkovému vzoru sa odvodzuje od rozsahu práva na riešenie, ak sa spolumajitelia úžitkového vzoru nedohodnú inak. Zákon stanovuje práva a povinnosti vo vzťahu spolumajiteľstva úžitkového vzoru.

Na právne vzťahy medzi spolumajiteľmi úžitkového vzoru sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, ak zákon nestanovuje inak.

10 Prevod úžitkového vzoru

Zmluva o prevode úžitkového vzoru musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Čiastočný prevod úžitkového vzoru nie je prípustný.

Prevod úžitkového vzoru nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu prevodu úžitkového vzoru do registra. Práva tretích osôb nadobudnuté pred dňom zápisu prevodu úžitkového vzoru do registra zostávajú zachované.

Zápis prevodu úžitkového vzoru do registra vykoná úrad na základe žiadosti o zápis prevodu úžitkového vzoru, ktorú je oprávnená podať ktorákoľvek zo strán zmluvy o prevode úžitkového vzoru. Úrad žiadosť o zápis prevodu úžitkového vzoru zamietne, ak žiadateľ k žiadosti nepriloží doklady, ktoré prevod úžitkového vzoru preukazujú; pred rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o zápis prevodu úžitkového vzoru úrad umožní žiadateľovi vyjadriť sa k zisteným dôvodom, na ktorých základe má byť žiadosť o zápis prevodu úžitkového vzoru zamietnutá.

Nadobúdateľ úžitkového vzoru môže vykonávať úkony voči úradu až po doručení žiadosti o zápis prevodu úžitkového vzoru; to neplatí v prípadoch uvedených v zákone.

Vyššie uvedené podmienky zákona sa primerane použijú aj na prevod práv z prihlášky.

11 Prechod úžitkového vzoru, záložné právo

Úžitkový vzor prechádza na nového majiteľa prepisom podľa zákona a v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi.

Prechod úžitkového vzoru nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu prechodu úžitkového vzoru do registra. Práva tretích osôb nadobudnuté pred dňom prechodu úžitkového vzoru zostávajú zachované; to neplatí, ak ide o prepis na základe súdneho rozhodnutia.

Zápis prechodu úžitkového vzoru do registra vykoná úrad na základe žiadosti pôvodného majiteľa úžitkového vzoru alebo na základe žiadosti nového majiteľa úžitkového vzoru. Úrad žiadosť o zápis prechodu úžitkového vzoru zamietne, ak žiadateľ k žiadosti nepriloží doklady, ktoré prechod úžitkového vzoru preukazujú; pred rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o zápis prechodu úžitkového vzoru úrad umožní žiadateľovi vyjadriť sa k zisteným dôvodom, na ktorých základe má byť žiadosť o zápis prechodu úžitkového vzoru zamietnutá.

Nový majiteľ môže vykonávať úkony voči úradu až po doručení žiadosti o zápis prevodu úžitkového vzoru; to neplatí v prípadoch uvedených v zákone.

Vyššie uvedené podmienky zákona sa primerane použijú aj na prevod práv z prihlášky.

K úžitkovému vzoru možno zriadiť záložné právo. Zriadenie záložného práva k časti úžitkového vzoru nie je prípustné.

Zmluva o zriadení záložného práva k úžitkovému vzoru musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Úrad na žiadosť záložného veriteľa alebo žiadosť záložcu vykoná zápis záložného práva do registra. Úrad žiadosť o zápis záložného práva k úžitkovému vzoru zamietne, ak žiadateľ k žiadosti nepriloží doklady, ktoré zriadenie záložného práva k úžitkovému vzoru preukazujú; pred rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o zápis záložného práva k úžitkovému vzoru úrad umožní žiadateľovi vyjadriť sa k zisteným dôvodom, na ktorých základe má byť žiadosť o zápis záložného práva k úžitkovému vzoru zamietnutá.

Na vznik, zánik a výkon záložného práva k úžitkovému vzoru sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak zákon nestanovuje inak.

12 Licenčná zmluva

Majiteľ úžitkového vzoru môže udeliť inej osobe oprávnenie na využívanie úžitkového vzoru (ďalej licencia) licenčnou zmluvou.

Licencia nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu do registra. Zápis licencie vykoná úrad na základe žiadosti o zápis licencie, ktorú je oprávnená podať ktorákoľvek zo strán licenčnej zmluvy. Úrad žiadosť o zápis licencie zamietne, ak žiadateľ k žiadosti nepriloží doklady, ktoré licenciu preukazujú; pred rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o zápis licencie úrad umožní žiadateľovi vyjadriť sa k zisteným dôvodom, na ktorých základe má byť žiadosť o zápis licencie zamietnutá.

Majiteľ úžitkového vzoru môže udeliť licenčnou zmluvou výlučnú licenciu alebo nevýlučnú licenciu. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že majiteľ úžitkového vzoru udelil výlučnú licenciu, platí, že udelil nevýlučnú licenciu.

Ak majiteľ úžitkového vzoru udelil výlučnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať využívania úžitkového vzoru.

Ak majiteľ úžitkového vzoru udelil nevýlučnú licenciu, nie je dotknuté jeho právo využívať úžitkový vzor ani jeho právo udeliť licenciu tretej osobe.

Licenčná zmluva, ktorou majiteľ úžitkového vzoru udelil tretej osobe licenciu, je neplatná, ak nadobúdateľ predtým udelenej výlučnej licencie na uzavretie takej licenčnej zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

Prevod alebo prechod práva nadobúdateľa licencie je možný výlučne ako súčasť prevodu alebo prechodu podniku alebo jeho časti, v rámci ktorej sa úžitkový vzor na základe licencie využíva, ak licenčná zmluva neustanovuje inak. Zákon upravuje prípady neoprávneného zásahu do výlučných práv.

Na vznik, zánik a výkon práv z licenčnej zmluvy sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka, ak zákon nestanovuje inak.

13 Nútená licencia

Na návrh môže súd udeliť nútenú licenciu každému, kto preukáže spôsobilosť využívať na území Slovenskej republiky technické riešenie chránené úžitkovým vzorom, za predpokladov uvedených v zákone.

Nútenú licenciu možno udeliť len ako nevýlučnú licenciu, pričom jej trvanie a rozsah sa obmedzia na účel, na ktorý je udelená, s podmienkou prednostného uspokojenia potrieb domáceho trhu.

Prevod alebo prechod práva nadobúdateľa nútenej licencie je možný výlučne ako súčasť prevodu alebo prechodu podniku alebo jeho časti, v rámci ktorej sa technické riešenie na základe nútenej licencie využíva.

Nadobúdateľ nútenej licencie sa môže vzdať práv z nútenej licencie písomným oznámením doručeným úradu. Vzdanie sa práva nadobúda účinnosť odo dňa doručenia oznámenia úradu alebo neskorší deň, ktorý je v oznámení uvedený ako deň, ku ktorému sa nadobúdateľ nútenej licencie vzdáva svojich práv.

Udelením nútenej licencie nie je dotknuté právo majiteľa úžitkového vzoru na jej primeranú úhradu.

Právoplatné rozhodnutie o udelení a zrušení nútenej licencie úrad bez zbytočného odkladu zapíše do registra.

14 Platnosť a doba ochrany úžitkového vzoru

Úžitkový vzor platí štyri roky odo dňa podania prihlášky.

Na základe žiadosti podanej majiteľom úžitkového vzoru, záložným veriteľom alebo inou osobou, ktorá preukáže právny záujem, úrad predĺži platnosť úžitkového vzoru najviac dvakrát, a to vždy o tri roky až na celkovú dobu ochrany desať rokov odo dňa podania prihlášky.

Žiadosť o predĺženie platnosti úžitkového vzoru možno podať najskôr v poslednom roku jeho platnosti. Ak žiadosť o predĺženie platnosti úžitkového vzoru nie je v poslednom roku jeho platnosti podaná najneskôr v deň, ktorý sa označením zhoduje s dňom podania prihlášky, platí, že žiadosť o predĺženie platnosti úžitkového vzoru nebola podaná. Zákon aj osobitné prípady vo veci predĺženia doby ochrany úžitkového vzoru.

15 Zánik úžitkového vzoru

Úžitkový vzor zanikne

- a) dňom skončenia jeho platnosti,
- b) dňom účinnosti vzdania sa úžitkového vzoru.

Vzdanie sa úžitkového vzoru podľa písm. b) nadobúda účinnosť dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa úradu alebo dňom, ktorý je v oznámení uvedený ako deň, ku ktorému sa majiteľ úžitkového vzoru vzdáva úžitkového vzoru. Čiastočné vzdanie sa úžitkového vzoru nie je prípustné.

Vzdanie sa úžitkového vzoru, na ktorom viaznu práva tretích osôb zapísané v registri, nadobudne účinnosť len po predložení písomného súhlasu osoby, ktorej práva a oprávnené záujmy môžu byť zánikom úžitkového vzoru dotknuté. To isté platí v prípade existencie súdneho sporu zapísaného v registri, ktorého predmetom je právo na riešenie, a to až do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

16 Vymáhanie práv

Pri neoprávnenom zásahu do výlučných práv podľa zákona sa môže majiteľ úžitkového vzoru domáhať najmä, aby porušovanie práva alebo ohrozovanie práva bolo zakázané a následky tohto zásahu boli odstránené.

Ak bola zásahom do práv spôsobená škoda, majiteľ úžitkového vzoru má právo na jej náhradu vrátane ušlého zisku. Ak bola zásahom do práv spôsobená nemajetková ujma, majiteľ úžitkového vzoru má právo na primerané zadosťučinenie, ktorým môže byť aj peňažné plnenie. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku zásahu do práv tým nie je dotknuté.

Právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadosťučinenie v peniazoch sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ úžitkového vzoru dozvie o škode alebo o nemajetkovej ujme a o tom, kto za ňu zodpovedá; pri uplatnení práv podľa zákona nedôjde k premlčaniu skôr ako za tri roky odo dňa, od ktorého nastávajú účinky úžitkového vzoru. Najneskôr sa právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadosťučinenie v peniazoch premlčí za päť rokov, a ak ide o škodu alebo o nemajetkovú ujmu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv, alebo odo dňa, od ktorého nastávajú účinky úžitkového vzoru, podľa toho, ktorá z týchto skutočností nastane neskôr.

Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ úžitkového vzoru dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil; pri uplatnení práv nedôjde k premlčaniu skôr ako za tri roky odo dňa, od ktorého nastávajú účinky úžitkového vzoru. Najneskôr sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za päť rokov, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv, alebo odo dňa, od ktorého nastávajú účinky úžitkového vzoru, podľa toho, ktorá z týchto skutočností nastane neskôr.

Na právne vzťahy, ktoré vznikli v dôsledku zásahu do práv, sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak zákon v niektorom prípade neustanovuje inak.

17 Právo na informácie

Pri neoprávnenom zásahu do práv chránených týmto zákonom môže majiteľ úžitkového vzoru žiadať, aby ten, kto jeho práva porušuje alebo ohrozuje, mu poskytol informácie týkajúce sa pôvodu výrobku alebo služieb a okolností ich uvedenia na trh. Zákon upravuje obsahové náležitosti informácie.

18 Súdna ochrana práv

Spory o práva podľa tohto zákona prerokúvajú a rozhodujú súdy, ak tento zákon neustanovuje inak.

Súd môže aj bez návrhu

- a) vyzvať žalobcu, aby predložil výsledok rešerše na stav techniky alebo správu o rešerši medzinárodného typu na predmet chránený úžitkovým vzorom,
- b) vyzvať žalovaného, aby podal návrh na výmaz úžitkového vzoru, a to v lehote určenej súdom,

c) aj iným spôsobom vykonať dokazovanie o tom, či sú splnené podmienky ochrany podľa tohto zákona.

Na návrh súd nariadi, aby výrobky, materiály alebo nástroje, prostredníctvom ktorých priamo dochádza k porušovaniu práva alebo ohrozovaniu práva, boli najmä

- a) stiahnuté z obchodnej siete,
- b) definitívne odstránené z obchodnej siete,
- c) inak zabezpečené spôsobom zamedzujúcim ďalšie porušovanie alebo ohrozovanie práva,
- d) zničené vhodným spôsobom.

Opatrenia sa vykonávajú na náklady porušovateľa alebo ohrozovateľa práv chránených týmto zákonom, pokiaľ osobitné okolnosti neodôvodňujú iný postup.

Návrh týkajúci sa spôsobu zničenia nie je pre súd záväzný.

Na návrh súd môže požiadať úrad o odborné vyjadrenie k otázkam súvisiacim s rozsahom ochrany vyplývajúcej z konkrétneho úžitkového vzoru.

Zákon upravuje podmienky ukladania neodkladných opatrení.

19 Konanie pred súdom

19.1 Prihláška

O zápis úžitkového vzoru do registra sa žiada prihláškou podanou na úrade.

Prihlášku môže podať osoba alebo osoby, ktoré majú právo na riešenie podľa zákona.

Ak právo na riešenie patrí viacerým osobám, prihlášku môže podať vo svojom mene jedna osoba alebo viaceré z týchto osôb. Na základe žiadosti doloženej písomnou dohodou uzatvorenou medzi prihlasovateľom alebo prihlasovateľmi a osobou, ktorá má právo na podanie prihlášky, úrad zapíše takú osobu do registra ako spoluprihlasovateľa.

Predmetom prihlášky môže byť len jedno technické riešenie alebo skupina technických riešení, ktoré sú navzájom spojené tak, že tvoria jedinú technickú myšlienku.

Technické riešenie musí byť v prihláške opísané a vysvetlené tak jasne a úplne, aby ho mohol odborník uskutočniť.

Zákon ustanovuje obsahové náležitosti prihlášky.

19.2 Deň podania prihlášky

Dňom podania prihlášky je deň doručenia alebo deň doplnenia podania, ktoré obsahuje aspoň

- a) údaje, z ktorých je zrejmý úmysel prihlasovateľa podať prihlášku,
- b) údaje umožňujúce identifikáciu prihlasovateľa a styk s prihlasovateľom a
- c) časť, ktorá sa javí ako opis.

Povinnosť prihlasovateľa urobiť podanie v štátnom jazyku podľa zákona neplatí na účel určenia dňa podania prihlášky vo vzťahu k časti podania podľa písm. c).

19.3 Právo prednosti

Právo prednosti prihlasovateľovi vznikne

- a) dňom podania prihlášky alebo
- b) dňom práva prednosti podľa podmienok uvedených v medzinárodnom

dohovore vyplývajúcim z prvej prihlášky, patentovej prihlášky, autorského osvedčenia alebo osvedčenia o užitočnosti so zhodným predmetom.

Zákon upravuje ďalšie podrobné podmienky vo veci práv prednosti. Tiež upravuje odbočenie z patentovej prihlášky alebo z európskej patentovej prihlášky. Na základe žiadosti je možné žiadať o zmenu európskej prihlášky na prihlášku podanú podľa čl. 135 Európskeho patentového dohovoru, pričom úrad bude postupovať podľa zákona. Ak bola žiadosť o zmenu podaná v rozpore s vyššie uvedeným článkom dohovoru úrad žiadosť o zmenu zamietne.

19.4 Prerušenie konania o prihláške

Ak prebieha na súde konanie, ktorého predmetom je právo na riešenie, úrad na žiadosť niektorej zo strán súdneho sporu preruší konanie o prihláške; zverejnenie prihlášky tým nie je dotknuté. K žiadosti o prerušenie konania žiadateľ priloží rovnopis žaloby potvrdený súdom.

Lehoty podľa tohto zákona počas prerušenia konania neplynú.

Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté v spore o právo na riešenie, a prípadnom prepise úrad pokračuje v konaní prerušenom podľa zákona.

19.5 Prieskum a zverejnenie prihlášky

Ak prihláška nespĺňa podmienky podľa zákona alebo nespĺňa náležitosti podľa všeobecne záväzného právneho predpisu vydaného podľa zákona, úrad vyzve prihlasovateľa, aby nedostatky v určenej lehote odstránil. Ak prihlasovateľ v určenej lehote nedostatky neodstráni, úrad konanie o prihláške zastaví. Zákon ustanovuje ďalšie podrobnosti vo veci prieskumu.

Na žiadosť prihlasovateľa podanú v lehote troch mesiacov odo dňa podania prihlášky úrad odloží zverejnenie prihlášky, najdlhšie však do uplynutia 15 mesiacov odo dňa podania prihlášky. Prihlasovateľ s pri podaní prihlášky môže písomne vzdať práva požiadať o odklad zverejnenia prihlášky.

Zákon upravuje rešerš medzinárodného typu, úpravu a rozdelenie prihlášky.

19.6 Námietky proti zápisu do registra

Po zverejnení prihlášky môže ktokoľvek podať v lehote troch mesiacov od tohto zverejnenia úradu námietky proti zápisu úžitkového vzoru do registra z dôvodu, že predmet prihlášky nespĺňa podmienky ochrany podľa zákona alebo prihláška nespĺňa podmienku, že technické riešenie nie je v prihláške opísané a vysvetlené jasne a úplne, aby ho mohol odborník uskutočniť.

Námietky musia obsahovať právne a skutkové odôvodnenie. Zároveň s námietkami musí namietateľ predložiť dôkazy alebo označiť dôkazy, ktoré predloží. Na základe konania o námietkach úrad konanie zastaví alebo rozhodne. Rozhodnutie úrad doručí prihlasovateľovi a namietateľovi.

19.7 Zápis úžitkového vzoru do registra

Ak konanie o prihláške nebolo zastavené alebo prihláška nebola zamietnutá, proti zápisu úžitkového vzoru do registra neboli podané námietky alebo námietky proti zápisu

úžitkového vzoru do registra boli zamietnuté podľa zákona, alebo konanie o námietkach bolo zastavené, úrad zapíše úžitkový vzor do registra a prihlasovateľ sa stáva majiteľom úžitkového vzoru.

Úrad vydá majiteľovi úžitkového vzoru v listinnej podobe osvedčenie o zápise úžitkového vzoru do registra a zápis úžitkového vzoru oznámi vo vestníku.

Ak je tým istým prihlasovateľom podaných viac prihlášok so zhodným predmetom a právom prednosti, môže sa pre tohto prihlasovateľa zapísať len jeden úžitkový vzor. Konanie o ostatných prihláškach úrad zastaví.

19.8 Výmaz úžitkového vzoru

Na návrh tretej osoby úrad vykoná výmaz úžitkového vzoru z registra (ďalej výmaz). Dôvody pre ktoré úrad vykoná výmaz sú uvedené v zákone.

Výmaz má účinky, akoby úžitkový vzor nebol do registra zapísaný.

Návrh na výmaz úžitkového vzoru musí obsahovať právne a skutkové odôvodnenie. Zároveň s návrhom na výmaz úžitkového vzoru musí navrhovateľ predložiť dôkazy alebo označiť dôkazy, ktoré predloží. V návrhu je možné odkazovať aj na dokumenty uvedené v rešeršnej správe zverejnenej spolu s prihláškou alebo v správe o rešerši medzinárodného typu zverejnenej s prihláškou; tieto dokumenty nie je potrebné predkladať.

Ak nemožno rozhodnúť na základe písomných podaní účastníkov konania o návrhu na výmaz úžitkového vzoru, úrad určí dátum ústneho pojednávania. Úrad zároveň s predvolaním na ústne pojednávanie doručí účastníkovi konania o návrhu na výmaz úžitkového vzoru všetky vyjadrenia druhého účastníka, ak tak už neurobil skôr.

Úrad môže pokračovať v konaní a rozhodnúť vo veci aj vtedy, ak sa riadne predvolaný účastník konania o návrhu na výmaz úžitkového vzoru na ústnom pojednávaní nezúčastní. Úrad môže vyhovieť žiadosti o odročenie ústneho pojednávania len z dôležitých dôvodov a len vtedy, ak bola žiadosť doručená na úrad bezodkladne po tom, čo sa predvolaný účastník konania o návrhu na výmaz úžitkového vzoru dozvedel o dôvode, pre ktorý žiada pojednávanie odročiť; inak úrad na žiadosť o odročenie ústneho pojednávania neprihliada.

Spolu s návrhom na výmaz úžitkového vzoru je navrhovateľ povinný zložiť kauciu 100 eur. Úrad kauciu vráti, ak návrhu na výmaz úžitkového vzoru v plnom rozsahu vyhovie.

19.9 Žiadosť o prepis

Úrad zapíše ako majiteľa úžitkového vzoru osobu žiadateľa, ak

- a) z právoplatného rozhodnutia súdu zistí, že osobe pôvodne zapísanej ako majiteľ úžitkového vzoru neprislúchalo právo na riešenie,
- b) žiadosť o prepis podala osoba, ktorej podľa právoplatného rozhodnutia súdu patrí právo na riešenie, alebo jej právny nástupca a
- c) žiadosť o prepis bola podaná v lehote šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Prílohou k žiadosti o prepis je právoplatné rozhodnutie súdu. Zákon upravuje prípady, keď žiadosť zamietne.

19.10 Určovacie konanie

Úrad na žiadosť určí, či predmet uvedený a opísaný v žiadosti patrí do rozsahu ochrany konkrétneho úžitkového vzoru (ďalej žiadosť o určenie). Opis predmetu určenia musí byť jasný a úplný a žiadosť o určenie musí spĺňať náležitosti ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom.

Účastníkom určovacieho konania je len osoba, ktorá žiadosť o určenie podala.

Začatím konania o návrhu na výmaz úžitkového vzoru alebo začatím konania o výmaze úžitkového vzoru z úradnej moci alebo doručením žiadosti súdu o odborné vyjadrenie, ak je žiadateľ stranou súdneho sporu, sa určovacie konanie prerušuje. Úrad o prerušení určovacieho konania žiadateľa upovedomí. Po právoplatnosti rozhodnutia o výmaze úžitkového vzoru úrad určovacie konanie zastaví.

Ak opis predmetu určenia alebo žiadosť o určenie nespĺňa náležitosti, úrad žiadateľa vyzve, aby zistené nedostatky v určenej lehote odstránil. Ak žiadateľ vyzve úradu v určenej lehote nevyhoví, úrad určovacie konanie zastaví; úrad o tomto následku žiadateľa vo výzve upovedomí.

Zákon upravuje zápis licencie, záložného práva, prevodu úžitkového vzoru, prechodu úžitkového vzoru, exekúcie alebo súdneho sporu do registra.

19.11 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní

Na základe žiadosti účastníka konania o predĺženie úradom určenej lehoty na vykonanie úkonu, podanej pred uplynutím tejto lehoty, úrad môže lehotu predĺžiť.

Ak účastník konania zmeškal úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, môže po uplynutí tejto lehoty požiadať úrad o pokračovanie v konaní a urobiť zmeškaný úkon, a to najneskôr do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia úradu vydaného v dôsledku zmeškania lehoty. Zákon upravuje prípady, keď nemožno žiadosti vyhovieť.

19.12 Uvedenie do predošlého stavu

Ak účastník konania napriek náležitej starostlivosti, ktorú si vyžadovali okolnosti, zmeškal zákonnú alebo úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, pričom následkom nevykonania tohto úkonu je zastavenie konania alebo strata iného práva, môže požiadať úrad o uvedenie do predošlého stavu a urobiť zmeškaný úkon do 2 mesiacov od zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať, najneskôr však do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej lehoty a v prípade zmeškania lehoty na podanie žiadosti o predĺženie platnosti úžitkového vzoru najneskôr do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej dodatočnej lehoty podľa zákona.

Účastník konania je povinný žiadosť odôvodniť, uviesť skutočnosti, ktoré bránili vykonaniu úkonu, a deň zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať. Na tvrdenia predložené po uplynutí lehôt úrad pri rozhodovaní o žiadosti neprihliada.

Ak nastanú dôvodné pochybnosti o pravdivosti odôvodnenia, môže úrad vyzvať žiadateľa, aby svoje tvrdenia preukázal. Zákon uvádza prípady, kedy nemožno vyhovieť žiadosti o uvedenie do predošlého stavu.

19.13 Podklady pre rozhodnutie

Účastník konania pred úradom je povinný predložiť alebo navrhnúť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Úrad vykonáva dokazovanie a hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

Úrad rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ktoré boli účastníkmi konania predložené alebo navrhnuté.

19.14 Rozklad

roti rozhodnutiu úradu možno podať rozklad v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia, ak v zákone nie je uvedené inak. Včas podaný rozklad má odkladný účinok.

Pri rozhodovaní o rozklade je úrad viazaný jeho rozsahom; to neplatí v prípadoch, ktoré sú uvedené v zákone.

Odôvodnenie rozkladu musí byť podané do dvoch mesiacov odo dňa podania rozkladu, inak úrad konanie o rozklade zastaví. Úrad konanie zastaví aj vtedy, ak bol rozklad podaný oneskorene alebo ak podanie rozkladu nie je prípustné. Zákon upravuje prípady, keď nie je prípustné podanie rozkladu.

20 Nazeranie do spisu a sprístupnenie údajov

Účastníci konania majú právo nazerat' do spisov, robiť si z nich výpisy a odpisy. Zákon upravuje v tejto veci podrobnosti a výnimky.

21 Register

Úrad vedie register, do ktorého zaznamenáva rozhodujúce údaje o prihláškach a úžitkových vzoroch. Každý má právo na nazeranie do registra.

Údaje zapísané v registri sa pokladajú za platné, kým nie je rozhodnutím príslušného orgánu určené inak.

Zmenu údajov zapísaných v registri vyplývajúcu z právoplatného a vykonateľného rozhodnutia príslušného orgánu úrad po doručení rozhodnutia opatreného doložkou právoplatnosti bezodkladne vyznačí v registri.

Zápis údajov a skutočností vyplývajúcich zo zákona alebo z rozhodnutia príslušného orgánu sa nepovažuje za rozhodnutie vydané v konaní podľa všeobecného predpisu o správnom konaní.

22 Vestník

Úrad vydáva vestník, v ktorom zverejňuje a oznamuje skutočnosti týkajúce sa prihlášok a úžitkových vzorov, ako aj úradné oznámenia a rozhodnutia zásadnej povahy.

23 Medzinárodná prihláška

Prihlasovateľ medzinárodnej prihlášky, ktorou sa žiada o zápis úžitkového vzoru do registra v Slovenskej republike, je povinný predložiť túto medzinárodnú prihlášku úradu v lehote 31 mesiacov od vzniku práva prednosti a predložiť jej preklad v štátnom jazyku.

Na žiadosť prihlasovateľa, za predpokladu splnenia podmienok podľa zákona, môže úrad začať konanie o medzinárodnej prihláške aj pred uplynutím lehôt uvedených v predchádzajúcom odseku.

G Vybrané právne inštitúty zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje právne vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením, právnou ochranou a uplatnením dizajnu. Zákon nenahrádza ochranu poskytovanú rovnakým predmetom podľa osobitných predpisov (napríklad Autorským zákonom).

2 Vymedzenie niektorých pojmov

Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) dizajnom vonkajšia úprava výrobku alebo jeho časti spočívajúca v znakoch, ktorými sú najmä línie, obrysy, farby, tvar, štruktúra alebo materiál samého výrobku alebo jeho zdobenía,
- b) zapísaným dizajnom dizajn zapísaný do registra dizajnov,
- c) výrobkom akákoľvek priemyselne alebo remeselne zhotovená hmotná vec vrátane obalu, úpravy, grafických symbolov, typografických znakov alebo z častí určených na zostavenie zloženého výrobku s výnimkou počítačových programov,
- d) zloženým výrobkom výrobok, ktorý sa skladá z viacerých častí, ktoré môžu byť vymenené a ktoré umožňujú rozobratie a opätovné zostavenie výrobku.

3 Podmienky ochrany

Dizajn je spôsobilý na ochranu, ak je nový a má osobitý charakter.

Dizajn použitý na výrobku, ktorý predstavuje súčasť zloženého výrobku, alebo dizajn v takom výrobku stelesnený sa považuje za nový a majúci osobitý charakter len vtedy,

- a) ak súčasť zostáva aj po začlenení do zloženého výrobku viditeľná pri bežnom užívaní a
- b) ak viditeľné znaky súčastí spĺňajú samy osebe podmienku novosti a osobitého charakteru.

Bežným užívaním sa rozumie užívanie konečným užívateľom s výnimkou údržbárskych, servisných alebo opravárskych prác.

3.1 Novosť

Dizajn sa považuje za nový, ak nebol zhodný dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti. Dizajny sa považujú za zhodné, ak sa ich znaky odlišujú iba v nepodstatných detailoch.

3.2 Osobitý charakter

Dizajn má osobitý charakter, ak sa celkový dojem, ktorý vyvoláva u informovaného užívateľa, odlišuje od celkového dojmu, ktorý u takého užívateľa vyvoláva dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti.

Pri posudzovaní osobitého charakteru sa prihliada na mieru tvorivej voľnosti, ktorú mal pôvodca dizajnu pri tvorbe dizajnu.

4 Sprístupnenie verejnosti

Dizajn sa považuje za sprístupnený verejnosti, ak bol zverejnený po zápise do registra dizajnov (ďalej register) alebo vystavený, použitý v obchode, alebo inak sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti. To neplatí, ak sa takéto sprístupnenie nemohlo pri bežnom obchodnom styku stať známym špecialistom v príslušnom odvetví pred dňom vzniku práva prednosti.

Dizajn sa nepovažuje za sprístupnený verejnosti, ak bol tretej osobe sprístupnený pod podmienkou dôvernosti.

Dizajn, na ktorý sa požaduje ochrana podľa zákona, sa nepovažuje za sprístupnený verejnosti, ak bol sprístupnený verejnosti pôvodcom dizajnu, jeho právnym nástupcom alebo treťou osobou ako dôsledok poskytnutia informácie alebo konania pôvodcu dizajnu alebo jeho právneho nástupcu počas 12 mesiacov pred dňom vzniku práva prednosti; to platí aj v prípade, ak bol dizajn sprístupnený verejnosti ako dôsledok zneužitia vzťahu k pôvodcovi alebo jeho právnemu nástupcovi.

5 Zápis a výluky zo zápisu do registra

Dizajn, ktorý spĺňa podmienky ochrany podľa tohto zákona, zapisuje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej úrad) do registra.

Úrad nezapíše do registra dizajn, ktorý je v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi.

Úrad nezapíše do registra dizajn, ktorý je zhodný s dizajnom, ktorý je predmetom prihlášky dizajnu (ďalej prihláška) podanej v Slovenskej republike so skorším právom prednosti za predpokladu jeho zápisu.

Úrad nezapíše do registra dizajn, ak bol už v Slovenskej republike zapísaný zhodný dizajn so skorším právom prednosti.

6 Pôvodca dizajnu

Pôvodcom dizajnu je fyzická osoba, ktorá vytvorila dizajn vlastnou tvorivou činnosťou.

Právo na dizajn vrátane práva podať prihlášku má pôvodca dizajnu (ďalej právo na dizajn), ak zákon neustanovuje inak.

Pôvodca dizajnu má právo byť uvedený v prihláške, ak je prihlasovateľom iná osoba, a má právo byť zapísaný do registra ako pôvodca dizajnu, ak je majiteľom zapísaného dizajnu iná osoba.

Spolupôvodcom dizajnu je ten, kto sa podieľal na jeho vytvorení tvorivou činnosťou. Spolupôvodca dizajnu má právo na dizajn v rozsahu, v akom sa podieľal na jeho vytvorení. Ak sa spolupôvodcovia dizajnu nedohodnú inak alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov dizajnu na jeho vytvorení je rovnaký.

7 Zamestnanecký dizajn

Ak pôvodca dizajnu v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu, obdobného

pracovného vzťahu alebo členského vzťahu vytvoril dizajn (ďalej zamestnanecký dizajn), právo na dizajn patrí zamestnávateľovi, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.

Pôvodca dizajnu, ktorý vytvoril zamestnanecký dizajn, je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomiť a zároveň mu odovzdať vyobrazenie dizajnu. Zákon ustanovuje ďalšie podmienky, ktoré sa týkajú zamestnaneckého dizajnu.

8 Prevod a prechod práva na dizajn

Právo na dizajn s výnimkou práva na pôvodcovstvo patrí aj právny nástupcom osôb uvedených v zákone.

Zmluva o prevode práva na dizajn musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Právo na dizajn prechádza na inú osobu v prípadoch ustanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi.

S prevodom alebo prechodom práva na dizajn, ktorý sa uskutoční po podaní prihlášky, súčasne nastáva i prevod alebo prechod práv z prihlášky.

9 Rozsah ochrany

Rozsah ochrany je daný vyobrazením dizajnu tak, ako je zapísaný v registri, s výnimkou znakov pre dizajny dané ich technickou funkciou a dizajny vzájomného prepojenia. Do rozsahu ochrany patrí každý dizajn, ktorý u informovaného užívateľa nevyvoláva odlišný celkový dojem.

Pri posudzovaní rozsahu ochrany sa prihliada na mieru tvorivej voľnosti, ktorú mal pôvodca dizajnu pri tvorbe dizajnu.

10 Účinky zapísaného dizajnu

10.1 Majiteľ zapísaného dizajnu

Za majiteľa zapísaného dizajnu sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v registri, ak súd nerozhodne inak.

10.2 Spolumajiteľstvo zapísaného dizajnu

Spolumajiteľský podiel k zapísanému dizajnu sa odvodzuje od rozsahu práva na dizajn, ak sa spolumajitelia zapísaného dizajnu nedohodnú inak. Zákon stanovuje niektoré prípady spolumajiteľstva podrobnejšie.

Na právne vzťahy medzi spolumajiteľmi zapísaného dizajnu sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, ak v zákone nie je v nejakom prípade ustanovené inak.

10.3 Práva vyplývajúce zo zápisu

Majiteľ zapísaného dizajnu má výlučné právo využívať zapísaný dizajn, brániť tretím osobám využívať zapísaný dizajn bez jeho súhlasu, poskytnúť súhlas na využívanie zapísaného dizajnu, previesť zapísaný dizajn na inú osobu alebo zriadiť k zapísanému dizajnu záložné právo.

Využívanie zapísaného dizajnu je najmä výroba, ponuka, uvedenie na trh, dovoz, vývoz alebo používanie výrobku, v ktorom je zapísaný dizajn stelesnený alebo na ktorom je použitý, alebo skladovanie tohto výrobku na takéto účely.

Účinky zapísaného dizajnu nastávajú odo dňa jeho zápisu do registra. Ak nebol zapísaný dizajn zverejnený vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej vestník), môže jeho majiteľ uplatňovať práva vyplývajúce zo zápisu dizajnu do registra voči tretím osobám len vtedy, ak nie je dizajn patriaci do rozsahu ochrany využívaný v dobrej viere.

10.4 Vyčerpanie práv

Majiteľ zapísaného dizajnu nemá právo zakázať tretím osobám nakladať s výrobkom, v ktorom je dizajn patriaci do rozsahu ochrany stelesnený alebo na ktorom je dizajn patriaci do rozsahu ochrany použitý, ak bol tento výrobok majiteľom zapísaného dizajnu alebo s jeho súhlasom uvedený na trh v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

11 Obmedzenie účinkov zapísaného dizajnu

Právo majiteľa zapísaného dizajnu nemožno uplatniť proti tomu, kto pred dňom vzniku práva prednosti na území Slovenskej republiky v dobrej viere využíval dizajn patriaci do rozsahu ochrany alebo vykonal preukázateľné prípravy bezprostredne smerujúce k využívaniu dizajnu patriaceho do rozsahu ochrany nezávisle od pôvodcu dizajnu alebo majiteľa zapísaného dizajnu (ďalej predchádzajúci užívateľ). V prípade pochybností sa konanie predchádzajúceho užívateľa považuje za konanie v dobrej viere, kým sa nepreukáže opak. Zákon upravuje aj prípady, keď sa práva zo zapísaného dizajnu vôbec nepoužijú.

12 Prevod zapísaného dizajnu

Zmluva o prevode zapísaného dizajnu musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Prevod zapísaného dizajnu nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu prevodu zapísaného dizajnu do registra. Práva tretích osôb nadobudnuté pred dňom zápisu prevodu zapísaného dizajnu do registra zostávajú zachované.

13 Prechod zapísaného dizajnu

Zapísaný dizajn prechádza na nového majiteľa prepisom podľa zákona a v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi.

Prechod zapísaného dizajnu nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu prechodu zapísaného dizajnu do registra. Práva tretích osôb nadobudnuté pred dňom prechodu zapísaného dizajnu zostávajú zachované; to neplatí, ak ide o prepis na základe žiadosti.

14 Záložné právo

K zapísanému dizajnu možno zriadiť záložné právo.

Zmluva o zriadení záložného práva k zapísanému dizajnu musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Na vznik, zánik a výkon záložného práva sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak nie je v zákone ustanovené inak.

15 Licenčná zmluva

Majiteľ zapísaného dizajnu môže udeliť inej osobe oprávnenie na využívanie zapísaného dizajnu (ďalej licencia) licenčnou zmluvou. Licencia nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu do registra.

Majiteľ zapísaného dizajnu môže udeliť licenčnou zmluvou výlučnú licenciu alebo nevýlučnú licenciu. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že majiteľ zapísaného dizajnu udelil výlučnú licenciu, platí, že udelil nevýlučnú licenciu.

Ak majiteľ zapísaného dizajnu udelil výlučnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať využívania zapísaného dizajnu.

Ak majiteľ zapísaného dizajnu udelil nevýlučnú licenciu, nie je dotknuté jeho právo využívať zapísaný dizajn ani jeho právo udeliť licenciu tretej osobe.

Licenčná zmluva, ktorou majiteľ zapísaného dizajnu udelil tretej osobe licenciu, je neplatná, ak nadobúdateľ predtým udelenej výlučnej licencie na uzavretie takej licenčnej zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

Na vznik, zánik a výkon práv z licenčnej zmluvy sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje inak.

16 Platnosť a doba ochrany zapísaného dizajnu

Platnosť zapísaného dizajnu je päť rokov odo dňa podania prihlášky.

Na základe žiadosti podanej majiteľom zapísaného dizajnu, záložným veriteľom alebo inou osobou, ktorá preukáže právny záujem, úrad predĺži platnosť zapísaného dizajnu opakovane najviac štyrikrát, a to vždy o päť rokov až na celkovú dobu ochrany 25 rokov odo dňa podania prihlášky.

Žiadosť o predĺženie platnosti zapísaného dizajnu možno podať najskôr v poslednom roku jeho platnosti. Ak žiadosť o predĺženie platnosti zapísaného dizajnu nie je v poslednom roku jeho platnosti podaná najneskôr v deň, ktorý sa označením zhoduje s dňom podania prihlášky, platí, že žiadosť o predĺženie platnosti zapísaného dizajnu nebola podaná. Zákon upravuje ďalšie podrobnosti pre predĺženie platnosti zapísaného dizajnu.

17 Zánik zapísaného dizajnu

Zapísaný dizajn zanikne

- a) skončením jeho platnosti,
- b) dňom účinnosti vzdania sa zapísaného dizajnu.

Vzdanie sa zapísaného dizajnu nadobúda účinnosť dňom doručenia oznámenia o vzdaní sa úradu alebo dňom, ktorý je v oznámení uvedený ako deň, ku ktorému sa majiteľ zapísaného dizajnu vzdáva zapísaného dizajnu.

Vzdanie sa zapísaného dizajnu, na ktorom viazu práva tretích osôb zapísané v registri, nadobudne účinnosť len po predložení písomného súhlasu osoby, ktorej práva a oprávnené záujmy môžu byť zánikom zapísaného dizajnu dotknuté. To isté platí v prípade existencie súdneho sporu zapísaného v registri, ktorého predmetom je právo na dizajn, a to až do uplynutia šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

18 Vymáhanie práv

Pri neoprávnenom zásahu do výlučných práv sa môže majiteľ zapísaného dizajnu domáhať najmä, aby porušovanie práva alebo ohrozovanie práva bolo zakázané a následky tohto zásahu boli odstránené.

Ak bola zásahom do práv spôsobená škoda, majiteľ zapísaného dizajnu má právo na jej náhradu vrátane ušlého zisku. Ak bola zásahom do práv podľa odseku 1 alebo ohrozením týchto práv spôsobená nemajetková ujma, majiteľ zapísaného dizajnu má právo na primerané zadost'učinenie, ktorým môže byť aj peňažné plnenie. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku zásahu do práv nie je dotknuté.

Právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadost'učinenie v peniazoch sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ zapísaného dizajnu dozvie o škode alebo o nemajetkovej ujme a o tom, kto za ňu zodpovedá. Najneskôr sa právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadost'učinenie v peniazoch premlčí za päť rokov, a ak ide o škodu alebo o nemajetkovú ujmu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv.

Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ zapísaného dizajnu dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Najneskôr sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za päť rokov, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv.

Na právne vzťahy, ktoré vznikli v dôsledku zásahu do práv podľa odseku 1, sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak zákon neustanovuje inak.

19 Právo na informácie

Pri neoprávnenom zásahu do práv chránených týmto zákonom môže majiteľ zapísaného dizajnu žiadať, aby ten, kto jeho práva porušuje alebo ohrozuje, mu poskytol informácie týkajúce sa pôvodu výrobku porušujúceho práva podľa tohto zákona a okolností jeho uvedenia na trh.

Súd neprizná právo na poskytnutie informácií, ak by možné následky jeho výkonu boli neprimerané závažnosti následkov vyplývajúcich zo splnenia uloženej povinnosti.

20 Súdna ochrana práv

Spory o práva podľa tohto zákona prerokúvajú a rozhodujú sudy, ak zákon neustanovuje inak. Zákon upravuje aj inštitút neodkladného opatrenia na strane navrhovateľa.

21 Konanie pred úradom

21.1 Prihláška

Prihlášku môže podať osoba, ktorá má právo na dizajn podľa zákona. Ak právo na dizajn patrí viacerým osobám, prihlášku môže podať vo svojom mene i jedna alebo niektoré z týchto osôb.

Na základe žiadosti doloženej písomnou dohodou uzatvorenou medzi prihlasovateľom alebo prihlasovateľmi a osobou, ktorá má právo na podanie prihlášky podľa odseku 1, úrad zapíše takúto osobu do registra ako spoluprihlasovateľa.

Zákon upravuje náležitosti prihlášky. Prihláška môže obsahovať žiadosť o zápis len jedného dizajnu do registra (ďalej jednoduchá prihláška) alebo žiadosť o zápis viacerých dizajnov do registra (ďalej hromadná prihláška) patriacich do jednej triedy medzinárodného

triedenia; to neplatí pre dizajny spočívajúce v zdobení. Hromadná prihláška musí obsahovať zoznam dizajnov, o ktorých zápis sa žiada.

21.2 Deň podania prihlášky

Na účely začatia konania a na účely vzniku práva prednosti sa za deň podania prihlášky považuje deň doručenia podania alebo deň doplnenia podania, ktoré obsahuje aspoň

- a) údaje, z ktorých je zrejmý úmysel prihlasovateľa podať prihlášku,
- b) údaje, ktoré umožňujú identifikáciu prihlasovateľa a kontakt s prihlasovateľom a
- c) vyobrazenie každého dizajnu, o ktorého zápis sa žiada v prihláške a z ktorého možno jednoznačne rozoznať podstatu dizajnu.

21.3 Právo prednosti

Právo prednosti prihlasovateľovi vznikne

- a) dňom podania prihlášky alebo
- b) dňom práva prednosti podľa medzinárodného dohovoru. Právo prednosti musí prihlasovateľ uplatniť už v prihláške a v lehote troch mesiacov od jej podania musí toto právo preukázať dokladom o práve prednosti.

Právo prednosti možno uplatniť len z jednej prihlášky.

21.4 Prerušenie konania o prihláške

Ak prebieha na súde konanie, ktorého predmetom je právo na dizajn, úrad na žiadosť niektorej zo strán sporu preruší konanie o prihláške. K žiadosti o prerušenie strana sporu priloží rovnopis žaloby potvrdený súdom.

Lehoty podľa tohto zákona počas prerušenia konania neplynú. Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu úrad pokračuje v prerušenom konaní.

21.5 Prieskum prihlášky

Úrad zisťuje v rámci prieskumu prihlášky, či

- a) sú splnené podmienky na priznanie práva prednosti,
- b) prihláška spĺňa podmienky podľa zákona,
- c) prihláška spĺňa náležitosti podľa všeobecne záväzného právneho predpisu,
- d) je prihlasovateľ zastúpený podľa zákona,
- e) prihláška obsahuje dizajn, ktorý spĺňa podmienky podľa zákona.

Zákon upravuje podrobnosti o odstraňovaní nedostatkov prihlášky.

21.6 Zápis dizajnu do registra

Ak predmet prihlášky spĺňa podmienky ustanovené zákonom, úrad zapíše dizajn do registra a prihlasovateľ sa stáva majiteľom zapísaného dizajnu. Úrad vydá majiteľovi zapísaného dizajnu v listinnej podobe osvedčenia o zápise dizajnu do registra, dizajn zverejní a zápis oznámi vo vestníku.

21.7 Výmaz zapísaného dizajnu

Zákon upravuje taxatívne prípady, keď úrad vymaže zapísaný dizajn. Rozhodnutie o výmaze úrad zverejní vo vestníku.

21.8 Žiadosť o prepis

Úrad zapíše ako majiteľa zapísaného dizajnu osobu žiadateľa, ak

- a) z právoplatného rozhodnutia súdu zistí, že osobe pôvodne zapísanej ako majiteľ zapísaného dizajnu neprislúchalo právo na dizajn,
- b) žiadosť o prepis podala osoba, ktorej podľa právoplatného rozhodnutia súdu patrí právo na dizajn, alebo jej právny nástupca a
- c) žiadosť o prepis bola doručená v lehote šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Zákon stanovuje náležitosti príloh k žiadosti o prepis. Zákon upravuje aj zápis licencie, záložného práva, prevodu zapísaného dizajnu, prechodu zapísaného dizajnu, exekúcie alebo súdneho sporu do registra.

21.9 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní

Na základe žiadosti účastníka konania o predĺženie úradom určenej lehoty na vykonanie úkonu podanej pred uplynutím tejto lehoty, úrad môže lehotu predĺžiť.

Na základe žiadosti účastníka konania, ktorý zmeškal úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, môže úrad rozhodnúť o pokračovaní v konaní, ak účastník konania zároveň s podaním žiadosti o pokračovanie v konaní urobí zmeškaný úkon; žiadosť o pokračovanie v konaní musí byť podaná najneskôr do dvoch mesiacov odo dňa uplynutia lehoty. Zákon upravuje podmienky, keď nevyhovie žiadosti alebo žiadosť zamietne.

21.10 Uvedenie do predošlého stavu

Na základe žiadosti účastníka konania, ktorý napriek náležitej starostlivosti, ktorú si vyžadovali okolnosti, zmeškal zákonnú lehotu alebo úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, pričom následkom nevykonania tohto úkonu je zastavenie konania alebo strata iného práva, môže úrad rozhodnúť o uvedení do predošlého stavu, ak účastník konania zároveň s podaním tejto žiadosti urobí zmeškaný úkon; žiadosť o uvedenie do predošlého stavu musí byť podaná do dvoch mesiacov od zániku prekážky, pre ktorú účastník konania nemohol úkon vykonať, najneskôr však do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej lehoty.

Účastník konania je povinný žiadosť odôvodniť a uviesť skutočnosti, ktoré bránili vykonaniu úkonu, ako aj deň zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať. Na tvrdenia predložené po uplynutí ktorejkoľvek z lehôt úrad pri rozhodovaní o žiadosti neprihliada.

Úrad môže žiadateľa pri dôvodných pochybnostiach o pravdivosti odôvodnenia vyzvať, aby svoje tvrdenia preukázal.

21.11 Podklady na rozhodnutie

Účastník konania pred úradom je povinný predložiť alebo navrhnúť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Úrad vykonáva dokazovanie a hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

Úrad rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ktoré boli účastníkmi konania predložené alebo navrhnuté.

21.12 Rozklad

Proti rozhodnutiu úradu možno podať rozklad v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia, ak v zákone nie je uvedené inak. Včas podaný rozklad má odkladný účinok. Pri

rozhodovaní o rozklade je úrad viazaný jeho rozsahom; to neplatí vo veciach, ktoré sú uvedené v zákone.

Podanie rozkladu len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

22 Sprístupnenie údajov

Pred zápisom dizajnu do registra alebo pred zverejnením zapísaného dizajnu, pri ktorom bolo požiadané o odklad zverejnenia, je úrad oprávnený bez súhlasu prihlasovateľa oznámiť tretím osobám iba údaj, kto je pôvodcom dizajnu, kto je prihlasovateľom, názov prihlášky a spisovú značku prihlášky a údaje o práve prednosti.

Po zápise dizajnu do registra úrad umožní na základe žiadosti každému nahliadnuť do spisu týkajúceho sa prihlášky a zapísaného dizajnu.

23 Register a vestník

Úrad vedie register, do ktorého zapisuje rozhodujúce údaje týkajúce sa prihlášok a zapísaných dizajnov.

Údaje zapísané v registri sa pokladajú za platné, kým nie je rozhodnutím príslušného orgánu určené inak.

Úrad vydáva vestník, v ktorom zverejňuje a oznamuje skutočnosti týkajúce sa prihlášok a zapísaných dizajnov, ako aj úradné oznámenia a rozhodnutia zásadnej povahy.

H Vybrané právne inštitúty zákona č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov

1 Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov

Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov je obsiahnutá v samostatnom zákone. Ochrana podľa zákona sa vzťahuje na topografiu, ktorá je výsledkom tvorivej duševnej činnosti pôvodcu a ktorá nie je v odvetví polovodičových výrobkov bežná.

Ak je topografia vytvorená z prvkov bežných v odvetví polovodičových výrobkov, je chránená iba vtedy, ak kombinácia týchto prvkov ako celok spĺňa podmienky vyššie uvedené.

Ochrana sa nevzťahuje na iné poňatie, systém, postup, techniku či zakódované informácie obsiahnuté v topografii.

Na účely zákona sa rozumie

- a) topografia séria akokoľvek zaфіxovaných alebo zakódovaných, vzájomne súvisiacich zobrazení, znázorňujúca trojrozmerné usporiadanie vrstiev, z ktorých sa polovodičový výrobok skladá, pričom každé zobrazenie znázorňuje vzor alebo časť vzoru povrchu polovodičového výrobku v ktoromkoľvek stupni jeho výroby,
- b) polovodičový výrobok mikroelektronický výrobok v konečnej forme alebo vo forme medziproduktu, ktorý je výlučne alebo v spojení s inými funkciami určený na plnenie elektronickej funkcie; tvorí ho teleso obsahujúce vrstvu polovodičového materiálu a má jednu alebo viac vrstiev zložených z vodivého, izolačného alebo polovodičového materiálu vo vopred danom trojrozmernom usporiadaní,

c) obchodné využívanie topografie alebo polovodičového výrobku obsahujúceho topografiu, predaj, nájom, vývoz, dovoz či iný spôsob obchodovania alebo ich ponuky na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí

Na účely zákona sa za obchodné využívanie topografie nepovažuje využívanie za podmienok utajenia, ak topografia alebo polovodičový výrobok obsahujúci topografiu nebol predmetom obchodovania.

2 Pôvodca, doba platnosti ochrany a jej zánik

Pôvodcom je ten, kto vytvoril topografiu vlastnou tvorivou duševnou činnosťou.

Spolupôvodcovia majú právo na ochranu topografie v rozsahu, v akom sa podieľali na jej vytvorení. Ak sa spolupôvodcovia nedohodnú alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov na vytvorení topografie je rovnaký.

Ak pôvodca vytvoril topografiu v rámci plnenia úloh z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu alebo vytvoril topografiu v rámci plnenia záväzku z iného zmluvného vzťahu, patrí právo na ochranu topografie zamestnávateľovi alebo osobe oprávnenej z iného zmluvného vzťahu, ak sa účastníci zmluvného vzťahu nedohodli inak.

Právo na ochranu topografie zanikne uplynutím 15 rokov odo dňa jej prvého zafixovania alebo zakódovania, ak sa topografia obchodne nevyužívala alebo ak nebola na Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky podaná prihláška.

Ochrana topografie vzniká dňom

a) prvého obchodného využitia topografie, ak prihláška bola podaná na úrade najneskôr do dvoch rokov od tohto využitia, alebo

b) dňom podania prihlášky, ak predtým topografia nebola obchodne využitá.

Ochrana topografie sa skončí uplynutím 10 rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom ochrana topografie vznikla.

Za majiteľa topografie sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná v registri topografií.

Majiteľ topografie má výlučné právo topografiu využívať, reprodukovat', previesť práva z topografie na tretiu osobu, poskytnúť súhlas alebo zakázať

a) reprodukovat' topografiu,

b) vyrábať polovodičový výrobok, ktorý obsahuje topografiu,

c) obchodne využívať alebo na tento účel dovážať topografiu alebo polovodičový výrobok, ktorý obsahuje topografiu.

Výlučné právo sa taktiež vzťahuje na dobu

a) od vzniku ochrany do zápisu topografie do registra,

b) predchádzajúcu vzniku ochrany, ak majiteľ preukáže, že tretia osoba porušila výlučné právo, pričom topografia nebola vytvorená nezávisle od pôvodcu či inej oprávnenej osoby.

Výlučné právo môže majiteľ topografie uplatniť až po zápise topografie do registra.

Ochrana topografie zanikne

a) uplynutím doby trvania ochrany topografie,

b) vzdaním sa práv z topografie.

Úrad vedie register topografií, do ktorého zapisuje rozhodujúce údaje týkajúce sa prihlášok a zapísaných topografií, a to najmä

- a) číslo zápisu topografie,
- b) dátum zápisu topografie,
- c) dátum zverejnenia zápisu topografie vo vestníku,
- d) názov topografie,
- e) dátum podania prihlášky topografie,
- f) spisovú značku prihlášky topografie,
- g) dátum prvého verejného obchodného využitia topografie, ak je skorší než dátum podania prihlášky,
- h) meno, priezvisko a bydlisko alebo obchodné meno a sídlo prihlasovateľa alebo majiteľa topografie,
- i) meno, priezvisko a bydlisko pôvodcu topografie,
- j) meno, priezvisko a adresu alebo obchodné meno a sídlo zástupcu prihlasovateľa alebo majiteľa topografie, ak udelené plnomocenstvo platí aj po zápise,
- k) prevod a prechod práv z topografie, vznik a zánik licencie, nútenej licencie a záložného práva, začatie a ukončenie súdneho sporu o práva z topografie,
- l) výmaz topografie,
- m) odňatie ochrany a prepis podľa zákona,
- n) zánik ochrany topografie.

Úrad vydáva Vestník Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky, v ktorom zverejňuje skutočnosti týkajúce sa zapísaných topografií a ďalšie údaje týkajúce sa ochrany topografií.

I Vybrané právne inštitúty zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov

1 Právna úprava zlepšovacieho návrhu

Z pôvodného zákona o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhov č.527/1990 Zb. bola zachovaná iba právna úprava zlepšovacích návrhov.

Za zlepšovacie návrhy sa pokladajú technické, výrobné alebo prevádzkové zdokonalenia, ako aj riešenia problémov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a životného prostredia, s ktorými má zlepšovateľ právo nakladať.

Práva zo zlepšovacích návrhov nevzniknú, ak im bránia práva z patentu alebo zo zapísaného priemyselného vzoru.

2 Podnikový zlepšovací návrh

Zlepšovateľ je povinný ponúknuť zlepšovací návrh svojmu zamestnávateľovi, ak sa zlepšovací návrh týka odboru práce alebo činnosti zamestnávateľa.

Zlepšovateľ má právo so zlepšovacím návrhom nakladať bez obmedzenia, ak s ním zamestnávateľ v lehote dvoch mesiacov od ponuky zlepšovacieho návrhu neuzavrel zmluvu o prijatí ponuky zlepšovacieho návrhu a odmene zaň. Právo využívať zlepšovací návrh vzniká uzavretím zmluvy so zlepšovateľom o prijatí ponuky zlepšovacieho návrhu a odmene zaň.

J Vybrané právne inštitúty zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje podmienky získania práva na ochranu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku v Slovenskej republike, právne účinky tejto ochrany a konania vo veci označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pred Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej úrad).

Zákon upravuje aj vnútroštátny postup pri

- a) podaní žiadosti o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pre poľnohospodársky výrobok, potravinu, víno, aromatizovaný vínny výrobok alebo liehovinu, ktorá sa týka zemepisnej oblasti v Slovenskej republike alebo cezhraničnej zemepisnej oblasti,
- b) podaní námietok proti žiadosti o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pre poľnohospodársky výrobok, potravinu, víno, aromatizovaný vínny výrobok alebo liehovinu iného členského štátu Európskej únie alebo tretieho štátu,
- c) zmene špecifikácie poľnohospodárskeho výrobku, potraviny, vína, aromatizovaného vínneho výrobku alebo liehoviny,
- d) podaní žiadosti o zrušenie zápisu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pre poľnohospodársky výrobok, potravinu, víno, aromatizovaný vínny výrobok alebo liehovinu.

Právo na ochranu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pre poľnohospodárske výrobky, potraviny, vína, aromatizované vínne výrobky a liehoviny sa poskytuje výlučne podľa osobitného predpisu; na vymáhanie práv z označenia pôvodu výrobku alebo zo zemepisného označenia výrobku zapísaného podľa osobitného predpisu sa primerane použijú ustanovenia zákona.

2 Vymedzenie základných pojmov

Na účely tohto zákona sa rozumie

- a) označením pôvodu výrobku názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak kvalita alebo vlastnosti tohto výrobku sú výlučne alebo podstatne dané zemepisným prostredím s jeho charakteristickými prírodnými a ľudskými faktormi a výroba, spracovanie a príprava tohto výrobku sa uskutočňuje výlučne vo vymedzenom mieste, oblasti alebo krajine,

- b) zemepisným označením výrobku názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak má tento výrobok špecifickú kvalitu, povest' alebo charakteristické vlastnosti, ktoré môžu byť pripísané tomuto miestu, oblasti alebo krajine,
- c) výrobkom akákoľvek hnutelná vec vyrobená, vyťažená alebo inak získaná bez ohľadu na stupeň jej spracovania, ktorá je určená spotrebiteľovi,
- d) druhovým názvom výrobku všeobecný názov výrobku, ktorý sa stal bežným názvom tohto výrobku napriek tomu, že sa vzťahuje na určité miesto, oblasť alebo krajinu, kde bol tento výrobok pôvodne vyrobený alebo uvedený na trh,
- e) držiteľom osvedčenia o zápise ten, na koho je označenie pôvodu výrobku alebo zemepisné označenie výrobku v registri označení pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov (ďalej register) zapísané.

Označenie pôvodu výrobku a zemepisné označenie výrobku, ktoré spĺňa podmienky ochrany podľa tohto zákona, sa zapisuje do registra; register vedie úrad.

Zákon upravuje prípady, ktoré sú zo zápisu do registra vylúčené.

3 Označenia pôvodu výrobku

3.1 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zápisu

Zapísané označenie pôvodu výrobku je oprávnený používať každý, kto na trh uvádza výrobok, ktorý spĺňa špecifikáciu výrobku podľa zákona. Osoba môže na výrobku uviesť údaj, že ide o zapísané označenie pôvodu výrobku, ako aj použiť symbol, ktorý je v prílohe zákona, to sa nevzťahuje na poľnohospodársky výrobok, potravinu, víno, aromatizovaný vínny výrobok a liehovinu.

Na zapísané označenie pôvodu výrobku nemôže byť licenčnou zmluvou poskytnutý súhlas na jeho používanie.

K zapísanému označeniu pôvodu výrobku nemôže byť zriadené záložné právo.

Zapísané označenie pôvodu výrobku nemôže byť predmetom prevodu.

Zapísané označenie pôvodu výrobku je chránené proti akémukoľvek

- a) priamemu alebo nepriamemu obchodnému používaniu na výrobkoch, na ktoré sa toto označenie nevzťahuje, ak sú tieto výrobky rovnaké alebo podobné s výrobkom, ktorý je zapísaný pod týmto označením pôvodu výrobku, alebo ak takéto použitie ťaží z dobrej povesti zapísaného označenia pôvodu výrobku,
- b) zneužívaniu, napodobňovaniu alebo vyvolávaniu mylnej domnienky o pôvode výrobku, aj keď je uvedený jeho skutočný pôvod alebo aj keď je zapísané označenie pôvodu výrobku uvedené v preklade alebo sprevádzané výrazom ako napríklad "druh", "typ", "štýl", "vyrobený na spôsob", "imitácia", "podobný" alebo iným podobným výrazom,
- c) inému klamlivému alebo zavádzajúcemu údaju o pôvode, povahe alebo podstatných vlastnostiach výrobku na jeho vnútornom alebo vonkajšom obale, reklamných materiáloch alebo dokumentoch týkajúcich sa daného výrobku a použitiu prepravných obalov spôsobilých vyvolať mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku,

d) inému konaniu, ktoré by mohlo vyvolať vo verejnosti mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku.

Zapísané označenie pôvodu výrobku sa nemôže považovať za druhový názov výrobku. Ak je súčasťou samotného zapísaného označenia pôvodu výrobku aj všeobecný názov výrobku, ktorý je jeho druhovým názvom, použitie tohto názvu nie je porušením.

Právo na ochranu zapísaného označenia pôvodu výrobku vzniká dňom jeho zápisu do registra.

Doba trvania práva na ochranu zapísaného označenia pôvodu výrobku nie je časovo obmedzená.

3.2 Porušovanie práv

Každý sa môže domáhať, aby bolo zakázané používať zapísané označenie pôvodu výrobku na rovnaké alebo podobné výrobky, ktoré nespĺňajú podmienky na jeho používanie, a aby takéto výrobky boli stiahnuté z trhu.

V prípade neoprávneného zásahu do práv chránených týmto zákonom alebo ohrozenia týchto práv sa môže držiteľ osvedčenia o zápise domáhať, aby neoprávnený zásah či ohrozovanie jeho práva bolo zakázané a aby následky neoprávneného zásahu boli odstránené. Právo na náhradu škody tým nie je dotknuté. Ak bola zásahom do práv chránených týmto zákonom alebo ohrozením týchto práv spôsobená nemajetková ujma, poškodený má právo na primerané zadosťučinenie, ktorým môže byť aj peňažné plnenie.

3.3 Právo na informácie

V prípade neoprávneného zásahu do práv chránených týmto zákonom alebo ohrozenia týchto práv môže držiteľ osvedčenia o zápise žiadať, aby mu ten, kto uvádza alebo chce uviesť na trh rovnaký alebo podobný výrobok, poskytol informácie týkajúce sa pôvodu výrobku porušujúceho práva podľa tohto zákona a okolností jeho uvedenia na trh.

Zákon upravuje obsahové náležitosti informácie.

4 Prejednávanie sporov

Spory o práva podľa zákona prejednávajú a rozhodujú súdy, ak zákon neustanovuje inak.

Držiteľ osvedčenia o zápise môže navrhnúť, aby súd nariadil, že výrobky, ktorých prostredníctvom priamo dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu práv chránených týmto zákonom, budú

- a) stiahnuté z trhu,
- b) definitívne odstránené z trhu,
- c) inak zabezpečené spôsobom zamedzujúcim ďalšie porušovanie alebo ohrozovanie práva,
- d) zničené vhodným spôsobom; súd zničenie nenariadi, ak výrobky, prostredníctvom ktorých priamo dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu práv chránených týmto zákonom, nie sú vo vlastníctve osoby, proti ktorej návrh smeruje.

Držiteľ osvedčenia o zápise môže navrhnúť, aby súd pri ochrane práv podľa zákona uložil neodkladným opatrením obsahovo rovnaké povinnosti ako v rozhodnutí vo veci samej

v prípade, ak mu akékoľvek oneskorenie môže spôsobiť ťažko napravitelnú majetkovú či nemajetkovú ujmu.

5 Zemepisné označenie výrobku

Zapísané zemepisné označenie výrobku je oprávnený používať každý, kto na trh uvádza výrobok, ktorý spĺňa špecifikáciu výrobku podľa zákona. Osoba môže na výrobku uviesť údaj, že ide o zapísané zemepisné označenie výrobku, ako aj použiť symbol, ktorý je v prílohe zákona, to sa nevzťahuje na poľnohospodársky výrobok, potravinu, víno, aromatizovaný vínny výrobok a liehovinu.

6 Konanie pred úradom

Ak zákon neustanovuje inak, na konanie pred úradom podľa zákona sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Na konanie pred úradom podľa zákona sa nevzťahujú ustanovenia o prerušení konania, o čestnom vyhlásení, o lehotách na rozhodnutie a o opatreniach proti nečinnosti podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.

6.1 Prihláška označenia pôvodu výrobku

Prihlášku označenia pôvodu výrobku (ďalej prihláška) môže podať združenie výrobcov alebo spracovateľov s právnou subjektivitou pre výrobok vyrobený, spracovaný a pripravený na vymedzenom území (ďalej prihlasovateľ). Prihlasovateľom môže byť aj osoba, ktorá v čase podania prihlášky ako jediná výrobok vyrába, spracováva a pripravuje na vymedzenom území.

Za člena združenia má právo byť prijatá každá osoba, ktorá vyrába, spracováva a pripravuje na vymedzenom území výrobok s kvalitou alebo vlastnosťami zodpovedajúcimi podmienkam ustanoveným pre už zapísané označenie pôvodu výrobku a spĺňa podmienky členstva v združení, ktoré nesmú byť diskriminačné, ani v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže. Združenie je povinné vydať členom na základe žiadosti osvedčenie o členstve.

Zákon upravuje obsahové náležitosti prihlášky.

Prihláške sa prideli spisová značka, vyznačí sa dátum doručenia prihlášky a prihlasovateľovi sa vydá potvrdenie o podaní prihlášky.

Špecifikácia výrobku musí obsahovať

- a) názov výrobku vrátane znenia označenia pôvodu výrobku,
- b) zemepisné vymedzenie územia, na ktorom sa uskutočňuje výroba, spracovanie a príprava výrobku,
- c) doklad potvrdzujúci, že výrobok pochádza z vymedzeného územia,
- d) opis vlastností alebo kvalitatívnych znakov výrobku, ktoré sú dané príslušným zemepisným prostredím,
- e) opis spôsobu získania výrobku, prípadne opis originálnych a nemenných miestnych spôsobov jeho získania.

Prihlasovateľ, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sídlo a má označenie pôvodu výrobku chránené podľa práva platného v krajine pôvodu výrobku,

môže nahradiť údaje osvedčením o ochrane označenia pôvodu výrobku podľa práva platného v tejto krajine.

6.2 Konanie o prihláške

Úrad preskúma, či

- a) označenie pôvodu výrobku uvedené v prihláške spĺňa podmienky zápisu do registra,
- b) prihláška obsahuje náležitosti podľa zákona,
- c) je prihlasovateľ zastúpený oprávneným zástupcom.

Úrad vyzve prihlasovateľa, aby nedostatky odstránil v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako dva mesiace. Ak prihlasovateľ nedostatky neodstráni, úrad konanie zastaví. Na tento následok musí byť prihlasovateľ vo výzve upozornený.

Úrad prihlášku zamietne, ak je označenie pôvodu výrobku vylúčené zo zápisu podľa zákona alebo nespĺňa podmienky zápisu do registra. Pred zamietnutím prihlášky úrad umožní prihlasovateľovi vyjadriť sa o zistených dôvodoch, na ktorých základe sa má prihláška zamietnuť.

Úrad môže vyzvať prihlasovateľa, aby predložil doklad príslušného kontrolného orgánu, že výrobok spĺňa náležitosti ustanovené v zákone. Na predloženie takého dôkazu určí úrad primeranú lehotu a upozorní ho, že ak nebude taký doklad predložený, úrad prihlášku zamietne.

6.3 Zápis označenia pôvodu výrobku

Úrad zapíše označenie pôvodu výrobku do registra, ak spĺňa podmienky zápisu do registra a prihláška obsahuje náležitosti podľa tohto zákona. Úrad vydá prihlasovateľovi osvedčenie o zápise označenia pôvodu výrobku do registra v listinnej podobe a zápis oznámi vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej vestník).

6.4 Zápis zmien špecifikácie výrobku

Prihlasovateľ alebo držiteľ osvedčenia o zápise môže podať žiadosť o zmenu špecifikácie výrobku najmä pri zohľadnení vývoja v oblasti vedecko-technických poznatkov alebo z dôvodu nového zemepisného vymedzenia územia. Na konanie o žiadosti o zmenu špecifikácie výrobku sa primerane použijú ustanovenia časti zákona.

Každý môže požiadať príslušné kontrolné orgány o vydanie dokladu alebo iného dokumentu dôležitého na uplatnenie alebo obranu jeho práva.

Výsledky kontroly alebo posúdenia, ktorú vykonal zahraničný orgán, úrad v konaní zohľadní na základe medzinárodnej zmluvy alebo na základe vzájomnosti.

6.5 Zrušenie zápisu označenia pôvodu výrobku

Úrad zruší zápis označenia pôvodu výrobku, ak na základe návrhu dotknutej osoby (ďalej navrhovateľ), kontrolného orgánu alebo z vlastného podnetu zistí, že

- a) označenie pôvodu výrobku je zapísané do registra v rozpore s podmienkami na jeho zápis,
- b) už nie je možné zabezpečiť súlad s požiadavkami špecifikácie výrobku.

Pri zrušení zápisu označenia pôvodu výrobku platí, že k zápisu označenia pôvodu výrobku do registra nedošlo.

Rozhodnutie o zrušení zápisu označenia pôvodu výrobku úrad zapíše do registra a oznámi vo vestníku.

6.6 Pokračovanie v konaní

Na základe žiadosti účastníka konania o predĺženie úradom určenej lehoty na vykonanie úkonu, podanej pred uplynutím tejto lehoty, úrad môže lehotu predĺžiť.

Účastník konania, ktorý zmeškal úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, môže po uplynutí tejto lehoty požiadať úrad o pokračovanie v konaní a zároveň urobiť zmeškaný úkon, a to najneskôr do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia úradu vydaného v dôsledku zmeškania lehoty. Zákon stanovuje prípady, keď nevyhoví žiadosti.

6.7 Uvedenie do predošlého stavu

Účastník konania, ktorý bez vlastného zavinenia zmeškal zákonnú alebo úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, pričom následkom nevykonania tohto úkonu je zastavenie konania alebo strata iného práva, môže požiadať úrad o uvedenie do predošlého stavu a zároveň urobiť zmeškaný úkon do dvoch mesiacov od zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať, najneskôr však do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej lehoty.

Úrad môže žiadateľa pri dôvodných pochybnostiach o pravdivosti odôvodnenia vyzvať, aby svoje tvrdenia preukázal iným spôsobom. Zákon stanovuje prípady, keď úrad nevyhoví žiadosti o uvedenie do predošlého stavu.

6.8 Podklady na rozhodnutie

Účastník konania je povinný predložiť alebo navrhnúť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Úrad rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ktoré boli účastníkmi konania predložené alebo navrhnuté.

6.9 Opravné prostriedky

Proti rozhodnutiu úradu možno podať rozklad v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia; včas podaný rozklad má odkladný účinok.

Pri rozhodovaní o rozklade je úrad viazaný jeho rozsahom; to neplatí

- a) vo veciach, v ktorých možno začať konanie z vlastného podnetu,
- b) ak ide o spoločné práva alebo povinnosti týkajúce sa viacerých účastníkov konania na jednej strane.

Podanie rozkladu nie je prípustné proti rozhodnutiu, ktorým bolo vyhovie žiadosti o pokračovanie v konaní alebo žiadosti o uvedenie do predošlého stavu.

7 Nazeranie do spisu a sprístupnenie údajov

Účastníci konania majú právo nazeráť do spisov, robiť si z nich výpisy a odpisy.

Úrad umožní na základe žiadosti tretej osobe, ktorá preukáže odôvodnenosť svojej požiadavky, nazrieť do spisu prihlášky, zapísaného označenia pôvodu výrobku alebo do spisu žiadosti podľa zákona.

Právo na nazeranie do spisu zahŕňa aj právo na vyhotovenie kópií za úhradu materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií a s ich odoslaním.

Zákon stanovuje prípade, keď je vylúčené nazeranie do spisu.

8 Register a vestník

Do registra sa zapisujú údaje, ktoré stanovuje zákon. Každý má právo na nahliadnutie do registra.

Na základe žiadosti vydá úrad výpis z registra. Výpis z registra obsahuje údaje platné ku dňu jeho vyhotovenia.

Úrad vydáva vestník, v ktorom oznamuje zápis označenia pôvodu výrobku do registra, jeho zrušenie a ďalšie rozhodujúce údaje týkajúce sa označenia pôvodu výrobku.

9 Medzinárodná ochrana a ochrana podľa práva Európskej únie

9.1 Medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku

Osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sídlo, môžu požiadať prostredníctvom úradu o medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku podľa medzinárodného dohovoru, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Žiadateľ o medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku je povinný za úkony zaplatiť poplatky ustanovené podľa medzinárodného dohovoru. Výšku poplatkov ustanovených týmto dohovorom oznámi úrad vo vestníku.

Medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku má tie isté účinky ako zápis označenia pôvodu výrobku do registra úradom.

Medzinárodne zapísané označenie pôvodu výrobku, ktorému je odmietnutá ochrana v Slovenskej republike, sa posudzuje tak, akoby v Slovenskej republike nebolo zapísané.

Označeniam pôvodu výrobku pre výrobky podľa osobitného predpisu zapísaným do medzinárodného registra vedeného Medzinárodným úradom Svetovej organizácie duševného vlastníctva pred prístupom Európskej únie k medzinárodnému dohovoru sa poskytujú ochrana podľa príslušnej časti zákona.

9.2 Medzinárodný zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku chráneného a zapísaného podľa práva Európskej únie

O medzinárodný zápis podľa medzinárodného dohovoru pre označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku, ktoré sa vzťahujú na výrobky s pôvodom na území Slovenskej republiky a ktoré sú chránené a zapísané podľa osobitného predpisu, sa žiada prostredníctvom Európskej komisie.

Žiadosť predkladá Európskej komisii za Slovenskú republiku úrad.

Poplatky podľa medzinárodného dohovoru sú povinné platiť osoby uvedené v medzinárodnom dohovore priamo Medzinárodnému úradu Svetovej organizácie duševného vlastníctva.

9.3 Ochrana označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku podľa práva Európskej únie

Žiadosť o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku podľa osobitného predpisu (ďalej žiadosť o zápis), ktorá sa týka zemepisnej oblasti v Slovenskej republike alebo cezhraničnej zemepisnej oblasti, sa podáva prostredníctvom úradu.

Úrad preskúma, či je žiadosť o zápis odôvodnená a či obsahuje náležitosti ustanovené osobitným predpisom.

Úrad preskúma, či žiadosť o zápis obsahuje špecifikáciu výrobku odsúhlasenú Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

Ak žiadosť o zápis nespĺňa podmienky a žiadateľ napriek výzve úradu v určenej lehote nedostatky žiadosti o zápis neodstráni, úrad konanie o tejto žiadosti zastaví.

Ak je žiadosť o zápis odôvodnená a obsahuje náležitosti ustanovené osobitným predpisom, úrad túto žiadosť zverejní vo vestníku.

9.4 Vnútroštátne námietkové konanie

Po zverejnení žiadosti o zápis vo vestníku môže fyzická osoba, fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá preukáže oprávnený záujem a má trvalý pobyt, miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky (ďalej namietateľ), podať úradu v lehote dvoch mesiacov od zverejnenia žiadosti o zápis odôvodnené a dôkazmi podložené námietky proti tejto žiadosti z dôvodov podľa osobitného predpisu.

Úrad na námietky, ktoré neboli podané riadne a včas, neprihliada. Úrad o tejto skutočnosti bezodkladne písomne upovedomí žiadateľa a namietateľa. Zákon stanovuje ďalšie podrobnosti v rámci námietkového konania.

9.5 Postúpenie žiadosti o zápis Európskej komisii

Ak je žiadosť o zápis odôvodnená, obsahuje náležitosti ustanovené osobitným predpisom a nie je zamietnutá, úrad rozhodne o postúpení žiadosti Európskej komisii.

Rozhodnutie úrad doručí žiadateľovi.

Vydanie rozhodnutia spolu s elektronickým prístupom k špecifikácii výrobku úrad oznámi vo vestníku. Každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá má oprávnený záujem, môže proti tomuto rozhodnutiu podať rozklad v lehote 30 dní od oznámenia rozhodnutia vo vestníku.

Po právoplatnosti rozhodnutia úrad žiadosť o zápis spolu s dokumentáciou ustanovenou osobitným predpisom postúpi Európskej komisii na ďalšie konanie. Úrad o tejto skutočnosti bezodkladne upovedomí žiadateľa.

9.6 Prechodná vnútroštátna ochrana

Odo dňa postúpenia žiadosti o zápis Európskej komisii sa označeniu pôvodu výrobku alebo zemepisnému označeniu výrobku, ktoré je predmetom žiadosti o zápis, prechodne poskytuje v súlade s osobitným predpisom ochrana podľa zákona.

10 Námietky proti žiadosti o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku pochádzajúcej z iného štátu

Fyzická osoba, fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá preukáže oprávnený záujem a má trvalý pobyt, miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky, podáva na úrade oznámenie o námietkach proti žiadosti o zápis pre poľnohospodársky výrobok, potravinu alebo liehovinu, ak táto žiadosť o zápis pochádza z iného členského štátu Európskej únie alebo z tretieho štátu, z dôvodov podľa osobitného predpisu v lehote dvoch mesiacov od uverejnenia jednotného dokumentu v Úradnom vestníku Európskej únie.

Odôvodnenie námietok sa podáva v lehote jedného mesiaca odo dňa podania oznámenia o námietkach.

Oznámenie o námietkach a odôvodnenie námietok úrad postúpi Európskej komisii v lehote podľa osobitného predpisu.

Fyzická osoba, fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá preukáže oprávnený záujem a má trvalý pobyt, miesto podnikania alebo sídlo na území Slovenskej republiky, podáva na úrade odôvodnené námietky proti žiadosti o zápis pre víno alebo pre aromatizovaný vínny výrobok iného členského štátu Európskej únie alebo tretieho štátu z dôvodov podľa osobitného predpisu v lehote jedného mesiaca od uverejnenia jednotného dokumentu v Úradnom vestníku Európskej únie.

Odôvodnené námietky podané úrad postúpi Európskej komisii v lehote podľa osobitného predpisu.

Ak Európska komisia vyzve účastníkov námietkového konania alebo účastníkov námietkového konania pri žiadosti o zápis vo vzťahu k zemepisnej oblasti v Slovenskej republike alebo vo vzťahu k cezhraničnej zemepisnej oblasti na konzultácie podľa osobitného predpisu, úlohy podľa osobitného predpisu plní úrad.

11 Zmena špecifikácie výrobku

Žiadosť o zmenu špecifikácie výrobku s pôvodom v Slovenskej republike alebo v cezhraničnej zemepisnej oblasti sa podáva úradu.

Ak ide o zmenu špecifikácie výrobku, ktorá je podľa osobitného predpisu považovaná za podstatnú zmenu alebo za zmenu na úrovni Európskej únie, na konanie o tejto zmene sa primerane použijú ustanovené časti zákona.

12 Zrušenie zápisu

Žiadosť o zrušenie zápisu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku s pôvodom v Slovenskej republike alebo v cezhraničnej zemepisnej oblasti sa podáva úradu.

Na konanie o žiadosti o zrušenie zápisu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku sa primerane použijú ustanovené časti zákona.

K Vybrané právne inštitúty zákona č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Zákon upravuje práva a povinnosti súvisiace s právnou ochranou ochranných známk a konania vo veciach ochranných známk pred Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej úrad).

2 Označenie, ktoré môže tvoriť ochrannú známku

Ochrannú známku môže tvoriť akékoľvek označenie, najmä slová vrátane osobných mien, kresby, písmená, číslice, farby, tvar tovaru alebo tvar obalu tovaru alebo zvuky, ak je toto označenie spôsobilé

- a) rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby a
- b) byť vyjadrené v registri ochranných známk Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej register) spôsobom, ktorý príslušným orgánom a verejnosti umožňuje jasne a presne určiť predmet ochrany poskytnutej majiteľovi ochrannej známky.

Na účely tohto zákona je

- a) medzinárodnou ochrannou známkou ochranná známka zapísaná v registri ochranných známk Medzinárodného úradu Svetovej organizácie duševného vlastníctva (ďalej medzinárodný register),
- b) ochrannou známkou Európskej únie (ďalej ochranná známka EÚ) ochranná známka zapísaná v registri ochranných známk Európskej únie (ďalej register EÚ),
- c) všeobecne známou známkou známka podľa medzinárodného dohovoru.

3 Staršia ochranná známka

Na účely zákona je staršou ochrannou známkou

- a) ochranná známka zapísaná v registri so skorším právom prednosti,
- b) medzinárodná ochranná známka s účinkami v Slovenskej republike so skorším právom prednosti,
- c) ochranná známka EÚ so skorším právom prednosti alebo so skorším právom seniority,
- d) označenie, ktoré je predmetom prihlášky ochrannej známky (ďalej prihláška), ak bude zapísané ako ochranná známka uvedená v písmene a) alebo c).

4 Dôvody zamietnutia zápisu označenia do registra

Zákon ustanovuje prípady, kedy nezapíše označenie do registra.

5 Práva z ochrannej známky

5.1 Majiteľ ochrannej známky

Za majiteľa ochrannej známky sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v registri, ak súd nerozhodne inak.

5.2 Spolumajiteľstvo ochrannej známky

Každý zo spolumajiteľov ochrannej známky má právo používať ochrannú známku, ak sa spolumajitelia ochrannej známky nedohodnú inak. Zákon upravuje podmienky spolumajiteľstva ochrannej známky.

Na právne vzťahy medzi spolumajiteľmi ochrannej známky sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve, ak zákon neustanovuje inak.

6 Používanie ochrannej známky

Majiteľ ochrannej známky má výlučné právo používať ochrannú známku v spojení s tovarmi alebo so službami, pre ktoré je zapísaná. Majiteľ ochrannej známky je oprávnený používať spolu s ochrannou známkou značku ®. Zákon ustanovuje podrobné pravidlá používania ochrannej známky.

Pri neoprávnenom zásahu do výlučných práv podľa zákona sa môže majiteľ ochrannej známky domáhať najmä, aby porušovanie práva alebo ohrozovanie práva bolo zakázané a následky tohto zásahu boli odstránené.

Ak bola zásahom do práv spôsobená škoda, majiteľ ochrannej známky má právo na jej náhradu vrátane ušlého zisku. Ak bola zásahom do práv spôsobená nemajetková ujma, majiteľ ochrannej známky má právo na primerané zadost'učinenie, ktorým môže byť aj peňažné plnenie. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku zásahu do práv tým nie je dotknuté.

Majiteľ ochrannej známky má práva podľa zákona v dôsledku zásahu podľa zákona, ktorý sa uskutočnil po zverejnení prihlášky; uplatnenie týchto práv je však možné až odo dňa, od ktorého nastávajú účinky zápisu ochrannej známky.

Právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadost'učinenie v peniazoch sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ ochrannej známky dozvie o škode alebo o nemajetkovej ujme a o tom, kto za ňu zodpovedá s tým, že pri uplatnení práv nedôjde k premlčaniu skôr ako za tri roky odo dňa, od ktorého nastávajú účinky zápisu ochrannej známky. Najneskôr sa právo na náhradu škody alebo právo na primerané zadost'učinenie v peniazoch premlčí za päť rokov, a ak ide o škodu alebo o nemajetkovú ujmu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv.

Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa majiteľ ochrannej známky dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil; pri uplatnení práv nedôjde k premlčaniu skôr ako za tri roky odo dňa, od ktorého nastávajú účinky zápisu ochrannej známky. Najneskôr sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí za päť rokov, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď došlo k zásahu do práv.

Na právne vzťahy, ktoré vznikli v dôsledku zásahu do práv, sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak zákon neustanovuje inak.

7 Právo na informácie

Pri neoprávnenom zásahu do práv chránených týmto zákonom môže majiteľ ochrannej známky žiadať, aby ten, kto jeho práva porušuje alebo jeho práva ohrozuje, mu poskytol informácie týkajúce sa pôvodu a distribučných sietí tovarov alebo služieb alebo okolností uvedenia tovarov alebo služieb na trh. Zákon stanovuje obsahové náležitosti informácií.

8 Súdna ochrana práv

Spory z ochranných známk prerokovávajú a rozhodujú sudy. Na návrh majiteľa ochrannej známky súd nariadi, aby tovary, materiály alebo nástroje, ktorých prostredníctvom priamo dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu práv chránených týmto zákonom, boli

- a) stiahnuté z obchodnej siete,
- b) definitívne odstránené z obchodnej siete,
- c) inak zabezpečené spôsobom zamedzujúcim ďalšie porušovanie alebo ohrozovanie práva; jednoduché odstránenie protiprávne použitého označenia na falšovanom tovare sa nepovažuje za opatrenie zamedzujúce ďalšie porušovanie práva,
- d) zničené vhodným spôsobom.

Zákon upravuje aj podmienky na strane navrhovateľa pre neodkladné opatrenie.

9 Obmedzenie práv z ochrannej známky

Zákon stanovuje podmienky majiteľa ochrannej známky, kedy nie je oprávnený zakázať tretím osobám používať v obchodnom styku ochrannú známku.

Zákon stanovuje podmienky nepoužívania ochrannej známky ako procesnú obranu v konaní o porušení práv z ochrannej známky a procesnú obranu majiteľa neskoršej ochrannej známky v konaní o porušení práv z ochrannej známky.

10 Vyčerpanie práv z ochrannej známky

Majiteľ ochrannej známky nie je oprávnený zakázať tretím osobám používanie jeho ochrannej známky na tovaroch, ktoré boli s touto ochrannou známkou uvedené ním alebo s jeho súhlasom na trh v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Ustanovenie sa nepoužije, ak má majiteľ ochrannej známky opodstatnené dôvody zakázať ďalšie obchodovanie s tovarom, najmä ak sa po uvedení tovarov na trh zmenil alebo zhoršil ich stav.

11 Prevod ochrannej známky

Ochrannú známku možno previesť na inú osobu pre všetky tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná, alebo pre niektoré z nich. Zmluva o prevode ochrannej známky musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Zákon stanovuje podrobnosti k prevodu ochrannej známky.

12 Prechod ochrannej známky

Ochranná známka prechádza na nového majiteľa v prípadoch ustanovených osobitným predpisom. Prechod ochrannej známky sa zapisuje do registra úradu. Zákon stanovuje podrobnosti k prechodu ochrannej známky.

13 Licenčná zmluva

Majiteľ ochrannej známky môže licenčnou zmluvou udeliť inej osobe oprávnenie na používanie ochrannej známky pre niektoré tovary alebo služby alebo pre všetky tovary a služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná (ďalej licencia).

Licencia nadobúda právne účinky voči tretím osobám dňom zápisu do registra. Majiteľ ochrannej známky môže udeliť licenčnou zmluvou výlučnú licenciu alebo nevýlučnú licenciu. Ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté, že majiteľ ochrannej známky udelil výlučnú licenciu, platí, že udelil nevýlučnú licenciu.

Ak majiteľ ochrannej známky udelil výlučnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu a je povinný, ak nie je v licenčnej zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať používania ochrannej známky. Nadobúdateľ výlučnej licencie je povinný ochrannú známku používať, ak nie je dohodnuté inak.

Ak majiteľ ochrannej známky udelil nevýlučnú licenciu, nie je dotknuté jeho právo používať ochrannú známku ani jeho právo udeliť licenciu tretej osobe.

Licenčná zmluva, ktorou majiteľ ochrannej známky udelil tretej osobe licenciu, je neplatná, ak nadobúdateľ predtým udelenej výlučnej licencie na uzavretie takej licenčnej zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

Na vznik, zánik a výkon práv z licenčnej zmluvy sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka, ak nie je uvedené inak.

14 Záložné právo

K ochrannej známke možno zriadiť záložné právo. Zmluva o zriadení záložného práva musí mať písomnú formu, inak je neplatná. Úrad na žiadosť záložného veriteľa alebo záložcu vykoná zápis záložného práva do registra.

Na vznik, zánik a výkon záložného práva k ochrannej známke sa použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak nie je ustanovené inak.

15 Platnosť a obnova zápisu ochrannej známky

Platnosť zápisu ochrannej známky je desať rokov odo dňa podania prihlášky.

Na základe žiadosti majiteľa ochrannej známky, záložného veriteľa alebo inej osoby, ktorá preukáže právny záujem, úrad platnosť zápisu ochrannej známky obnoví na ďalších desať rokov. Obnova zápisu ochrannej známky nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po dni uplynutia platnosti zápisu ochrannej známky.

Žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky možno podať najskôr v poslednom roku platnosti jej zápisu. Ak žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky nie je podaná najneskôr v posledný deň platnosti zápisu ochrannej známky, platí, že žiadosť o obnovu zápisu nebola podaná.

Ak žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky nebola podaná v lehote, možno podať žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky v dodatočnej lehote šiestich mesiacov, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď mala byť žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky najneskôr podaná.

Ak je žiadosť o obnovu zápisu ochrannej známky podaná len pre niektoré tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná, úrad platnosť jej zápisu obnoví len pre tieto tovary alebo služby.

16 Zánik ochrannej známky

Ochranná známka zanikne dňom

- a) skončenia platnosti jej zápisu, ak nebola podaná žiadosť o obnovu zápisu,
- b) účinnosti vzdania sa ochrannej známky majiteľom; vzdanie sa ochrannej známky nadobúda účinnosť dňom, ktorý je v oznámení o vzdaní sa ochrannej známky uvedený ako deň, ku ktorému sa majiteľ ochrannej známky vzdáva; ak tento deň v oznámení uvedený nie je, vzdanie sa ochrannej známky nadobúda účinnosť dňom doručenia oznámenia úradu alebo
- c) účinnosti zrušenia ochrannej známky.

Vzdanie sa ochrannej známky, na ktorej viaznu práva tretích osôb zapísané v registri, nadobudne účinnosť dňom predloženia písomného súhlasu osoby, ktorej práva alebo právom chránené záujmy môžu byť zánikom ochrannej známky dotknuté, alebo dňom, keď majiteľ ochrannej známky doloží zánik týchto práv.

17 Konanie pred úradom

17.1 Prihláška

O zápis ochrannej známky do registra sa žiada prihláškou podanou na úrade. Zákon ustanovuje obsahové náležitosti prihlášky. Prihláška sa môže týkať len jedného označenia.

17.2 Tovary a služby

Tovary a služby, pre ktoré má byť označenie zapísané ako ochranná známka, sa v zozname tovarov alebo služieb zatriedujú podľa triedenia ustanoveného medzinárodnou dohodou. Zákon upravuje podrobnejšie podmienky pre zápis označenia tovarov a služieb.

17.3 Deň podania prihlášky

Dňom podania prihlášky je deň doručenia podania úradu, ktoré obsahuje

- a) údaje, z ktorých je zrejмый úmysel prihlasovateľa, že žiada o zápis ochrannej známky,
- b) údaje umožňujúce identifikáciu prihlasovateľa a styk s prihlasovateľom alebo jeho zástupcom a
- c) náležitosti podľa zákona.

17.4 Právo prednosti

Prihlasovateľovi vzniká právo prednosti pred každým, kto podá neskôr prihlášku obsahujúcu zhodné alebo podobné označenie pre zhodné alebo podobné tovary alebo služby

- a) odo dňa podania prihlášky alebo
- b) odo dňa práva prednosti podľa medzinárodného dohovoru⁴⁾ vyplývajúceho z prvej prihlášky tejto ochrannej známky.

Právo prednosti musí prihlasovateľ uplatniť už v prihláške a do troch mesiacov od jej podania toto právo preukázať dokladom o práve prednosti, inak sa na právo prednosti neprihliada. Toto právo možno uplatniť, len ak prvá prihláška tejto ochrannej známky bola podaná v štáte alebo vo vzťahu k štátu, ktorý je zmluvnou stranou medzinárodného dohovoru alebo ktorý je členom Svetovej obchodnej organizácie; inak toto právo možno uplatniť len vtedy, ak je splnená podmienka vzájomnosti.

Právo prednosti sa vzťahuje aj na služby. Doklad o práve prednosti úrad vydá v listinnej podobe.

17.5 Úprava označenia a rozdelenie prihlášky

Na žiadosť prihlasovateľa úrad povolí úpravu označenia týkajúcu sa jeho mena, priezviska alebo názvu, prípadne obchodného mena alebo sídla, trvalého pobytu či miesta podnikania, ak ich zmena nastala po podaní prihlášky a ak táto úprava uvádza údaje obsiahnuté v označení do súladu so skutočnosťou bez toho, aby zmenila celkový charakter označenia. Iné zmeny v označení nie sú po podaní prihlášky prípustné. Ak sa označenie upraví po zverejnení prihlášky, prihláška sa opätovne zverejní s upraveným označením.

Po podaní prihlášky môže prihlasovateľ zúžiť zoznam tovarov alebo služieb, pre ktoré sa má označenie zapísať; takéto zúženie nemožno vziať späť. Rozšírenie zoznamu tovarov alebo služieb, pre ktoré sa má označenie zapísať, nie je prípustné. Je však prípustné rozdeliť prihlášku, tak že vyjme niektoré tovary alebo služby do jednej alebo viacerých samostatných prihlášok. Právo prednosti aj deň podania z pôvodnej prihlášky sa zachovávajú aj pre rozdelené prihlášky.

17.6 Prieskum a zverejnenie prihlášky

Úrad v konaní o zápise ochrannej známky do registra preskúma, či prihláška spĺňa

podmienky ustanovené zákonom. Ak konanie o prihláške nebolo zastavené alebo prihláška nebola zamietnutá, úrad prihlášku zverejní vo vestníku.

Každý môže až do zápisu označenia do registra podať písomné pripomienky proti zápisu označenia do registra z dôvodov, z ktorých úrad zo zákona nezapíše označenie.

Úrad s pripomienkami oboznámi prihlasovateľa, ktorý sa k nim môže v určenej lehote vyjadriť. Prihlasovateľa a osobu, ktorá podala pripomienky, úrad s výsledkom posúdenia pripomienok oboznámi.

17.7 Námietky

Po zverejnení prihlášky vo vestníku môže osoba uvedená v zákone v lehote troch mesiacov od tohto zverejnenia podať námietky z dôvodov uvedených v zákone. Námietky musia byť odôvodnené a doložené dôkazmi. Zákon upravuje podrobnosti o námietskach a aj preukazovanie skutočného používania staršej ochrannej známky v konaní o námietskach.

17.8 Zápis ochrannej známky

Ak sú splnené podmienky na zápis označenia do registra a konanie o prihláške nebolo zastavené, v zákonnej lehote neboli podané námietky alebo ak sa konanie o námietskach skončilo právoplatným rozhodnutím úradu o zastavení konania alebo zamietnutím námielok, úrad označenie zapíše do registra. Účinky zápisu ochrannej známky do registra nastávajú dňom zápisu označenia do registra. Týmto dňom sa prihlasovateľ stáva majiteľom ochrannej známky. Majiteľovi vydá úrad osvedčenie o zápise ochrannej známky do registra v listinnej podobe.

Zápis ochrannej známky do registra oznámi úrad vo vestníku.

17.9 Zrušenie ochrannej známky

Zákon upravuje zrušenie ochrannej známky na základe návrhu tretej osoby ako aj na návrh dotknutej osoby na základe súdneho rozhodnutia.

17.10 Vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú

Úrad vyhlási ochrannú známku za neplatnú, ak v konaní začatom na návrh tretej osoby alebo v konaní z vlastného podnetu zistí, že neboli splnené podmienky na zápis ochrannej známky do registra podľa predpisov platných v čase jej zápisu. Zákon upravuje podrobnejšie podmienky k vyhláseniu ochrannej známky za neplatnú. Rovnako upravuje právny inštitút strpenia používania neskoršej ochrannej známky a osobitné ustanovenia o účinkoch zrušenia ochrannej známky alebo vyhlásenia ochrannej známky za neplatnú.

17.11 Návrh na zrušenie ochrannej známky a návrh na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú

Návrh na zrušenie ochrannej známky alebo návrh na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú musí obsahovať odôvodnenie, ktoré je doložené dôkazmi; na doplnenie a rozšírenie odôvodnenia návrhu na zrušenie ochrannej známky alebo návrhu na vyhlásenie ochrannej známky za neplatnú o ďalší dôvod sa neprihliada. Zákon upravuje podrobnosti k zrušeniu ochrannej známky a vyhláseniu ochrannej známky za neplatnú.

17.12 Predĺženie lehoty a pokračovanie v konaní

Na základe žiadosti účastníka konania o predĺženie úradom určenej lehoty na vykonanie úkonu podanej pred uplynutím tejto lehoty úrad môže lehotu predĺžiť.

Na základe žiadosti účastníka konania, ktorý zmeškal úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, môže úrad rozhodnúť o pokračovaní v konaní, ak účastník konania zároveň s podaním žiadosti o pokračovanie v konaní urobí zmeškaný úkon; žiadosť o pokračovanie v konaní musí byť podaná najneskôr do dvoch mesiacov odo dňa uplynutia lehoty.

18 Uvedenie do predošlého stavu

Na základe žiadosti účastníka konania, ktorý napriek náležitej starostlivosti, ktorú si vyžadovali okolnosti, zmeškal zákonnú alebo úradom určenú lehotu na vykonanie úkonu, pričom následkom nevykonania tohto úkonu je zastavenie konania alebo strata iného práva, môže úrad rozhodnúť o uvedení do predošlého stavu, ak účastník konania zároveň s podaním tejto žiadosti urobí zmeškaný úkon; žiadosť o uvedenie do predošlého stavu musí byť podaná do dvoch mesiacov od zániku prekážky, pre ktorú účastník konania nemohol úkon vykonať, najneskôr však do 12 mesiacov od uplynutia zmeškanej lehoty a v prípade zmeškania lehoty na podanie žiadosti o predĺženie platnosti zápisu ochrannej známky najneskôr do šiestich mesiacov od uplynutia zmeškanej dodatočnej lehoty.

Účastník konania je povinný v lehotách žiadosť o uvedenie do predošlého stavu odôvodniť, uviesť skutočnosti, ktoré bránili vykonaniu úkonu a deň zániku prekážky, pre ktorú úkon nemohol vykonať.

Zákon upravuje prípady, kedy nie je možné vyhovieť žiadosti o uvedenie do predošlého stavu.

Úrad zamietne žiadosť o uvedenie do predošlého stavu, ktorá nespĺňa podmienky podľa zákona; pred rozhodnutím o zamietnutí žiadosti úrad umožní žiadateľovi vyjadriť sa k zisteným dôvodom, na ktorých základe má byť žiadosť zamietnutá.

Ak úrad vyhovie žiadosti o uvedenie do predošlého stavu, právne účinky rozhodnutia vydaného v dôsledku zmeškania lehoty zaniknú alebo nenastanú.

19 Rozklad

Ak zákon neustanovuje inak, proti rozhodnutiu úradu možno podať rozklad v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia; včas podaný rozklad má odkladný účinok.

Pri rozhodovaní o rozklade je úrad viazaný jeho rozsahom; zákon upravuje aj prípady kedy nie je viazaný jeho rozsahom.

20 Register

Úrad vedie register v elektronickej podobe, do ktorého zaznamenáva rozhodujúce údaje o prihláškach a ochranných známkach. Register je verejný a každý má právo do neho nahliadnuť.

Údaje zapísané v registri sa považujú za platné, kým nie je rozhodnutím príslušného orgánu určené inak.

Zmenu údajov zapísaných v registri vyplývajúcu z právoplatného a vykonateľného rozhodnutia príslušného orgánu úrad po doručení rozhodnutia opatreného doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti bezodkladne vyznačí v registri.

21 Zápis exekúcie do registra

Na základe exekučného príkazu doloženého upovedomením o začatí exekúcie a súpisom práv, ktorého súčasťou je aj konkrétna prihláška alebo konkrétna ochranná známka, úrad zapíše do registra skutočnosť, že táto prihláška alebo ochranná známka je postihnutá exekúciou podľa osobitných predpisov s účinnosťou dňom doručenia exekučného príkazu na úrad. Zápisom ochrannej známky do registra nie je zápis exekúcie postihnutím práv z prihlášky dotknutý a považuje sa za zápis exekúcie postihnutím práv z ochrannej známky. Úpravou označenia, zúžením zoznamu tovarov alebo služieb alebo rozdelením prihlášky nie je zápis exekúcie postihnutím práv z prihlášky dotknutý; ak ide o rozdelenie prihlášky, úrad zapíše exekúciu postihnutím práv z vylúčených prihlášok.

22 Vestník

Úrad vydáva vestník, v ktorom zverejňuje a oznamuje skutočnosti týkajúce sa prihlášok a ochranných známok, ako aj úradné oznámenia a rozhodnutia zásadnej povahy.

23 Kolektívna ochranná známka

Kolektívna ochranná známka je ochranná známka, ktorá je takto označená pri podaní prihlášky a ktorá je spôsobilá rozlíšiť tovary a služby pochádzajúce od členov združenia výrobcov, producentov, poskytovateľov služieb alebo obchodníkov, ktoré má právnu subjektivitu, od tovarov alebo služieb iných osôb.

Zákon upravuje aj zmeny zmluvy o používaní kolektívnej ochrannej známky, rovnako aj osobitné ustanovenia o zrušení kolektívnej ochrannej známky a vyhlásení kolektívnej ochrannej známky za neplatnú.

24 Medzinárodná ochranná známka a ochranná známka Európskej únie

24.1 Zápis medzinárodnej ochrannej známky

Osoba, ktorá má trvalý pobyt, sídlo alebo podnik na území Slovenskej republiky alebo je štátnym príslušníkom Slovenskej republiky, môže požiadať prostredníctvom úradu o zápis medzinárodnej ochrannej známky do medzinárodného registra alebo o zapísanie zmien týkajúcich sa zápisu medzinárodnej ochrannej známky v medzinárodnom registri podľa medzinárodného dohovoru.

Odo dňa zápisu medzinárodnej ochrannej známky, v ktorom je vyznačená Slovenská republika, do medzinárodného registra alebo odo dňa územného rozšírenia zápisu medzinárodnej ochrannej známky pre Slovenskú republiku v medzinárodnom registri má zápis medzinárodnej ochrannej známky ten istý účinok ako národná prihláška.

Označenie, ktoré je predmetom prihlášky podanej podľa medzinárodného dohovoru, úrad zapíše do registra bez ďalšieho konania.

24.2 Ochranná známka Európskej únie

Práva z ochrannej známky EÚ možno uplatniť najskôr odo dňa, keď Slovenská republika pristúpila k Európskej únii.

Vykonateľné rozhodnutie Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo podľa osobitného predpisu opatrí úrad potvrdením o vykonateľnosti.

Zákon upravuje premenu prihlášky ochrannej známky EÚ a premenu ochrannej známky EÚ na národnú prihlášku.

VII. SPOLOČNÉ PROCESNOPRÁVNE PREDPISY PRE PRÁVNE ODVETVIE SPRÁVNEHO PRÁVA

Najdôležitejšie procesnoprávne predpisy sú tieto:

- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov
- zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom, pričom použitie alebo nepoužitie právneho predpisu je uvedená v hmotnoprávnom právnom predpise:

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov

1 Rozsah pôsobnosti zákona

Zákon sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Správnym orgánom je štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

2 Základné pravidlá konania

Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prieťahov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa, má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmierne vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

Správne orgány sú povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti.

Ustanovenia o základných pravidlách konania sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.

Účastníci konania spolupracujú so správnymi orgánmi v priebehu celého konania.

Všetci účastníci majú v konaní rovnaké procesné práva a povinnosti. Ten, komu osobitný zákon priznáva postavenie účastníka konania len na časť konania, má v konaní procesné práva a povinnosti len v tej časti konania, pre ktorú má priznané postavenie účastníka konania.

3 Správne orgány, účastníci konania a zúčastnené osoby

3.1 Príslušnosť

Na konanie sú vecne príslušné správne orgány, ktoré určuje osobitný zákon; ak osobitný zákon neustanovuje, ktorý orgán je vecne príslušný, rozhoduje obec.

Ak je na konanie vecne príslušný orgán, ktorý sa vnútorne člení na útvary oprávnené podľa zákona samostatne konať, správnym orgánom príslušným konať v prvom stupni je útvar, ktorý ustanovuje zákon.

Ak je na konanie vecne príslušný správny orgán, ktorý sa vnútorne člení, orgánom príslušným konať v mene tohto správneho orgánu v prvom stupni je útvar určený zákonom, inak útvar určený štatútom alebo iným predpisom upravujúcim jeho vnútorné pomery. Ak štatút takýto útvar neurčuje, príslušným na konanie je štatutárny orgán správneho orgánu.

Osobitné zákony ustanovia, v ktorých veciach sú na konanie príslušné komisie, rady alebo inak označené kolektívne orgány.

V konaní, v ktorom ide o činnosť účastníka, spravuje sa miestna príslušnosť miestom tejto činnosti; ak sa konanie týka nehnuteľnosti, miestom, kde je nehnuteľnosť.

Ak nemožno miestnu príslušnosť určiť podľa predchádzajúceho odseku ani podľa osobitného zákona, spravuje sa miestna príslušnosť trvalým pobytom účastníka konania a ak účastníkom konania je právnická osoba jej sídlom alebo miestom umiestnenia jej organizačnej zložky, ktorej sa konanie týka. Ak účastník konania nemá v Slovenskej republike trvalý pobyt, spravuje sa miestna príslušnosť jeho iným pobytom podľa osobitného zákona a ak nemá taký pobyt, jeho posledným trvalým pobytom v Slovenskej republike; ak nemá ani taký pobyt, spravuje sa miestna príslušnosť miestom, kde sa obvykle zdržiava. Ak účastníkom konania je právnická osoba, ktorá nemá v Slovenskej republike sídlo, spravuje sa miestna príslušnosť jej posledným sídlom v Slovenskej republike alebo posledným miestom umiestnenia jej organizačnej zložky, ktorej sa konanie týka, v Slovenskej republike.

Ak je miestne príslušných niekoľko správnych orgánov, uskutočňuje konanie správny orgán, ktorý konanie začal prvý, pokiaľ sa príslušné orgány nedohodli inak.

Ak je miestne príslušných niekoľko správnych orgánov a pokiaľ každý z nich odmieta uskutočniť konanie, správny orgán vyššieho stupňa im najbližšie nadriadený určí, ktorý z nich konanie uskutoční.

Ak nemožno miestnu príslušnosť určiť podľa predchádzajúcich ustanovení, určí ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého vec patrí, ktorý vecne príslušný správny orgán konanie uskutoční.

Na žiadosť účastníka konania alebo s jeho súhlasom môže správny orgán príslušný postúpiť vec na vybavenie inému vecne príslušnému správnomu orgánu toho istého stupňa, v obvode ktorého má účastník konania pracovisko alebo prechodný pobyt, ak s tým súhlasia ostatní účastníci konania i orgán, ktorému sa má vec postúpiť.

3.2 Účastník konania a zúčastnená osoba

Účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Účastníkom konania je aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva.

Účastník môže samostatne konať v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Osobitný zákon môže ustanoviť, za akých podmienok sa na konaní alebo na jeho časti má právo zúčastniť aj iná osoba než účastník konania.

Zúčastnená osoba má právo byť upovedomená o začatí konania a o iných podaniach účastníkov konania, zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej obhliadke, navrhovať dôkazy a doplnenie podkladu rozhodnutia. Osobitný zákon môže ustanoviť zúčastnenej osobe viac práv.

3.3 Zastupovanie

Účastníka konania, ktorý nemôže konať samostatne, zastupuje zákonný zástupca; ak nemá zákonného zástupcu a ak je to potrebné na obhajovanie jeho práv, správny orgán mu ustanoví opatrovníka.

Správny orgán ustanoví opatrovníka aj účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy alebo ktorému sa nepodarilo doručiť písomnosť na známu adresu v cudzine a ktorý si neustanovil zástupcu, ako aj účastníkovi konania, ktorý je postihnutý duševnou alebo inou poruchou, pre ktorú nemôže konať, a nemá zákonného zástupcu.

Účastníci konania, ich zákonní zástupcovia a opatrovníci sa môžu dať zastupovať advokátom alebo iným zástupcom, ktorého si zvolia.

Právnická osoba koná prostredníctvom svojich orgánov alebo prostredníctvom svojho zástupcu.

Splnomocnenie na zastupovanie treba preukázať písomným plnomocenstvom alebo plnomocenstvom vyhláseným do zápisnice. Správny orgán môže v nepochybných prípadoch od preukazu plnomocenstvom upustiť.

Ak niekoľko účastníkov konania urobilo spoločné podanie, zvolia si spoločného splnomocnenca pre doručovanie; inak ho určí správny orgán. Proti rozhodnutiu o určení spoločného splnomocnenca na doručovanie sa nemožno odvolať.

3.4 Začatie konania

Konanie sa začína na návrh účastníka konania alebo na podnet správneho orgánu.

Konanie je začaté dňom, keď podanie účastníka konania došlo správne mu orgánu príslušnému vo veci rozhodnúť. Pokiaľ sa konanie začína na podnet správneho orgánu, je konanie začaté dňom, keď tento orgán urobil voči účastníkovi konania prvý úkon.

O začatí konania správny orgán upovedomí všetkých známych účastníkov konania; ak mu účastníci konania alebo ich pobyt nie sú známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný zákon, upovedomí ich o začatí konania verejnou vyhláškou.

3.5 Lehoty

Ak je to potrebné, správny orgán určí na vykonanie úkonu v konaní primeranú lehotu, pokiaľ ju neustanovuje tento zákon alebo osobitný zákon.

Do lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak taký deň v mesiaci nie je, končí sa lehota posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty podanie podá na správnom orgáne alebo ak sa podanie odovzdá na poštovú prepravu.

V pochybnostiach sa považuje lehota za zachovanú, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Správny orgán zo závažných dôvodov odpustí zmeškanie lehoty, ak o to účastník konania požiada do 15 dní odo dňa, keď pominula príčina zmeškania, a ak v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon. Správny orgán môže tejto žiadosti priznať odkladný účinok.

Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť, ak odo dňa, keď sa mal úkon urobiť, uplynul jeden rok.

Proti rozhodnutiu o návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty sa nemožno odvolať.

3.6 Prerušenie konania

Správny orgán konanie preruší, ak sa začalo konanie o predbežnej otázke alebo ak bol účastník konania vyzvaný, aby v určenej lehote odstránil nedostatky podania, alebo ak účastník konania nemá zákonného zástupcu alebo ustanoveného opatrovníka, hoci ho má mať, alebo ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Správny orgán môže tiež konanie prerušiť najdlhšie na dobu 30 dní, ak to z dôležitých dôvodov zhodne navrhnu účastníci konania.

Proti rozhodnutiu o prerušení konania sa nemožno odvolať.

Správny orgán v konaní pokračuje z vlastného podnetu alebo na podnet účastníka konania, len čo pominuli prekážky, pre ktoré sa konanie prerušilo, prípadne len čo uplynula lehota uvedená v zákone.

Pokiaľ je konanie prerušené, lehoty podľa zákona neplynú.

3.7 Zastavenie konania

Správny orgán konanie zastaví, ak

- a) zistí, že ten, kto podal návrh na začatie konania, nie je účastníkom konania a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- b) účastník konania vzal svoj návrh na začatie konania späť a konanie sa netýka iného účastníka konania alebo ostatní účastníci konania súhlasia so späťvzatím návrhu a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- c) účastník konania zomrel, bol vyhlásený za mŕtveho alebo zanikol bez právneho nástupcu a konanie sa týkalo len tohto účastníka konania,
- d) účastník konania na výzvu správneho orgánu v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený,
- e) zistí, že nie je príslušným na konanie a vec nemožno postúpiť príslušnému orgánu,
- f) zistí, že vo veci už začal konať iný príslušný správny orgán, ak sa správne orgány nedohodli inak,
- g) zistí, že pred podaním návrhu vo veci začal konať súd, ak osobitný zákon neustanovuje inak,
- h) odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu,
- i) v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil,
- j) tak ustanoví osobitný zákon.

Proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa písm. b), c), f), g) a h) sa nemožno odvolať. Rozhodnutie o zastavení konania podľa písm. b) a c) sa iba vyznačí v spise.

3.8 Trovy konania

Trovy konania, ktoré vznikli správne orgánu, znáša tento orgán. Trovy, ktoré v konaní vznikli účastníkovi konania, znáša účastník. Trovy, ktoré v konaní vznikli zúčastnenej osobe, znáša zúčastnená osoba.

Správny orgán môže účastníkom konania, zúčastneným osobám, svedkom a znalcom uložiť, aby nahradili trovy, ktoré vznikli správne orgánu ich zavinením; môže im tiež uložiť, aby nahradili trovy, ktoré vznikli ich zavinením, ostatným účastníkom konania.

Správny orgán nahradí svedkovi hotové výdavky a mzdu, ktorá mu preukázateľne ušla. Nárok treba uplatniť do 3 dní po výsluchu, inak zaniká.

Náklady spojené s predložením listiny alebo s ohliadkou, ktoré vznikli tomu, kto nie je účastníkom konania, uhrádza správny orgán.

Náhrada hotových výdavkov a poskytovanie odmien znalcom a tlmočníkom sa spravuje osobitnými právnymi predpismi.

3.9 Zisťovanie podkladov pre rozhodnutie

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav vecí a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnomu orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán.

Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie.

Účastník konania a zúčastnená osoba má právo navrhovať dôkazy a ich doplnenie a klásť svedkom a znalcom otázku pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke.

Správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

3.10 Dokazovanie

Na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav vecí a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi.

Dôkazmi sú najmä výsluch svedkov, znalecké posudky, listiny a ohliadka.

Účastník konania je povinný navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Vykonávanie dôkazov patrí správnomu orgánu.

Správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

Skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnomu orgánu z úradnej činnosti netreba dokazovať.

3.11 Predbežné otázky

Ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol príslušný orgán, je správny orgán takým rozhodnutím viazaný; inak si správny orgán môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

Správny orgán si nemôže ako o predbežnej otázke urobiť úsudok o tom, či a kto spáchal trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt, alebo o osobnom stave fyzickej osoby, alebo o existencii právnickej osoby, ak patrí o tom rozhodovať súdu.

3.12 Zabezpečenie priebehu a účelu konania

Správny orgán predvolá osoby, osobná účasť ktorých pri prejednávaní vecí je nevyhnutná. V predvolaní správny orgán upozorní na právne následky nedostavenia sa.

Účastník konania alebo svedok, ktorý sa bez náležitého ospravedlnenia alebo bez závažných dôvodov na opätovné predvolanie nedostaví na správny orgán a bez osobnej účasti ktorého nemožno konanie uskutočniť, môže byť predvedený.

Predvedenie vykoná Policajný zbor na základe písomnej žiadosti správneho orgánu.

Správny orgán môže pred skončením konania v rozsahu nevyhnutne potrebnom pre zabezpečenie jeho účelu:

- a) uložiť účastníkom, aby niečo vykonali, niečo sa zdržali alebo niečo strpeli;
- b) nariadiť zabezpečenie vecí, ktoré sa majú zničiť alebo urobiť nepotrebnými, alebo ktoré sú potrebné na vykonanie dôkazov.

Správny orgán predbežné opatrenie zruší, len čo pominie dôvod, pre ktorý bolo nariadené; inak stráca účinnosť dňom, keď rozhodnutie vo veci nadobudlo právoplatnosť.

Odvolanie proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení nemá odkladný účinok.

Správne orgány vykonávajú procesné úkony v obvode svojej pôsobnosti.

Ak správny orgán nemôže vykonať niektorý procesný úkon v obvode svojej pôsobnosti alebo ak je to účelné z iných dôvodov, je oprávnený dožiadať o jeho vykonanie iný správny orgán toho istého alebo nižšieho stupňa.

Dožiadaný správny orgán je povinný v medziach svojej pôsobnosti dožiadaniu vyhovieť najneskôr v lehote 15 dní, ak v dožiadaní nie je určená dlhšia lehota.

3.13 Poriadkové opatrenia

Tomu, kto sťažuje postup konania, najmä tým, že sa bez závažných dôvodov nedostaví na výzvu na správny orgán, ruší napriek predchádzajúcemu napomenutiu poriadok, bezdôvodne odmieta svedeckú výpoveď, predloženie listiny alebo vykonanie ohliadky, môže správny orgán uložiť poriadkovú pokutu do 165 eur, a to aj opakovane.

Toho, kto hrubo ruší poriadok, môže správny orgán tiež vykázať z miesta pojednávania; ak je vykázaný účastník konania, môže sa konať v jeho neprítomnosti.

Správny orgán, ktorý poriadkovú pokutu uložil, môže ju odpustiť.

3.14 Rozhodnutie

Rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu vecí a musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade).

3.14.1 Lehota pre rozhodnutie

V jednoduchých veciach, najmä ak možno rozhodnúť na podklade dokladov predložených účastníkom konania, správny orgán rozhodne bezodkladne.

V ostatných prípadoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak, je správny orgán povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začatia konania; vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do 60 dní; ak nemožno vzhľadom na povahu vecí rozhodnúť ani v tejto lehote, môže ju primerane predĺžiť odvolací orgán (orgán príslušný rozhodnúť o rozklade). Ak správny orgán nemôže rozhodnúť do 30, prípadne do 60 dní, je povinný o tom účastníka konania s uvedením dôvodov upovedomiť.

3.14.2 Oznámenie rozhodnutia

Rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia, ak zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je dňom jeho oznámenia.

Účastníkovi konania, ktorý je prítomný, môže sa rozhodnutie oznámiť ústnym vyhlásením; deň ústneho vyhlásenia rozhodnutia je dňom oznámenia rozhodnutia len vtedy, pokiaľ sa prítomný účastník konania vzdal nároku na doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia.

Ak sa namiesto doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia vydáva osobitný doklad, je dňom oznámenia rozhodnutia deň prevzatia dokladu. Ak sa namiesto doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia poskytuje plnenie, je dňom oznámenia rozhodnutia deň prijatia prvého poskytnutého plnenia.

3.14.3 Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia

Rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať (podať rozklad), je právoplatné.

Rozhodnutie je vykonateľné, ak sa proti nemu nemožno odvolať (podať rozklad) alebo ak odvolanie (rozklad) nemá odkladný účinok.

4 Preskúmanie rozhodnutí

4.1 Odvolacie konanie

Proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať odvolanie, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo pokiaľ sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal.

Odvolanie sa podáva na správnom orgáne, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Odvolanie treba podať v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia, ak inú lehotu neustanovuje osobitný zákon.

Pokiaľ účastník konania v dôsledku nesprávneho poučenia alebo pre to, že nebol poučený vôbec, podal opravný prostriedok po lehote, predpokladá sa, že ho podal včas, ak tak urobil najneskôr do 3 mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Účastník konania môže odvolanie vziať späť, kým sa o ňom nerozhodlo. Ak účastník konania vzal odvolanie späť, nemôže sa znova odvolať.

Pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, včas podané odvolanie má odkladný účinok.

Ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu, môže správny orgán odkladný účinok vylúčiť; naliehavosť treba riadne odôvodniť. Odkladný účinok nemožno vylúčiť, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Proti rozhodnutiu o vylúčení odkladného účinku sa nemožno odvolať.

Správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, upovedomí ostatných účastníkov konania o obsahu podaného odvolania, vyzve ich, aby sa k nemu vyjadrili, a podľa potreby doplní konanie vykonaním novonavrhnutých dôkazov.

Správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, môže o odvolaní sám rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako odvolateľa alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.

Ak nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo a upovedomí o tom účastníka konania.

Ak osobitný zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom je správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správneho orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

O odvolaní proti rozhodnutiu orgánu právnickej osoby rozhoduje útvar ustanovený zákonom, a ak ho zákon neustanovuje, útvar určený jej štatútom; ak taký útvar nie je, rozhoduje orgán, ktorý ju zriadil alebo založil.

Ak nemožno odvolací orgán určiť podľa zákona, rozhoduje vedúci správneho orgánu na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie.

Odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu; ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené vady odstráni.

Ak sú pre to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

Odvolací orgán rozhodnutie zruší a vec vráti správneho orgánu, ktorý ho vydal, na nové prejednanie a rozhodnutie, pokiaľ je to vhodnejšie najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti; správny orgán je právnym názorom odvolacieho orgánu viazaný.

Proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať.

Odvolací orgán je povinný preskúmať i oneskorené odvolanie z toho hľadiska, či neodôvodňuje obnovu konania alebo zmenu alebo zrušenie rozhodnutia mimo odvolacieho konania.

Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy, vydanému v prvom stupni, možno podať na tomto orgáne v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia rozklad; včas podaný rozklad má odkladný účinok.

O rozklade rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie. Proti tomuto rozhodnutiu sa nemožno odvolať.

Ustanovenia o odvolacom konaní sa primerane vzťahujú aj na konanie o rozklade.

4.2 Obnova konania

Konanie pred správnym orgánom ukončené rozhodnutím, ktoré je právoplatné, sa na návrh účastníka konania obnoví, ak

- a) vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohli sa v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania;
- b) rozhodnutie záviselo od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak;
- c) nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;

- d) rozhodnutie vydal vylúčený orgán, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;
- e) rozhodnutie sa opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali ako nepravdivé, alebo rozhodnutie sa dosiahlo trestným činom.

Správny orgán nariadi obnovu konania z dôvodov vyššie uvedených, ak je na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem.

Obnova konania nie je prípustná, ak bol rozhodnutím účastníkovi konania udelený súhlas na občianskoprávne alebo pracovnoprávne konanie, alebo ak sa rozhodlo vo veci osobného stavu a účastník konania nadobudol práva dobromyseľne.

Obnovu konania povolí na návrh účastníka konania alebo nariadi správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v poslednom stupni.

V návrhu na obnovu konania treba uviesť dôvody obnovy konania a skutočnosti svedčiace o tom, že návrh je podaný včas.

Návrh sa podáva na správnom orgáne v lehote 3 mesiacov odo dňa, keď sa účastník dozvedel o dôvodoch obnovy, najneskôr však do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia; v rovnakej lehote môže správny orgán obnovu konania nariadiť. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

Po uplynutí troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia možno podať návrh na obnovu konania alebo obnovu konania nariadiť len vtedy, ak sa rozhodnutie dosiahlo trestným činom.

Proti rozhodnutiu o obnove konania možno podať odvolanie (rozklad). Rozhodnutie o povolení alebo nariadení obnovy má odkladný účinok, pokiaľ sa napadnuté rozhodnutie ešte nevykonalo.

Nové konanie vo veci uskutoční správny orgán, ktorého rozhodnutia sa dôvod obnovy konania týka; ak sa dôvod obnovy konania týka rozhodnutia správnych orgánov prvého i druhého stupňa, nové konanie uskutoční správny orgán prvého stupňa.

Pokiaľ sa dôvod obnovy konania týka iba konania pred odvolacím orgánom, spojí sa rozhodnutie o obnove konania s novým rozhodnutím vo veci.

Novým rozhodnutím vo veci sa pôvodné rozhodnutie zrušuje.

Proti novému rozhodnutiu vo veci sa možno odvolať (podať rozklad).

4.3 Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania

Rozhodnutie, ktoré je právoplatné, môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať správny orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený správne orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal, ak ide o rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy, jeho vedúci na základe návrhu ním ustavenej osobitnej komisie.

Správny orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia ho zruší alebo zmení, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením. Pri zrušení alebo zmene rozhodnutia dbá na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté.

Pri preskúvaní rozhodnutia vychádza správny orgán z právneho stavu a skutkových okolností v čase vydania rozhodnutia. Nemôže preto zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie, ak sa po jeho vydaní dodatočne zmenili rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo.

Podnetu účastníka konania na preskúmanie rozhodnutia môže v plnom rozsahu vyhovieť aj správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal, ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania alebo ak s tým súhlasia ostatní účastníci konania.

Rozhodnutie, ktorým sa účastníkovi konania dal súhlas na občianskoprávny alebo pracovnoprávny úkon alebo ktorým sa rozhodlo vo veci osobného stavu, nemožno mimo odvolacieho konania zrušiť alebo zmeniť, ak účastník konania nadobudol práva dobromyseľne.

Správny orgán nemôže mimo odvolacieho konania rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť po uplynutí troch rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu, ktorým sa zrušuje alebo mení rozhodnutie mimo odvolacieho konania, sa možno odvolať (podať rozklad). Ak správny orgán oznámil, že začal preskúmať rozhodnutie mimo odvolacieho konania, na preskúmanie a na rozhodnutie o odvolaní sa nevzťahuje lehota podľa zákona.

4.4 Konanie o proteste prokurátora

Ak sa protest prokurátora podal na správnom orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, môže tento orgán sám svoje rozhodnutie, proti ktorému protest smeruje, zrušiť alebo nahradiť rozhodnutím zodpovedajúcim zákonu.

Ak takto správny orgán plne nevyhovie protestu sám, je povinný predložiť ho spolu so spisovým materiálom v lehote určenej v proteste, a ak lehota nie je určená, do 30 dní na rozhodnutie nadriadenému správnomu orgánu najbližšie vyššieho stupňa; ak ide o ústredný orgán štátnej správy, predloží protest svojmu vedúcemu, ktorý rozhodne na základe návrhu ním ustavenej osobitnej komisie.

Rozhodnutie o proteste prokurátora sa doručí prokurátorovi a účastníkom konania.

Proti rozhodnutiu o proteste prokurátora sa môžu účastníci konania odvolať (podať rozklad).

4.5 Preskúvanie rozhodnutí správnych orgánov súdom

Osobitné zákony (napr. Správny súdny poriadok) ustanovujú, v ktorých prípadoch súdy preskúmajú rozhodnutia správnych orgánov.

5 Výkon rozhodnutí

Ak účastník konania nesplní v určenej lehote dobrovoľne povinnosť uloženú mu rozhodnutím, ktoré je vykonateľné, alebo zmierom schváleným správnym orgánom alebo ním zostaveným výkazom nedoplatkov, ich výkon sa uskutoční. Ak v rozhodnutí nebola určená lehota na plnenie, určí ju orgán, ktorý uskutočňuje výkon rozhodnutia; lehota nesmie byť kratšia, než ustanovuje osobitný zákon.

Výkaz nedoplatkov možno vykonať, ak bol zostavený na základe vykonateľného rozhodnutia alebo na základe povinnosti dlžníka ustanovenej zákonom zaplatiť bez vydania osobitného rozhodnutia.

Výkon rozhodnutia možno nariadiť najneskôr do 3 rokov po uplynutí lehoty určenej pre splnenie uloženej povinnosti.

Výkon rozhodnutia sa uskutočňuje na návrh účastníka konania alebo na podnet správneho orgánu, ktorý v prvom stupni vydal rozhodnutie, schválil zmier alebo vyhotovil výkaz nedoplatkov (vymáhajúci správny orgán). Pokiaľ tento orgán nie je sám na výkon rozhodnutia oprávnený, postúpi vec orgánu príslušnému orgánu.

Účastník konania alebo vymáhajúci správny orgán alebo ten, o kom to ustanovuje zákon, môžu podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie súdnym exekútorom.

Výkon rozhodnutia uskutočňuje správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia je povinný oznámiť účastníkovi konania, ktorého sa výkon týka, začatie výkonu rozhodnutia; ak treba určiť lehotu na plnenie, uvedie sa v tomto oznámení.

Orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia môže zo závažných dôvodov na návrh účastníka konania alebo z vlastného, prípadne iného podnetu výkon rozhodnutia odložiť.

Na návrh účastníka konania alebo z vlastného podnetu orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia od výkonu upustí, ak

- a) vymáhaný nárok zanikol alebo sa jeho vymáhanie stalo bezpredmetným,
- b) podklad pre výkon rozhodnutia bol zrušený,
- c) splnenie tej istej povinnosti vymáha súd,
- d) výkon rozhodnutia je neprípustný,
- e) na predmet, ktorého sa výkon rozhodnutia týka, úspešne sa uplatnilo právo, ktoré výkon rozhodnutia nepripúšťa.

O zastavení výkonu rozhodnutia, proti ktorému prokurátor podal protest, platia ustanovenia zákona o prokuratúre.

Proti jednotlivým úkonom a opatreniam spojeným s výkonom rozhodnutia možno podať námietky.

Námietky majú odkladný účinok len vtedy,

- a) ak smerujú proti povoleniu odkladu alebo upusteniu od výkonu rozhodnutia,
- b) ak smerujú proti začatiu výkonu rozhodnutia pri výkone rozhodnutia vypratáním,
- c) ak sa v nich uplatňuje, že vymáhané plnenie sa už vykonalo alebo že ešte neuplynula lehota na plnenie,
- d) ak sa v nich uplatňuje na predmet, ktorého sa výkon rozhodnutia týka, právo, ktoré výkon rozhodnutia nepripúšťa.

O námietkach rozhoduje orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia. Proti rozhodnutiu o námietkach sa nemožno odvolať.

Výkon rozhodnutia možno uskutočniť len prostriedkami uvedenými v zákone. Pri výkone rozhodnutia sa použije prostriedok, ktorý účastníka konania čo najmenej postihuje a vedie ešte k cieľu.

Výkon rozhodnutia sa uskutočňuje na základe exekučného príkazu.

5.1 Vymáhanie peňažných plnení

Výkon rozhodnutia ukladajúceho peňažné plnenie sa uskutočňuje zrážkami zo mzdy, prikázaním pohľadávky alebo predajom hnutelných vecí alebo nehnuteľnosti.

Príkaz na vykonanie zrážok zo mzdy vydá správny orgán tomu, kto vypláca dlžníkovi mzdu, inú odmenu za prácu alebo náhradu za pracovný príjem.

Prikázanie pohľadávky správny orgán vykoná tak, že tomu, voči komu má dlжник pohľadávku, prikáže, aby pohľadávku do výšky dlžnej sumy zaplatil správne mu orgánu.

Výkon rozhodnutia prikázaním pohľadávky z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky sa uskutoční jej odpísaním z účtu dlžníka.

Pri výkone rozhodnutia sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

5.2 Vymáhanie nepeňažných plnení

Rozhodnutie ukladajúce nepeňažné plnenie sa vykoná náhradným výkonom, ukladaním peňažných pokút alebo priamym vynútením uloženej povinnosti.

Náhradný výkon spočíva v tom, že uložené práce a výkony sa uskutočnia na náklad a nebezpečenstvo povinného, ak uloženú prácu alebo výkon môže uskutočniť aj niekto iný ako povinný.

Ak náhradný výkon nie je podľa povahy veci možný alebo účelný, vymáha sa splnenie povinnosti uloženej rozhodnutím postupným ukladaním pokút; jednorazovo uložená pokuta nesmie prevýšiť sumu 1659 eur.

Priame vynútenie povinnosti sa vykoná najmä vypratáním bytu, nebytového priestoru, nehnuteľnosti alebo jej časti, odňatím veci alebo listiny a predvedením osoby.

Pri vynútení povinnosti vypratáním sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Výkon rozhodnutia odňatím veci alebo listiny sa uskutoční za prítomnosti plnoletej osoby.

Zamestnanec poverený uskutočnením výkonu rozhodnutia robí jednotlivé úkony podľa písomného príkazu, ktorý vydá príslušný orgán uvedený v zákone. Týmto príkazom je povinný sa preukázať.

Ak účastník konania preukáže, že vymáhaná povinnosť bola už splnená alebo že sa na vymáhaní netrvá, alebo že uskutočnenie výkonu rozhodnutia bolo odložené alebo zastavené, lebo že boli podané námietky, ktoré majú odkladný účinok, zamestnanec poverený uskutočnením výkonu rozhodnutia úkon neurobí.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona

Zákon upravuje

- a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve,
- b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

2 Právomoc

Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

Správne súdy rozhodujú v konaniach o

- a) správnych žalobách,
- b) správnych žalobách vo veciach správneho trestania,
- c) správnych žalobách v sociálnych veciach,
- d) správnych žalobách vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia,
- e) žalobách proti nečinnosti orgánu verejnej správy,
- f) žalobách proti inému zásahu orgánu verejnej správy,
- g) žalobách vo volebných veciach,
- h) žalobách vo veciach územnej samosprávy,
- i) žalobách vo veciach politických práv,
- j) kompetenčných žalobách,
- k) návrhoch v iných veciach.

Konanie sa uskutočňuje na tom správnom súde, ktorý je vecne, miestne a kauzálne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností existujúcich v čase začatia konania a trvá až do jeho skončenia. Ak nemožno určiť príslušnosť podľa ustanovení zákona je na konanie príslušný Správny súd v Bratislave.

Na konanie a rozhodovanie v správnom súdnictve sú vecne príslušné Správny súd v Bratislave, Správny súd v Banskej Bystrici a Správny súd v Košiciach, ak zákon neustanovuje inak.

Miestne príslušným je správny súd, v ktorého obvode má sídlo orgán verejnej správy, ktorý rozhodol v prvom stupni, ak tento zákon neustanovuje inak.

3 Organizácia a zloženie správnych súdov

Správne súdy konajú a rozhodujú v senátoch, ak tento zákon neustanovuje, že rozhoduje sudca alebo predseda senátu. Všetci členovia senátu sú si pri rozhodovaní rovní. Ak koná a rozhoduje sudca, prislúchajú mu práva, ktoré sú inak vyhradené senátu alebo predsedovi senátu.

Najvyšší správny súd ako vrcholný súdny orgán vo veciach správneho súdnictva zabezpečuje jednotu a zákonnosť rozhodovania. Najvyšší správny súd sleduje a vyhodnocuje právoplatné rozhodnutia správnych súdov a v záujme jednotného rozhodovania správnych súdov prijíma stanoviská k rozhodovacej činnosti správnych súdov.

4 Postup správneho súdu po začatí konania

Konanie sa začína doručením návrhu súdu, ktorá sa nazýva žalobou a v niektorých prípadoch návrh na začatie konanie.

Žaloba okrem všeobecných náležitostí podania musí obsahovať aj náležitosti ustanovené osobitne pre určitý druh konania podľa zákona.

Účastníkmi konania sú žalobca, žalovaný a ďalší účastníci, ak zákon neustanovuje inak. Žalovaným je orgán verejnej správy určený týmto zákonom, ak zákon neustanovuje inak.

Žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

Podanie je úkon určený správne súdu. Podanie vo veci samej je najmä žaloba, zmena žaloby, späťvzatie žaloby, sťažnosť, kasačná sťažnosť, a ak to z povahy veci vyplýva, aj návrh na priznanie odkladného účinku.

Každé podanie posudzuje správny súd podľa jeho obsahu. Hmotnoprávny úkon účastníka konania je voči správne súdu účinný okamihom doručenia a voči ostatným subjektom od okamihu, keď sa o ňom v konaní dozvedeli.

Ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému správne súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

Žaloba je procesný úkon, ktorým

- a) fyzická osoba alebo právnická osoba uplatňuje právo na súdnu ochranu porušeného alebo priamo dotknutého práva alebo právom chráneného záujmu,
- b) prokurátor uplatňuje svoje oprávnenie chrániť zákonnosť, ak jeho opatreniam podľa osobitného predpisu nebolo vyhovené, alebo generálny prokurátor uplatňuje svoje oprávnenie podľa osobitného predpisu,
- c) zainteresovaná verejnosť uplatňuje právo na súdnu ochranu vo veciach životného prostredia.

5 Priebeh konania

Ak zákon neustanovuje inak, správny súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže správny súd konať a rozhodnúť.

Pojednávanie je zásadne verejné.

Na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania správny súd môže vykonať opatrenia potrebné na usmernenie správania prítomných osôb.

Obrazové záznamy, obrazové prenosy alebo zvukové prenosy z priebehu pojednávania možno vyhotovovať len so súhlasom správneho súdu.

6 Dokazovanie

Správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak tento zákon neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci.

Účastníci konania sú povinní označiť v žalobe a vo vyjadrení k nej dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Správny súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Správny súd môže vykonať aj iné dôkazy, ako sú navrhované, ak to považuje za potrebné na rozhodnutie vo veci.

Dôkazným prostriedkom je najmä výsluch účastníka konania, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie, posudok a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho správny súd.

7 Rozhodnutia vo veci samej

Vo veci samej rozhoduje správny súd rozsudkom. Tento zákon ustanovuje, kedy správny súd rozhoduje vo veci samej uznesením.

Obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví správny súd vo výroku rozhodnutia. Vo výroku správny súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov konania.

Rozsudok sa doručuje účastníkom konania, osobám zúčastneným na konaní a zainteresovanej verejnosti, prípadne ich zástupcom, do vlastných rúk.

Rozsudok správneho súdu nadobúda právoplatnosť uplynutím lehoty jedného mesiaca od doručenia rozsudku alebo podaním kasačnej sťažnosti v tej istej lehote proti tomuto rozsudku, ak sa rozhodlo o správnej žalobe, ak žalovaným orgánom verejnej správy je orgán verejnej správy.

Rozsudok je vykonateľný, len čo uplynie lehota na splnenie povinnosti, ktorú správny súd vo výroku určil, inak jeho právoplatnosťou.

Rozsudok kasačného súdu vo veciach zaistenia nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho vyhlásenia.

8 Uznesenie

Správny súd rozhoduje uznesením, ak

- a) nerozhoduje vo veci samej,
- b) tak ustanovuje zákon.

Doručené uznesenie, ktoré už nemožno napadnúť sťažnosťou, je právoplatné. Ak proti uzneseniu nie je prípustná sťažnosť, je právoplatné doručením.

Ak uznesenie ukladá povinnosť, lehota na jej splnenie začína plynúť od doručenia uznesenia; jej uplynutím je uznesenie vykonateľné.

9 Sťažnosť

Proti uzneseniu správneho súdu vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť, ak ju tento zákon nevylučuje.

Sťažnosť len proti dôvodom uznesenia nie je prípustná.

Sťažnosť musí byť podaná v lehote 15 dní od doručenia uznesenia na správnom súde, ktorý napadnuté uznesenie vydal.

10 Správna žaloba

Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

Ochrany iných ako subjektívnych práv sa môže domáhať len prokurátor alebo subjekt výslovne na to oprávnený zákonom.

Žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

10.1 Správna žaloba opomenutého účastníka

Ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej opomenutý účastník), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

Ak orgán verejnej správy bezdôvodne nedoručí rozhodnutie alebo opatrenie opomenutému účastníkovi, správny súd mu i bez návrhu môže uznesením uložiť pokutu.

Doručením uznesenia správneho súdu orgánu verejnej správy sa zo zákona odkladajú účinky napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, a to až do právoplatnosti rozhodnutia o riadnom opravnom prostriedku, ak osobitný predpis upravujúci konanie pred orgánom

verejnej správy jeho podanie proti napadnutému rozhodnutiu alebo opatreniu pripúšťa. V takom prípade je opomenutý účastník oprávnený na podanie riadneho opravného prostriedku v lehote a za podmienok ustanovených osobitným predpisom a orgán verejnej správy je povinný o tomto riadnom opravnom prostriedku konať a rozhodnúť.

Po právoplatnosti uznesenia správny súd konanie zastaví. Správny súd zastaví konanie vždy aj vtedy, ak od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia do podania žaloby opomenutým účastníkom uplynuli viac ako tri roky.

Opomenutý účastník môže opätovne podať správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy podľa odseku 1, len ak proti tomu nie je prípustný riadny opravný prostriedok, a v lehote počítanej od vykonania správnym súdom nariadeného doručenia.

Ak proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy je prípustný riadny opravný prostriedok, môže opomenutý účastník podať novú správnu žalobu proti rozhodnutiu o tomto opravnom prostriedku.

Ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná. Žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku, ak je žalobcom fyzická osoba alebo právnická osoba. Ak osobitný predpis nepripúšťa riadny opravný prostriedok, žalovaným je orgán verejnej správy, ktorý vydal rozhodnutie alebo opatrenie.

Fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

Podanie správnej žaloby nemá odkladný účinok, avšak na návrh žalobcu a po vyjadrení žalovaného ho môže uznesením priznať z dôvodov, ktoré upravuje zákon.

10.2 Sprístupnenie informácie

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia o nesprístupnení informácie vydaného podľa osobitného predpisu správny súd môže uložiť žalovanému, aby v lehote určenej správnym súdom uviedol dôvody, pre ktoré nemožno požadovanú informáciu sprístupniť. Ak sa nepreukáže existencia dôvodov na nesprístupnenie informácie, správny súd v rozsudku uloží osobe povinnej sprístupňovať informácie podľa osobitného predpisu povinnosť sprístupniť požadovanú informáciu.

11 Opravné prostriedky

11.1 Kasačná sťažnosť

Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie správneho súdu. O kasačnej sťažnosti rozhoduje senát najvyššieho správneho súdu a vo veciach ustanovených zákonom veľký senát najvyššieho správneho súdu (ďalej kasačný súd).

Kasačnú sťažnosť je prípustná proti každému právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu, ak zákon neustanovuje inak.

Kasačnú sťažnosť môže podať účastník konania a v osobitných prípadoch, kde to ustanovuje zákon aj osoba zúčastnená alebo generálny prokurátor.

Kasačnú sťažnosť môže podať aj ten, kto tvrdí, že mal byť účastníkom konania a správny súd s ním ako s účastníkom konania nekonal.

Kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia správneho súdu oprávnenému subjektu, ak zákon neustanovuje inak. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Kasačná sťažnosť sa podáva na správnom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Kasačná sťažnosť nemá odkladný účinok, avšak v osobitných prípadoch uvedených v zákone môže kasačný súd priznať odkladný účinok.

Účastníkom konania o kasačnej sťažnosti je ten, kto podal kasačnú sťažnosť, a tí, ktorí boli účastníkmi konania pred správnym súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

11.2 Žaloba na obnovu konania

Žalobou na obnovu konania možno napadnúť právoplatné rozhodnutie správneho súdu, ak:

- a) bolo rozhodnuté v neprospech účastníka konania v dôsledku trestného činu sudcu, iného účastníka konania alebo osoby zúčastnenej na konaní,
- b) Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím správneho súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody účastníka konania a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným primeraným zadosťučinením,
- c) rozhodnutie správneho súdu je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie, Rady Európskej únie alebo Komisie, ktoré je pre účastníkov konania záväzné.

Žalobu na obnovu konania môže podať účastník konania, alebo iné osoby podľa zákona.

Žaloba na obnovu konania musí byť podaná v lehote troch mesiacov, odkedy sa ten, kto podal žalobu na obnovu konania, dozvedel o dôvode obnovy, alebo odo dňa, keď ho mohol uplatniť. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

Žaloba na obnovu konania sa podáva na správnom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Účastníkom konania je ten, kto podal žalobu na obnovu konania, a tí, ktorí boli účastníkmi konania pred správnym súdom, proti ktorého rozhodnutiu žaloba na obnovu konania smeruje. Žalobca musí byť zastúpený advokátom.

Správny súd môže na návrh žalobcu z dôvodu hodného osobitného zreteľa priznať žalobe na obnovu konania odkladný účinok v prípadoch uvedených v zákone.

Ak rozhodnutie o povolení obnovy konania nadobudne právoplatnosť, správny súd bez ďalšieho návrhu vec znova prejedná. Pritom prihliadne na všetko, čo vyšlo najavo tak pri pôvodnom konaní, ako aj pri prejednávaní obnovy.

Ak správny súd zistí, že napadnuté rozhodnutie je správne, zamietne rozsudkom návrh na jeho zmenu.

Ak správny súd napadnuté rozhodnutie vo veci samej zmení, nové rozhodnutie nahradí pôvodné rozhodnutie.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne správny súd o nároku na náhradu trov pôvodného konania i obnoveného konania.

VIII. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA TRESTNÉ PRÁVO

Najdôležitejšie hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov
- zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona

Zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

2 Základy trestnej zodpovednosti

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Trestný čin je prečin a zločin.

Prečin je:

- a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo
- b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

V právnom predpise sú ďalšie právne inštitúty, ktorým sa však podrobne venovať nebudeme:

- Sankcie a druhy trestov

Za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchateľovi, ktorý je fyzickou osobou, len

- a) trest odňatia slobody,
- b) trest domáceho väzenia,
- c) trest povinnej práce,
- d) peňažný trest,
- e) trest prepadnutia majetku,
- f) trest prepadnutia veci,
- g) trest zákazu činnosti,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- j) trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- k) trest vyhostenia.

Ochranné opatrenia sú:

- a) ochranné liečenie,
- b) ochranná výchova,
- c) ochranný dohľad,
- d) detencia,
- e) zhabanie veci,
- f) zhabanie peňažnej čiastky,
- g) zhabanie majetku.

- Výklad niektorých pojmov

- Osobitná časť Trestného zákona

V Osobitnej časti Trestného zákona sú právne upravené skutkové podstaty jednotlivých trestných činnov:

- Trestné činy proti životu a zdraviu
- Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti
- Trestné činy proti rodine a mládeži
- Trestné činy proti majetku
- Trestné činy hospodárske
- Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu
- Trestné činy proti republike
- Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach

- Trestné činy proti iným právam a slobodám
- Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe proti službe
- Trestné činy vojenské
- Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu extrémizmu a trestné činy vojnové

B. Vybrané právne inštitúty zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov

1 Základné ustanovenia zákona

Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb. Nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

Do základných práv a slobôd osôb v prípadoch dovoľených zákonom možno zasahovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, pričom treba rešpektovať dôstojnosť osôb a ich súkromie.

Ak zákon neustanovuje inak, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní o zásahoch do základných práv a slobôd podľa tohto zákona rozhoduje sudca pre prípravné konanie; sudca pre prípravné konanie rozhoduje aj v iných prípadoch ustanovených týmto zákonom.

Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát. Ak tento zákon, medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (medzinárodná zmluva) alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak, prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.

Ak zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Vázobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

Každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhli. Strany majú právo nimi navrhnutý dôkaz zabezpečiť.

Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Orgány činné v trestnom konaní a súd spolupracujú so záujmovými združeniami občanov a využívajú ich výchovné pôsobenie.

Strany sú si v konaní pred súdom rovné.

Trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje.

V trestnom konaní pred súdom rozhoduje senát, samosudca alebo sudca pre prípravné konanie. Predseda senátu, samosudca alebo sudca pre prípravné konanie rozhodujú sami, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Trestné veci prejednáva súd verejne. Z hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia môže byť verejnosť vylúčená len v prípadoch ustanovených týmto zákonom. Rozsudok musí byť vždy vyhlásený verejne.

Konanie pred súdom je ústne, výnimky ustanovuje zákon. Dokazovanie riadi súd, ktorý však výsluch obžalovaného, svedkov, poškodeného a znalcov spravidla ponecháva stranám, najprv tej, ktorá dôkaz navrhla či obstarala.

Pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, na verejnom zasadnutí alebo na neverejnom zasadnutí smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak.

Ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa. Pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu nepodliehajú osoby, ktoré požívajú imunity a výsady podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva.

V právnom predpise sú ďalšie právne inštitúty, ktorým sa však podrobne venovať nebudeme:

- Súd a osoby zúčastnené na konaní
- Obvinený
- Obhajca
- Poškodený

- Väzba
- Zadržanie
- Dokazovanie
- Odborná činnosť a znalecká činnosť
- Rozhodnutia, rozsudok, uznesenie, príkaz
- Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutí
- Predsúdne konanie
- Postup pred začatím trestného stíhania
- Prípravné konanie
- Vyšetrovanie
- Skrátene vyšetovanie
- Rozhodnutia v prípravnom konaní
- Obžaloba
- Súdne konanie
- Vybrané inštitúty hlavného pojednávania
- Dokazovanie
- Odvolanie a konanie o ňom
- Osobitné spôsoby konania, dohoda o vine a treste, trestný rozkaz
- Mimoriadne opravné prostriedky, zrušenie právoplatného rozhodnutia prokurátora alebo policajta, dovolanie, obnova konania
- Niektoré inštitúty vykonávacieho konania
- Výkon trestov
- Výkon niektorých iných rozhodnutí
- Zahľadenie odsúdenia
- Udelenie milosti a použitie amnestie

IX. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA MEDZINÁRODNÉ PRÁVO

Najdôležitejšie právne predpisy v tomto právnom odvetví sú:

- vyhláška č. 69/1975 Zb. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov
- oznámenie č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve
- zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov

Z týchto právnych predpisov sa venujeme podrobnejšie týmto vybraným právnym inštitútom:

A Vybrané medzinárodné zmluvy týkajúce sa práv duševného vlastníctva

Medzinárodné zmluvy pre oblasť duševného vlastníctva sú:

- a) Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva (vznik 1967, Československá socialistická republika – ďalej „ČSSR“ viazaná od 1975 a SR od jej vzniku),
- b) Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva (vznik 1883, ČSSR viazaná od 1975, SR od jej vzniku), Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel (vznik 1886, ČSSR viazaná od 1980, SR od jej vzniku),
- c) Všeobecný dohovor o autorskom práve (vznik 1952, ČSSR viazaná od 1980, SR od jej vzniku),
- d) Madridská dohoda o medzinárodnom zápise tovarových a obchodných známk (vznik 1891, ČSSR viazaná od 1975, SR od jej vzniku),
- e) Rímsky dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a organizácií rozhlasu a televízie (vznik 1961, ČSSR viazaná od 1964, SR od jej vzniku), f) Haagska dohoda o medzinárodnom zápise priemyselných vzorov a modelov (vznik 1925, SR je viazaná iba cez Európsku úniu, teda nie samostatným medzinárodným záväzkom),
- f) Ženevský dohovor o ochrane výrobcov zvukových záznamov proti nedovolenému rozmnožovaniu ich zvukových záznamov (vznik 1971, ČSSR viazaná od 1985, SR od jej vzniku),
- g) Dohoda o obchodných aspektoch práv na duševné vlastníctvo –TRIPS (vznik 1994, SR viazaná od 2000) a
- h) Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve (WCT) vznik 1996, SR viazaná od 2002).

B Vybrané právne inštitúty vyhlášky č. 69/1975 Zb. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov

1 Zriadenie organizácie

Dohovorom sa zriaďuje Svetová organizácia duševného vlastníctva.

2 Pojmy

V Dohovore sa rozumie:

- "Organizáciou" Svetová organizácia duševného vlastníctva;
- "Medzinárodným úradom" Medzinárodný úrad duševného vlastníctva;
- "Parížskym dohovorom" Dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva, podpísaný 20. marca 1883, včítane všetkých jeho revidovaných znení;
- "Bernským dohovorom" Dohovor na ochranu literárnych a umeleckých diel, podpísaný 9. septembra 1886, včítane všetkých jeho revidovaných znení;
- "Parížskou úniou" Medzinárodná únia utvorená Parížskym dohovorom;
- "Bernskou úniou" Medzinárodná únia utvorená Bernským dohovorom;

- "úniami" Parížska únia Osobitná únia a osobitné dohody zriadené v spojitosti s touto úniou, Bernská únia, ako aj všetky medzinárodné záväzky smerujúce k podpore ochrany duševného vlastníctva, ktorých správu zabezpečuje Organizácia;

- "duševným vlastníctvom" práva

- k literárnym, umeleckým a vedeckým dielam,

- k výkonu výkonných umelcov, zvukovým záznamom a rozhlasovému vysielaniu,

- k vynálezom zo všetkých oblastí ľudskej činnosti,

- k vedeckým objavom,

- k priemyslovým vzorom a modelom,

- k továrenským, obchodným známkam a známkam služieb, ako aj k obchodným menám a obchodným názvom,

- na ochranu proti nekalej súťaži

a všetky ostatné práva vzťahujúce sa na duševnú činnosť v priemyslovej, vedeckej, literárnej a umeleckej oblasti.

3 Cieľ organizácie

Cieľom Organizácie je:

- podporovať ochranu duševného vlastníctva v celom svete spoluprácou medzi štátmi v účelnej súčinnosti s ostatnými medzinárodnými organizáciami;

- zabezpečiť správnu spoluprácu medzi úniami.

4 Členstvo

Členom Organizácie sa môže stať každý štát, ktorý je členom niektorej z únií uvedených v článku 2.

Členom Organizácie sa môže stať aj ten štát, ktorý nie je členom žiadnej z únií, za podmienok uvedených v Dohovore.

5 Orgány

5.1 Valné zhromaždenie

Zriaďuje sa Valné zhromaždenie zložené zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, ktoré sú členmi aspoň jednej z únií.

Vládu každého členského štátu zastupuje delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhradza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.2 Konferencia

Zriaďuje sa Konferencia zložená zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú členmi niektorej z únií.

Vládu každého štátu zastupuje jeden delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhradza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.3 Koordinačný výbor

Zriaďuje sa Koordinačný výbor zložený zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, ktoré sú členmi Výkonného výboru Parížskej únie a Výkonného výboru Bernskej únie alebo oboch týchto výkonných výborov. Ak však niektorý z týchto výkonných výborov má viac než štvrtinu členských krajín Zhromaždení, ktoré ho zvolili, určí tento Výkonný výbor zo svojich členov tie štáty, ktoré budú členmi Koordinačného výboru, a to tak, aby ich počet neprevyšoval uvedenú štvrtinu, s tým, že krajina, na území ktorej má Organizácia sídlo, sa do tejto štvrtiny nepočíta.

Vládu každého členského štátu Koordinačného výboru zastupuje jeden delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhrádza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.4 Medzinárodný úrad

Medzinárodný úrad je sekretariátom Organizácie.

Medzinárodný úrad riadi generálny riaditeľ s dvoma alebo viacerými námestníkmi generálneho riaditeľa.

Generálny riaditeľ sa vymenúva na určené obdobie, ktoré nesmie byť kratšie ako šesť rokov. Môže byť znovu vymenovaný na určené obdobia. Trvanie prvého a prípadných ďalších období, ako aj všetky ostatné podmienky jeho vymenovania určí Valné zhromaždenie.

Generálny riaditeľ je najvyšším úradníkom Organizácie. Zastupuje Organizáciu. Zodpovedá Valnému zhromaždeniu a spravuje sa jeho pokynmi vo vnútorných i vonkajších veciach Organizácie.

Generálny riaditeľ pripravuje návrhy rozpočtu a programu, ako aj periodické správy o činnosti. Predkladá ich vládam zainteresovaných štátov, ako aj príslušným orgánom únií a Organizácie.

Generálny riaditeľ a ním určení pracovníci sa zúčastňujú bez hlasovacieho práva na všetkých schôdzach Valného zhromaždenia, Konferencie, Koordinačného výboru, ako aj všetkých ostatných výborov alebo pracovných skupín. Generálny riaditeľ alebo ním určený pracovník je z úradnej povinnosti sekretárom týchto orgánov.

Generálny riaditeľ vymenúva pracovníkov nevyhnutných pre dobrý chod Medzinárodného úradu. Vymenúva námestníkov generálneho riaditeľa po schválení Koordinačným výborom. Pracovné podmienky určuje pracovný poriadok, ktorý schvaľuje Koordinačný výbor na návrh generálneho riaditeľa. Pri výbere pracovníkov a pri určení ich pracovných podmienok sa musí brať prvoradý zreteľ na nevyhnutnosť zabezpečiť služby pracovníkov nanajvýš kvalifikovaných z hľadiska ich výkonnosti, odbornosti a bezúhonnosti. Patričnú pozornosť treba venovať tomu, aby sa výber pracovníkov uskutočňoval na čo najširšom zemepisnom základe.

Funkcie generálneho riaditeľa a pracovníkov Medzinárodného úradu sú prísne medzinárodnej povahy. Pri výkone svojich funkcií nesmú vyžadovať alebo prijímať pokyny žiadnej vlády ani orgánu stojaceho mimo Organizáciu. Musia sa zdržať akéhokoľvek

konania, ktoré by mohlo poškodiť ich postavenie medzinárodných úradníkov. Každý členský štát sa zaväzuje rešpektovať výlučne medzinárodnú povahu funkcií generálneho riaditeľa a pracovníkov Medzinárodného úradu a nesnažiť sa ich pri výkone týchto funkcií ovplyvňovať.

6 Sídlo

Sídlom Organizácie je Ženeva.

O zmene sídla sa môže rozhodnúť za podmienok uvedených v dohovore.

7 Ďalšie ustanovenia

V ďalších článkoch sú upravené finančné otázky, právna spôsobilosť; výsady a imunity, vzťahy k iným organizáciám, spôsob, akým sa štáty môžu stať

účastníkmi Dohovoru, nadobudnutie platnosti Dohovoru, výhrady a zmeny dohovoru, záverečné a prechodné ustanovenia.

Vyhláška č. 80/1985 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa táto vyhláška nadobúda platnosť na základe článku 17 ods.3 Dohovoru 1. júnom 1984 a týmto dňom nadobúda platnosť aj pre Československú socialistickú republiku. Po rozdelení spoločného štátu predmetný dohovor je platný pre Slovenskú republiku.

C Vybrané právne inštitúty Oznámenia č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve

1 Predmet právnej úpravy

Právna úprava podľa oznámenia č. 189/2006 Zb., v ktorom Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oznamuje, že dňa 20. decembra 1996 bola v Ženeve uzavretá Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve (WCT).

Národná rada Slovenskej republiky so zmluvou vyslovila súhlas svojím uznesením č. 469 z 30. septembra 1999. Prezident Slovenskej republiky podpísal ratifikačnú listinu 9. decembra 1999. Ratifikačná listina bola 14. januára 2000 uložená u generálneho riaditeľa Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO), ktorý je depozitárom zmluvy.

Zmluva nadobudla platnosť pre Slovenskú republiku 6. marca 2002.

2 Vzťah k Bernskému dohovoru

Zmluva je osobitnou dohodou v zmysle článku 20 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel vo vzťahu k zmluvným stranám, ktoré sú krajinami Únie zriadenej týmto dohovorom. Táto zmluva nemá nijakú spojitosť s inými zmluvami než s Bernským dohovorom ani nijaký vplyv na práva a povinnosti vyplývajúce z iných zmlúv.

"Bernským dohovorom" sa na účely tejto zmluvy rozumie Parížsky akt Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel z 24. júla 1971.

Zmluvné strany budú dodržiavať články 1 až 21 a Dodatok (Prílohu) Bernského dohovoru.

3 Rozsah autorskoprávnej ochrany

Autorskoprávna ochrana sa vzťahuje na vyjadrenia a nie na myšlienky, spôsoby, pracovné postupy alebo matematické koncepty ako také.

3.1 Aplikácia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru

Ak ide o ochranu ustanovenú zmluvou, zmluvné strany budú uplatňovať ustanovenia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru mutatis mutandis.

3.2 Počítačové programy

Počítačové programy sú chránené ako literárne diela podľa článku 2 Bernského dohovoru. Takáto ochrana sa uplatní na počítačové programy bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia.

3.3 Kompilácie dát (databázy)

Kompilácie dát alebo iných materiálov v akejkoľvek forme, ktoré sú z dôvodu výberu alebo usporiadania svojho obsahu duševnými výtvormi, sú chránené samy osebe. Táto ochrana sa nevzťahuje na vlastné dáta alebo materiály a nie je na ujmu autorského práva k dátam alebo materiálom obsiahnutým v kompilácii.

3.4 Právo rozširovania

Autori literárnych a umeleckých diel majú výhradné právo udeliť súhlas na sprístupnenie originálu a rozmnoženín svojich diel verejnosti predajom alebo iným prevodom vlastníctva.

Niž v zmluve nesmie ovplyvniť slobodu zmluvných strán, prípadne stanoviť podmienky, za akých dôjde k vyčerpaniu práva podľa zmluvy po prvom predaji alebo inom prevode vlastníctva originálu či rozmnoženiny diela so súhlasom autora.

3.5 Trvanie ochrany fotografických diel

Ak ide o fotografické diela, zmluvné strany nebudú uplatňovať ustanovenia článku 7 ods. 4 Bernského dohovoru /doba ochrany 25 rokov/.

3.6 Obmedzenia a výnimky

Zmluvné strany môžu vo svojich národných právnych poriadkoch ustanoviť obmedzenia a výnimky z práv poskytnutých autorom literárnych a umeleckých diel podľa tejto zmluvy v určitých osobitných prípadoch, ktoré nie sú v rozpore s bežným využitím diela a neodôvodnene nezasahujú do oprávnených záujmov autora.

Zmluvné strany pri uplatňovaní Bernského dohovoru ohraničia akékoľvek obmedzenia a výnimky z práv ustanovených týmto dohovorom na určité osobitné prípady, ktoré nie sú v rozpore s bežným využitím diela a neodôvodnene nezasahujú do oprávnených záujmov autora.

3.7 Povinnosti týkajúce sa technologických opatrení

Zmluvné strany zabezpečia primeranú právnu ochranu a účinné právne prostriedky proti nedovolenému odstraňovaniu účinných technologických opatrení, ktoré autori používajú v spojitosti s výkonom svojich práv podľa tejto zmluvy alebo podľa Bernského dohovoru a

ktoré obmedzujú také zaobchádzanie s ich dielami, na ktoré neudelili súhlas, alebo ktoré nedovolil zákon.

3.8 Povinnosti týkajúce sa informácií na správu práv

Zmluvné strany zabezpečia primerané a účinné právne prostriedky proti každému, kto vedome vykonáva niektoré z nasledujúcich činností, uvedomujúc si, alebo v prípade občianskoprávných prostriedkov, majú dostatočné dôvody vedieť, že uvádza, umožňuje, uľahčuje alebo zatajuje porušovanie akéhokoľvek práva zahrnutého v tejto zmluve alebo v Bernskom dohovore tým, že

- nedovolené odstraňuje alebo mení akúkoľvek informáciu na správu práv v elektronickej forme;

- nedovolené rozširuje, dováža na rozširovanie, vysielá, uskutočňuje verejný prenos diel alebo rozmnoženín diel s vedomím, že informácie na správu práv v elektronickej forme boli bez súhlasu odstránené alebo zmenené.

Na účely tohto článku "informácie na správu práv" sú informácie, ktoré identifikujú dielo, autora diela, majiteľa akéhokoľvek práva k dielu, informáciu o termíne a podmienkach použitia diela a akékoľvek číslice alebo kódy, ktoré predstavujú také informácie, ak je ktorákoľvek z týchto informačných položiek pripojená k rozmnoženine diela alebo sa objaví v súvislosti s verejným prenosom diela.

4 Aplikácia v čase

Zmluvné strany budú uplatňovať ustanovenia článku 18 Bernského dohovoru na ochranu poskytnutú touto zmluvou.

5 Ustanovenia o presadzovaní práv

Zmluvné strany sa zaväzujú prijať v súlade so svojimi právnymi poriadkami opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie uplatňovania tejto zmluvy.

Zmluvné strany zabezpečia, aby metódy presadzovania práv boli prístupné podľa ich zákonov tak, aby sa zaručili účinné opatrenia proti akémukoľvek porušovaniu práv obsiahnutých v tejto zmluve vrátane rýchlo uskutočniteľných opatrení na zabránenie porušovania a prostriedkov, ktoré budú pôsobiť odradzujúco na ďalšie porušovanie.

6 Zhromaždenie

Zmluvné strany budú mať zhromaždenie.

Každú zmluvnú stranu bude reprezentovať jeden delegát, ktorému môžu pomáhať striedajúci sa delegáti, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie bude znášať zmluvná strana, ktorá delegáciu vymenovala. Zhromaždenie môže požiadať Svetovú organizáciu duševného vlastníctva (WIPO) o udelenie finančnej pomoci na uľahčenie účasti delegácií zmluvných strán, ktoré sa pokladajú za rozvojové krajiny v súlade so zaužívanou praxou Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov alebo za krajiny s prechodom na trhové hospodárstvo.

Každá zmluvná strana, ktorá je štátom, má len jeden hlas a môže hlasovať len vo svojom vlastnom mene.

Zhromaždenie sa bude schádzať na riadnych zasadnutiach raz za dva roky; zvoláva ich generálny riaditeľ WIPO.

Zhromaždenie si ustanoví vlastné procedurálne pravidlá, ktoré budú zahŕňať spôsob zvolávania mimoriadnych zasadnutí, podmienky uznášaniaschopnosti a v zmysle ustanovení tejto zmluvy majority požadované na prijatie rôznych druhov rozhodnutí.

7 Medzinárodný úrad

Medzinárodný úrad WIPO bude vykonávať administratívne úlohy týkajúce sa tejto zmluvy.

8 Spôsobilosť stať sa zmluvnou stranou tejto zmluvy

Každý členský štát WIPO sa môže stať zmluvnou stranou tejto zmluvy.

Zhromaždenie môže rozhodnúť o prijatí ktorejkoľvek medzivládnej organizácie za zmluvnú stranu, ak táto organizácia deklaruje, že je vo veci otázok obsiahnutých v tejto zmluve kompetentnou, má v nej vlastnú legislatívu záväznú pre všetky svoje členské štáty a v súlade so svojimi vnútornými postupmi bola riadne splnomocnená stať sa zmluvnou stranou.

Európske spoločenstvo sa môže stať zmluvnou stranou, ak urobí vyhlásenie podľa predchádzajúceho odseku na diplomatickej konferencii, ktorá prijala túto zmluvu.

9 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy

Ak nie je v tejto zmluve ustanovené inak, každá zmluvná strana má všetky práva a berie na seba všetky povinnosti podľa tejto zmluvy.

10 Podpis zmluvy

Táto zmluva je otvorená na podpis do 31. decembra 1997 ktorémukoľvek členskému štátu WIPO a Európskemu spoločenstvu.

11 Nadobudnutie platnosti tejto zmluvy

Táto zmluva nadobudne platnosť tri mesiace po tom, ako štáty uložia do depozitu 30 ratifikačných listín alebo listín o pristúpení u generálneho riaditeľa WIPO.

12 Deň, odkedy sa zmluva stáva účinnou pre zmluvné strany

Zmluva zaväzuje:

- 30 štátov uvedených v článku 20, a to odo dňa, keď nadobudla platnosť;
- každý ďalší štát od uplynutia troch mesiacov odo dňa, keď štát uložil svoju listinu u generálneho riaditeľa WIPO;
- Európske spoločenstvo po uplynutí troch mesiacov od uloženia jeho ratifikačnej listiny alebo listiny o pristúpení, ak takáto listina bola uložená po nadobudnutí platnosti tejto zmluvy podľa článku 20, alebo tri mesiace po nadobudnutí platnosti tejto zmluvy, ak takáto listina bola uložená pred nadobudnutím platnosti tejto zmluvy;
- akúkoľvek ďalšiu medzivládnu organizáciu spôsobilú stať sa zmluvnou stranou, a to po uplynutí troch mesiacov po uložení listiny o pristúpení.

12.1 Výhrady k zmluve

Výhrady k zmluve sú neprípustné.

12.2 Vypovedanie zmluvy

Túto zmluvu môže vypovedať ktorákoľvek zo zmluvných strán oznámením adresovaným generálnemu riaditeľovi WIPO. Akékoľvek vypovedanie nadobudne účinnosť jeden rok odo dňa, keď generálny riaditeľ WIPO dostal oznámenie.

13 Jazyky zmluvy

Zmluva je podpísaná v jednom origináli v anglickom, arabskom, čínskom, francúzskom, ruskom a španielskom jazyku, pričom verzie vo všetkých týchto jazykoch sú rovnocenné.

Oficiálny text v akomkoľvek inom jazyku ako tie, ktoré sa uvádzajú v odseku 1, vyhotoví generálny riaditeľ WIPO na žiadosť zainteresovanej strany po konzultácii s ostatnými zainteresovanými stranami. Na účely tohto odseku "zainteresovaná strana" označuje ktorýkoľvek členský štát WIPO, ak ide o jeho úradný jazyk alebo o jeden z jeho úradných jazykov, Európske spoločenstvo a akúkoľvek ďalšiu medzivládnu organizáciu, ktorá sa môže stať zmluvnou stranou, ak ide o jeden z jej úradných jazykov.

14 Depozitár

Depozitárom tejto zmluvy je generálny riaditeľ WIPO.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov

1 Účel zákona

Účelom zákona je ustanoviť, ktorým právnym poriadkom sa spravujú občianskoprávne obchodné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom, upraviť právne postavenie cudzincov, ako aj ustanoviť postup slovenských justičných orgánov pri úprave týchto vzťahov a rozhodovanie o nich a tým napomáhať medzinárodnej spolupráci.

Ustanovenia zákona sa použijú, len pokiaľ neustanovuje niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákon vydaný na vykonanie medzinárodnej zmluvy.

V právnom predpise sú ďalšie právne inštitúty, ktorými sa však podrobne venovať nebudeme:

- Kolízne normy
- Právne postavenie cudzincov
- Spoločné právne normy
- Medzinárodne právo procesné

Ak nie je v zákone ustanovené inak, právomoc slovenských súdov je daná, ak osoba, proti ktorej smeruje návrh (žaloba), má na území Slovenskej republiky bydlisko alebo sídlo a ak ide o majetkové práva, ak tu má majetok. Právomoc slovenského súdu je daná aj v ďalších veciach, ktoré ustanovuje zákon.

LITERATÚRA

1. Zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov
6. Zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon, v znení neskorších predpisov
7. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov
9. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov
11. Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov
12. Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov
13. Zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov
14. Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
15. Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov
16. Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
18. Zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov
19. Zákon č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
22. Zákon č. 506/2009 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov
23. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov
24. Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, v znení neskorších predpisov
25. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov
26. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov
27. Vyhláška č. 69/1975 Zb. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva

podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov

28. Oznámenie č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve

29. Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov

JUDr. Ján Florián Gajniak, JUDr. Ondrej Gajniak

ZÁKLADY PRÁVA PRE TECHNIKOV

Vydala Slovenská technická univerzita v Bratislave vo Vydavateľstve SPEKTRUM STU,
Bratislava, Vazovova 5, v roku 2023.

Edícia skrípt

Rozsah 217 strán, 14,612 AH, 14,930 VH, 1. vydanie,
edičné číslo 6171, vydané v elektronickej forme;

Schválila Edičná rada Stavebnej fakulty STU v Bratislave.

85 – 233 – 2023

ISBN 978-80-227-5372-2